

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

SANAT TARİHİ BİLİM DALI

**KONYA İLİ SELÇUKLU İLÇESİNE BAĞLI KÖYLERDE
BULUNAN KIRSAL MİMARLIK ÖRNEKLERİ**

Ayşenur KESER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Nurcan BAHARGÜLÜ

KONYA-2024

Bu çalışma, 02/07/2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Sanat Tarihi Anabilim Dalı Sanat Tarihi Bilim Dalı Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

**Savunma
Tez Jürisi**

Dr. Öğr. Üyesi Nurcan BAHARGÜLÜ
Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
(DANIŞMAN)

Prof. Dr. Osman KUNDURACI
Selçuk Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
(Jüri Üyesi)

Doç. Dr. Erkan AYGÖR
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi
(JÜRİ ÜYESİ)

not: Tez Savunma Jürisi isimlerinin yer aldığı bu sayfa kapaktan hemen sonra gelecek şekilde ve imzasız olarak konulmalıdır.

ÖNSÖZ

Çalışmada Konya'nın Selçuklu İlçesine bağlı olan köylerinden Aşağıpınarbaşı, Biçer, Çaldere, Çaltı, Çandır, Güvenç, Karaömerler, Kervan, Kınık, Yukarıpınarbaşı köyleri incelenerek bu köylerdeki kırsal mimarlık örnekleri ele alınmıştır. Yapılar özellikleri ile birlikte verilmiş olup, yapılan araştırmayla ön plana çıkarılması da amaçlanmıştır.

Kültürümüzün bir parçası olan bu yapıların korunması aynı zamanda gelecek kuşaklara aktarılması yönünden de önem arz etmektedir. Geleneksel dokuda benzer özellik ve yapıda bulunan eserler vazgeçilmez hale gelmiş unsurları ile birlikte yaşatılmaya çalışılmaktadır.

İnsanlar köylerdeki bu yapıları gösteriştan uzak daha çok ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yapmışlardır. Kırsal alana uyumlu gelenek ve görenekler ışığında yapılan düzenlemeler, yaşam biçiminin bir göstergesi olarak yer almış ve köylerde bir bütünlük içerisinde bulunmuşlardır.

Bu yapılar Camiler, Çeşmeler, Kuyular(Çingiraklı Kuyu), Evler, Köy Odaları ve Tandır Örnekleri olarak çalışmamızda yer almaktadır.

Yüksek Lisansa ilk başlamamda bana bilgi ve tecrübeleriyle yardım edip, konuyu seçmemde ve tezde ilerlememde yol gösteren ilk danışmanım Prof. Dr. Osman KUNDURACI hocama, daha sonra danışmanlığımı alan, tez süresince beni destekleyen danışmanım Dr.Öğr. Üyesi Nurcan BAHARGÜLÜ hocama ve jürimde yer alıp katkı sağlayan Doç. Dr. Erkan AYGÖR hocama çok teşekkür ediyorum.

Tez çalışmam için bana destek veren aileme, tüm köy halkına, muhtarlarına çok teşekkür ederim. Ayrıca arazide rölövelerini aldığım çizim üzerinde bana yardımcı olan Sanat Tarihi Yüksek Lisans öğrencisi Sefa ESGİYER ve Mimar Nuran ÖZYILMAZ'a ayrıca teşekkür ediyorum.

Konya, 2024

Ayşenur KESER

Form No: YLForm-6-A

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşenur KESER
	Numarası	214204001005
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi / Sanat Tarihi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Tezli Yüksek Lisans(İÖ) ☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Nurcan BAHARGÜLÜ
	Tezin Adı	KONYA İLİ SELÇUKLU İLÇESİNE BAĞLI KÖYLERDE BULUNAN KIRSAL MİMARLIK ÖRNEKLERİ

ÖZET

Konya şehri eski bir yerleşim yeri olmasının yanı sıra pek çok medeniyeti de içinde barındıran tarihimiz açısından büyük öneme sahip şehirlerden birisidir. Konya’ da bulunan pek çok ilçe ve köyleri de bu medeniyetlerin izlerini taşımaktadır. Çalışmada da yer alan köyler de geçmişin ve kültürün bir parçasıdır.

Sosyal, kültürel yaşamın bir simgesi olarak karşımıza çıkan yapılar yansıttıkları değer ile birlikte kırsal alanlarda yer almışlardır.

Toplum yaşamında her daim önemli rol oynayan köy yapıları örf, adetlere uygun bir biçimde düzenlenerek karşımıza çıkmaktadır. Bunun sonucunda da her köy, her bölge kendine has özelliklerini de yansıtmaktadır.

Tez konusu adı altında Konya İli Selçuklu ilçesine bağlı olan köylerdeki kırsal mimarlık örneklerinin seçilmesindeki en önemli amaç daha önce böyle toplu bir çalışma olmaması konuyu incelememize vesile olmuştur. Arazi çalışması yapılırken yapıların fotoğrafları çekilmiş olup arşiv taraması detaylı yapılmıştır. Yapıların rölöveleri de alınarak çalışma sürdürülmüştür.

Çeşmelerin, camilerin, tandırların, evlerin ve köylerin simgesi haline gelen köy odalarının, çingiraklı kuyuların incelenip, değerlendirilerek önemi de ortaya koyulmuştur.

Köydeki bazı yapılar üzerinde genel olarak bir onarım yapılmış olsa da oldukça korunmaya çalışılmış ve geleneğe olan saygıdan ötürü değer verilmiştir. Çalışmada kırsal mimarlık örnekleri özenle verilmeye çalışılmıştır. Arazide köy haklı ile sözlü röportaj yapılarak bilgiler alınmış ve köylerin köklü bir geçmişi, oldukça verimli bir arazisi olduğu da öğrenilmiştir.

Form No: YLForm-6-B

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ayşenur KESER
	Numarası	214204001005
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Sanat Tarihi / Sanat Tarihi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Tezli Yüksek Lisans(İÖ) ☐
	Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Nurcan BAHARGÜLÜ
	Tezin İngilizce Adı	Examples of Rural Architecture in the Villages of Selçuklu District of Konya Province

SUMMARY

In addition to being an ancient settlement, the city of Konya is one of the cities of great importance in terms of our history, hosting many civilizations. Many districts and villages in Konya bear the traces of these civilizations. The villages included in the study are also a part of the past and culture.

The structures that appear as a symbol of social and cultural life are located in rural areas with the value they reflect.

Village structures, which always play an important role in social life, are arranged in accordance with customs and traditions. As a result, each village and each region reflects its own unique characteristics.

The most important purpose in selecting rural architecture examples in the villages of Selçuklu district of Konya Province under the name of the thesis topic was that there was no such collective study before, which enabled us to examine the subject. While the field work was being carried out, photographs of the structures were taken and a detailed archive search was carried out. The work continued by taking surveys of the buildings.

The importance of fountains, mosques, tandoors, houses and village rooms, which have become symbols of villages, and rattle wells have been examined and evaluated and their importance has been revealed.

Although some general repairs have been made on some of the buildings in the village, efforts have been made to preserve them and they are valued out of respect for tradition. In the study, examples of rural architecture have been carefully tried to be given. Information was obtained through a verbal interview with the villagers in the field, and it was learned that the villages have a deep-rooted history and very fertile land.

KISALTMALAR

cm: Santimetre

m.: Metre

Y.S.E. : Yol Su Elektrik

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
ÇİZİM LİSTESİ.....	xiii
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	xv
TABLolar LİSTESİ.....	xxi
1.Giriş	1
1.1. Konunun Tanımı, Önemi ve Sınırları.....	1
1.2. Metot ve Yöntem.....	2
1.3. İlgili Kaynaklar.....	3
1.4. Konya'nın Tarihi ve Coğrafyası	8
2. Konya İli Selçuklu İlçesine Bağlı Köylerde Bulunan Kırsal Mimarlık Örnekleri.....	14
2.1. Dini Mimarisi	14
2.1.1. Camiler.....	14
2.1.1.1. Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami.....	14
2.1.1.2. Biçer Köyü Cami.....	21
2.1.1.3. Çaldere Köyü Cami.....	26
2.1.1.4. Çaltı Köyü Cami.....	31
2.1.1.5. Çandır Köyü Cami	36
2.1.1.6. Güvenç Köyü Cami.....	40
2.1.1.7. Karaömerler Köyü Cami.....	45
2.1.1.8. Kervan Köyü Cami.....	51
2.1.1.9. Kınık Köyü Hediye Nur-Solmaz Cami	57
2.1.1.10. Yukarıpınarbaşı Köyü Cami	62
2.2. Su Mimarisi	68
2.2.1. Çeşmeler	68
2.2.1.1. Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi	68
2.2.1.2. Çaltı Köyü Çeşmesi.....	70
2.2.1.3. Çandır Köyü Çeşmesi	72
2.2.1.4. Güvenç Köyü Çeşmesi.....	74
2.2.1.5. Hacı Hasanlar Çeşmesi.....	76
2.2.1.6. Karaömerler Köyü Çeşmesi.....	78

2.2.1.7. Kavutçu'nun Çeşmesi	80
2.2.1.8. Kervan Köyü Çeşmesi	82
2.2.1.9. Kınık Köyü Çeşmesi	84
2.2.1.10. Sarı Çeşme	86
2.2.2. Kuyular.....	89
2.2.2.1. Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu (Çingiraklı Kuyu).....	89
2.2.2.2. Biçer Köyü Kuyusu(Çingiraklı Kuyu).....	91
2.2.2.3. Çaltı Köyü Kuyusu (Çingiraklı Kuyu).....	93
2.2.2.4. Güvenç Köyü Kuyusu(Çingiraklı Kuyu).....	95
2.2.2.5. Kınık Köyü Kuyusu(Çingiraklı Kuyu)	97
2.3. Sivil Mimarlık Örnekleri	99
2.3.1. Evler.....	99
2.3.1.1. Bayram Artık'ın Evi	99
2.3.1.2. Bilal Bayrak'ın Evi.....	102
2.3.1.3. Hasan Ekici'nin Evi	106
2.3.1.4. Mehmet Kurt'un Evi	110
2.3.1.5. Muhammer Korkusuz'un Evi	114
2.3.1.6. Rafet Koca'nın Evi	118
2.3.1.7. Ramazan Adanır'ın Evi	121
2.3.1.8. Sefer Erdem'in Evi	125
2.3.1.9. Selahattin Yılmaz'ın Evi.....	128
2.3.1.10. Süleyman Çetin'in Evi	132
2.3.1.11. Şaban Kaya'nın Evi.....	137
2.3.1.12. Tefik Çamurcu'nun Evi	141
2.3.2. Köy Odaları	145
2.3.2.1. Ahmet Koçyiğit'in Odası	145
2.3.2.2. Ali Kalıntaş'ın Odası	149
2.3.2.3. Fikriye Karataş'ın Odası	153
2.3.2.4. Hasan Koç'un Odası	156
2.3.2.5. İsmail Özyılmaz'ın Odası	161
2.3.2.6. Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası.....	164
2.3.2.7. Mehmet Dinç'in Odası	166
2.3.2.8. Mustafa Gün'ün Odası.....	170
2.3.2.9. Mustafa Tarhan'ın Odası	172

2.3.2.10. Muzaffer Sevinç'in Odası	175
2.3.2.11. Şakir Atık'ın Odası	179
2.4. Tandır Örnekleri	182
2.4.1. Bayram Artık'ın Evinin Tandır	182
2.4.2. Bilal Bayrak'ın Evinin Tandır	184
2.4.3. Mehmet Kurt'un Evinin Tandır	186
2.4.4. Muhammer Korkusuz'un Evinin Tandır	189
3.DEĞERLENDİRME.....	191
3.1. Plan Özellikleri	191
3.1.1. Camiler	191
3.1.2. Çeşmeler	193
3.1.3. Kuyular	194
3.1.4. Evler	195
3.1.5. Köy Odaları	196
3.1.6. Tandır Örnekleri	198
3.2. Malzeme ve Teknik	198
3.2.1. Kerpiç	198
3.2.2. Taş	199
3.2.3. Ahşap	200
3.2.4. Mermer	202
3.2.5. Tuğla	202
3.2.6. Alçı	202
3.3. Mimari Elemanlar	203
3.3.1. Taşıyıcı ve Destekleyiciler	203
3.3.2. Örtü Sistemleri	203
3.4. Yapı Elemanları	204
3.4.1. Kapı	204
3.4.2. Pencere	204
3.4.3. Mahfil	205
3.4.4. Mihrap	205
3.4.5. Minber	206
3.4.6. Vaaz Kürsüsü	206
3.4.7. Minare	206
3.5. Süsleme	207

3.5.1. Bitkisel Süsleme	207
3.5.2. Geometrik Süsleme	208
3.5.3. Nesnel Süsleme	208
3.5.4. Yazılı Süsleme	209
SONUÇ	210
KAYNAKÇA	212
TABLolar	218

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim 1: Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami Planı(Özyılmaz & Esgiyer).....	15
Çizim 2: Biçer Köyü Cami Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	21
Çizim 3: Çaldere Köyü Cami Planı(Özyılmaz & Esgiyer).....	27
Çizim 4: Çaltı Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	32
Çizim 5: Çandır Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	37
Çizim 6: Güvenç Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	41
Çizim 7: Karaömerler Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	46
Çizim 8: Kervan Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	52
Çizim 9: Kınık Köyü Hediye Nur Solmaz Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	58
Çizim 10: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	63
Çizim 11: Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)	68
Çizim 12: Çaltı Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer).....	70
Çizim 13: Çandır Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer).....	72
Çizim 14: Güvenç Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)	74
Çizim 15: Hacı Hasanlar Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer).....	76
Çizim 16: Karaömerler Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)	78
Çizim 17: Kavutçu'nun Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)	80
Çizim 18: Kervan Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer).....	82
Çizim 19: Kınık Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)	84
Çizim 20: Sarı Çeşme Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)	86
Çizim 21: Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	89
Çizim 22: Biçer Köyü Kuyusu Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	91
Çizim 23: Çaltı Köyü Kuyusu Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	93
Çizim 24: Güvenç Köyü Kuyusu Planı(Özyılmaz & Esgiyer).....	95
Çizim 25: Kınık Köyü Kuyusu Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	97
Çizim 26: Bayram Artık'ın Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	99
Çizim 27: Bilal Bayrak'ın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	103
Çizim 28: Hasan Ekici'nin Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	106
Çizim 29: Mehmet Kurt'un Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	111
Çizim 30: Muhammed Korkusuz'un Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	114
Çizim 31: Rafet Koca'nın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	118
Çizim 32: Ramazan Adanır'ın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	122
Çizim 33: Sefer Erdem'in Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	125
Çizim 34: Selahattin Yılmaz'ın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer).....	128
Çizim 35: Süleyman Çetin'in Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	132
Çizim 36: Şaban Kaya'nın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)	138
Çizim 37: Tevfik Çamurcu'nun Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	141
Çizim 38: Ahmet Koçyiğit'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	145
Çizim 39: Ali Kalıntaş'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	149
Çizim 40: Fikriye Karataş'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	153
Çizim 41: Hasan Koç'un Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	156
Çizim 42: İsmail Özyılmaz'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	161
Çizim 43: Mehmet Ali Çiftçi'nin Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	164

Çizim 44: Mehmet Dinç'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	166
Çizim 45: Mustafa Gün'ün Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	170
Çizim 46: Mustafa Tarhan'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	172
Çizim 47: Muzaffer Sevinç'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer).....	176
Çizim 48: Şakir Atik'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)	179
Çizim 49: Bayram Artık'ın Evinin Tandır Planı(N.Özyılmaz)	182
Çizim 50: Bilal Bayrak'ın Evinin Tandır Planı (N.Özyılmaz).....	184
Çizim 51: Mehmet Kurt'un Evinin Tandır Planı (N.Özyılmaz).....	186
Çizim 52: Muhammer Korkusuz'un Evinin Tandır Planı (N.Özyılmaz)	189

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: Aşağıpınarbaşı Cami Minare Kaidesindeki Kitabe	14
Fotoğraf 2: Aşağıpınarbaşı Cami Giriş Cephesi	15
Fotoğraf 3: Aşağıpınarbaşı Cami Kuzey Cephe	16
Fotoğraf 4: Aşağıpınarbaşı Cami Son Cemaat	16
Fotoğraf 5: Aşağıpınarbaşı Cami Minaresi	17
Fotoğraf 6: Aşağıpınarbaşı Cami Harim	17
Fotoğraf 7: Aşağıpınarbaşı Cami Kadınlar Mahfiline Bakış.....	17
Fotoğraf 8: Aşağıpınarbaşı Cami Revzen Pencere	18
Fotoğraf 9: Aşağıpınarbaşı Cami Mihrap	18
Fotoğraf 10: Aşağıpınarbaşı Cami Minber.....	19
Fotoğraf 11: Aşağıpınarbaşı Cami Vaaz Kürsüsü.....	20
Fotoğraf 12: Aşağıpınarbaşı Cami Ahşap Direkli Tavan	20
Fotoğraf 13: Biçer Köyü Cami Giriş.....	22
Fotoğraf 14: Biçer Köyü Cami Batı Cephe	22
Fotoğraf 15: Biçer Köyü Cami Minare	23
Fotoğraf 16: Biçer Köyü Cami Minare Kaidesindeki Levha	23
Fotoğraf 17: Biçer Köyü Camii Harim.....	23
Fotoğraf 18: Biçer Köyü Cami Kadınlar Mahfili	24
Fotoğraf 19: Biçer Köyü Camii Mihrap.....	24
Fotoğraf 20: Biçer Köyü Camii Minber	25
Fotoğraf 21: Biçer Köyü Cami Vaaz Kürsüsü	25
Fotoğraf 22: Çaldere Köyü Cami Levhası.....	26
Fotoğraf 23: Çaldere Köyü Cami Giriş	Fotoğraf 24: Çaldere Köyü Cami Son Cemaat
.....	27
Fotoğraf 25: Çaldere Köyü Cami Güneybatı Cephe	28
Fotoğraf 26: Çaldere Köyü Cami Minare.....	28
Fotoğraf 27: Çaldere Köyü Cami Harim	29
Fotoğraf 28: Çaldere Köyü Cami Kadınlar Mahfili	29
Fotoğraf 29: Çaldere Köyü Cami Mihrap	Fotoğraf 30: Çaldere Köyü Cami Minber
.....	30
Fotoğraf 31: Çaldere Köyü Cami Vaaz Kürsüsü.....	30
Fotoğraf 32: Çaltı Köyü Cami Levhası	31
Fotoğraf 33: Çaltı Köyü Cami Giriş.....	32
Fotoğraf 34: Çaltı Köyü Cami Son Cemaat	33
Fotoğraf 35: Çaltı Köyü Cami Giriş Cephesi	Fotoğraf 36: Çaltı Köyü Cami Minare
.....	33
Fotoğraf 37: Çaltı Köyü Cami Harim.....	34
Fotoğraf 38: Çaltı Köyü Camii Mihrap.....	34
Fotoğraf 39: Çaltı Köyü Cami Minber	35
Fotoğraf 40: Çaltı Köyü Cami Vaaz Kürsüsü	35
Fotoğraf 41: Çandır Köyü Cami Levhası ve Pencere.....	36
Fotoğraf 42: Çandır Köyü Cami Giriş Cephesi	Fotoğraf 43: Çandır Köyü Cami Giriş.....
.....	37
Fotoğraf 44: Çandır Köyü Cami Minare	38
Fotoğraf 45: Çandır Köyü Cami Harim.....	38
Fotoğraf 46: Çandır Köyü Cami Mihrap.....	39

Fotoğraf 47: Çandır Köyü Cami Minber.....	39
Fotoğraf 48: Güvenç Köyü Cami Levhası.....	40
Fotoğraf 49: Güvenç Köyü Cami Giriş.....	41
Fotoğraf 50: Güvenç Köyü Cami Camekanlı Bölüm.....	42
Fotoğraf 51: Güvenç Köyü Cami Minare.....	42
Fotoğraf 52: Güvenç Köyü Cami Harim.....	43
Fotoğraf 53: Güvenç Köyü Cami Kadınlar Mahfili	43
Fotoğraf 54: Güvenç Köyü Cami Mihrap	44
Fotoğraf 55: Güvenç Köyü Cami Minber	44
Fotoğraf 56: Karaömerler Köyü Cami	Fotoğraf 57: Karaömerler Köyü Cami Giriş 46
Fotoğraf 58: Karaömerler Cami Son Cemaat Giriş Kapısı	Fotoğraf 59: Karaömerler Cami Son Cemaat Giriş Kapısı/Çarkıfelek Motifi
Fotoğraf 60: Karaömerler Köyü Cami Son Cemaat.....	47
Fotoğraf 61: Karaömerler Köyü Cami Minare.....	48
Fotoğraf 62: Karaömerler Köyü Cami Harim	48
Fotoğraf 63: Karaömerler Köyü Cami Kadınlar Mahfili.....	49
Fotoğraf 64: Karaömerler Köyü Cami Mihrap.....	49
Fotoğraf 65: Karaömerler Köyü Cami Minber.....	50
Fotoğraf 66: Karaömerler Köyü Cami Vaaz Kürsüsü	50
Fotoğraf 67: Kervan Köyü Caminde Yer Alan Belge	51
Fotoğraf 68: Kervan Köyü Cami Avlu Girişi	52
Fotoğraf 69: Kervan Köyü Cami.....	53
Fotoğraf 70: Kervan Köyü Cami Giriş Cephesi	Fotoğraf 71: Kervan Köyü Cami Abdest Alma Yeri 53
Fotoğraf 72: Kervan Köyü Cami Minare.....	54
Fotoğraf 73: Kervan Köyü Cami Minare Kaidesindeki Levha	54
Fotoğraf 74: Kervan Köyü Cami Harim.....	54
Fotoğraf 75: Kervan Köyü Cami Kadınlar Mahfili	55
Fotoğraf 76: Kervan Köyü Cami Mihrap.....	55
Fotoğraf 77: Kervan Köyü Cami Minber	56
Fotoğraf 78: Kınık Köyü Cami Levha.....	57
Fotoğraf 79: Kınık Köyü Cami Giriş/Camekan	58
Fotoğraf 80: Kınık köyü Cami Girişi	Fotoğraf 81: Kınık Köyü Cami Giriş/Kapalı Alan
Fotoğraf 82: Kınık köyü Cami Minare.....	59
Fotoğraf 83: Kınık Köyü Cami Harim	60
Fotoğraf 84: Kınık Köyü Cami Kadınlar Mahfili.....	60
Fotoğraf 85: Kınık Köyü Cami Mihrap	61
Fotoğraf 86: Kınık Köyü Cami Minber.....	61
Fotoğraf 87: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Levhası	62
Fotoğraf 88: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Genel Görünüş.....	63
Fotoğraf 89: Yukarıpınarbaşı Cami Giriş	Fotoğraf 90: Yukarıpınarbaşı Cami Pencere Detayı ..
Fotoğraf 91: Yukarıpınarbaşı Cami Harim Kapısı	64
Fotoğraf 92: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Minare	65
Fotoğraf 93: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Harim.....	65
Fotoğraf 94: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Kadınlar Mahfili.....	65
Fotoğraf 95: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Harim Tavanı.....	66

Fotoğraf 96: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Mihrap	67
Fotoğraf 97: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Minber	67
Fotoğraf 98: Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi	69
Fotoğraf 99: Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi Detay	69
Fotoğraf 100: Çaltı Köyü Çeşmesi.....	71
Fotoğraf 101: Çaltı Köyü Çeşmesi/Kuzey Cephe/Hatıllar	71
Fotoğraf 102: Çandır Köyü Çeşmesi Gövde/Yalak/Levhası.....	73
Fotoğraf 103: Çandır Köyü Çeşmesi/Hatıl.....	73
Fotoğraf 104: Güvenç Köyü Çeşmesi	75
Fotoğraf 105: Hacı Hasanlar Çeşmesi.....	77
Fotoğraf 106: Karaömerler Köyü Çeşmesi.....	79
Fotoğraf 107: Kavutçu'nun Çeşmesi/ Gövde.....	81
Fotoğraf 108: Kavutçu'nun Çeşmesi / Hatıl.....	81
Fotoğraf 109: Kervan Köyü Çeşme Levhası	82
Fotoğraf 110: Kervan Köyü Çeşmesi/Güney Cephe.....	83
Fotoğraf 111: Kervan Köyü Çeşmesi/Doğu Cephe.....	83
Fotoğraf 112: Kınık Köyü Çeşmesi Gövde/Yalak	85
Fotoğraf 113: Kınık Köyü Çeşmesi Hatıl.....	85
Fotoğraf 114: Sarı Çeşme	87
Fotoğraf 115: Sarı Çeşme Havuz Bölümü.....	87
Fotoğraf 116: Sarı Çeşme Üzerindeki Levha	88
Fotoğraf 117: Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu.....	90
Fotoğraf 118: Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu Hatıldan Detay.....	90
Fotoğraf 119: Biçer Köyü Kuyusu.....	92
Fotoğraf 120: Biçer Köyü Kuyusu /Ayrıntı.....	92
Fotoğraf 121: Çaltı Köyü Kuyusu	94
Fotoğraf 122: Güvenç Köyü Kuyusu	96
Fotoğraf 123: Kınık Köyü Kuyusu.....	98
Fotoğraf 124: Kınık Köyü Kuyusu Hatıllardan Ayrıntı	98
Fotoğraf 125: Bayram Artık'ın Evi/ Avlu Girişi-Doğu Cephe	100
Fotoğraf 126: Bayram Artık'ın Evi / Giriş/Güney Cephe	100
Fotoğraf 127: Bayram Artık'ın Evi /Sofa Penceresi Fotoğraf 128: Bayram Artık'ın Evi / Sofa Tavanı.....	101
Fotoğraf 129: Bayram Artık'ın Evi / Oda Fotoğraf 130: Bayram Artık'ın Evi / Yüklük Fotoğraf 131: Bayram Artık'ın Evi / Yüklük.....	101
Fotoğraf 132: Bilal Bayrak'ın Evi/ Güney Cephe.....	103
Fotoğraf 133: Bilal Bayrak'ın Evi/ Oda	104
Fotoğraf 134: Bilal Bayrak'ın Evi/ Kuzey Duvardaki Yüklük	104
Fotoğraf 135: Bilal Bayrak'ın Evi/ Yüklük.....	105
Fotoğraf 136: Bilal Bayrak'ın Evi/ Güney Duvarındaki Yüklük	105
Fotoğraf 137: Hasan Ekici'nin Evi/Genel Görünüş	107
Fotoğraf 138: Hasan Ekici'nin Evi/ Sofa	107
Fotoğraf 139: Hasan Ekici'nin Evi / Batı Cephedeki Oda	108
Fotoğraf 140: Hasan Ekici'nin Evi / Doğu Cephedeki Oda	108
Fotoğraf 141: Hasan Ekici'nin Evi /Dolap ve Ağzıaçık	109

Fotoğraf 142: Hasan Ekici'nin Evi / Ağzıaçık Üzerindeki Bitkisel Süsleme.....	109
Fotoğraf 143: Mehmet Kurt'un Evi Çiçeklik Üzerindeki Tarih.....	110
Fotoğraf 144: Mehmet Kurt'un Evi/ Avlu Girişi	Fotoğraf 145: Mehmet Kurt'un Evi
Seki/Güney Cephe.....	111
Fotoğraf 146: Mehmet Kurt'un Evi Yüklük/ Çiçeklik/Dolap	112
Fotoğraf 147: Mehmet Kurt'un Evi/Çiçeklik Detay.....	112
Fotoğraf 148: Mehmet Kut'un Evi/ Ağzıaçık	113
Fotoğraf 149: Muhammer Korkusuz'un Evi/ Giriş Güney Cephesi	115
Fotoğraf 150: Muhammer Korkusuz'un Evi /Sofa.....	115
Fotoğraf 151: Muhammer Korkusuz'un Evi /Oda	Fotoğraf 152: Muhammer Korkusuz'un Evi
/Ahşap Hatıllı Tavan	116
Fotoğraf 153: Muhammer Korkusuz'un Evi /Gömme Dolap	116
Fotoğraf 154: Muhammer Korkusuz'un Evi /Ağzıaçık.....	117
Fotoğraf 155: Muhammer Korkusuz'un Evi/ Çiçeklik ve Yüklük	Fotoğraf 156: Muhammer
Korkusuz'un Evi /Çiçeklikten Detay.....	117
Fotoğraf 157: Rafet Koca'nın Evi / Avlu Girişi.....	119
Fotoğraf 158: Rafet Koca'nın Evi/Doğu Cephe.....	119
Fotoğraf 159: Rafet Koca'nın Evi/ Dolap / Kuzeybatı Oda	120
Fotoğraf 160: Rafet Koca'nın Evi /Kuzeybatı Cephedeki Oda.....	120
Fotoğraf 161: Ramazan Adanır'ın Evi/ Avlu Girişi	Fotoğraf 162: Ramazan Adanır'ın Evi/ Giriş
.....	122
Fotoğraf 163: Ramazan Adanır'ın Evi/ Sofa	123
Fotoğraf 164: Ramazan Adanır'ın Evi /Ara Bölümden Mutfığa Bakış.....	123
Fotoğraf 165: Ramazan Adanır'ın Evi/ Dolap-Ağzıaçık.....	124
Fotoğraf 166: Ramazan Adanır'ın Evi/ Yüklük ve Çiçeklik.....	124
Fotoğraf 167: Sefer Erdem'in Evi Genel Görünüş	126
Fotoğraf 168: Sefer Erdem'in Evi Ara/Mutfak	126
Fotoğraf 169: Sefer Erdem'in Evi/ Odadan Görünüş.....	127
Fotoğraf 170: Selahattin Yılmaz'ın Evi/ Batı Cephe	129
Fotoğraf 171: Selahattin Yılmaz'ın Evi Giriş/Seki	129
Fotoğraf 172: Selahattin Yılmaz'ın Evi /Ara Bölüm	130
Fotoğraf 173: Selahattin Yılmaz'ın Evi /Sofa	130
Fotoğraf 174: Selahattin Yılmaz'ın Evi /Güneybatı Oda	131
Fotoğraf 175: Süleyman Çetin'in Evi Giriş Cephesi	133
Fotoğraf 176: Süleyman Çetin'in Evi Sofa	134
Fotoğraf 177: Süleyman Çetin'in Evi /Kuzeybatı Cephedeki Oda	134
Fotoğraf 178: Süleyman Çetin'in Evi/Kuzeydoğu Cephedeki Oda	135
Fotoğraf 179: Süleyman Çetin'in Evi Yüklük/Çiçeklik.....	135
Fotoğraf 180: Süleyman Çetin'in Evi /İki kapaklı Dolap.....	136
Fotoğraf 181: Şaban Kaya'nın Evi Avlu Girişi	Fotoğraf 182: Şaban Kaya'nın Evi Giriş/Doğu
Cephe.....	138
Fotoğraf 183: Şaban Kaya'nın Evi Giriş	Fotoğraf 184: Şaban Kaya'nın Evi Ara Alan/Sofa
.....	139
Fotoğraf 185: Şaban Kaya'nın Evi Dolaplar/Kuzeydoğu Oda.....	139
Fotoğraf 186: Şaban Kaya'nın Evi/ Güneybatı Oda.....	140

Fotoğraf 187: Tevfik Çamurcu'nun Evi/Kuzey Cephe	142
Fotoğraf 188: Tevfik Çamurcu'nun Evi/Giriş- Güney Cephe.....	142
Fotoğraf 189: Tevfik Çamurcu'nun Evi /Sofadan Girişe Bakış	143
Fotoğraf 190: Tevfik Çamurcu'nun Evi/Kuzeydoğu Cephedeki Oda	143
Fotoğraf 191: Tevfik Çamurcu'nun Evi /Kuzeybatı Cephedeki Oda.....	144
Fotoğraf 192: Tevfik Çamurcu'nun Evi /Yüklük ve Çiçeklik.....	144
Fotoğraf 193: Ahmet Koçyiğit'in Odası/Giriş	146
Fotoğraf 194: Ahmet Koçyiğit'in Odası /Güneydoğu Cephe.....	146
Fotoğraf 195: Ahmet Koçyiğit'in Odası / Odadan Görünüş	147
Fotoğraf 196: Ahmet Koçyiğit'in Odası / Ağzıaçık	147
Fotoğraf 197: Ahmet Koçyiğit'in Odası / Çiçeklik	148
Fotoğraf 198: Ali Kalıntaş'ın Odası/ Güney Cephe.....	150
Fotoğraf 199: Ali Kalıntaş'ın Odası / Güneydoğu Cephe	150
Fotoğraf 200: Ali Kalıntaş'ın Odası / Mabeyin-Merdiven Fotoğraf 201: Ali Kalıntaş'ın Odası / Odadan Görünüş.....	151
Fotoğraf 202: Ali Kalıntaş'ın Odası /Yüklük ve Çiçeklik	151
Fotoğraf 203: Ali Kalıntaş'ın Odası /Çiçeklik Detay	152
Fotoğraf 204: Ali Kalıntaş'ın Odası / Ağzıaçık	152
Fotoğraf 205: Fikriye Karataş'ın Odası/Giriş Cephesi.....	154
Fotoğraf 206: Fikriye Karataş'ın Odası /Mabeyin	154
Fotoğraf 207: Fikriye Karataş'ın Odası /Lavabo- Mutfak Alanı.....	155
Fotoğraf 208: Fikriye Karataş'ın Odası /Odadan Görünüş	155
Fotoğraf 209: Hasan Koç'un Odası/ Doğu Cephe	157
Fotoğraf 210: Hasan Koç'un Odası /Giriş-Güney Cephe.....	157
Fotoğraf 211: Hasan Koç'un Odası / Mabeyin	158
Fotoğraf 212: Hasan Koç'un Odası /Odadan Görünüş.....	158
Fotoğraf 213: Hasan Koç'un Odası /Yüklük ve Çiçeklik.....	159
Fotoğraf 214: Hasan Koç'un Odası /İki Kapaklı Dolap /Ağzıaçık	159
Fotoğraf 215: Hasan Koç'un Odası /Ağzıaçık	160
Fotoğraf 216: İsmail Özyılmaz'ın Odası /Güney Cephe	162
Fotoğraf 217: İsmail Özyılmaz'ın Odası /Odadan Görünüş.....	162
Fotoğraf 218: İsmail Özyılmaz'ın Odası /Yüklük, Çiçeklik ve Dolaplar.....	163
Fotoğraf 219: Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası /Doğu Cephe.....	165
Fotoğraf 220: Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası/ Odadan Görünüş.....	165
Fotoğraf 221: Mehmet Dinç'in Odası/Giriş Cephesi	167
Fotoğraf 222: Mehmet Dinç'in Odası /Mabeyin	167
Fotoğraf 223: Mehmet Dinç'in Odası /Odadan Görünüş	168
Fotoğraf 224: Mehmet Dinç'in Odası / Yüklük ve Dolaplar.....	168
Fotoğraf 225: Mehmet Dinç'in Odası /Çiçeklik	169
Fotoğraf 226: Mehmet Dinç'in Odası /Ağzıaçık.....	169
Fotoğraf 227: Mustafa Gün'ün Odası/Genel Görünüş	171
Fotoğraf 228: Mustafa Gün'ün Odası /Yüklük	171
Fotoğraf 229: Mustafa Tarhan'ın Odası/Genel Görünüş	173
Fotoğraf 230: Mustafa Tarhan'ın Odası /Mabeyin.....	173
Fotoğraf 231: Mustafa Tarhan'ın Odası /Odadan Görünüş.....	174

Fotoğraf 232: Mustafa Tarhan'ın Odası /Ağzıaçık	Fotoğraf 233: Mustafa Tarhan'ın Odası
/Yüklük.....	174
Fotoğraf 234: Muzaffer Sevinç'in Odası/Genel Görünüş	176
Fotoğraf 235: Muzaffer Sevinç'in Odası /Doğu Cephe.....	177
Fotoğraf 236: Muzaffer Sevinç'in Odası /Güney Cephe.....	177
Fotoğraf 237: Muzaffer Sevinç'in Odası /Pencere.....	178
Fotoğraf 238: Muzaffer Sevinç'in Odası /Yüklük ve Dolaplar	178
Fotoğraf 239: Şakir Atık'in Odası/ Giriş-Doğu Cephe	180
Fotoğraf 240: Şakir Atık'in Odası /Odadan Görünüm	180
Fotoğraf 241: Şakir Atık'in Odası /Ağzıaçık	181
Fotoğraf 242: Şakir Atık'in Odası /Yüklük ve Çiçeklik.....	181
Fotoğraf 243: Bayram Artık'ın Evinin Tandırını	183
Fotoğraf 244: Bilal Bayrak'ın Evinin Tandırını	185
Fotoğraf 245: Mehmet Kurt'un Evinin Tandırını	187
Fotoğraf 246: Mehmet Kurt'un Evinin Tandırını /Ağız Kısmı	187
Fotoğraf 247: Muhammer Korkusuz'un Evinin Tandırını	190

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Plan Özelliklerine Göre Camiler.....	218
Tablo 2: Plan ve Cephe Özelliklerine Göre Çeşmeler.....	218
Tablo 3: Seren Düzenindeki Yapı Unsurlarına Göre Kuyular.....	218
Tablo 4: Plan Özelliklerine Göre Evler	219
Tablo 5: Örtü Sistemlerine Göre Evler.....	219
Tablo 6: Plan Özelliklerine Göre Köy Odaları.....	220
Tablo 7: Örtü Sistemlerine Göre Köy Odaları	220
Tablo 8: Yapı Malzemesine Göre Kırsal Mimarlık Örnekleri	221
Tablo 9: Süsleme Unsurlarına Göre Kırsal Mimarlık Örnekleri	222

1.Giriş

Konya içerisinde barındırdığı ilçeleri ve köyleri ile birçok dönemin izlerini kırsal alanlarda da sürdürmektedir. Geçmişten günümüze yer alan yapılarla varlığını göstermektedir.

Anadolu'nun pek çok bölgesinde inşa edilmiş olan kırsal mimarlık örnekleri ile karşılaşmaktadır. Bu mimari yapılar hem dönemin mimari özelliklerini taşımakta hem de köprü vazifesi niteliğindedir.

Araştırmış olduğumuz köyler de geçmişi ve geleneği bir arada yansıtmaya çalışan, kültürlerin yaşatılması ve devam ettirilmesi için çabalayan ve korumaya özen gösteren köyler arasında yer almaktadır.

Bu bölgelerde kırsal mimari adı altında cami, çeşme, ev, köy odası, tandır, kuyu gibi örnekler bulunmaktadır. Köylerde yer alan çeşmeler, camiler, kuyular ve konutlarındaki mimariye, plan ve süsleme özelliklerine bakıldığında cephe düzenlemelerine, kullanılan malzeme tekniğinde de kırsal mimarlık özelliklerini tüm yönüyle taşıdıkları görülmektedir. Türk kültürü içerisinde önemli bir yere de sahip olan bu yapılar her daim var olmaya çalışmıştır.

1.1. Konunun Tanımı, Önemi ve Sınırları

Çalışmanın konusunu Konya İli Selçuklu İlçesine Bağlı olarak ele alınan köylerdeki kırsal mimarlık örnekleri oluşturmaktadır. Bu köylerde birbirlerine benzer mimari özellikte olabilen camiler, Türk konut plan özelliklerini yansıtan evler ile birlikte geleneksel düzendeki köy odaları, mahalle dokusunu oluşturan çeşmeler özellikle çingiraklı seren düzeneği ile kuyular, evlerde avlunun bir köşesine yerleştirilen tandırlar yer almaktadır.

Daha önce böyle bir çalışma olmayıp ayrıca toplu örnekler de ele alınmaması sebebiyle bu konu seçilmiş olup çalışmamızın önemini ortaya koymaktadır.

Ele alınan yapı grupları plan ve mekân anlayışından, mimarisinden, malzemesinden, yapı ve mimari elemanlarından, süsleme unsurlarından bahsedilerek yapılar hakkında bilgi verilmiştir. Çalışma ile birlikte eserler belgelenecek olup, böylece göz önünde olmayan eserlerin ön plana çıkarılmasıyla yapıların değerleri de korunacaktır.

Çalışma Selçuklu ilçesi ile sınırlandırılarak seçilen 10 köy içerisindeki incelenmiş olan yapılar çalışmanın sınırını belirlemiştir.

1.2. Metot ve Yöntem

Çalışmada ele alınan Aşağıpınarbaşı, Biçer, Çaldere, Çaltı, Çandır, Güvenç, Karaömerler, Kervan, Kınık, Yukarıpınarbaşı köylerindeki yapılar incelenmiştir. Tez kapsamındaki yapılar bulundukları köye göre de gruplandırılarak tez içerisinde alfabetik bir sıraya göre düzenlenmişlerdir.

Tezin yöntemi, Konya'nın Selçuklu ilçesine bağlı ele almış olduğumuz köylerde yer alan kırsal mimarlık örneklerini mimari, plan, malzeme, süsleme gibi pek çok yönden incelenmesi ile oluşturulmuştur.

Çalışmada öncelikle konuyla ilgili kaynak araştırması yapılmıştır. Kitaplar, yüksek lisans ve doktora tezleri, makalelerin yanı sıra Konya envanteri de incelenmiş olup kütüphane araştırması da yapılmıştır. Malzeme veren yapıların bulunduğu bu köylerde arazi çalışmasına çıkılmıştır. Ev, köy odası ve çeşmelerden bir veya iki örnek seçilmiştir. Tandır örnekleri araştırılmış olan evlerden alınmıştır. İncelenen yapıların bilgileri toplanıp fotoğraf ve çizimleri yazılmak için arşivlenmiştir. Yapılan araştırmalarda halk ile sözlü röportaj da yapılarak arşiv belgelerine kaydedilmiştir. Köylerde muhtarlarla yapılan görüşmeler sonucunda bazı yapıların, ada ve paftalarına ait bilgiler alınmıştır. Ayrıca parsel sorulama sisteminden de yararlanılmıştır. Yapıların isimleri ile ilgili bilgiler sahibinden, köy halkından ya da muhtarlarla yapılan sözlü röportajlarla toplanmıştır.

Anahat planındaki eser sıraları alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Çalışmamızın anahat planı dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde giriş, konunun tanımı önemi ve sınırları, metot ve yöntem, ilgili kaynaklar verilerek Konya'nın tarihi ve coğrafyasından ulaşılan kaynaklarla da birlikte ele alınmıştır. Konya'nın tarihi ve coğrafyası bölümünde alt başlıklar halinde ayrıca köy tarihlerinden de bahsedilmiştir.

İkinci bölümde Konya'nın Selçuklu ilçesine bağlı kırsal mimarlık örnekleri ana başlıklar altında yapılar alfabetik bir sıraya göre düzenlenmiştir. Alt başlık halinde verilen dini mimari de camiler, su mimarisinde çeşmeler ve kuyular, sivil mimarlık örneklerinde evler ve köy odaları, bunun yanı sıra tandır örnekleri şeklindedir. Bu yapılar plan özellikleri, malzeme ve teknik, süsleme gibi birçok yönden ele alınarak tek tek değerlendirilmesi yapılmıştır.

Üçüncü bölüm ise değerlendirme kısmından oluşmaktadır. Bu bölümde yapılar plan özellikleri, malzeme ve teknik, mimari elemanlar, yapı elemanları ve süsleme olarak

incelenmiştir. Malzeme ve teknik bölümünde bölgede en fazladan en aza doğru kullanılan malzemeye göre sıralanmıştır. Mimari elemanlar bölümü kendi içinde taşıyıcı ve destekleyiciler, örtü sistemleri halinde ayrılmış olup yapı elemanları da kapı, pencere, mahfil, mihrap, minber, vaaz kürsüsü, minare şeklinde sıralanarak oluşturulmuştur. Süsleme bölümü bitkisel, geometrik, nesnel ve yazılı süsleme olarak detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Değerlendirme bölümünde ise yapıların kendi içinde ve yakın bölgede yer alan yapılar ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Sonuç bölümünde köylerdeki yapılar genel bir değerlendirme ile kısa bilgiler ışığında sonlandırılmıştır.

Metnin sonunda yer alan kaynakça da ise konuyla ilgili doğrudan veya dolaylı olarak yapılan çalışmalar listeye eklenmiştir. Metin içinde dipnot olarak verilen kaynaklar dışında genel kaynakça kısmına da dahil edilmiştir. Ayrıca bölgede yapılan saha çalışmasında halk içinde yapılan sözlü röportajlarda eklenmiştir. Kaynakça bölümü Enstitü’de istenilen düzen ve yöneme göre verilmiştir.

1.3. İlgili Kaynaklar

Çalışmamızda yer alan köyler hakkındaki bilgilere köy halkı, köy muhtarları ile yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılmış ve bu sayede bilgiler toplanmıştır. Yapılan kaynak taramalarından sonra köyler ile ilgili tam bir kaynak bulunmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte konularla ilgili yardımcı olan ve yol gösteren bazı kaynaklar genel kaynakça olarak verilmiştir.

Ruhi Kafescioğlu’nun 1949 yılındaki “Orta Anadolu’da Köy Evlerinin Yapısı” adlı yayınında köy evleri ile ilgili malzeme, duvar yapıları, örtü sistemleri gibi pek çok yönden bilgiler sunmaktadır(Kafecioğlu,1949).

Metin Sözen ve Osman Nuri Dülgerler’in 1979 yılı” Konya Evlerinden Örnekler” yayınında Konya evlerinden bahsedilerek örneklerle incelenmiştir(Sözen ve Dülgerler,1979).

Tuncer Baykara’nın 1998 yılına ait “Türkiye Selçukluları Devrinde Konya” isimli kitabında Konya coğrafyası hakkında da genel bilgiler yer almaktadır(Baykara,1998:2).

Haşim Karpuz’un 2000 tarihindeki “Konya Köy Odalarının Kültür ve Sanat Değeri” yayınında Konya köy odaları ile ilgili bilgiler ve örnekler verilmiştir(Karpuz,2000).

Hasan Hüseyin İçli'nin 2001 tarihli, “Dünden Bugüne Konya” isimli mezuniyet çalışmasında Konya'nın tarihi ve coğrafyası, bölgedeki eserler ve sosyal faaliyetleri anlatmaktadır(İçli,2001).

Haşim Karpuz'un 2001 yılındaki “Konya’da Halk Mimarisi” adlı yayınında Konya köylerindeki yapıları ele almış ve bu yapıları anlatmaktadır(Karpuz,2001).

Osman Kunduracı'nın 2005 yılına ait olan “Konya-Karapınar Evlerinden Örnekler” adlı yayını Konya Karapınar’da yer alan evleri plan, malzeme, süsleme gibi ana hatlarıyla incelemiştir(Kunduracı,2005).

Zerrin Köşklü ’nün 2005 tarihli “Eski Erzurum Mutfağında Tandır: Yapılışı, Kullanımı ve Doğu Anadolu’daki Yeri Üzerine” isimli yayını tandırın kullanım amacına yönelik incelediğimiz örneğimiz ile bağdaşmaktadır(Köşklü,2005).

Murat Oral ve Mehmet Emin Başar’ın 2006 yılında düzenlenen “Konya Kent Merkezinde Yer Alan Camilerin Mimari Özellikleri Açısından Analitik Değerlendirilmesi” adlı yayınında ise günümüzde cami mimarisinin plan kuruluşları, tasarım ve malzeme gibi pek çok yönden ele alınarak analitik değerlendirilmesi yapılmıştır(Oral&Başar,2006).

Ali Sabri Aka'nın 2007 yılında “Konya Şehrinin Kuruluş ve Gelişimini Etkileyen Coğrafi Faktörler” adlı doktora tezinde Konya ili coğrafyası hakkında geniş bilgiler verilmektedir(Aka,2007).

İbrahim Hakkı Konyalı'nın 2007 tarihli “Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Tarihi” kitabında Konya tarihi hakkında ve kitabeler konusunda geniş ve önemli bilgiler sunmaktadır(Konyalı,2007).

İbrahim Kopar'ın 2008 yılına ait olan “Hasan Dağı’nda (Aksaray-Niğde) Hala Önemini Koruyan Basit Su Yapıları: Sarnıçlar ve Kuyular” yayınında sarnıç ve kuyulardan bahsedip, tanımlamalar yaparak örnekler vermiş olup su mimarisinin önemine de vurgu yapmaktadır(Kopar,2008).

Serkan Özer'in 2008 yılında “Geçmişten Günümüze Kent-Çevre İlişkisi İçinde Çeşmeler” adlı yayını genel olarak çeşmeler açısından bilgi ve kaynak oluşturması ile süreç içerisinde çeşmelerin kent içindeki yerinden ve öneminden bahsedilmiştir (Özer,2008).

Haşim Karpuz'un 2009 yılındaki Türk Kültür Varlıkları Envanteri: Konya 42 Cilt:1 Cilt:2 ve Cilt:3 şeklinde yer alıp Konya'daki yapılar hakkında geniş bilgiler sunmakta olup aynı zamanda çalışmamızda yapılmış olan karşılaştırmada kaynak oluşturmaktadır.

Mehmet Ali Hacıgökmen'nin 2011 yılına ait "Türkiye Selçukluları Zamanında Konya'nın Devlet Merkezi Oluşu" adlı eserinde de Konya tarihi hakkındaki pek çok bilgi önem arz etmektedir (Hacıgökmen,2011).

Adem Özkan'ın 2012 tarihinde "Geçmişten Günümüze Konya İli Akören İlçesinde Bulunan Köy Odaları" isimli yayınında ise Konya'nın Akören ilçesindeki köy odalarına yer vermiş ve köy odalarının geçmişindeki kullanımı genel olarak anlatmaktadır (Özkan,2012).

Mustafa Çetinaslan'ın 2012 tarihindeki "Konya Cami ve Mescitlerindeki Mahfiller" adlı yayınında Konya cami ve mescitlerindeki mahfilleri alt başlık halinde tasnif ederek özellikleri ile birlikte değerlendirmiştir (Çetinaslan,2012).

Mustafa Şamil Argun ve İsmail Sait Doğan'ın 2012 yılındaki Konya'da III. Geleneksel Gıdalar Sempozyumunda yer alan "Bitlis Yöresinde Tandır Üretimi ve Üretilen Tandırların Mineral İçerikleri" adlı yayında analizler yaparak tandır üretim ve aşamalarından da bahsetmiştir (Argun&Doğan,2012:94).

Aylin Ü. Erdem'in 2013 yılında düzenlenen Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisinde yer alan "Arkeolojik ve Etnografik Veriler Işığında Doğu Anadolu Tandırları" yayınında verileri ışığında da tandır üretimi, kullanımı, tandır fırını tipleri gibi birçok açıdan ele alınarak değerlendirildiği gözlemlenmektedir (Ü. Erdem,2013).

Mehmet Mutlu'nun 2014 yılı "Konya'da Su Mimarisi" adlı I. Cilt doktora tezinde Konya'da yer alan su yapıları geniş bir biçimde ele alınarak çalışmamız açısından karşılaştırma yapılması ile de çeşme örnekleri için yardımcı kaynak niteliği taşımaktadır (Mutlu,2014).

Ahmet Çaycı'nın 2015 tarihindeki "Zaman ve Sanat Bağlamında Çark-ı Felek Motifi" adlı yayınında çarkifelek motifi detaylı bir biçimde anlatılarak zaman ve sanat bağlamında değerlendirilmiştir (Çaycı,2015).

Erkan Aygör'ün 2015 yılına ait "19. Yüzyıl Sonu ve 20.Yüzyıl Başlarında Konya Evlerinin Mimari Gelişimi ve Değişimi" adlı doktora tezinde Konya evlerini gelişim,

değişimini gösteren ve yapı malzemesi, tekniği, plan, cephe, süsleme gibi birçok yönden de ele alarak Konya evlerini değerlendirmiştir (Aygör,2015).

Hasan Bahar tarafından düzenlenen 2015 yılında basılan Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu(24-26 Ekim 2014) Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları adı altında yer alan Ergün Veren'in "Sarayönü Yöresi Kültüründe Seren(Çıngıraklı Kuyu)" adlı yayını genel olarak kaynak, fikir ve bilgiler vermekte, kuyuların çalışma sistemi ve düzeneğinin yanı sıra yapıların geçmişinden, ortaya çıkma nedenleri gibi birçok açıdan ele alan bir eserdir(Veren,2015).

Tolga Bozkurt'un 2015 yılındaki "Konya-Hatunsaray(Lystra) ve Çevresindeki Cami ve Mescitler" adlı yayınında Konya-Hatunsaray ve Çevresindeki Cami ve Mescitler incelenerek değerlendirilmiş olup çalışmamızda camilerin karşılaştırma yapılması açısından da yardımcı bir kaynak olmuştur(Bozkurt,2015).

Osman Kunduracı'nın 2016 tarihli "Geleneksel Konya Evlerinde Çiçeklik" isimli yayınında çiçeklik üzerinde detaylı bir biçimde durularak örneklerle değerlendirilmiştir (Kunduracı,2016).

Reyhan Merve Delibaş ve Erkin Erten'in 2016 yılında düzenlenen "Kırsal Mimari Bağlamında Konya Halkapınar Evlerinin Mimarisi Üzerine Bir İnceleme" adlı yayınında kırsal mimari hakkında bilgiler verilerek Konya Halkapınar ilçesinde yer alan konut örnekleri ele alınmıştır(Delibas&Erten,2016).

Tolga Bozkurt'un 2016 yılına ait "Konya-Gökyurt(Kilistra) Köy Odaları" yayını Konya-Gökyurt(Kilistra) bölgesindeki köy odalarını değerlendirerek köy odası üzerinde genel bir değerlendirme yapılmıştır(Bozkurt,2016).

Dicle Aydın ve Süheyla Büyükaşahin Sıramkaya'nın 2017 yılında Türk-İslam Medeniyeti Dergisinde yer alan "Son Dönem Konya Camilerinde Biçimsel Arayışın Analizi" yayınında cami hakkında genel bilgiler verilerek Konya'da cami mimarisi ve örneklerinden söz edilmiştir (Aydın&Büyükaşahin Sıramkaya,2017).

Meltem Özçakı'nın 2018 yılına ait "Yorumlanan Cami Mimarisi" adlı yayını da cami mimarisinin değerlendirilip yorumlanması ile birlikte modern cami mimarisinin getirdiği özellikler hakkında da genel bilgiler vermektedir (Özçakı,2018).

Bekir Özgür'ün 2019 tarihli “Eski Çağda Doğu Anadolu Medeniyetlerinde Tandır, Ocak Kültürleri ve Gelişimleri” adlı yüksek lisans tezinde tandır ve ocakları eski çağda Doğu Anadolu medeniyetlerinde genel olarak değerlendirip teknikleri, çeşitleri gibi unsurlara da yer vermiştir (Özgür,2019).

Erdi Aksakal'ın 2019 yılına ait “Türk Kültüründe Eril Mekân Örneği; Köy Odaları” adlı yayınında köy odaları hakkında bilgi vermektedir (Aksakal,2019).

Fazilet Koçyiğit'in 2019 yılındaki “Osmanlı Mimarisinde Meydan Çeşmeleri” adlı yayınında çeşme tipolojisinden bahsederek Osmanlı mimarisinden meydan çeşme örnekleri vermiştir (Koçyiğit,2019).

Burak Sevindi'nin 2020 tarihli “Konya ve Çevresinde Yer alan Vakıf Kayıtlarında Ulu Cami Olarak Geçen Camiler” adlı yüksek lisans tezinde cami mimarisi üzerinde de durularak ulu cami olarak geçen yapılardan bahsedilmiştir (Sevindi,2020).

Osman Kunduracı, Nurcan Bahargülü ve Elif Yiğiter'in 2020 yılındaki “Türk Evinde Oda ve Odayı Biçimlendiren Unsurlar” isimli yayında odanın kaynağına, odayı biçimlendiren unsurlara değinilmiştir (Kunduracı vd.,2020).

Nurcan Bahargülü'nün 2021 yılı “Geleneksel Boldavin Evleri” adlı doktora tezinde Geleneksel Boldavin Evlerinin plan özelliği ve cephe özellikleri bakımından ele alınmıştır(Bahargülü,2021).

Zehra Uslu Bülbül ve Nilgün Çevrimli'nin 2021 tarihli “Konya Camilerindeki Ahşap Mihraplardan Örnekler” adlı yayınında mihrap hakkında genel bilgiler verilmiş olup Konya'da yer alan camilerdeki ahşap mihraplar değerlendirilmiştir (Uslu Bülbül&Çevrimli,2021).

Zerrin Köşklü ve Nurşen Özkul Fındık'ın 2021 yılında yer alan “Erzurum Kırsalında Tandır Kültürü ve Tandır Ekmeği” adlı yayınında tandırda kullanılan malzemeler, yakacaklar, kullanım alanları, tandırın yakılması ile ilgili bilgiler verilmiştir (Köşklü&Özkul Fındık,2021).

Bayram Tuncer ve Leyla Şafak'ın 2022 yılına ait “Tarihi Coğrafya Açısından XVI. Yüzyıl'da Konya Şehri ve Şehirsel Fonksiyonları” isimli yayınında Konya şehrine dönemlerin yansımaları ve tarihi coğrafya yönünden de değerlendirilerek ele alınmış geniş bilgilere yer verilmiştir (Tuncer&Şafak,2022).

Elif Gürsoy'un 2022 tarihinde yer alan "Süslemeli Bir Köy Odası: Selçuklar Kasabası Hacılarının Odası" yayını bir girişin ardından Selçuklar Kasabası Hacılarının Odası detaylı bir biçimde ele alınmıştır (Gürsoy,2022).

Firdevs Müjde Gökbel ve Muharrem Avcı'nın 2022 tarihli "Geçmişten Günümüze Anadolu Coğrafyasında Toprak Tandırların Kullanımı" yayınında toprak tandırlar hakkında geniş bilgiler ışığında örneklere de yer verilmiştir (Gökbel&Avcı,2022).

Nurcan Sertyüz'ün 2022 tarihli "Anadolu Türk Evi'nde Ahşap Üzeri Kalemîşi Bezeme" adlı doktora tezinde Anadolu'da ahşap üzerinde kalemîşi bezemeli evler değerlendirilerek bilgiler verilmiştir (Sertyüz,2022).

Firdevs Kulak Torun ve Funda Kurak Açıcı'nın 2023 tarihli "Tarihi Yerleşmelerde Batı Etkisinde (Geç) Osmanlı Dönemi Camileri: Konya/Sille Ak Cami" yayınında Sille yerleşmesindeki Geç Dönem Osmanlı camileri genel olarak tanıtılmış olup çalışmamızda camiler açısından karşılaştırma olarak da yararlanılmıştır (Kulak Torun&Kurak Açıcı,2023).

Hasan Çelebi ve Haşim Karpuz'un 2023 yılındaki "Konya Evlerinde Cephe Tasarımları" adlı yayınında Konya evlerinin cephe tasarımını örneklerle birlikte değerlendirilmiştir (Çelebi&Karpuz,2023).

Hüseyin Özdemir'in 2023 tarihli "Günümüz Cami Mimarisindeki Yaklaşımlar: Konya Kent Merkezindeki Cami Örnekleri" yayınında Konya merkezinde yer alan cami örnekleri verilerek günümüzde mevcut cami mimarisinden bahsedilmiştir (Özdemir,2023).

Mehmet Mutlu ve Tolga Bozkurt'un 2023 yılına ait olan "Konya-Hatunsaray(Lystra) ve Çevresindeki Su Yapıları" adlı yayınında Konya-Hatunsaray ve çevresindeki su yapılarını inceleyerek detaylı bir anlatım yapmaktadır. Tezimizde ise bu yayın sus mimarisi ve çeşmeler konusunda karşılaştırma olarak kullanılmaktadır (Mutlu&Bozkurt,2023).

1.4. Konya'nın Tarihi ve Coğrafyası

Konya şehri geçmişten günümüze kültür ve tarih şehri olmasının yanında sosyal ve kültürel pek çok etkenleri ile her yönden önem arz eden şehirlerden birisi konumundadır.

Eski bir yerleşim yeri olan Konya ismi İkonion, İconium şeklinde anılmış birçok dönemi içerisine alan şehir özellikle Selçuklulardan kalan saray ve surlar gibi yapılar ile birlikte önem arz etmektedir (Konyalı,2007:16).

Konya geçmişten bu yana değişim ve gelişim yaşamasının yanında çok yönlü etken ve değerleri ile büyük bir şehir olmuştur.

Tarih boyunca önemli bir konumda olan Konya şehri Bizanslılar döneminde Alaaddin Tepesi üzerine kurulmuş bir şehir iken Malazgirt Savaşından sonra 1075-80 yıllarındaki olayda Kutalmışoğlu Süleyman Orta Anadolu'daki birçok yeri zapt etmesinden sonra İznik'i başkent konumuna getirmiştir (Hacıgökmen,2011:231).

Tarihte önemli bir yere sahip olan şehirde yer alan yapılar geçirmiş oldukları tüm dönemlerin özelliklerini taşıyarak bunu her açıdan göstermektedirler.

Özellikle Alaaddin Keykubat dönemiyle birlikte (1220-1237) Konya surları Anadolu'da en büyük şehirlerden birisi ve gerçek bir başkent olmasıyla I. Alaaddin Keykubat tahta geçtiğinde şehrin etrafına güvenliği sağlamak amacıyla sur inşa etmiştir (Hacıgökmen,2011:247).

Geçmişten bu yana Konya gerek konumu gerek tarihi ile daima büyük ve önemli bir şehir olarak Anadolu 'da yer almıştır.

Ayrıca Osmanlı şehirlerine bakıldığında kendine özgü özellikleri yansıtması açısından ayrı bir yere sahip olup, Konya Osmanlı hakimiyetine girmesiyle birlikteki bu süreçteki özelliklerini yansıtması açısından örnek bir şehir olmuştur (Tuncer & Şafak,2022:320).

Konya aynı zamanda Türk Tarihi açısından önemli bir konumda bulunarak, şehirler arasında varlığını sürdürmektedir. Şehir, günümüzde her açıdan büyük değerler taşıyarak ve gelişerek bünyesinde pek çok ilçe ve köylerini de barındırmaktadır.

Coğrafyası; Coğrafi konumu itibariyle önemli bir yere sahip olan Konya şehri Türkiye'nin büyükşehirleri arasındadır.

Konya İç Anadolu bölgesinde yer almakla birlikte şehrin merkezi, doğu, batı kesimleri ovalık iken, güneydoğu ve güneybatı kesimlerinde Toros dağları ve kolları ile çevrelenmiş olup birçok göl ve denizlere ulaşmayan akarsulara da sahiptir (İçli,2001:6).

Konya'nın coğrafyası, doğal oluşumları gibi pek çok etken ve yönden dikkat çeken aynı zamanda coğrafi özellikleri ile birlikte oldukça önemli bir şehir halindedir.

Asya'nın batısında Anadolu yarımadasının orta güney bölümünde bulunan Konya, sıradağları ve yüksek yayla düzlüğü kenarında yer alması ile birlikte birçok ovası da

bulunmaktadır. Şehir kendi adıyla anılan Konya ovasının batı kenarında bulunmakta ve Konya'nın batısındaki Loras ve Erenler Dağı oldukça yüksek olup, Meram Deresi ise Konya'da yer alan en önemli akarsular arasındadır (Baykara,1998:2).

Anadolu'nun orta kesiminde yer alan Konya ili sınırları içerisinde birçok doğal oluşumlar, doğal güzellikler de bulunmaktadır. Bu yönleri ile de ayrı bir öneme sahiptir.

Türkiye'nin en büyük ovalarından Konya ovasına sahip olması sebebiyle akıllarda kalan ve Konya ili doğuda Aksaray'a uzanan ova ile batıda ise Beyşehir'e kadar uzanmış olan dağlık alanın birleşmiş olduğu yerde bulunmaktadır (Aka,2007:6). Genel anlamda önemli bir coğrafya ve konumda bulunan şehir, içinde bulunduğu tüm bu coğrafi özellikleri taşımaktadır.

Harita 1:Konya Haritası

<https://www.guideoftheworld.net/map/turkey/konya/konya-map.jpg> [Erişim:01.06.2024]

Çalışmamız kapsamında ele alınan Konya'nın Selçuklu ilçesine bağlı olan Aşağıpınarbaşı, Biçer, Çaldere, Çaltı, , Çandır, Güvenç, Karaömerler, Kervan, Kınık, Yukarıpınarbaşı köyleri de bağlı oldukları coğrafyanın özelliklerini göstermektedir(Harita 1). Bunun yanı sıra köyler geçmişten günümüze tarihin, kültürün yaşatılması açısından önemli bir yere sahiptir.

**Aşğıpınarbaşı Köyü Tarihçesi*

Köyün tarihi hakkında çok fazla bilgi bulunmamasının yanı sıra köy halkından edinilen bilgiye göre yaklaşık 200 senelik bir köydür. Önceden buranın bataklık ve göl olduğu bilinmektedir. Eskiden bir değirmende un öğütölmekte olduğu, karakolun bulunduğu, yerleşimlerim daha yeni ve önceleri eski tarla olarak yer aldığı söylenmektedir. Geriz köyü adıyla da anılmış olsa da köyün adının Aşğıpınarbaşı olmasındaki en büyük nedenlerden birisi köyde eskiden bir pınarın bulunmasından gelmektedir. Bu pınar eskiden sağlam bir biçimde köyün aşğı bölgesinde yer almasından kaynaklı olarak da adının Aşğıpınarbaşı olarak bilindiğı dile getirilmektedir. Doğrudan kaynak olmaması sebebiyle halktan sözlü röportajlar alınmıştır(Rafet Koca ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 17:12).

**Biçer Köyü Tarihçesi*

Biçer Köyü halk arasında Peçene olarak bilinmektedir. Bunun sebebinin de önceki dönemlerde buranın Peçene Yaylası olarak kullanılmasıdır. Köy, oldukça verimli bir arazi üzerine kurulmuş olup geçmişten günümüze kadar farklı kültürlerden insanların yaşadığı bir yer olmuştur(Fahrettin Şahingeri ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10:00).

**Çaldere Köyü Tarihçesi*

Köyün tarihinin 150 yıla kadar dayandığı tahmin edilmektedir. Köyde önceleri yer alan kuyunun kuruluşundan önce yaklaşık 1952 yıllarında göçmenler köyün bir tarafına gelmişlerdir. Eskiden mezarlık bölgesinin ortasında bulunmakta olup birkaç sene sonra bir çobanın kuyu bulması ile birlikte köy buraya taşınmıştır. Köyün yerleşiminin, geçmişinin oldukça eski ve köklü olduğu köy halkı tarafından söylenmektedir (Mahmut Palancı ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 12:35).

**Çaltı Köyü Tarihçesi*

Köy halkından genel olarak alınan bilgiye göre burada yaklaşık olarak 200 sene önce dört kavimin yaşadığı ve tam olarak kavimlerin kimler olduğu bilinmese de dağın eteklerinde bir kilise yapısının bulunduğu ve kilisede sürekli çan sesi duyulmasından dolayı bu köyün ismine çan denilip, zamanla bu isim çaltıya dönüşerek bugünkü halini aldığı söylenmektedir (Bekir Tok ile kişisel iletişim, 07.08.2022, saat 18:08).

Çaltı Köyünün yerleşimi bölgedeki diğer köylere oldukça benzemektedir. Bu köyler yerleşim yeri ve coğrafi şartları aynı durumdadır. Çaltı köyü sulak ve geniş bir araziye sahiptir.

Köyün oldukça eski bir kökeni olduğu düşünülmesinin yanı sıra tam olarak nereye ait olduğu bilinmemektedir. Köyde yaşayan insanların geleneklere, örf ve adetlere önem vermesi ve bunun yanı sıra kültürüne de sahip çıkması oldukça önemli ve dikkat çeken unsurlardan birisi olmuştur.

**Çandır Köyü Tarihçesi*

İlçeye bağlı küçük bir köydür. Hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Çandır köyü bölgedeki coğrafi özellikleri tüm yönüyle yansıtmaktadır. Köy her ne kadar küçük olsa bile köydeki yapıların durumu, çevreye olan saygı ve misafirperverlikleri ile köyde gelenekleri ve göreneklerini korumaya çalışan bir topluma sahiptir.

Köyün geçmişine de bakıldığında birçok dönemi barındırmış eski köylerden birisi olduğu söylenmektedir. Geçmişten günümüze hayvancılık ve tarımla uğraşmış olan köyün yaklaşık 150 senelik olduğu tahmin edilmektedir (Mehmet Öztürk ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 16:27).

**Güvenç Köyü Tarihçesi*

Genel olarak köy halkından alınan bilgilere göre yaklaşık 1940 yıllarında aşağı bölgede olan köye su basması ile birlikte göller oluşmuş ve köyün bir kısmı Konya'ya taşınmıştır. Beyşehir gölünün taşması ile bu olayın yaşandığı tahmin edilmektedir. Bu durumu kurtarmak için bir süre sonra kanallarda açılmıştır. Halkın bir alttan üste geçtiği bir dönem yaşanmıştır. Eskiden bölgenin kamışlık, sazlık olduğu da bilinmektedir (Ramazan Adanır ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 11:50).

**Karaömerler Köyü Tarihçesi*

Yazılı kaynaklar olmamakla birlikte yöre halkından edinilen bilgiye göre önceleri Arapların yaylası olarak Konya Araplar bölgesinde yaşayan biri tarafından kurulmuş olduğu bilinmektedir. Bu kişinin Kara Ömer adında biri olduğu tahmin edilmektedir. Köyün kuruluşu çok eski dönemlere tarihlenmektedir (Musa Korkusuz ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 14:17). Geçmişten günümüze gelenek ve göreneklerini de yaşatan bir köydür.

**Kervan Köyü Tarihçesi*

Köyün isminin tarihi İpek yolunda kervanların geçtiği zamanlardan koyulduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca eskiden adının Mamatlı yaylası olduğu sonradan köy statüsü kazandığı söylenmektedir (Mustafa Artık, ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 18:47). Bölgenin Meram deresinin yaylası olarak geçtiği de söylenenler arasındadır (Muhammed Gün, ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 19:00).

Kervan köyü diğer köyler ile biraz daha uzak mesafedir. Köy halkının eserlere ve kültürel değerlere sahip çıkmasından dolayı günümüze kadar varlığını devam ettirdiği görülmektedir.

**Kınık Köyü Tarihçesi*

Kınık köyü, kökeninin eskilere dayandığı ancak tam bir bilgi yer almadığı bilinmektedir. Bölgede zamanında göçlerin olması nedeniyle de kültürel farklılıklar da olduğu söylenebilmektedir. Küçük olan köy aslında göçmen bir köydür. Kırgızistan göçmenleri gibi, Bulgar, Rus, Müslüman karışık bir biçimde göçler yaşanmıştır. Köyün büyük bir çoğunluğu yazlıkçıdır. Tren istasyonu da bulunmaktadır. Genel olarak geçimini hayvancılıkla uğraşarak sağlamaktadır (Ali Özçelik, ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 11:00).

Bölge köylere benzer özellikler göstermekle birlikte özellikle Biçer köyüyle de yakın mesafede olan Kınık Köyü kültürü ve yapıları gelecek nesillere aktarılması açısından korunmaya çalışılmaktadır.

**Yukarıpınarbaşı Köyü Tarihçesi*

Yukarıpınarbaşı Köyü Aşağıpınarbaşı köyü ile oldukça yakın bir mesafede bulunmaktadır. Köyün isminin Yukarıpınarbaşı olmasındaki neden Aşağıpınarbaşı Köyü ile aynı olmakla birlikte Yukarıpınarbaşı köyünde de çok eskiye ait bir pınarın bulunduğu söylenmektedir. Bu pınarın önceleri köyün bölgesinde biraz daha yukarı konumda yer almasından dolayı köyün adına Yukarıpınarbaşı Köyü denildiği bilinmektedir. Bu pınarın ucu bucağı olmadığı içinde uzun bir in olduğu bilinenler arasındadır. Ayrıca köyde dedeler tepesi adı verilen yerde bir yatır olduğu önceleri Nisan, Mayıs aylarında çorba döküldüğü dile getirilmektedir (Hüseyin Beypınar, ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 15:33).

2. Konya İli Selçuklu İlçesine Bağlı Köylerde Bulunan Kırsal Mimarlık Örnekleri

2.1. Dini Mimari

2.1.1. Camiler

2.1.1.1. Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami

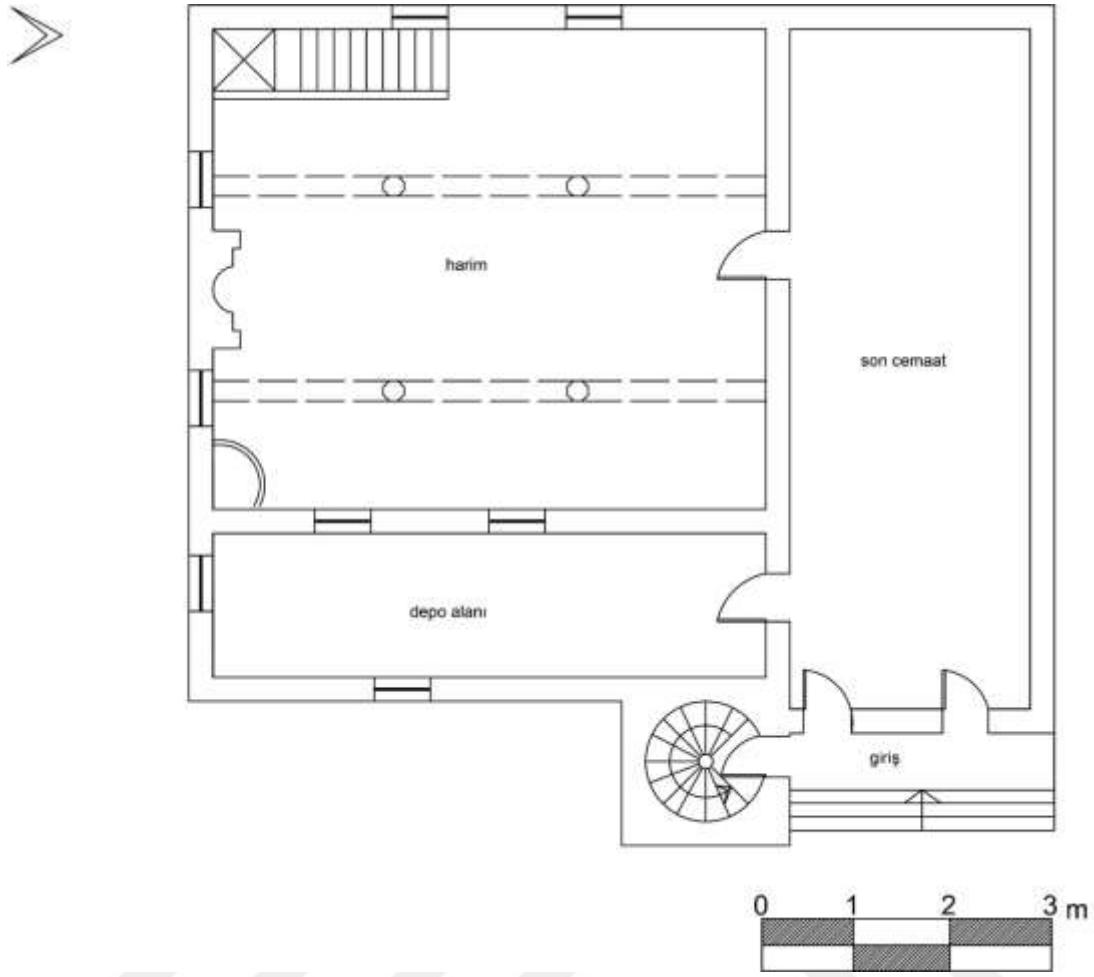
Aşağıpınarbaşı Mahallesi 16721. Sokak No:9'da 32277 ada 1 parsel L29d23a4a paftada yer almaktadır. Cami günümüzde ibadete açıktır. Minare kaidesi üzerinde yer alan kitabesine göre yapı 1918 yılında inşa edilmiştir(Fotoğraf 1).

Fotoğraf 1: Aşağıpınarbaşı Cami Minare Kaidesindeki Kitabe

Derinlemesine yönelen düzende kareye yakın dikdörtgen formlu plan şemasına sahiptir. Doğu cephede yer alan girişine birkaç basamaklı merdivenden girilmektedir. İki girişi bulunmaktadır. Son cemaat yeri uzunlamasına bir mekân anlayışında inşa edilmiştir. Son cemaat yerinde daha dar tutulmuş mekana açılan kapı depo olarak kullanılmaktadır. Minare caminin doğu cephesine bitişik olarak yapılmış olup kare kaideli silindirik gövdelidir. Camide toplam sekiz adet kare ya da dikdörtgen formlu pencereler kullanılmıştır. Harim mihrap duvarına dik üç sahnıdır. Yarım daire kemerleri sekizgen kesitli dört ahşap direk taşımaktadır. Yapının güney cephe ortasında mihrabı, güneybatı köşede minberi ve güneydoğu köşede vaaz kürsüsü bulunmaktadır (Çizim 1).

Yapının dış cephesinde, minarede yoğun olarak taş malzeme kullanılmış olup onarımlar da yapılmıştır. Caminin üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı yer almaktadır.

Çizim 1: Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Caminin güney cephesine üç, batı cephesine iki ve doğu cephesine bir adet büyük ölçekli pencere yerleştirilirken üst kısımlara daha küçük ölçekli pencereler eklenmiştir. Caminin son cemaat yerinin bulunduğu kuzey cephe camekânla kapatılmıştır (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 2: Aşağıpınarbaşı Cami Giriş Cephesi

Fotoğraf 3: Aşağıpınarbaşı Cami Kuzey Cephe

Günümüz Konya cami mimarisinde bakıldığında son cemaat alanında üç tarafı açık biçimdeki revak sisteminin bırakılarak etraflarının camekânla kapatıldığı uygulamalara dönüldüğü de görülmektedir(Oral & Başar,2006:146).

Fotoğraf 4: Aşağıpınarbaşı Cami Son Cemaat

Caminin minaresi tek şerefelidir. Sade olan minarenin şerefe korkuluklarına ajur tekniği uygulanmıştır(Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5: Aşağıpınarbaşı Cami Minaresi

Harim tavanının ortasından sarkan büyük avize camiye sonradan eklenmiştir (Fotoğraf 6). Ahşap direkler üzerinde yer alan yarım daire kemerler harim duvarını ve kadınlar mahfilini desteklemektedir. Kadınlar mahfili ise tamamen ahşap malzemedendir yapılmıştır (Fotoğraf 7). Harimde mihrap duvarı üzerinde üç, doğu ve batı cephelerde iki adet revzen tekniğinde yapılmış pencereler yer almaktadır (Fotoğraf 8).

Fotoğraf 6: Aşağıpınarbaşı Cami Harim

Fotoğraf 7: Aşağıpınarbaşı Cami Kadınlar Mahfiliye Bakış

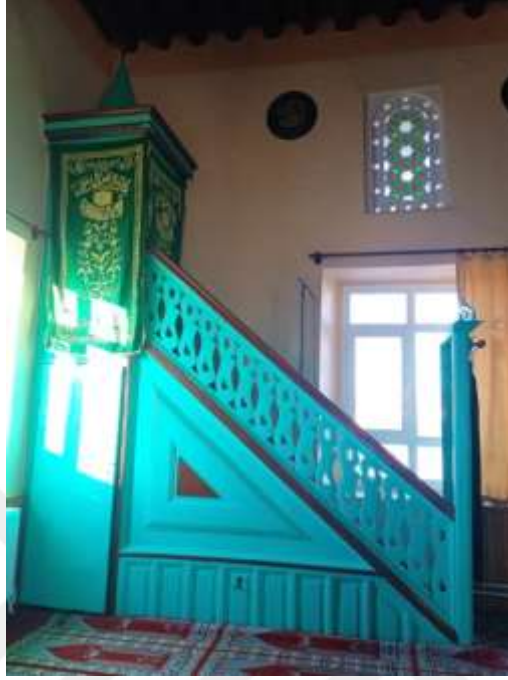
Fotoğraf 8: Aşağıpınarbaşı Cami Revzen Pencere

Caminin mihrabı mermer malzeme kullanılarak yapılmış olup mihrap üzerinde kırmızı ve turuncu renkler hakimdir. Yarım daire şeklinde kavrasya sahip olan mihrapta çizgisel detaylara yer verilmiştir. Mihrabın iki yanına Allah Muhammed levhaları yerleştirilmiş olup alt kısmında iki yanına küçük boyutlarda avizeler eklenerek Geç Dönem etkisi de yaratılmıştır. Alınlık bölümündeki çerçevede ise “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti yazmakta ve bu ayette “Nereden yola çıkarsan çık yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir” ifadesi yer almaktadır (Bakara Suresi 149.Ayet). Bunun yanı sıra mihrap sade ye yalın bir biçimde düzenlenmiştir(Fotoğraf 9).

Fotoğraf 9: Aşağıpınarbaşı Cami Mihrap

Minber tamamen ahşap malzemeden yapılmış olup oldukça sade tutulmuştur. Turkuaz rengin hakim olduğu minberde korkuluk(tırabzan) kısmında ajur tekniği kullanılmıştır. Bunun yanı sıra yan aynalık, süpürgelik gibi bölümleri oldukça sade tutulmuştur(Fotoğraf 10).

Fotoğraf 10: Aşağıpınarbaşı Cami Minber

Vaaz kürsüsü ajur teknikli uygulamalar ile hareketlendirilmiştir(Fotoğraf 11).

Caminin tavanında, taşıyıcı direklerde ve kemerlerde ahşap malzeme kullanılmıştır(Fotoğraf 12).

Revzen teknikli pencereler alçı malzemeden yapılmıştır. Genel olarak cami sade bir biçimde inşa edilmiştir.

Fotoğraf 11: Aşağıpınarbaşı Cami Vaaz Kürsüsü

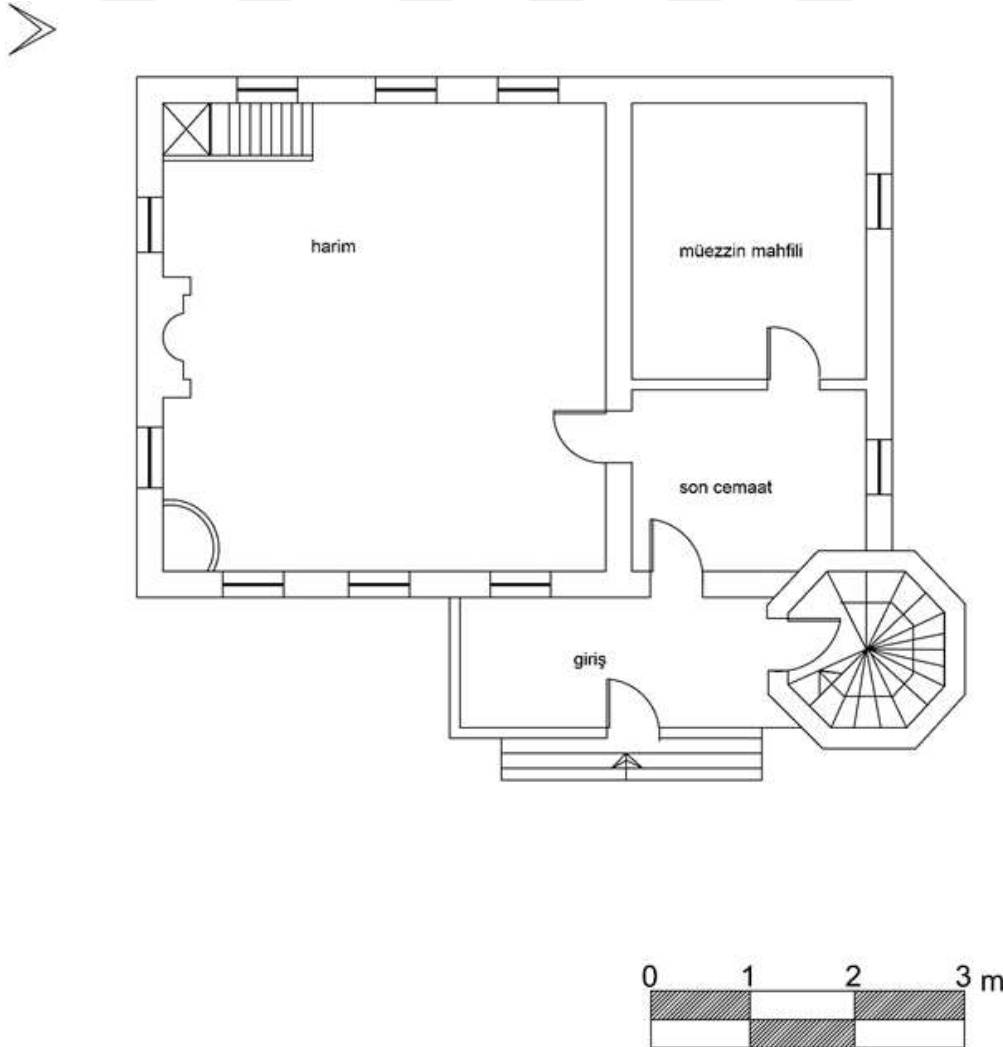

Fotoğraf 12: Aşağıpınarbaşı Cami Ahşap Direkli Tavan

2.1.1.2. Biçer Köyü Cami

Biçer Mahallesi 25959. Sokak No:1'de 139 ada 1 parsel 574,09 tapu alanı, L29-D-01-B paftada yer almaktadır (Fahrettin Şahingeri ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10.00). Günümüzde cami ibadete açıktır.

Cami kareye yakın dikdörtgen bir plan şemasına sahiptir. Birkaç basamaklı merdivenlerden doğu cephede yer alan girişe ulaşılmaktadır. Yapının bir girişi bulunmaktadır. Caminin son cemaat yeri küçük tutulmuştur. Son cemaat yerinin karşısından müezzin mahfili olarak düzenlenmiş olan mekâna ulaşılır. Caminin minaresi doğu giriş cephesine bitişik bir biçimde yer almakta olup sekizgen kaideli silindirik gövdelidir. Harim tek mekanlı olarak düzenlenmiş olup sekiz pencere bulunur. Güney cephenin ortasında mihrabı, güneybatı cephede minberi ve güneydoğu cephede vaaz kürsüsü yer alır(Çizim 2).

Çizim 2: Biçer Köyü Cami Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 13: Biçer Köyü Cami Giriş

Fotoğraf 14: Biçer Köyü Cami Batı Cephe

Camide beden duvarlarında ve minarede de yoğun olarak taş, düzgün kesme taş malzeme kullanılmıştır. Cami cepheleri içten ve dıştan sıvanarak boyanmıştır. Caminin üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı sistemi uygulanmış zamanla onarımlar da görmüştür.

Doğu ve batıda üç, kuzey ve güney cephelerde iki adet olmak üzere camide toplam on pencere bulunmaktadır. Alt kısımlarda kare formlu üst kısımlarda ise daha küçük ölçeklerde yapılmışlardır. Alt pencereler demir parmaklıklıdır. Caminin doğu cephede yer alan girişi bir camekânla çevrelenmiştir(Fotoğraf 13). Bu kısımda genelde ayakkabılık bulunmaktadır.

Minare tek şerefelidir. Şerefe altında beş sıra halinde mukarnas uygulanmış olup şerefe korkulukları ajurludur(Fotoğraf 15). Minare kaidesi üzerindeki levhada “Bu Ezanlar ki

Şahadetin Dinin Temeli Ebedi Yurdumun Üstünde İnlemeli” ifadesi ile yapım tarihi olarak 1992 yazılıdır(Fotoğraf 16).

Fotoğraf 15: Biçer Köyü Cami Minare

Fotoğraf 16: Biçer Köyü Cami Minare Kaidesindeki Levha

Harimde pencerelerin fazla kullanılmasından dolayı oldukça ferah ve aydınlık bir mekân sağlanmıştır. Düz tavan kullanılmış olup tavanın ortasından iki avize sarkmaktadır (Fotoğraf 17). Kuzey cephede yer alan kadınlar mahfili olarak düzenlenmiş alanda ahşap korkuluklarla beraber perdelerle ön kısmı kapatılmıştır (Fotoğraf 18).

Fotoğraf 17: Biçer Köyü Camii Harim

Fotoğraf 18: Biçer Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Yapının mihrabı camide en gösterişli ve yoğun süslemeli öğelerden birisidir. Mihrapta yoğun olarak bir çini uygulaması boyama şeklinde yer almakta ve yoğun bitkisel motiflere, yazılı süslemeye de yer verilmiştir. Bitkisel motiflerde özellikle lale, yaprak, vazodan çıkan çiçek motifleri, çiçek kompozisyonları bulunmaktadır. Lacivert, turkuaz, yeşil, kırmızı gibi renkler kullanılmıştır. Mihrabın taç ve kavrasta bölümlerinde aynı şekilde tutularak küçük bitkisel motiflerle birlikte bezenmiştir. Mihrabın köşelerinde dairesel formda Allah, Muhammed” yazıları ve çerçeve bölümünün alt kısmında Ayet’el Kürsi yer almaktadır. Mihrabın alınlık bölümündeki çerçevede “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ifadesi yazılıdır(Bakara Suresi 149. Ayet). Mihrap duvarının iki yanında ise mihrap üzerinde yer alan bezeme uygulamasının devam ettirilmesi ile bütünlük sağlanmıştır(Fotoğraf 19).

Fotoğraf 19: Biçer Köyü Camii Mihrap

Minber oldukça sade bir biçimde mermer malzemeden yapılmış olup yakın tarihlidir. Köşk ve korkuluk kısımlarında yeşil renge yer verilmiştir. Minberin korkuluk kısımlarında da ajur tekniği uygulanmıştır. Minber oldukça sadedir(Fotoğraf 20). Ahşap bir adet vaaz kürsüsü de bulunmaktadır(Fotoğraf 21).

Cami içerisinde mermer ve ahşap malzeme kullanımı da görülmektedir. Yapının yalnızca mihrabı yoğun bitkisel ve yazılı süslemeye sahiptir.

Fotoğraf 20: Biçer Köyü Camii Minber

Fotoğraf 21: Biçer Köyü Cami Vaaz Kürsüsü

2.1.1.3. Çaldere Köyü Cami

Çaldere Mahallesi 26071. Sokak No:2'de 44247 ada 29 parsel 844,88 tapu alanı L29-D-03-B paftada yer almaktadır. Minare kaidesi üzerine yerleştirilmiş levhada 1952 tarihi yazılıdır (Fotoğraf 22).

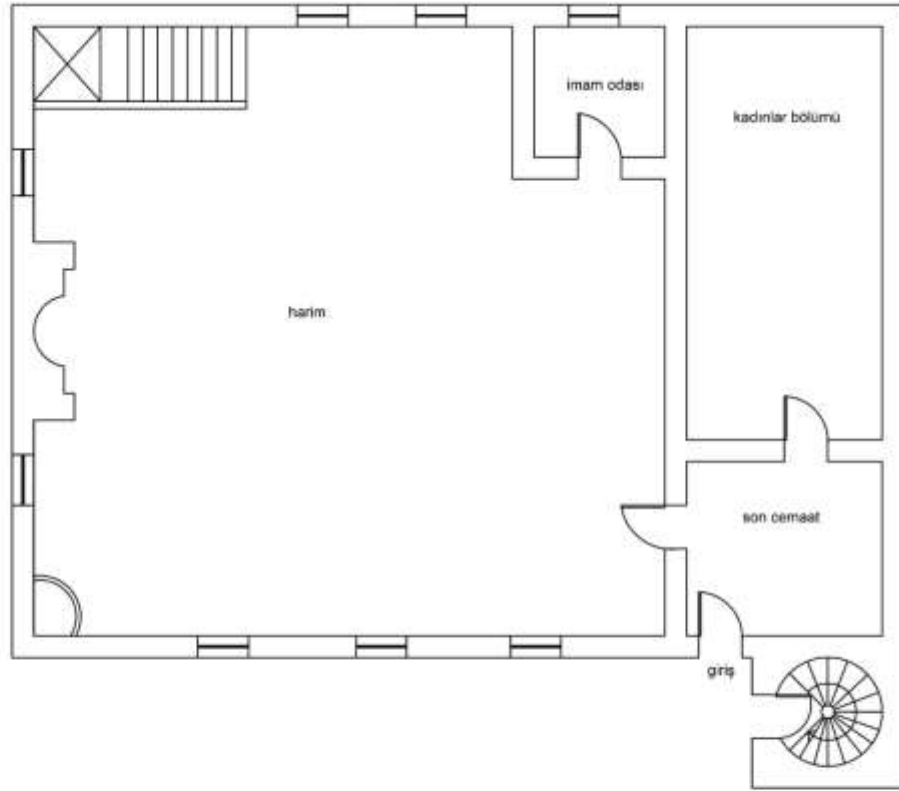

Fotoğraf 22: Çaldere Köyü Cami Levhası

Cami kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Doğu cepheden cami girişine ulaşılmakta ve son cemaat yerine geçilmektedir. Yapının bir girişi bulunmaktadır. Caminin son cemaat yeri daha dar tutulmuştur.(Fotoğraf 24). Karşısından açılan kapıdan 5.25x2.75 m. ölçülerindeki uzunlamasına mekân halindeki kadınlar için ayrılan bölüme ulaşılmaktadır. Kuzeydoğu köşede giriş cephesine bitişik bir biçimde minaresi yer almakta ve kare kaideli silindirik gövdelidir. Doğu ve batı cephede üç güney cephe duvarında iki pencere bulunur. Tek mekanlı harime sahiptir. Batı duvara yerleştirilmiş küçük boyutlarda bir imam odası da bulunmaktadır. Güney cephenin ortasında mihrap, güneybatısında minber ve güneydoğusunda vaaz kürsüsü yer alır(Çizim 3).

Camide taş malzeme ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Duvarları ise yeşil renkte boyanmıştır. Caminin üst örtüsü yenilenmiş olup alaturka kiremitli çatı sistemi uygulanmıştır. Caminin etrafı ise taş avlu duvarları ile birlikte çevrelenmiştir.

Caminin pencereleri alt cephelerde dikdörtgen formda demir parmaklıklı olarak yapılmış olup üst pencereleri ise kare formda küçük ölçekte bulunmaktadır (Fotoğraf 25). İç ve dış cephelerde yenilenmeler mevcuttur.

Çizim 3: Çaldere Köyü Cami Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 23: Çaldere Köyü Cami Giriş

Fotoğraf 24: Çaldere Köyü Cami Son Cemaat

Fotoğraf 25: Çaldere Köyü Cami Güneybatı Cephe

Tek şerefeli olan minarenin şerefe altında turkuaz ve kırmızı rengin kullanıldığı şerit yer almaktadır. Kûlahın altında petek bölümünde ise lacivert zemin üzerine beyaz renkte bir yazı kuşağı dolanmaktadır. Uygulamaların boyama işlemi ile minare üzerine eklendiği tahmin edilmektedir(Fotoğraf 26).

Fotoğraf 26: Çaldere Köyü Cami Minare

Harim tavanı ahşaptan düz bir biçimde yapılmış olup büyük bir avize sarmaktadır. Harim oldukça geniş, aydınlık ve ferahdır(Fotoğraf 27). Kuzey cepheye konumlandırılmış kadınlar mahfili olarak düzenlenmiş alan ahşap direk korkuluklara sahip daha küçük bir mekan halinde harim alanı ile bütünleşmektedir. Mahfilin önünde yarım daire formu çıkması da yer alır(Fotoğraf 28).

Fotoğraf 27: Çaldere Köyü Cami Harim

Fotoğraf 28: Çaldere Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Turkuaz, yeşil, sarı ve kahverengi renklerin yoğun olarak kullanıldığı mihrap mermer malzemeden yapılmış olup üzerinde perde motifi ve ortasından uzanan kandil motifi yer almaktadır(Fotoğraf 29). Bunun yanı sıra kavsara bölümü oldukça sade yapılan mihrabı çevreleyen köşelere Allah, Muhammed yazılı küçük levhalar yerleştirilmiştir. Mihrabın alınlık bölümündeki çerçevede içerisinde olan ayette ise “Küllema de hale aleyha Zekeriyya’l mihrap” ifadesi yer almakta ve anlamı ise “Zekeriyya onun yanına mabede her girdiğinde” şeklinde ifade edilmiştir.(Al-i İmran Suresi 37. Ayet)

Minber ahşaptan yapılmıştır. Yan aynalık ve köşk kısımlarında yeşil, turkuaz renkler yer alırken minberde genel olarak kahverengi hakimdir. Sade yapılan minberin korkuluk bölümünde ajur tekniğine de yer verilmiştir.(Fotoğraf 30). Minber ve mihrap yakın tarihlidir.

Caminin vaaz kürsüsü ise ahşaptan yapılmıştır(Fotoğraf 31).

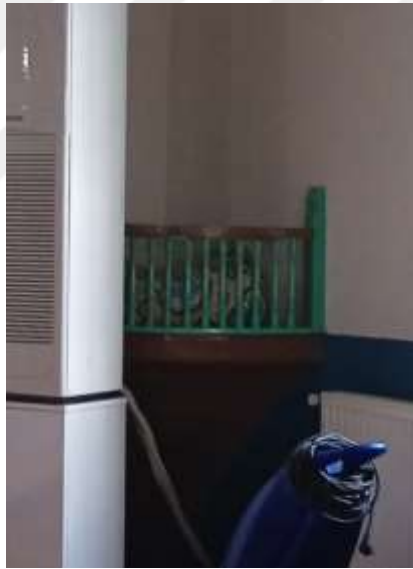
Cami içerisinde ahşap malzeme de yer alarak mihrap üzerindeki nesnel süsleme ile ön plana çıkmaktadır.

Fotoğraf 29: Çaldere Köyü Cami Mihrap

Fotoğraf 30: Çaldere Köyü Cami Minber

Fotoğraf 31: Çaldere Köyü Cami Vaaz Kürsüsü

2.1.1.4. Çaltı Köyü Cami

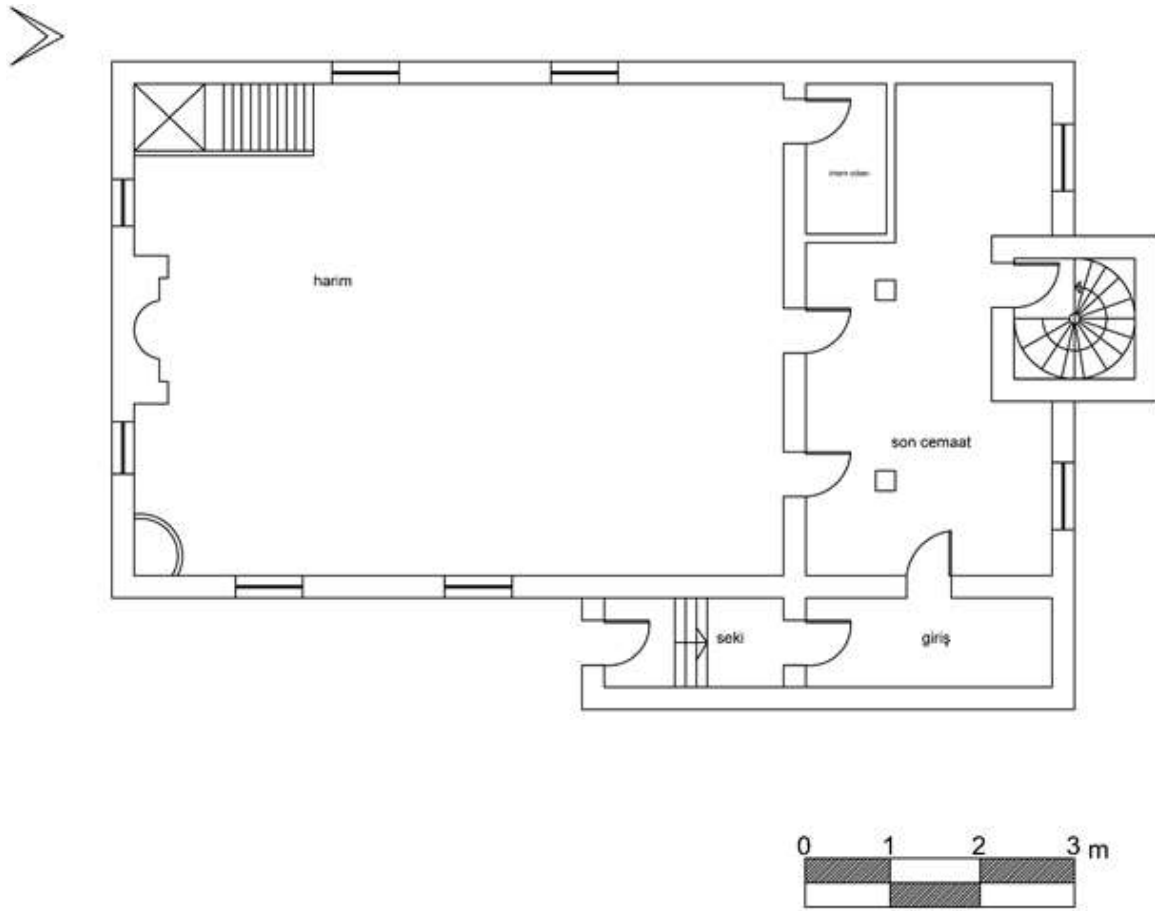
Çaltı Mahallesi 25789. Sokak No:9'da bulunmaktadır. Üzerindeki levhada 1972 tarihi yer almaktadır(Fotoğraf 32).

Fotoğraf 32: Çaltı Köyü Cami Levhası

Cami dikdörtgen formlu bir plan şemasına sahiptir. Tek girişi bulunan yapıya birkaç basamaklı merdivenlerden ulaşılmaktadır. Ardından son cemaat yerine geçilir. Son cemaat yeri uzunlamasına bir mekân anlayışı göstermekle birlikte iki penceresi bulunmaktadır. Bu alanda küçük bir mekan halinde çevrelenen imam odası da bulunur(Fotoğraf 34). Kare kaideli silindirik gövdeli minare caminin kuzeybatı köşesine yerleştirilmiştir. Harim tek mekanlı olarak düzenlenmiş olup altı pencere açıklığına sahiptir. Güneyinde mihrabı, güneybatısında minberi ve güneydoğusunda vaaz kürsüsü bulunur(Çizim 4).

Yapı malzemesinde yoğun olarak taş malzeme kullanılmıştır. Betonarme tarzda inşa edilen yapı üzerinde sıva ve boyama işlemleri de yer almaktadır. Camimin üst örtüsü alaturka kiremitli kırma çatı şeklinde olup sonradan üzerine sağlamlaştırma amaçlı onarımlar da yapılmıştır.

Çizim 4: Çaltı Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 33: Çaltı Köyü Cami Giriş

Fotoğraf 34: Çaltı Köyü Cami Son Cemaat

Yapının tüm cephelerinde iki pencere yer almaktadır. Üstte daha küçük kare formda, alt kısımlarda ise büyük kare ya da dikdörtgen formda pencereler bulunmaktadır. Genel olarak alt pencereler demir parmaklıklı olarak yapılmıştır. Pencerelerin etrafı ise sarı renkte boyanarak belirtilmiştir. Caminin giriş bölümü camekânla çevrelenmiştir(Fotoğraf 35).

Fotoğraf 35: Çaltı Köyü Cami Giriş Cephesi

Fotoğraf 36: Çaltı Köyü Cami Minare

Minare tek şerefeli olup şerefe altını ve petek bölümünü turkuaz renkli bir şerit dolanmaktadır (Fotoğraf 36).

Harim mekanı aydınlık ve ferah olup düz tavan kullanılmıştır. Harim duvarı üzerine yerleştirilen levhalarda Allah Muhammed yazılıdır(Fotoğraf 37).

Fotoğraf 37: Çaltı Köyü Cami Harim

Mihrap tamamen mermer malzemeden yapılmıştır. Dikdörtgen formda çevrelenen mihrap sade tutulmuştur. Kavsarası dört sıra halinde mukarnaslıdır. Mihrabın alınlık bölümündeki çerçevede ise “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ifadesi yer almaktadır(Bakara Suresi 149. Ayet). Mihrabın iki köşesine yerleştirilen şamdanlar yenidir(Fotoğraf 38).

Minber ise ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Korkulukta dikdörtgen formda tablalar halinde kompozisyon oluşturulmuştur. Sade tutulan minber yakın tarihlidir(Fotoğraf 39). Harimde yer alan vaaz kütüsü ise yenidir(Fotoğraf 40).

Cami içerisinde ahşap, mermer malzeme kullanımı da görülmektedir. Yapı oldukça yalın bir biçimde düzenlenmiştir.

Fotoğraf 38: Çaltı Köyü Camii Mihrap

Fotoğraf 39: Çaltı Köyü Cami Minber

Fotoğraf 40: Çaltı Köyü Cami Vaaz Kürsüsü

2.1.1.5. Çandır Köyü Cami

Çandır Mahallesi Çandır Caddesi No:25'te 125 ada 2 parsel 648,77 tapu alanı, L29-D-13-A-4-B paftada yer almaktadır. Yapı ele aldığımız diğer camilerden farklı olarak daha küçük ölçeklerde yapılmıştır. Yapım tarihi 1975 olarak geçmektedir(Fotoğraf 41).

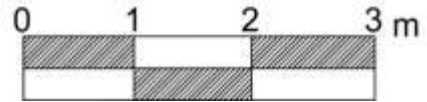
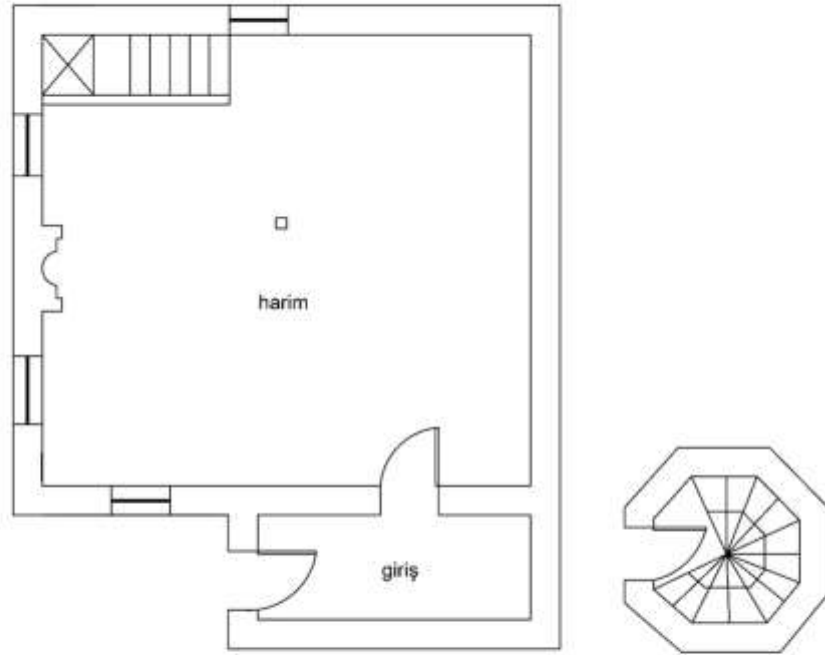

Fotoğraf 41: Çandır Köyü Cami Levhası ve Pencere

Kareye yakın dikdörtgen formlu plan şemasındadır. Doğu cephe boyunca yer alan tek girişe doğrudan girilmektedir. Giriş bölümü dar tutulmuştur. Sekizgen kaideli, silindirik gövdeli minare kuzeydoğu cephede yer almakta olup cami kütesinden biraz daha uzakta verilmiştir. Kareye yakın dikdörtgen formda yapılan pencereler Güney cephede, Doğu ve Batı cephede bir adet olacak şekilde konumlanmıştır. Harim tek mekânıdır. Bu alanda kare kesitli bir sütun yer almaktadır. Güney cephenin ortasında mihrabı ve Güneybatı da minberi bulunmaktadır (Çizim 5).

Dış beden duvarlarında onarım yapılmasının yanında çoğunlukla harçlarla arası doldurularak uygulanan tuğla ve su basman seviyesinde taş malzeme kullanılmıştır. Caminin etrafı ise duvarlarla çevrelenmiştir. Üst örtüde kullanılan çatı yenilenmiştir.

Kuzey cephede yer alan giriş camikanla çevrelenmiştir. Bu bölümde ayakkabılık da yer almaktadır (Fotoğraf 43).

Çizim 5: Çandır Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 42: Çandır Köyü Cami Giriş Cephesi

Fotoğraf 43: Çandır Köyü Cami Giriş

Farklı renkte taşın dizilmesi ile minareye hareketlilik kazandırılmıştır. Şerefe altında sarkıtlar yer almaktadır. Tek şerefeli olan minarenin şerefe korkulukları ise ajurludur(Fotoğraf 44).

Fotoğraf 44: Çandır Köyü Cami Minare

Harim tavanı düz tutulmuş olup ortasından büyük bir avize sarkmaktadır. Duvarlar ise sade bırakılmıştır(Fotoğraf 45).

Fotoğraf 45:Çandır Köyü Cami Harim

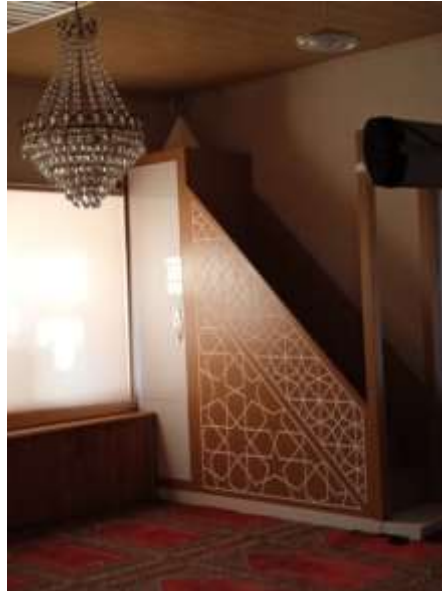
Caminin mihrabı tamamen ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Taç kısmı hareketlendirilmiş olan mihrap oldukça sade tutulmuştur. Alınlık kısmında çerçevede ise “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti yazmaktadır (Bakara Suresi 149. Ayet). Ayetin iki yanında ise aydınlatma amacı ile lamba eklenmiştir (Fotoğraf 46).

Caminin minberi de tamamen ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Minber korkuluk ve yan aynalık kısımlarında yıldız formunda geometrik kompozisyonlar oldukça yeni bir uygulamadır (Fotoğraf 47).

Yapının içinde ise ağırlıklı olarak duvarlarda belli bir seviyede, taşıyıcı sütunda, tavanda ahşap malzeme kullanımı görülmektedir. Sade tutulan camide yalnızca minber üzerindeki yeni geometrik kompozisyonlar süsleme ögesi katmaktadır.

Fotoğraf 46: Çandır Köyü Cami Mihrap

Fotoğraf 47: Çandır Köyü Cami Minber

2.1.1.6. Güvenç Köyü Cami

Güvenç Mahallesi Güvenç Caddesi No:1'de 44230 ada 10 parsel 558,76 tapu alanı L29-D-09-D paftada yer almaktadır. Cami 1949 yılında yaptırılmıştır (Fotoğraf 48). İbadete açık olan caminin etrafı duvarlar ile çevrelenmiştir.

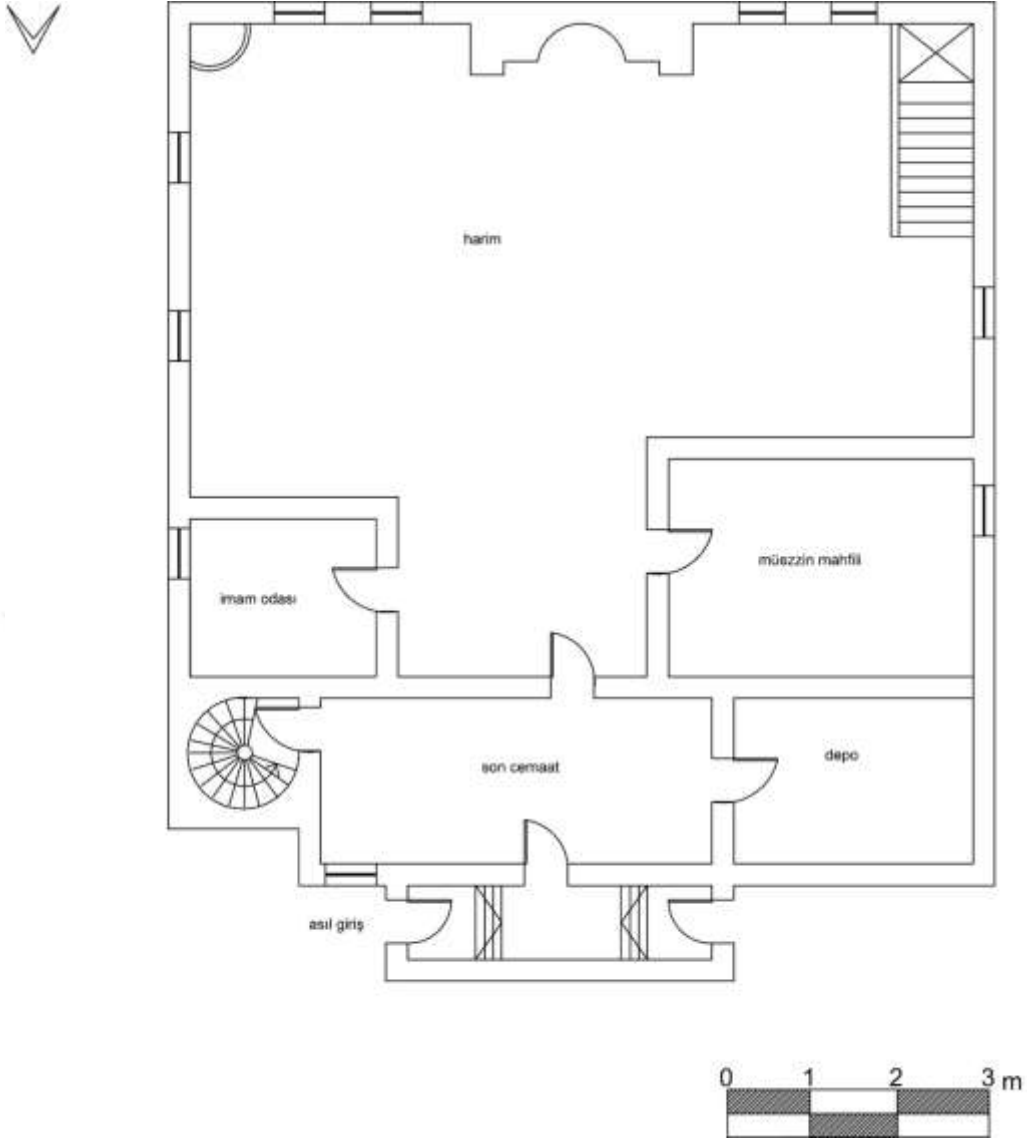

Fotoğraf 48: Güvenç Köyü Cami Levhası

Cami planı kareye yakın dikdörtgen formlu bir şemadadır. Caminin giriş bölümü kuzey cephe boyunca uzanmakta olup, iki yönden girişi bulunmaktadır. Bu alanda bir pencere yer alır. Girişin ardından yapının uzunlamasına mekan halindeki son cemaat alanına geçilir. Son cemaat yerinde kuzeybatı cepheye yerleştirilmiş küçük boyutlardaki alan depo amaçlı olarak kullanılmaktadır. Caminin pencereleri güney cephede dört, Doğu cephede üç, Batıda iki ve Kuzey cephede bir adet olarak yerleştirilmiştir. Kuzeydoğu köşeye bitişik olarak konumlandırılan minare kare kaideli silindirik gövdelidir. Geniş bir alanı kaplayan harim tek mekanlı olarak düzenlenmiştir. Kuzeydoğu cephe duvarına küçük boyutlarda imam odası yerleştirilmiş olup Kuzeybatı cephede müezzin mahfili yer almaktadır. Güneyde mihrabı, güneybatısında minberi bulunmaktadır (Çizim 6).

Yapı malzemesinde genel olarak taş kullanılan yapının beden duvarlarında harçlarla sıva yapılarak yeşil renkte boyanmış olup minarede de taş malzemeye yer verilmiştir. Caminin üst örtüsünde alaturka kiremitli çatı kullanılmış olup onarımlar da yapılmıştır.

Cami mimarisinde özellikle daha sonraları mahalle ölçütlerine göre yapılan camilerde maddi olanaklara göre de çatılı, kubbeli uygulamalar da görülmeye başlandığı bilinmektedir (Aydın & Sıramkaya,2017:73). Bununla birlikte camilerin üst örtülerde alaturka kiremitli çatı sistemleri de yaygın olarak kullanılmaktadır.

Çizim 6: Güvenç Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 49: Güvenç Köyü Cami Giriş

Fotoğraf 50: Güvenç Köyü Cami Camekanlı Bölüm

Cephelerde yer alan alt pencereler dikdörtgen ya da kare formu yapılmış olup yenilenmiştir. Üst kısımlara ise daha küçük ölçekte pencereler yerleştirilmiştir. Kuzey cephede yer alan giriş camekanla çevrelenmiş olup bu alan ayakkabılık olarak da işlev görmektedir (Fotoğraf 50).

Tek şerefeli minarenin şerefe altında ve petek bölümünde turkuaz rengin hakim olduğu tek sıra şerit yer almakta ve mevcut durumunda bozulmuş haldedir(Fotoğraf 51).

Fotoğraf 51: Güvenç Köyü Cami Minare

Harimde düz tavan sistemi kullanılmış olup mekanda karanlık bir ortam hakimdir. Tavanının ortasından ise iki adet avize sarmaktadır(Fotoğraf 52). Kuzey cephede yer alan kadınlar mahfilinin etrafı korkuluklarla çevrelenerek sade tutulmuş olup çıkması da yer alır(Fotoğraf 53).

Fotoğraf 52: Güvenç Köyü Cami Harim

Fotoğraf 53: Güvenç Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Caminin mihrabında mermer malzeme kullanılmıştır. Sade yapılan mihrabın kavsarası sade tutulmuştur. Bunun yanı sıra kavsaranın iki yanında yeşil renkte boyanarak yenilenmiş olan kabalar yer almaktadır(Fotoğraf 54). Mihrabın çerçevesinde ise “Küllema de hale aleyha Zekeriyya’l mihrap” ifadesi yer almakta ve anlamı ise “Zekeriyya onun yanına mabede her girdiğinde” şeklinde cümle tamamlanmamış olup “onun yanına” tabirinden kastedilen ise Hz. Meryem’dir(Al-i İmran Suresi 37. Ayet).

Caminin minberi ise ahşap malzemeden yapılmıştır. Turkuaz ve yeşil renklerin kullanıldığı minber oldukça sadedir. Minberin korkuluğunda ajur tekniği kullanılmıştır. köşk ve yan aynalık bölümlerinde yeşil renk kullanılmıştır(Fotoğraf 55).

Caminin içinde ahşap malzeme de ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Cami yalın bir biçimde düzenlenerek inşa edilmiştir.

Fotoğraf 54: Güvenç Köyü Cami Mihrap

Fotoğraf 55: Güvenç Köyü Cami Minber

2.1.1.7. Karaömerler Köyü Cami

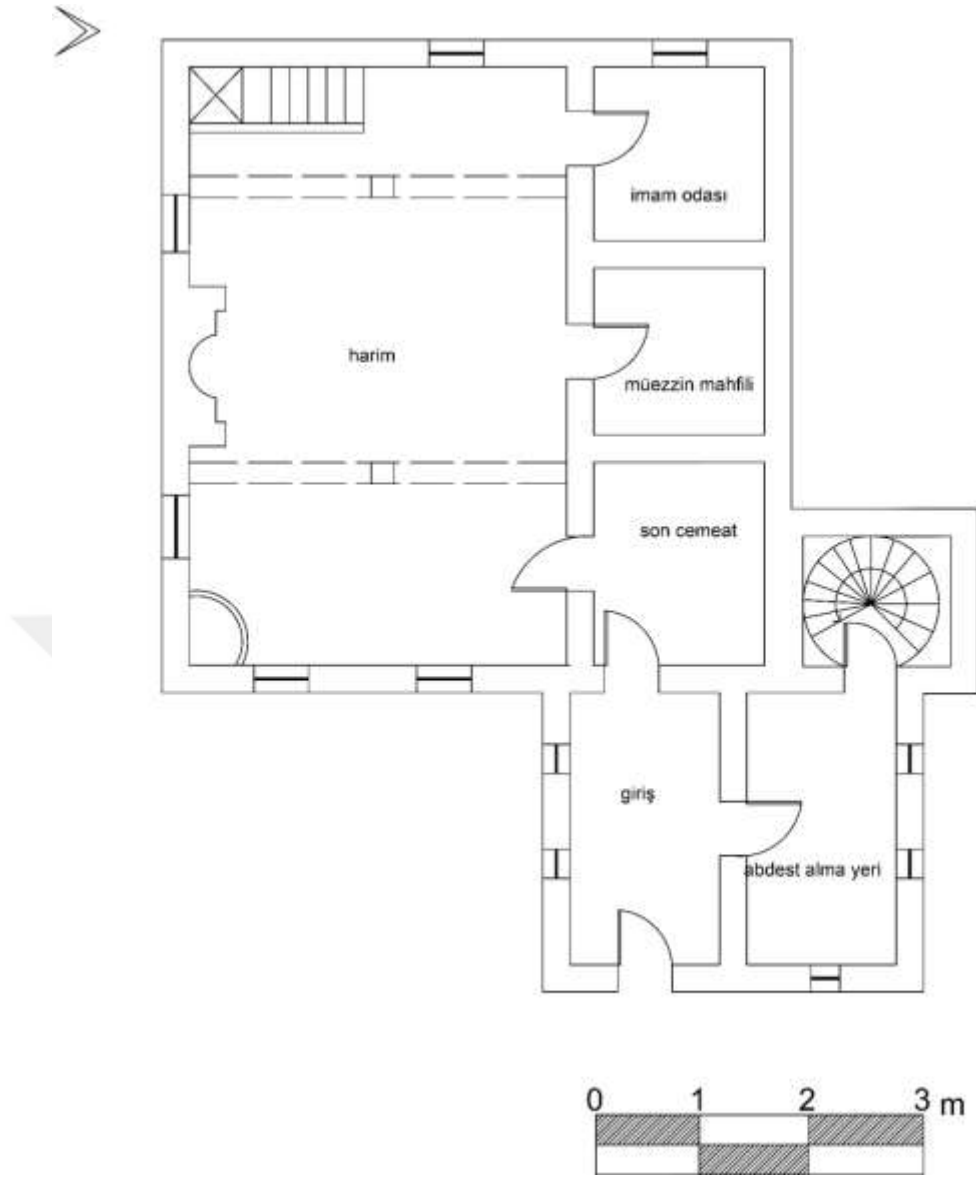
Karaömerler Mahallesi 26307. Sokak No:3'te 150 ada 3 parsel 66,00 tapu alanı L29d20a1d paftada yer almaktadır. Üzerinde herhangi bir kitabe bulunmadığından hangi yıllarda yapıldığı bilinmemektedir. Yapının etrafı genel olarak camilerde olduğu gibi duvarlara çevrelenerek bir avlu içerisine alınmıştır.

Derinlemesine yönelen cami dikdörtgen formlu plana sahiptir. Doğu cephede yer alan tek girişine doğrudan ulaşılır. Giriş uzunlamasına bir mekân anlayışında yapılmıştır (Fotoğraf 57). Girişin yanında abdest almak için bir alan da yer almaktadır. Ardından ulaşılan son cemaat yeri küçük ölçekte yapılmıştır (Fotoğraf 58). Minare kare kaideli, silindirik gövdeli olarak kuzey cepheye yerleştirilmiştir. Tüm cephelerde toplam on adet pencere bulunmaktadır. Harim mihrap duvarına dik üç sahınlıdır. İki adet kare kesitli sütun bulunmaktadır. Harimden açılan iki kapıdan imam odası ve müezzin mahfili olarak düzenlenmiş mekanlara girilmektedir. Güney cephenin ortasında mihrabı, güneybatı cephede minberi ve güneydoğu cephede de vaaz kürsüsü yer almaktadır (Çizim 7).

Caminin yapı malzemesinde, minarede taş malzeme kullanılmış olup cepheler sıvalı bir biçimde sarı renkte boyanarak onarımlar yapılmıştır. Cami üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmıştır.

Cephelerde kareye yakın dikdörtgen formlu pencereler yoğun olarak kullanılmış olup alt kısımlarda genellikle demir parmaklıklıdır. Giriş ve üst kısımda yer alan pencereler daha küçük ölçeklidir.

Cami yapılarının çevreyle de ilişkilerine bakıldığında teknolojik gelişmeler cami üzerinde etken olmakla birlikte geleneksel yapıların yanı sıra modern mimariyle gelen sadelik, minarelerin daha sade ve yalın olması, düz çatının kullanılması ve cephe düzenlemelerinde görülebilen beyaz renk kullanımı gibi özellikler de oluşturmuştur (Özçakı,2018:476).

Çizim 7: Karaömerler Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 56: Karaömerler Köyü Cami

Fotoğraf 57: Karaömerler Köyü Cami Giriş

Fotoğraf 58: Karaömerler Cami Son Cemaat Giriş Kapısı

Fotoğraf 59: Karaömerler Cami Son Cemaat Giriş Kapısı/Çarkıfelek Motifi

Fotoğraf 60: Karaömerler Köyü Cami Son Cemaat

Son cemaate giriş kapısı üzerinde geometrik kompozisyonların yanı sıra kapı etrafındaki çerçeve de tek sıra halinde mukarnas yer alırken iki köşesinde çarkıfelek motifi görülmektedir (Fotoğraf 58-59). Kapı üzerinde ayet levhaları da bulunmaktadır.

Çarkıfelek motifi birçok alanda da kendini göstermektedir. Merkezden dışarıya dönüş hareketi yapmasıyla birlikte tavanlarda da, aynı zamanda bazı motif ve desenlerin içerisinde de yer almaktadır (Sertyüz,2022:387). Ayrıca Çarkıfelek diyagramları mekan ve zaman algısıyla birlikte ortaya çıkmakta (Çaycı,2015:31), kapı kanatlarında yatay panolar içerisinde de çarkıfelek motifi örneklerini görebilmekteyiz (Bahargülü,2021:421).

Tek şerefeli minaresinde şerefe altında ve külah altında mukarnas detayları bulunmaktadır. Şerefe korkuluğu ise ajurludur (Fotoğraf 61).

Fotoğraf 61: Karaömerler Köyü Cami Minare

Harimde düz tavan sistemi kullanılmış olup mihrap duvarının üzerinde daire formu bir pencere açıklığı da bulunmaktadır. Taşıyıcı sütunların alt kısmı ahşap malzemeden yapılmış olup üzerinde geometrik kompozisyonlar yer almaktadır (Fotoğraf 62). Taşıyıcı sütunlarla desteklenen kuzey cephede yer alan kadınlar mahfili ahşap korkulukları ajur tekniğinde yapılmıştır (Fotoğraf 63).

Fotoğraf 62: Karaömerler Köyü Cami Harim

Harimde duvarlarda belli bir seviyeye kadar ahşap malzeme üzerine geometrik kompozisyonların işlenmesi ile çevrelenmiş olup, mihrabın iki yanında ahşap iki kapaklı dolaplar üzerine geometrik kompozisyonlar da eklenmiştir. Bu dolaplar içerisinde kitaplar, cüzler, Kur'an-ı Kerimler yer almaktadır.

Fotoğraf 63: Karaömerler Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Mihrap tamamen ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Kavsara içe doğru kademeli olarak verilmiş olup sade tutulmuştur. Niş bölümünde kıvrımlı bitkisel kompozisyonlar yer almaktadır. Köşeliklerin iki yanında ise Allah-Muhammed yazıları kabartmalı bir biçimde yapılmıştır. Alınlıkta “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti yazmaktadır (Bakara Suresi 149. Ayet). Taç ve çerçeve kısımları yoğun bezeli olan mihrapta yıldız formlu geometrik kompozisyonlar yer almakta olup çerçevenin iki yanına rozet şeklinde yerleştirilmiştir. Çerçeve köşelerine küçük lambalar da eklenmiştir (Fotoğraf 64).

Fotoğraf 64: Karaömerler Köyü Cami Mihrap

Caminin minberi de tamamen ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Minberin korkuluk-tırabzan bölümünde ajur tekniği kullanılmış olup, yan aynalıkta kabartmalı geometrik süsleme uygulaması da yer almaktadır (Fotoğraf 65).

Vaaz kürsüsü ahşap malzeme kullanılarak yapılmış olup ajur tekniği kullanılmıştır (Fotoğraf 66).

Fotoğraf 65: Karaömerler Köyü Cami Minber

Fotoğraf 66: Karaömerler Köyü Cami Vaaz Kürsüsü

2.1.1.8. Kervan Köyü Cami

Kervan Mahallesi 26351. Sokak No:25'te 121 ada 2 parsel 2.598,37 tapu alanı, L29c19a1b paftada yer almaktadır. Cami içerisinde yer alan belgede caminin yapım tarihi 1966 olarak geçmektedir (Fotoğraf 67).

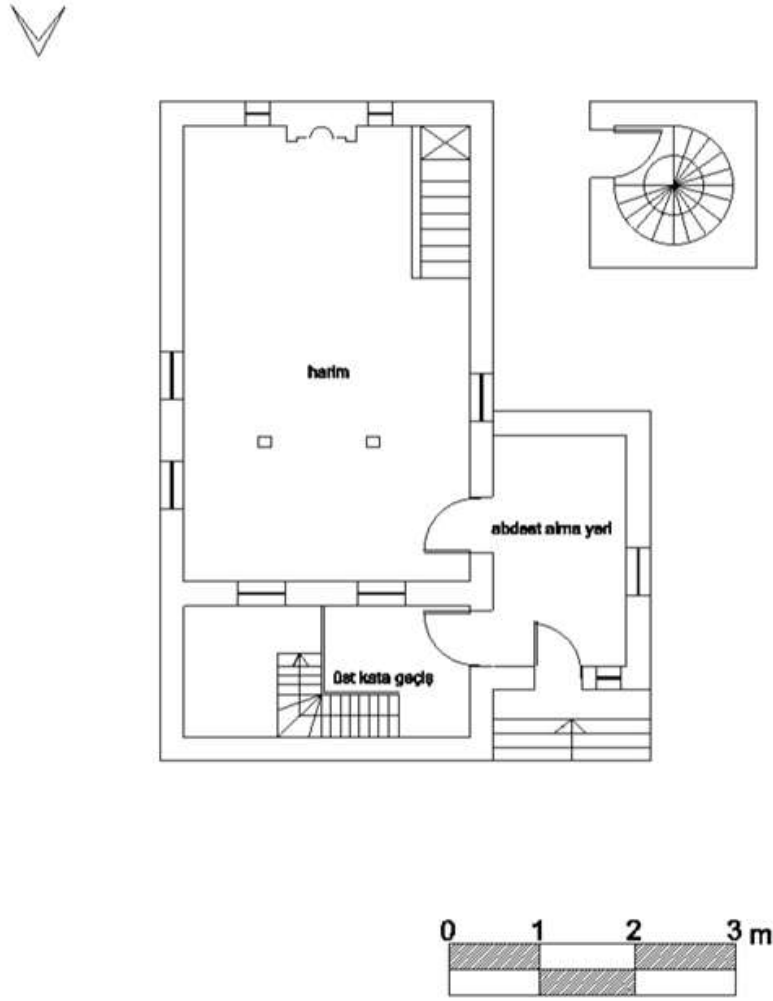

Fotoğraf 67: Kervan Köyü Caminde Yer Alan Belge

Cami mimarisi açısından İslam dininde bir biçimlenme ölçütü koyulmadığından toplumdan topluma farklılaşmış ve milli kültürü de ortaya koyarak aynı zamanda bulundukları koşullara uyumlu bir biçimde yer alan yapılar olmuşlardır (Özdemir,2023:64). Bununla birlikte cami yapıları yer aldığı dönemlerden de etkilenererek günümüze kadar ulaşmıştır.

Ayrıca İslam'ın ilk yıllarından itibaren toplum ihtiyacını göz önünde bulundurarak gelişen bu camiler, dini işlevinin yanı sıra sosyal ve kültürel fonksiyonlara da sahip olmuşlardır (Akın,2016:208).

Kervan Köyü Cami dikdörtgen formlu plan şemasına sahip olup küçük ölçeklerde inşa edilmiş bir yapıdır. Caminin tek girişine birkaç basamaklı bir merdiven ile ulaşılmaktadır. Girişte abdest almak için bir bölüm ayrılmıştır (Fotoğraf 71). Bu bölümün ardından küçük alanda üst kata geçiş merdivenleri yer almaktadır. Minare cami kütesinden ayrı bir biçimde giriş cephesinin arkasına bağımsız olarak konumlandırılmıştır. Kare kaideli, silindirik gövdelidir. Tüm cephelerde toplam dokuz adet pencere yer alır. Küçük bir mekan olarak yapılmış harim tek mekanlıdır. Bu alanda iki adet kare kesitli direk yer almaktadır. Harim içerisinde beş pencere açılmıştır. Güney cephenin ortasında mihrabı ve güneybatı cephede minberi bulunur (Çizim 8).

Çizim 8: Kervan Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 68: Kervan Köyü Cami Avlu Girişi

Fotoğraf 69: Kervan Köyü Cami

Caminin dış cephesinde, minarede yoğun olarak taş malzemenin kullanılması ile birlikte cepheler yeşil renkte boya ile sıva da yapılarak yenilenmiş betonarme tarzında düzenlenmiştir. Üst örtüde de alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmıştır.

Fotoğraf 70: Kervan Köyü Cami Giriş Cephesi

Fotoğraf 71: Kervan Köyü Cami Abdest Alma Yeri

Cephelerde pencereler alt kısımlarda açılmıştır. Kareye yakın dikdörtgen formda olup bazıları yenilenmiştir.

Minare tek şerefelidir. Kaide üzerine yerleştirilmiş levhada ‘Bu minarenin mimarı ve ustası Diyarbakırlı Mehmet Akbaba’ ifadesi yer almaktadır (Fotoğraf 73). Oldukça sade tutulan minarede şerefe altında üç sıra halinde dörtgen geometrik detaylara yer verildiği görülmektedir.

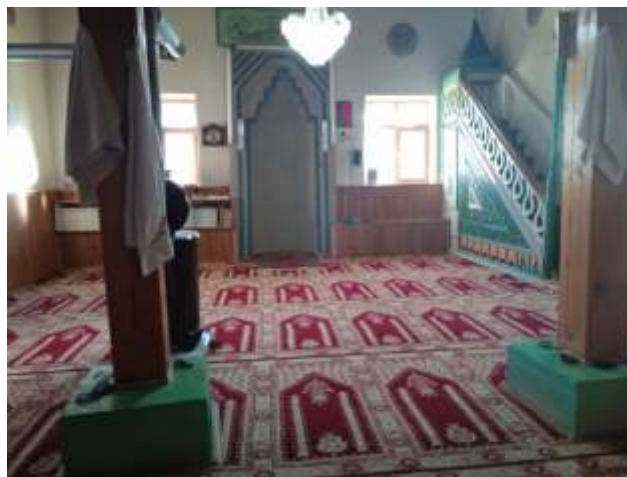

Fotoğraf 72: Kervan Köyü Cami Minare

Fotoğraf 73: Kervan Köyü Cami Minare Kaidesindeki Levha

Harimde düz tavan sistemi uygulanmıştır. Tavanın orasından bir adet avize sarmakta ve harime ısınma amaçlı eklenen bir adet soba da yer almaktadır. Harim duvarları oldukça sade tutulmuş ve yalnızca bazı ayet levhalarına yer verildiği görülmektedir (Fotoğraf 74).

Fotoğraf 74: Kervan Köyü Cami Harim

Harimin kuzey cephesinde yer alan kadınlar mahfili kare formlu taş kaide üzerinde ahşap direklerle desteklenerek tamamen ahşaptan yapılmış olup etrafı korkuluklarla çevrelenmiştir (Fotoğraf 75).

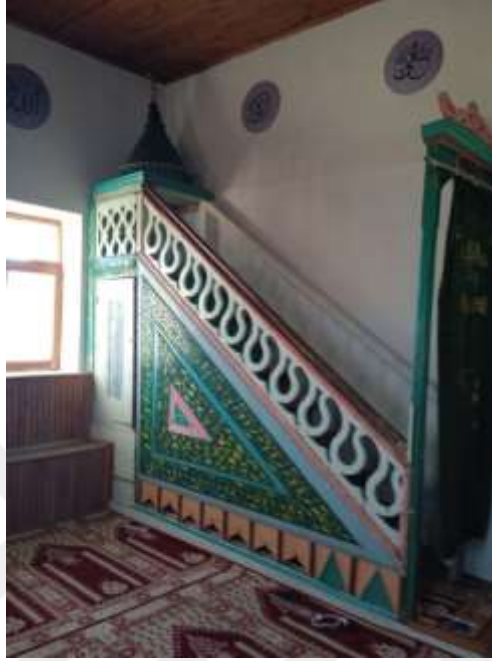
Fotoğraf 75: Kervan Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Cami mihrabı mermer malzeme kullanılarak yapılmıştır. Dikdörtgen bir niş formunda olan mihrap oldukça sade tutulmasının yanında üzerinde mavi-tozpembe renkte çizgisel detaylar yer almaktadır. Sade tutulan kavsara ile birlikte çerçevenin iki yanına aydınlatmalar sonradan eklenmiştir. Mihrapta yer alan levhada ise “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti bulunmaktadır (Bakara Suresi 149. Ayet). (Fotoğraf 76).

Fotoğraf 76: Kervan Köyü Cami Mihrap

Cami minberi ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Minberin korkuğunda ve köşk bölümünde ajur tekniği uygulaması ile birlikte yan aynalıkta yeşil-mavi-sarı-tozpembe renklerin bir arada kullanılmış olup üzerinde bitkisel nitelikli süsleme yer almaktadır. Boyama uygulamasının yoğun olarak kullanıldığı minbere yeşil renk hakim olmuştur (Fotoğraf 77).

Fotoğraf 77: Kervan Köyü Cami Minber

Cami içerisinde taşıyıcı direklerin alt kısmında taş üzerinde ise ahşap malzeme kullanılmıştır. Tavanlarda, mahfilde, pencere, kapılarda ahşap malzeme yine ağırlıklı olarak yer almıştır. Sade olarak düzenlenmiş yapıda minber süsleme açısından ön plana çıkmaktadır.

2.1.1.9. Kınık Köyü Hediye Nur-Solmaz Cami

Kınık Mahallesi 26003. Sokak No:5'te yer alan yapı üzerindeki levhada Maşallah yazısı ile birlikte Kınık Köyü Hediye Nur Solmaz Cami ismi geçmekte ve levhanın hemen altında 2012 tarihi yer almaktadır (Fotoğraf 78).

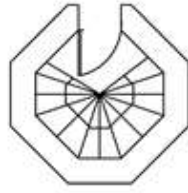
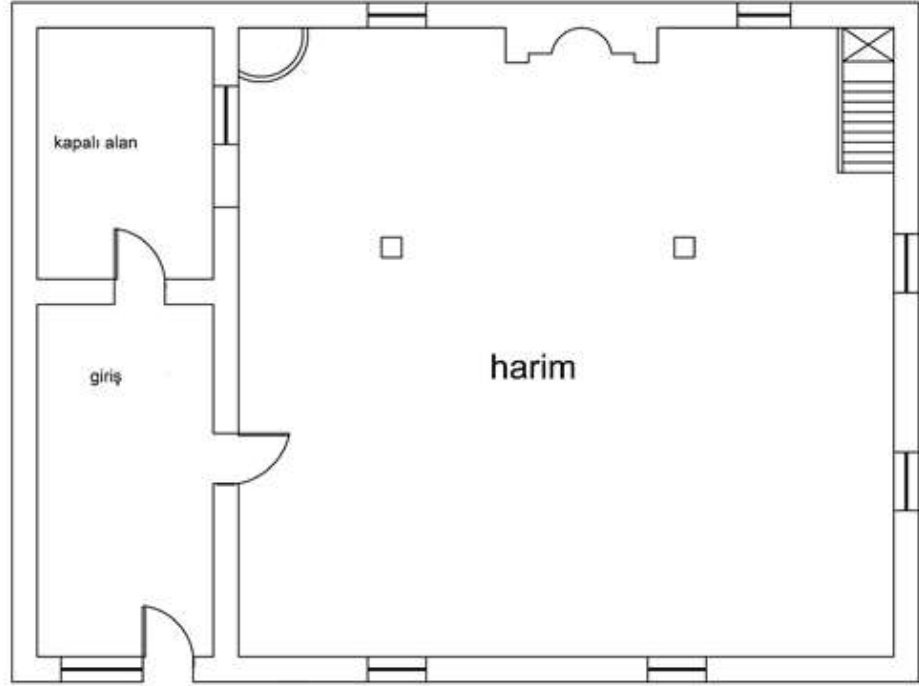

Fotoğraf 78: Kınık Köyü Cami Levha

Cami kareye yakın dikdörtgen formlu plan şemasına sahiptir. Tek girişi bulunan yapıya kuzey cepheden doğrudan girilmektedir. Uzunlamasına bir mekan anlayışında yer alan girişinin ardında yer alan kapalı alan küçük bir mekân halinde kapatılmıştır. Kuzeydoğu köşede minare cami yapısına biraz uzaklıkta yerleştirilmiş olup, sekizgen kaideli, silindirik gövdelidir. Kuzey cephede üç, güney ve batı cephede iki adet pencere bulunmaktadır. Harim tek mekanlıdır. İki adet kare kesitli sütunlar taşıyıcı görevi görmektedir. Güney cephenin ortasında mihrap, güneybatı cephede minber ve güneydoğu cephede vaaz kürsüsü bulunmaktadır (Çizim 9).

Cami beden duvarlarında, minarede taş malzeme yoğun bir biçimde kullanılmıştır. Cepheler yeşil renkte boya ile sıvanarak yapılmıştır. Caminin üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmış olup zamanla yenilenme de yapılmıştır.

Cephelerde kareye yakın dikdörtgen formda yer alan pencereler çoğunlukla yenilenmiştir. Giriş cephesi camekânlı bir biçimde kapatılmıştır (Fotoğraf 79).

Çizim 9: Kınık Köyü Hediyeur Solmaz Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 79: Kınık Köyü Cami Giriş/Camekan

Fotoğraf 80: Kınık köyü Cami Girişi

Fotoğraf 81: Kınık Köyü Cami Giriş/Kapalı Alan

Minare tek şerefelidir. Şerefe altında beş sıra halinde yer alan sarkıtlar yer almakta olup yalın bir biçimde yapılmıştır. Şerefe korkulukları ise ajurludur(Fotoğraf 82).

Fotoğraf 82: Kınık köyü Cami Minare

Harim tavanı düz olup ortasından ise büyük bir avize sarmaktadır. Geç dönem camilerinde de yoğun olarak kullanılan avizeler caminin ihtişamını, ferah ve aydınlık olmasını sağlamaktadır. Mihrap duvarının alt bölümü boyunca teğet kemerli küçük ölçeklerde mermer malzemedan yapılmış açıklıklar yerleştirilmiştir(Fotoğraf 83).

Fotoğraf 83: Kınık Köyü Cami Harim

Harimin kuzey cephesindeki kadınlar mahfili taşıyıcı sütunlarla desteklenmiş olup demir korkuluklarla çevrelenmiştir. Mahfilin yarım daire formu çıkması bulunur (Fotoğraf 84).

Fotoğraf 84: Kınık Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Cami mihrabı tamamen mermer malzemeden yapılmıştır. Sade bir biçimde yapılmış olup alınlık bölümündeki çerçevede “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti bulunur(Bakara Suresi 149. Ayet). Kavsarası ise dokuz sıra halinde iç kısma doğru kademelenmektedir. Mihrabın iki köşesine sütunçeler de yerleştirilmiştir(Fotoğraf 85).

Minber oldukça sade bir biçimde mermer malzemeden yapılmış olup yakın tarihlidir. Minberin korkuluk ve köşk kısımlarında ajur tekniğine yer verilmiştir(Fotoğraf 86).

Camide iç kısımda pencere, kapılarda, taşıyıcı sütunlarda, tavanda ahşap malzeme ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Kınık Köyü Cami yalın halde inşa edilmiş olup süsleme yer almamaktadır.

Fotoğraf 85: Kınık Köyü Cami Mihrap

Fotoğraf 86: Kınık Köyü Cami Minber

2.1.1.10. Yukarıpınarbaşı Köyü Cami

Yukarıpınarbaşı Mahallesi Fatih Sultan Mehmet Caddesi No:238/A'da 29311 ada 2 parselde yer alan yapıdaki levha üzerinde yapım tarihi olarak 1958 yılı yazılıdır(Fotoğraf 87). Cami bir avlu içerisine alınarak etrafı duvarlarla çevrelenmiştir.

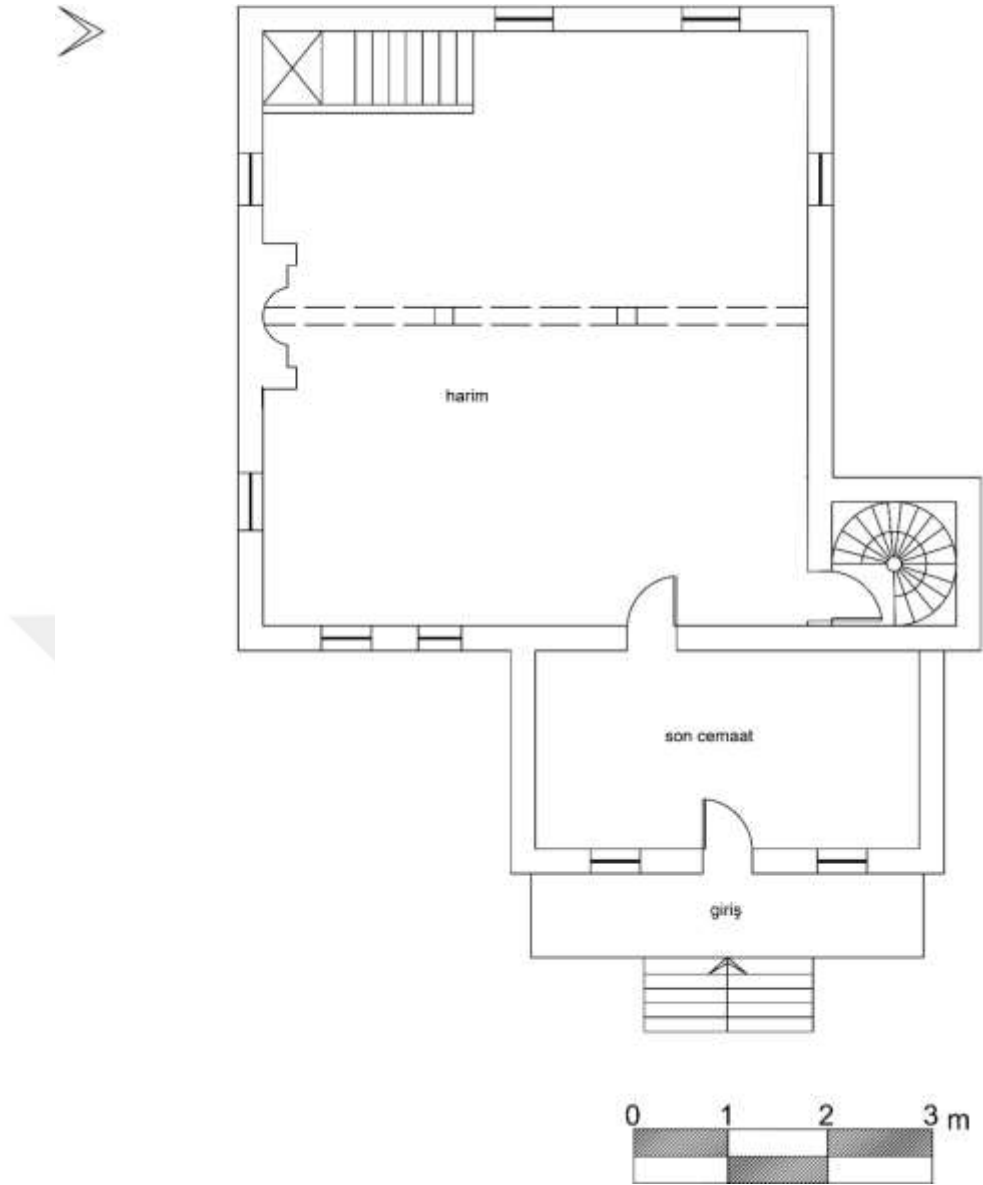

Fotoğraf 87: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Levhası

Kareye yakın dikdörtgen formlu plana sahiptir. Yapının tek girişi doğu cephede yer almaktadır. Birkaç basamaklı merdivenlerden caminin girişine ulaşılmaktadır. Caminin son cemaat yeri küçük tutulmuş olup iki adet penceresi bulunmaktadır. Caminin minaresi kuzeydoğu cepheye yerleştirilmiş olup, kare kaideli silindirik gövdelidir. Tüm cephelerde toplam dokuz pencere bulunmaktadır. Harim mihrap duvarına dik iki sahınlıdır. Geniş tutulmuş olup harimde iki adet kare kesitli sütun yer almaktadır. Mihrap güney cephenin ortasında bulunup güneybatı cephede minber yer almaktadır.

Yapı cephelerinde, minarede taş malzeme kullanılmış olup betonarme tarzda inşa edilmiştir. Dış cephede duvar üzerine zincir desenlerin oluşturulması ise oldukça yeni bir uygulamadır. Üst örtüde ise alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmıştır.

Geçmişte bu yana inşa edilen yapılarda yakın bölgelerde yer alan ve kolay ulaşılabilir malzemelerin tercih edilmesinde ekonomi ve ulaşım faktörleri etkilidir(Sevindi,2020:300).

Çizim 10: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 88: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Genel Görünüş

Giriş kapısının iki yanında yarım daire kemerli pencereler de yer almaktadır. Bunun yanı sıra pencerenin üst kısmında üç parçaya ayrılmış üçgen formunda renkli cam tasarımı yapılarak ortama farklı bir aydınlatma kazandırılmıştır (Fotoğraf 90).

Cephelere yerleştirilmiş olan kareye yakın dikdörtgen formda pencereler ise altta büyük üstte kare formu küçük ölçeklerde yapılmıştır.

Fotoğraf 89: Yukarıpınarbaşı Cami Giriş

Fotoğraf 90: Yukarıpınarbaşı Cami Pencere Detayı

Fotoğraf 91: Yukarıpınarbaşı Cami Harim Kapısı

Minare tek şerefelidir. Petek ve şerefe altında turkuaz rengin hakim olduğu şeritler yer almaktadır (Fotoğraf 92).

Fotoğraf 92: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Minare

Harimde düz tavan kullanılmıştır. Kuzey cephede yer alan taşıyıcı sütunlar ile desteklenmiş olan kadınlar mahfili daha yeni bir uygulamayla yapılmış olup çevrelenmiştir. Mahfil tavanında ve etrafında cami içerisiyle bütünleşen geometrik ve bitkisel süslemeler de yer almaktadır(Fotoğraf 94).

Fotoğraf 93: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Harim

Fotoğraf 94: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Kadınlar Mahfili

Harim duvarlarında mavi, yeşil, kırmızı renklerin hakim olduğu süslemeler bulunmaktadır. Duvarlar çevresinde ve özellikle tavanda yoğunlaşan bitkisel, geometrik ve yazı kompozisyonu oluşturan süslemeye yer verilmiştir(Fotoğraf 95). Harim duvarını çevreleyen yazı da ise Haşr Suresinin son ayetleri yer almaktadır. Pencereilerin neredeyse tamamının etrafında genellikle bitkisel kompozisyonlarla boyama işlemi ile etrafı çevrelenmiştir.

Fotoğraf 95: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Harim Tavanı

Caminin mihrabı tamamen ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Sade tutulan kavsaranın ortasına kandil yerleştirilmiştir. Mihrabın çerçeve kısımlarında yoğun olarak yıldız formunda düzenlenmiş geometrik kompozisyonlar bulunmaktadır. Çerçevenin iki yanında ise Allah, Muhammed yazıları bulunmaktadır. Alınlıkta ise “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti geçmektedir (Bakara Suresi 149. Ayet). (Fotoğraf 96).

Konya’da da Geç Dönem Osmanlı ve sonrasında cami, mescitlerde ahşap malzemenin mihraplarda da yer aldığı görülmektedir (Uslu Bülbül & Çevrimli,2021:851).

Caminin minberi ise ahşap malzemeden yapılmış olup yeşil renk hakimdir. Tırabzan(korkuluk) ve köşk bölümünde ajur tekniği uygulanmıştır. Yan aynalık kısmına ise küçük yaprak motifleri ile kompozisyon oluşturulmuştur. Minberin hemen yanına ise ahşaptan bir kitaplık yer almaktadır (Fotoğraf 97).

Yapı içinde yoğunlaşan ahşap malzeme ile birlikte genel olarak harimde yazılı, bitkisel ve geometrik süslemeye yer verilmiştir.

Fotoğraf 96: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Mihrap

Fotoğraf 97: Yukarıpınarbaşı Köyü Cami Minber

2.2. Su Mimarisi

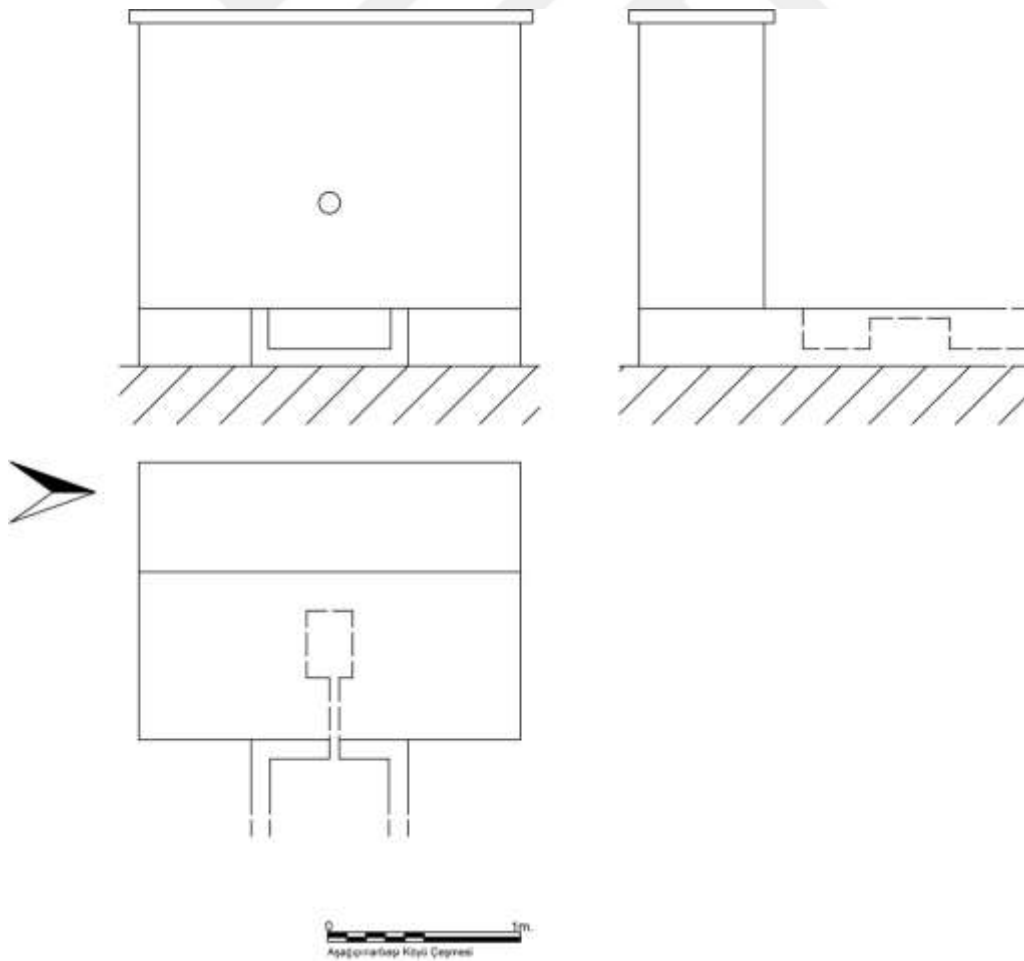
2.2.1. eşmeler

2.2.1.1. Aşağıpınarbaşı Köyü eşmesi

eşmeler birçok değeri taşımasıyla birlikte önceleri sadece suyun aktığı bir yapı olarak yer alırken suyun insanlar üzerinde taşıdığı değerin artmasıyla birlikte çok daha özel mimari yapılar olarak ele alınmışlardır (zer,2008:130).

eşme Aşağıpınarbaşı Mahallesi 16707. Sokakta yer almaktadır. zerinde herhangi bir kitabe bulunmadığından yaptıranı ve yapım tarihi belli değildir. Günümüzde eşme kullanılabilir durumdadır.

eşme dikdörtgen formlu plan şemasında olup n kısmı doğu cepheye bakmaktadır. Çeşmenin bir kurnası ve yalak bölümü yer almaktadır. Dikdörtgen formlu hatıl bölümü 4 m. uzunluğa sahip olup st kısmı düz tutulmuştur (izim 11).

Çizim 11: Aşağıpınarbaşı Köyü eşmesi n Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 98: Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi

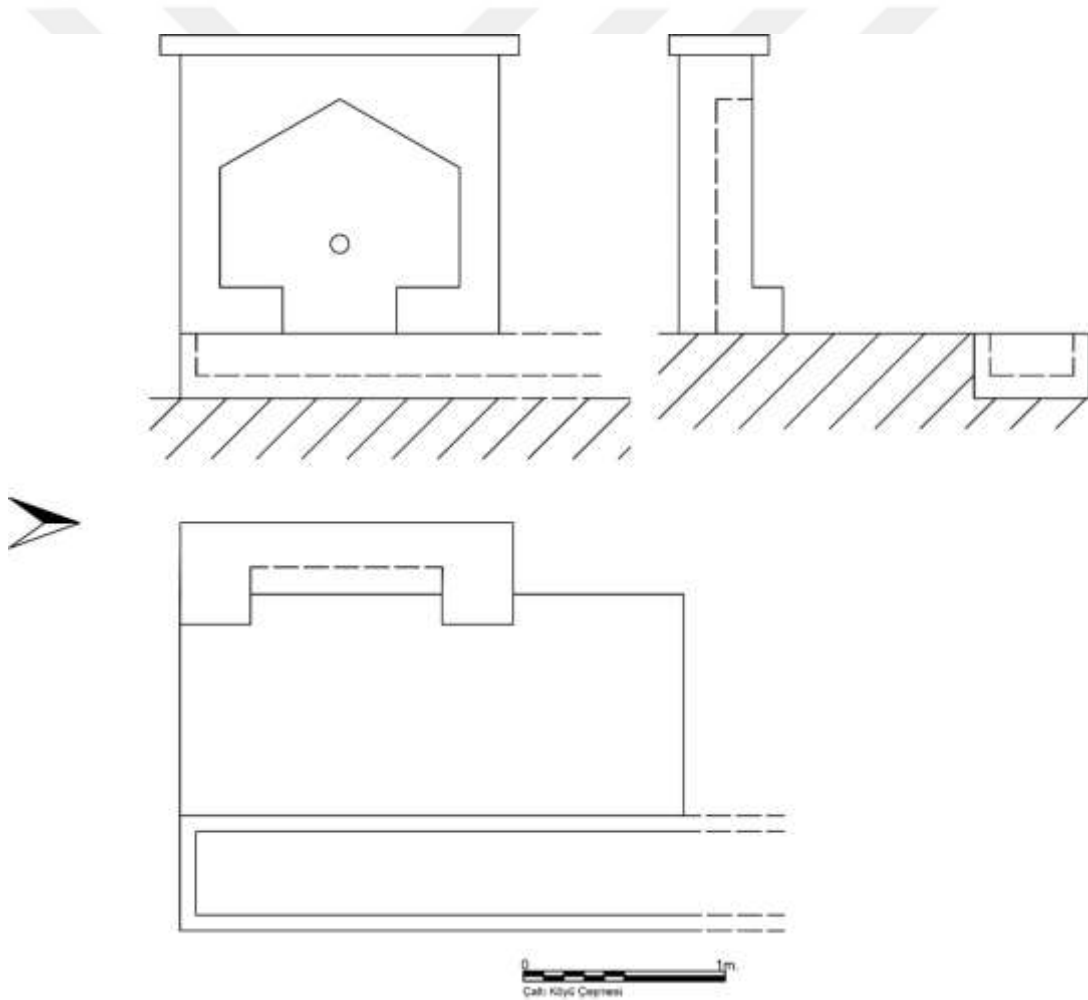
Fotoğraf 99: Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi Detay

Çeşme yalak ve hatıl bölümleriyle birlikte tamamen taş malzeme kullanılarak yapılmıştır. Aynı zamanda bu bölümler hayvanların su ihtiyacını karşılama amaçlı olarak da kullanılmaktadır (Fotoğraf 98). Gövde üzerinde taşa işlenmiş çerçevede zincir detayı yer almaktadır. Orta kısmında ise rumi, palmet motifini ile birlikte bitkisel süslemenin orta kısmına çeşmenin kurnası yerleştirilmiştir. Bitkisel süslemeler yeni bir uygulamanın sonucudur (Fotoğraf 99).

2.2.1.2. Çaltı Köyü Çeşmesi

Çaltı mahallesi 25781 sokakta yer almaktadır. 1950'lerde Y.S.E. tarafından yaptırıldığı bilinmektedir (Mehmet Ali Çiftçi ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 09:10). Çeşme günümüzde kullanılmasa da genel olarak sağlam kalmış bir yapıdır.

Hatıl bölümüyle “L” planlı düzenlenmiş olup, çeşme kareye yakın dikdörtgen bir forma sahiptir. Ön yüzündeki aynalık bölümünü sivri kemer çevrelemektedir. Çeşmenin üst örtüsü düz bir biçimde yerleştirilmiştir. Küçük ölçeklerde yapılmış olan çeşmenin bir adet kurnasından akan su dikdörtgen formda doğu cephe boyunca uzanan üç kısma ayrılmış hatıllara doğru akmaktadır. Kademeli bir biçimde aşağı doğru uzanan hatılların her biri eşit ölçüde 3.50 m. uzunluğundadır (Çizim 12).

Çizim 12: Çaltı Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Çeşmede tamamen taş malzeme kullanılmıştır. Herhangi bir cephesinde süsleme unsuru bulunmamaktadır (Fotoğraf 101).

Fotoğraf 100: Çaltı Köyü Çeşmesi

Fotoğraf 101: Çaltı Köyü Çeşmesi/Kuzey Cephe/Hatıllar

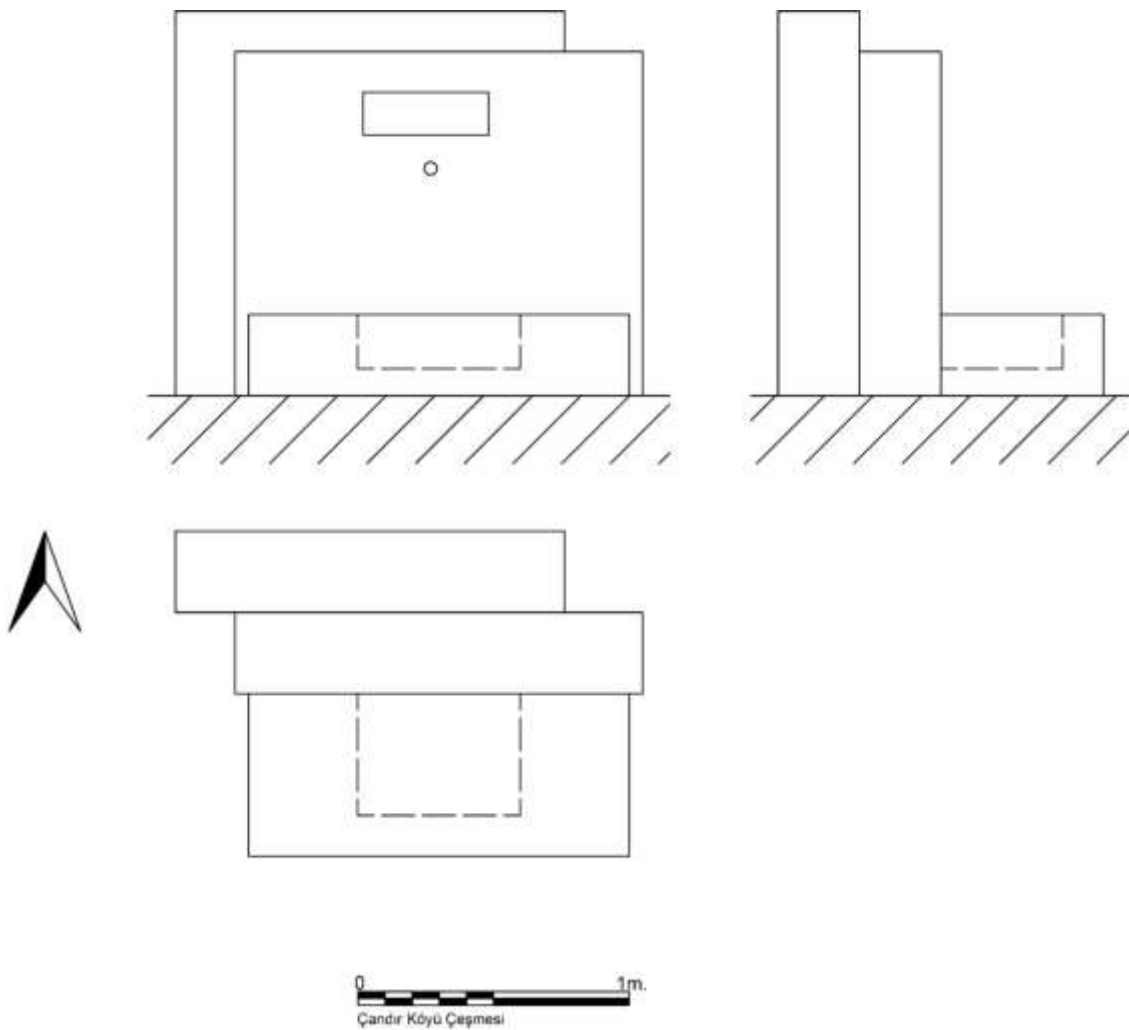
Tarihsel süreçte çeşme yapıları bulunduğu dönem izlerini barındırmış olmasıyla birlikte önemli ve değerli yapılar arasındadır. Her dönem gelişim ve değişim göstermiş olan çeşmeler farklı alan ve yapılar içerisinde bulunabilmekte ve çok yönlü özellikler de taşımaktadır.

Su yapılarında özellikle XVIII. Yüzyılda tüm dünyada değişimlerin yaşandığı sivil mimariye dönüşüm ile köşklere, sarayların, bahçe ve meydanlarda da çeşme, havuz yapılarının önemli belirleyici elemanlar olduğu da görülmektedir (Koçyiğit,2019:351).

2.2.1.3. Çandır Köyü Çeşmesi

Çandır mahallesi çandır caddesi üzerinde yer almaktadır. Çeşme zaman içerisinde onarımlarla birlikte üzerinde yer alan mermer levhada Y.S.E. ile birlikte 1979 yılı yer almaktadır (Fotoğraf 102). Çeşme günümüzde kullanılmamaktadır.

Çeşme dikdörtgen formlu planda düzenlenmiş olup önünde dikdörtgen formda yalak bölümü yer almakta ve tek kurnası bulunmaktadır. Uzunlamasına dikdörtgen formlu hatıl kısmının toplam uzunluğu 6 m. olup ikiye ayrılmış bir biçimde eşit ölçülerdedir. Çeşmenin ön cephesi ise güneye bakmaktadır.(Çizim 13).

Çizim 13: Çandır Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 102: Çandır Köyü Çeşmesi Gövde/Yalak/Levhası

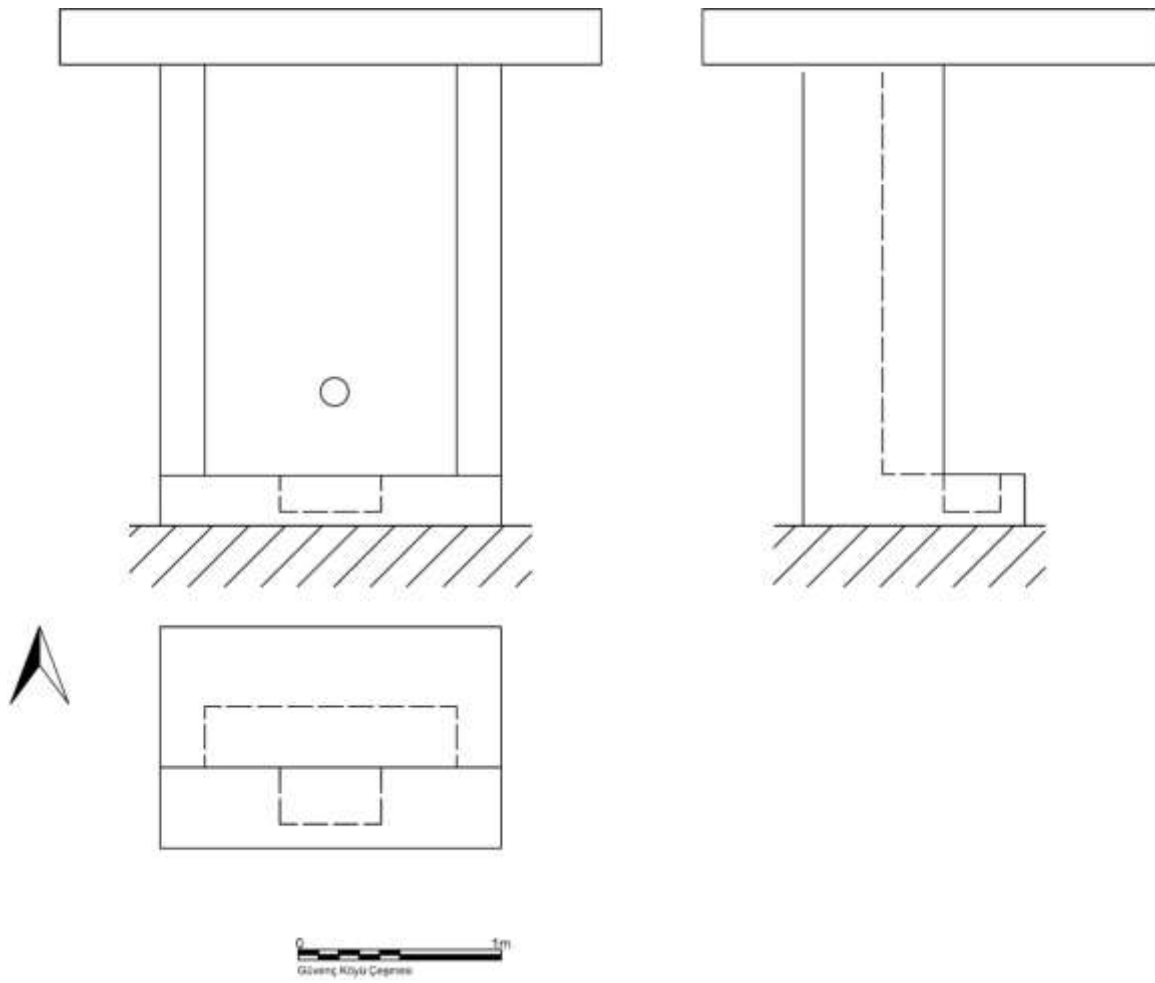
Fotoğraf 103: Çandır Köyü Çeşmesi/Hatıl

Mütevazi boyutlarda olan çeşme köylerde görmeye alışık olduğumuz düzende yapılmıştır. Tamamen taş malzeme kullanılmış olan çeşme cephelerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

2.2.1.4. Güvenç Köyü Çeşmesi

Güvenç mahallesi güvenç caddesi üzerinde yer almaktadır. Çeşme günümüz durumunda kullanılmakta olup yapılış tarihi bilinmemektedir.

Plan olarak kareye yakın dikdörtgen formdadır. Gövdesinin iki yanından dışarı çıkıntı yapan geniş üst örtüye sahiptir. Geniş bir zemin üzerine yerleştiren çeşmenin ön cephesi güneyde iken arka kısmı kuzey cepheye yönelmiştir. Çeşme önünde dikdörtgen formlu yalak bölümü yer alıp, uzunlamasına yerleştirilen hatıl kısmı bulunmamaktadır. Bir adet kurnası da gövde üzerine yerleştirilmiştir (Çizim 14).

Çizim 14: Güvenç Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 104: Güvenç Köyü Çeşmesi

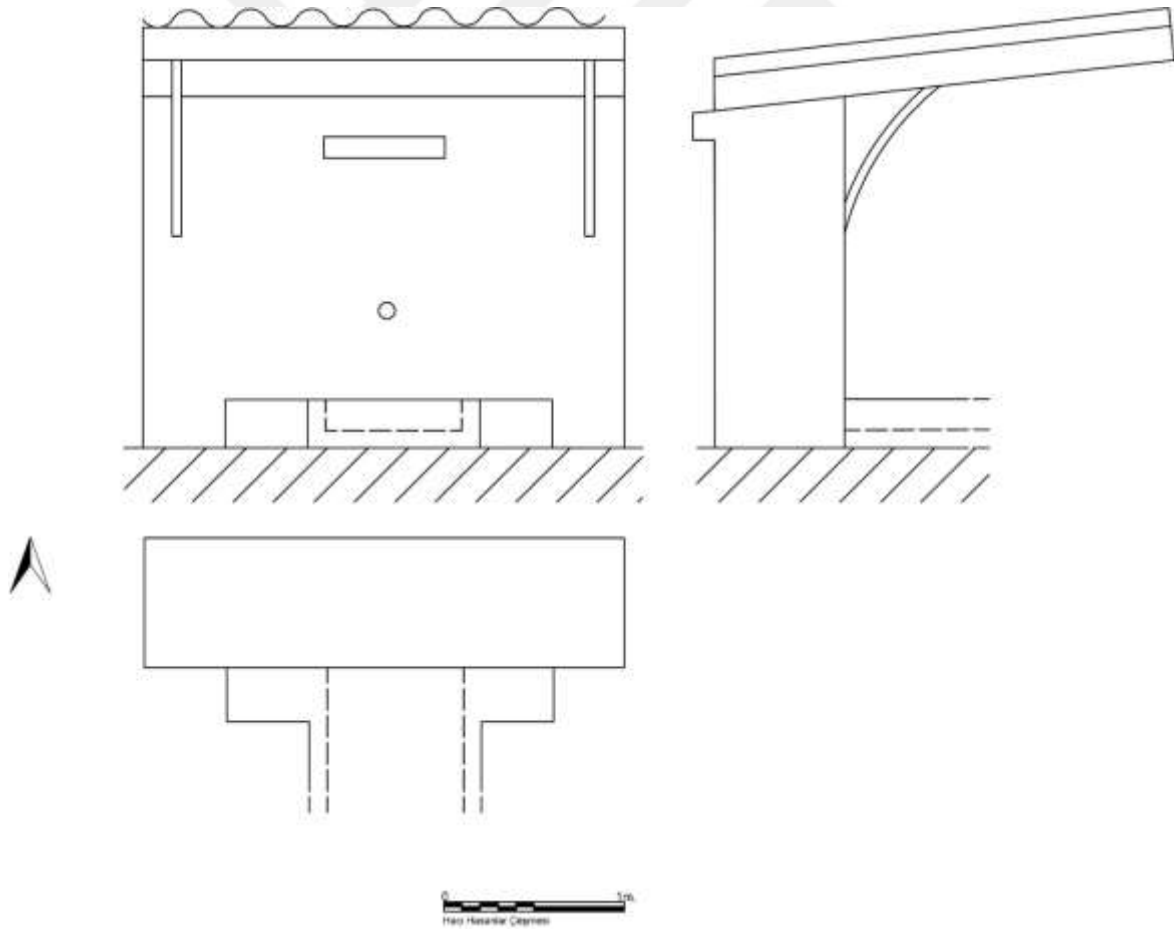
Tamamen taş malzeme kullanılmış olup süslemesiz sade bir biçimde yapılmış köy çeşmesidir(Fotoğraf 104).

2.2.1.5. Hacı Hasanlar Çeşmesi

Yukarıpınarbaşı köyünde bulunan yapı Hacı Hasanlar çeşmesi adıyla bilinmektedir (Hüseyin Beypınar ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 15:33). Yukarıpınarbaşı Mahallesi 44121 ada 1 parsel L29-D-17-C-3-B pafta da yer almaktadır.

Çeşme zaman içerisinde tahrip olmasından dolayı mevcut durumunda kullanılmamaktadır. Çeşme üzerinde herhangi bir kitabe de bulunmamaktadır. Bu nedenle de kim tarafından ve hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir.

Çeşme kareye yakın dikdörtgen formlu olup gövde üzerinde ise bir kurnası bulunmaktadır. Çeşmenin önünde 1m uzunluğunda yalak bölümü ve ardından uzunlamasına 7 m. ölçülerinde hatıl kısmı yer almaktadır. Çeşme gövdesi, yalak ve hatıl aynı düzlemde dir. Çeşmenin üzerine daha sonradan eğimli örtü yerleştirilmiştir. Çeşmenin ön cephesi ise güneye bakmaktadır(Çizim 15).

Çizim 15: Hacı Hasanlar Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

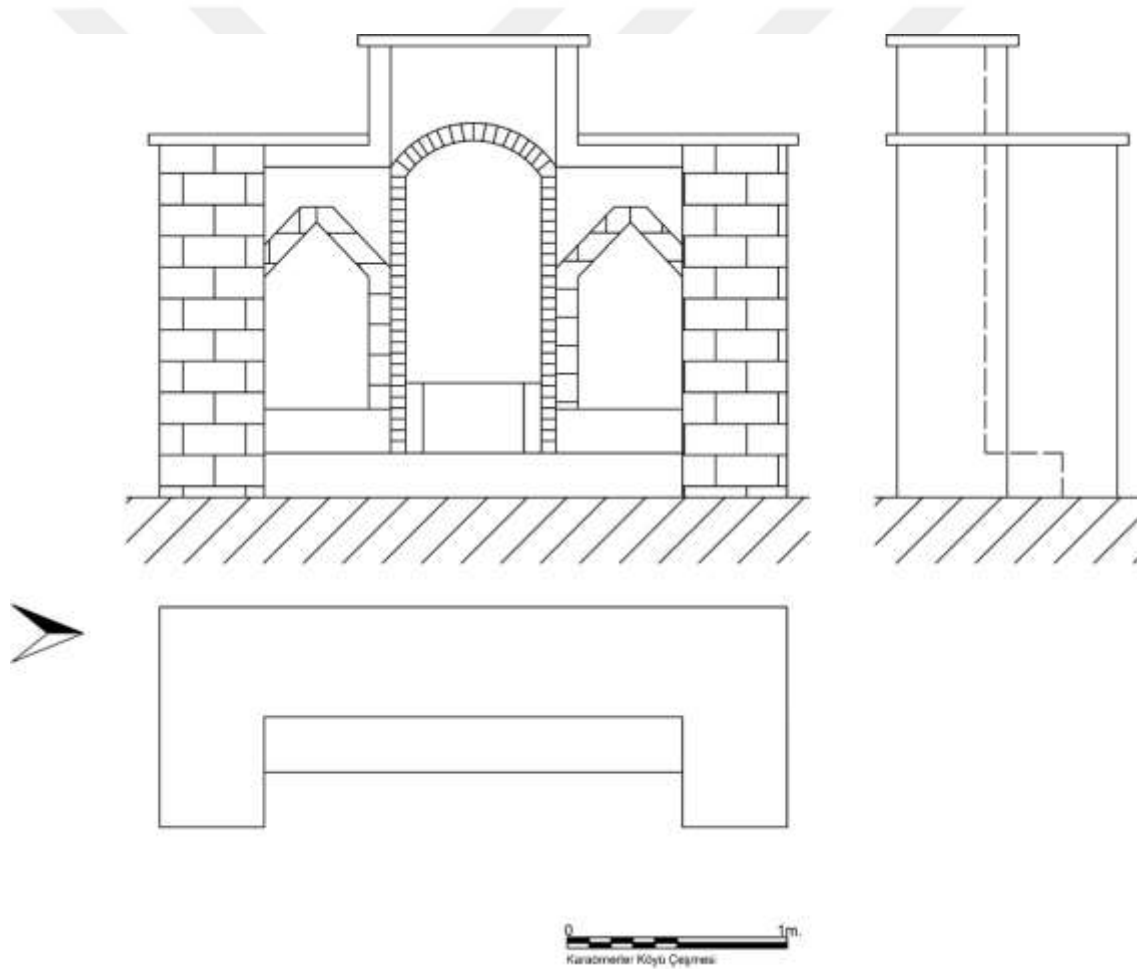
Fotoğraf 105: Hacı Hasanlar Çeşmesi

Çeşmenin kitabelik bölümü yerine ise sonradan eklenen mermer levhada Besmele ifadesi yer almaktadır. Tamamen taş malzeme kullanılarak yapılmış olan çeşme gövdesi mavi renkte boyanmıştır. Yine taştan yapılan yalak ve hatıl bölümü aynı zamanda hayvanların su ihtiyacını karşılamak için köylerdeki çeşmelerde genellikle yer almaktadır. Çeşme oldukça sade bir biçimde düzenlenmiştir. Herhangi bir cephesinde süsleme bulunmamaktadır (Fotoğraf 105).

2.2.1.6. Karaömerler Köyü Çeşmesi

Karaömerler Mahallesi Karaömerler Caddesi girişinde bulunmaktadır. Çeşme üzerinde herhangi bir kitabe yer almamaktadır. Yalnızca kitabelik bölümü yerine eklenmiş olan mermer levhada “Hacı H. Hüseyin Açıkgöz Hayratı” ifadesi yerleştirilmiştir (Fotoğraf 106). Çeşme hayrat olarak hayırsever tarafından yaptırılmıştır. Tahrip olmuş çeşme günümüzde kullanılmamaktadır.

Dikdörtgen formdaki plana sahip olan çeşme diğer örneklerden farklıdır. Basık kemerli aynalığı ile birlikte iki yanında sivri kemer formlu yuvalar bulunmaktadır. Bir kurnası sonradan eklenmiştir. Çeşmenin önünde dikdörtgen formlu yalak bölümü yer almaktadır. Hatıl ise bu çeşmede kullanılmamıştır. Üst örtüsü düz tutulmuştur (Çizim 16).

Çizim 16: Karaömerler Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 106: Karaömerler Köyü Çeşmesi

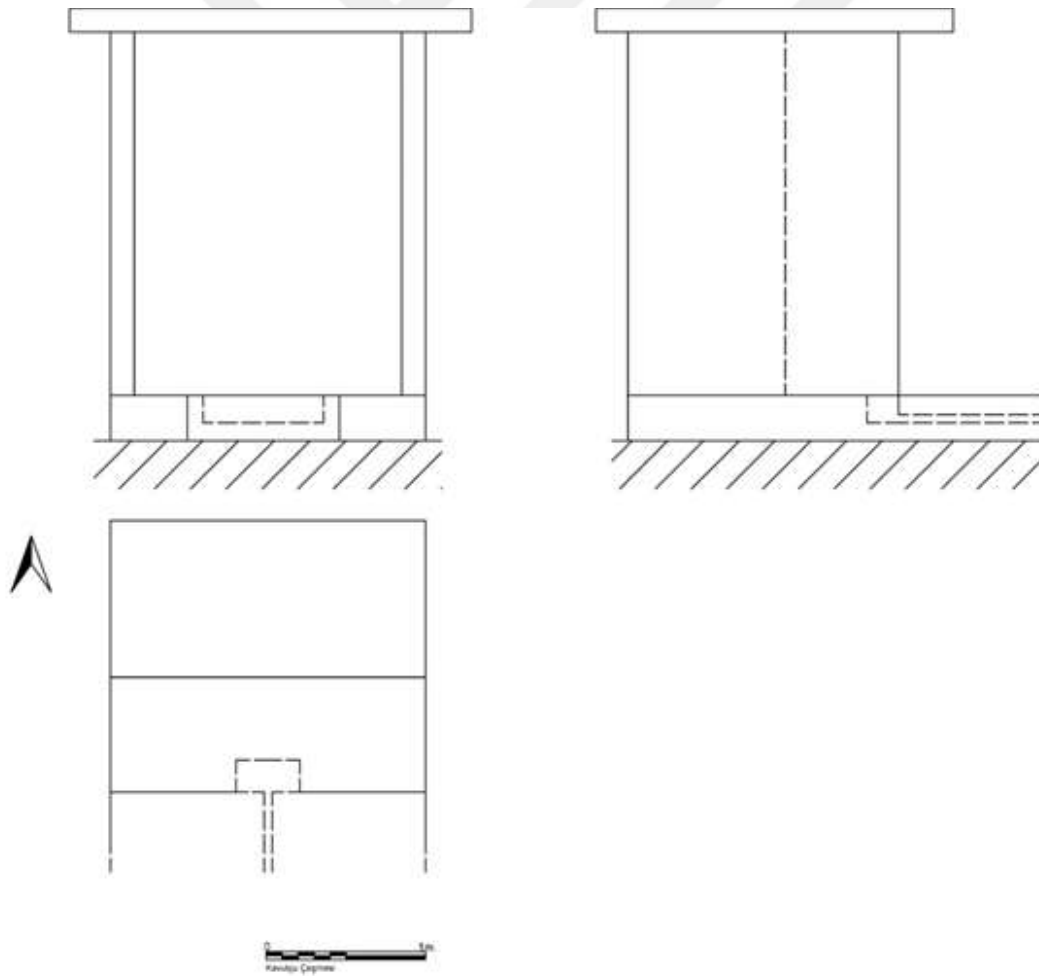
Sivri kemer formlu açıklıklara testiler de koyularak kullanımı sağlanabilmektedir. Çeşmede tuğla malzeme ağırlıklı olarak yapılmış olup araları harçlarla doldurularak sağlamlaştırılmıştır. Üst bölümünde ve tahrip olmuş yalakta mermer malzeme kullanılmıştır.

Çeşmenin herhangi bir cephesinde süsleme unsuru bulunmamaktadır. Yalnızca malzeme kullanımına bağlı olarak estetik bir görünüş de sağlanmıştır.

2.2.1.7. Kavutçu'nun Çeşmesi

Yukarıpınarbaşı köyünde yer alan yapı Kavutçu'nun çeşmesi ismiyle anılmaktadır (Hüseyin Beypınar ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 15:33). Yukarıpınarbaşı mahallesinde merada yer almaktadır. Çeşme üzerinde herhangi bir kitabe yer almadığından kim tarafından ve hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir. Çeşme büyük ölçüde sağlam kalmış olup, günümüzde kullanılmaktadır.

Kareye yakın dikdörtgen forma sahip olup, ön kısmı güney cepheye bakan çeşmenin bir adet kurnası daha sonradan yenilenmiştir. Kurnasından akan su dikdörtgen formda daha küçük tutulmuş yalağın ardından uzunlamasına dikdörtgen formlu hatıl bölümüne doğru akmaktadır. Hatıl ve çeşme zemini aynı düzlemededir. Çeşmenin ikiye bölünmüş görüntüdeki hatıl bölümü toplam 12 m. uzunluğundadır. Üst örtüsü öne doğru uzatılarak düz bir biçimde verilmiştir (Çizim 17, Fotoğraf 107).

Çizim 17: Kavutçu'nun Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 107: Kavutçu'nun Çeşmesi/ Gövde

Fotoğraf 108: Kavutçu'nun Çeşmesi / Hatıl

Tamamen taş malzeme kullanılarak yapılmış olan çeşmede süsleme yer almamaktadır. Günümüze kadar sağlam kalması ve kullanılabilir durumda olması ile önemli ve güzel bir örnek oluşturmaktadır.

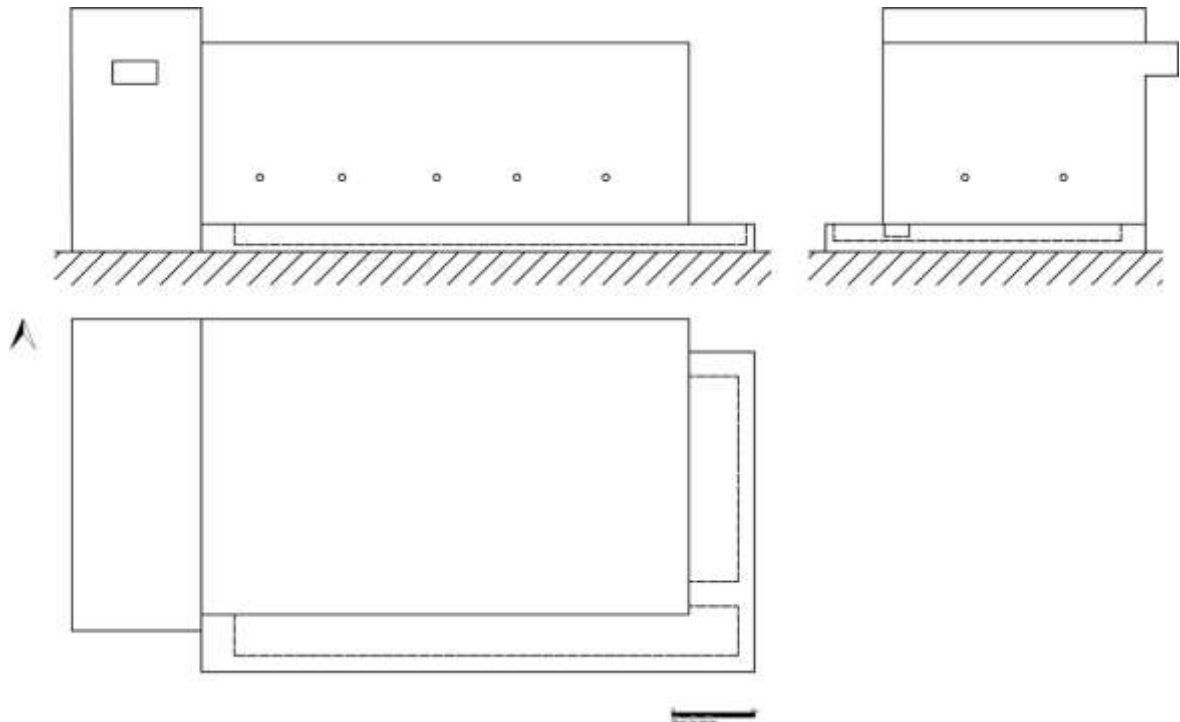
2.2.1.8. Kervan Köyü Çeşmesi

Kervan mahallesi 26351. Sokak 124 ada 1 parsel de yer almaktadır. Çeşme üzerindeki mermer levhadan anlaşılabacağı üzere Y.S.E. tarafından 1976 tarihinde yapılmıştır (Fotoğraf 109). Çeşmenin çok eskilerden beri köylüler tarafından kullanıldığı ve aynı zamanda su deposunun da bulunduğu bilinmektedir (Muhammed Gün ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 19:00).

Fotoğraf 109: Kervan Köyü Çeşme Levhası

Çeşme oldukça büyük bir kütlede yapılmış ve genel plan olarak dikdörtgen bir formda düzenlenmiştir. Çeşmenin diğer örneklerden farklı olarak iki cephesinde yalak ve kurna yer almaktadır. Güney yönde ön cephe boyunca uzanan dikdörtgen formlu yalak 5 m. uzunluğunda olup, beş adet kurnaya yer verilmiştir. Doğu cephede ise 3 m. uzunluğunda yalak ve iki adet kurna yer almaktadır (Çizim 18).

Çizim 18: Kervan Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 110: Kervan Köyü Çeşmesi/Güney Cephe

Fotoğraf 111: Kervan Köyü Çeşmesi/Doğu Cephe

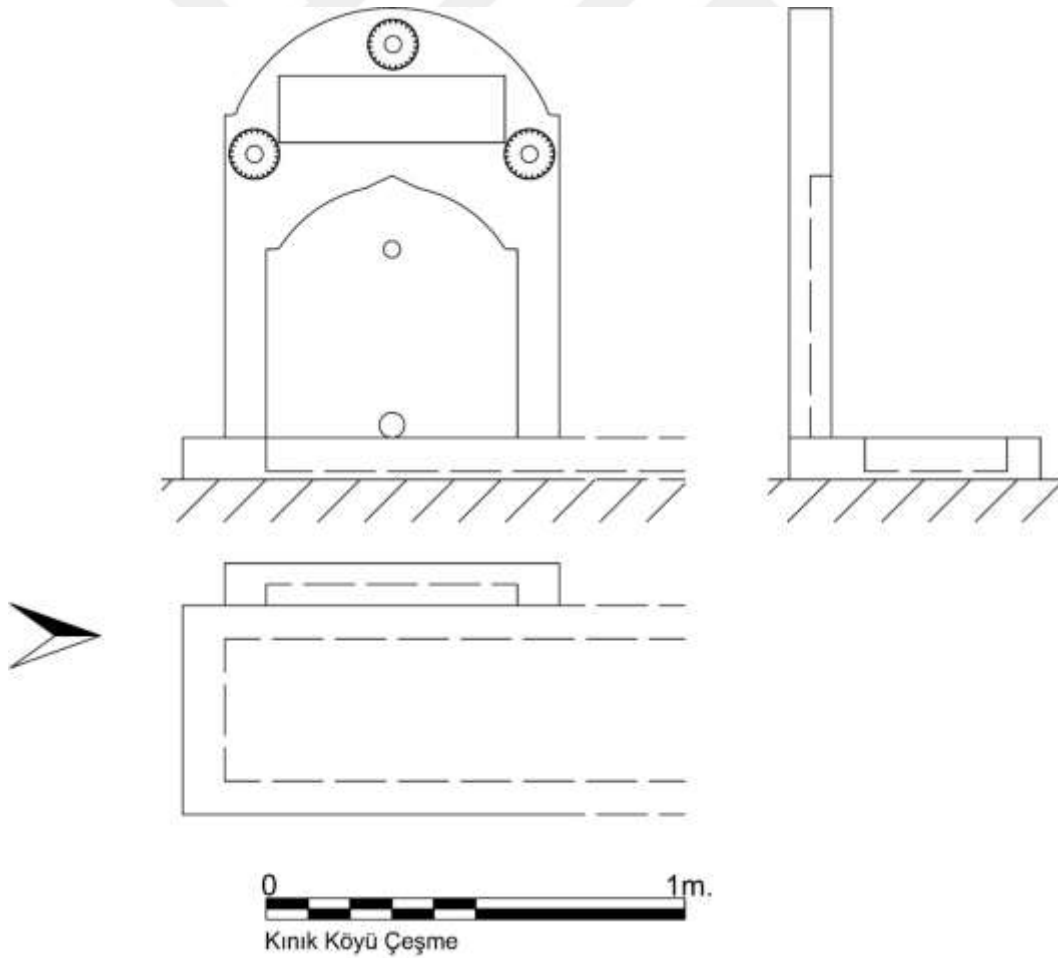
Tamamen taş malzeme kullanılarak yapılmış olan çeşme oldukça sade ve süslemesiz olarak düzenlenmiştir.

2.2.1.9. Kınık Köyü Çeşmesi

Mahallerde çoğunlukla yer alabilen çeşme yapıları hayvanların su ihtiyacı için yalakların da bulunabilmesi ile halka yakın bölgelerde bulunduğu genel olarak mahalle çeşmesi olarak nitelendirilmektedir (Özer,2008:132).

Kınık Mahallesi 26004 sokak üzerinde yer almaktadır. Çeşmenin kitabesi yerinde bulunmadığından tarihi ve kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir.

Yalak ve hatıl bölümü “L” planlı düzenlenmiş olup, çeşme dikdörtgen formlu bir plana sahiptir. Çeşmenin bir adet kurnası bulunur. Çeşme önünde dikdörtgen formlu yalak yer alırken hatıl bölümü 10 m. ölçülerine sahiptir. Yalak bölümünün ardından su hatıl kısmına doğru akmaktadır. Küçük ölçekteki çeşmenin ön yüzündeki aynalık bölümünü teğet kemer formu ile birlikte basık kemer sonlandırmaktadır. Köşelerde üç adet gülbezek motifi yer almaktadır(Çizim 19, Fotoğraf 112).

Çizim 19: Kınık Köyü Çeşmesi Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 112: Kınık Köyü Çeşmesi Gövde/Yalak

Fotoğraf 113: Kınık Köyü Çeşmesi Hatıl

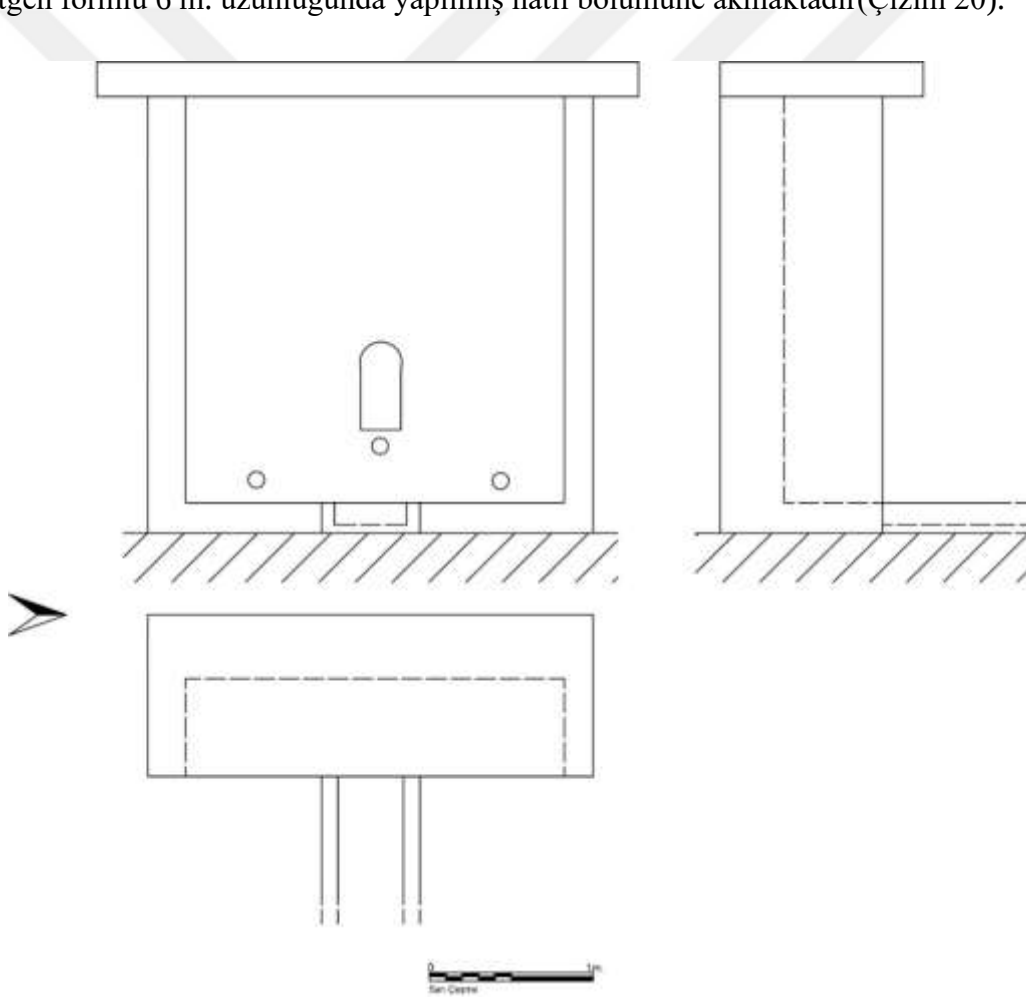
Gülbezeklerin ortasında turkuaz tonlarında renk de bulunmaktadır. Hatıl, yalak bölümleriyle birlikte çeşme tamamen taş malzemeden süslemeli bir şekilde yapılmıştır.

2.2.1.10. Sarı Çeşme

Biçer köyünde Sarı Çeşme adıyla anılan bir yapıdır(Yasin Yüce ile kişisel iletişim, 07.08.2022, 15:47). Biçer mahallesi 25955 sokak 119 ada 14 parsel de yer almaktadır(Fahrettin Şahingeri ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10.00).

Kitabesi olmadığından kim tarafından ve hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir. Çeşme günümüzde kullanılmamaktadır.

Çeşme kareye yakın dikdörtgen plan düzeninde diğer çeşmelere oranla daha büyük ölçeklerde yapılmıştır. Çeşmenin üç kurnası bulunmaktadır. Kurnaların üzerine tas yuvası da eklenmiştir. Yapının ön cephesi doğuya bakmaktadır. Kurnalardan akan su yalağa ardından dikdörtgen formlu 6 m. uzunluğunda yapılmış hatıl bölümüne akmaktadır(Çizim 20).

Çizim 20: Sarı Çeşme Ön Görünüş, Enine Kesit ve Planı(S. Esgiyer)

Fotoğraf 114: Sarı Çeşme

Fotoğraf 115: Sarı Çeşme Havuz Bölümü

Yapının üst örtüsü öne doğru uzanarak düz bir biçimde yerleştirilmiştir(Fotoğraf 114). Çeşmede tamamen taş malzeme kullanılmıştır. Sade biçimde yapılan çeşmeden akan su hatıl bölümünün ardından 7x7 m. ölçülerindeki kare planlı büyük bir havuz kısmına dökülmektedir(Fotoğraf 115).

Fotoğraf 116: Sarı Çeşme Üzerindeki Levha

Çeşme üzerine yerleştirilmiş levhada ise Besmele ifadesi bulunmaktadır(Fotoğraf 116).

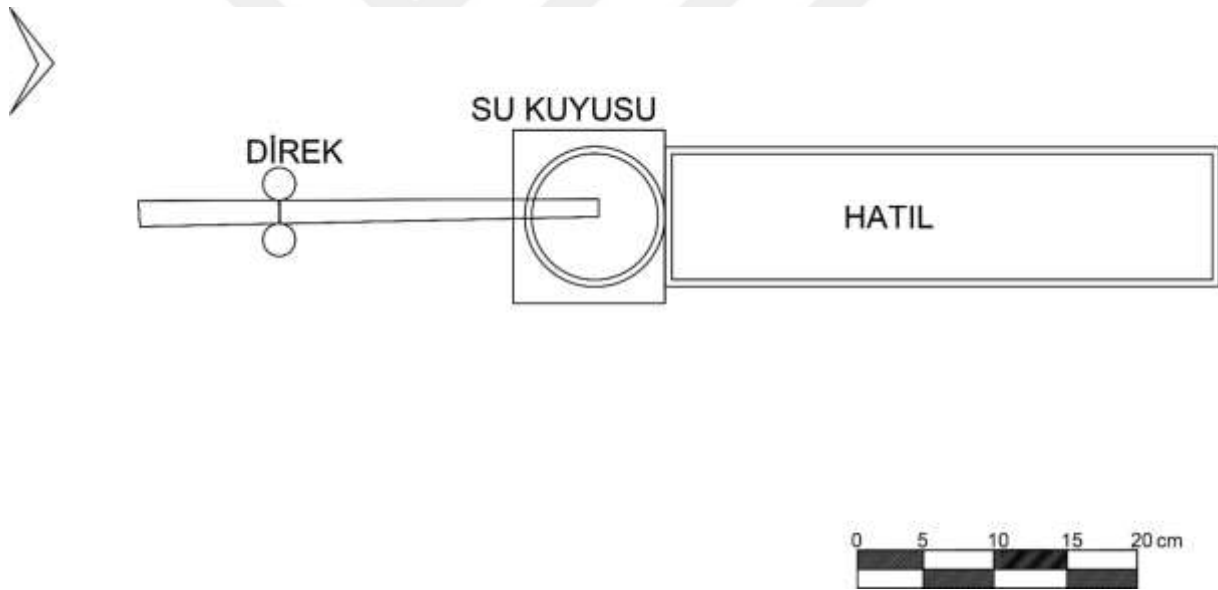
2.2.2. Kuyular

2.2.2.1. Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu (Çingiraklı Kuyu)

Aşağıpınarbaşı köyünde merada yer almaktadır. Çingiraklı kuyu güzel örneklerden birisidir. Serenli kuyularda görülen düzeni tüm yönüyle yansıtmaktadır. Kuyunun tam yapılış tarihi ve kim tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

Köyün simgesi haline gelen bu kuyular her ne kadar artık günümüz durumunda işlevini kaybetmiş olsa da bazıları halen onararak kullanılmaktadır.

Kuyunun dikdörtgen formlu 3 m. uzunluğunda hatıl bölümüne sahiptir. Direk sisteminin hemen ardından kare bir taban üzerinde silindirik formlu bir su kuyusu bulunmaktadır. Kuyu mevcut durumda kullanılmamakta ve yapının zincir ve kova da günümüzde mevcut değildir(Çizim 21).

Çizim 21: Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Tamamen taş malzemeden süslemesiz olarak yapılan çingiraklı kuyunun hatıl bölümlerinde hayvanların su içebilmesine de imkân sağlanmaktadır(Fotoğraf 118).

Düzenekte direğin bir ucunda kova ile zincir bulunmakta bu sayede kuyu içerisinden su alınmaktadır. Seren olarak da adlandırılan bu kuyuların varlığı Anadolu'da en az 480 yıldır bilinmekle birlikte bozkır, kırsal alanlarda yeraltı sularının yeryüzüne çıkarılmasını sağlayan, Çingiraklı Kova, Çingiraklı Kuyu, Çekme Kova, Serenli Kuyu, Zincirli Kuyu gibi isimlerle anılan düzenek sisteminin ucunda yer alan kabın suyla yarıya kadar dolu durumdayken

kaldıracı mutlaka denge durumunda olmalı ve boş bir biçimde kuyuya bırakılan bu kabın su ile dolduktan sonra zincirle çekilerek denge sağlandığında bu kez de kuvvet noktasında yer alan ağırlığın etkisiyle birlikte yukarı çıkan çift yönlü kaldırma sistemi adını da esas ana parçası olan uzun ağaç kolundan(serenden) almaktadır(Veren,2015:280).

Fotoğraf 117: Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu

Fotoğraf 118: Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu Hatıldan Detay

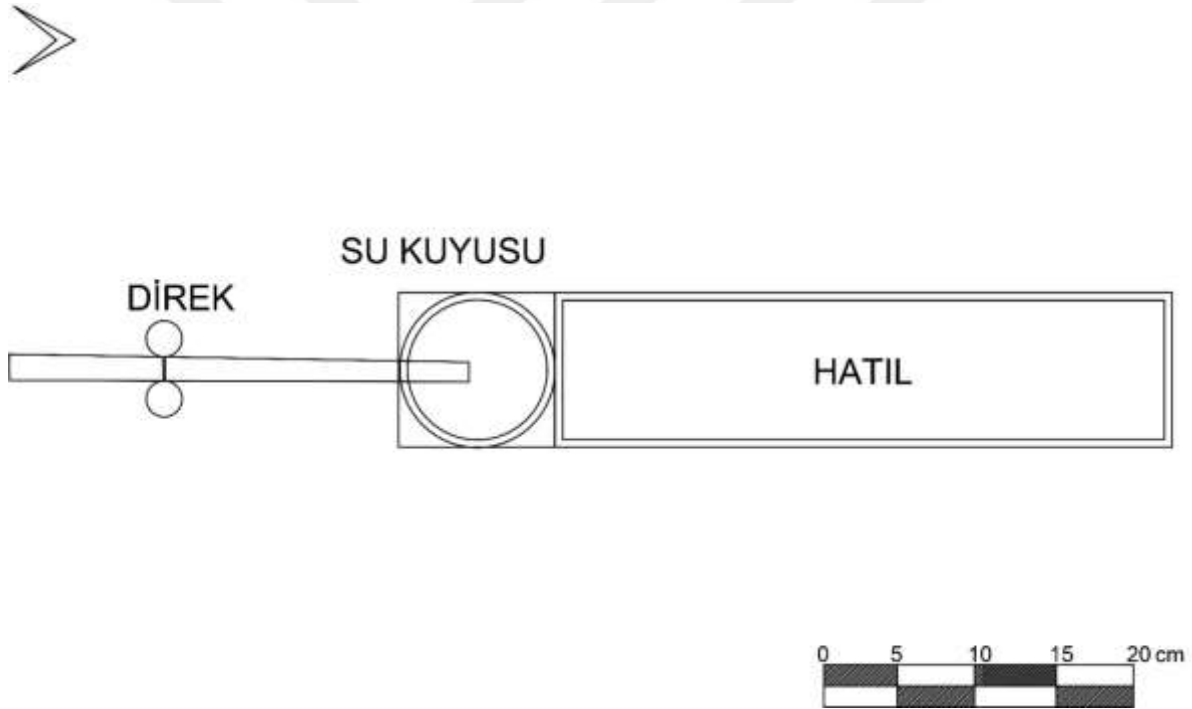
2.2.2.2. Biçer Köyü Kuyusu(Çıngıraklı Kuyu)

Biçer Mahallesiinde 171 ada 1 parsel 923,40 tapu alanı, L29-D-01-B pafta da yer almaktadır (Fahrettin Şahingeri ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10.00).

Çıngıraklı kuyu günümüzde kullanılmamaktadır. Direk bölümündeki zinciri ve kovası zaman içerisinde kaybolmuş ve kuyu tahrip olmuş durumdadır.

Kuyuların yapısına bakıldığında ise bilezik, kova, çıngırak ve yalak sistemi bulunduğu da bilinmektedir(Karpuz,2001:228).

Dikdörtgen formulu hatıl bölümü 4 m. uzunluğunda olup kare formulu zemin üzerinde silindirik su kuyusu yer almaktadır. Kuyuda ahşap direklerin arasına yerleştirilmiş seren düzeneği bulunmaktadır(Çizim 22).

Çizim 22: Biçer Köyü Kuyusu Planı (Özyılmaz ve Esgiyer)

Fotoğraf 119: Biçer Köyü Kuyusu

Fotoğraf 120: Biçer Köyü Kuyusu /Ayrıntı

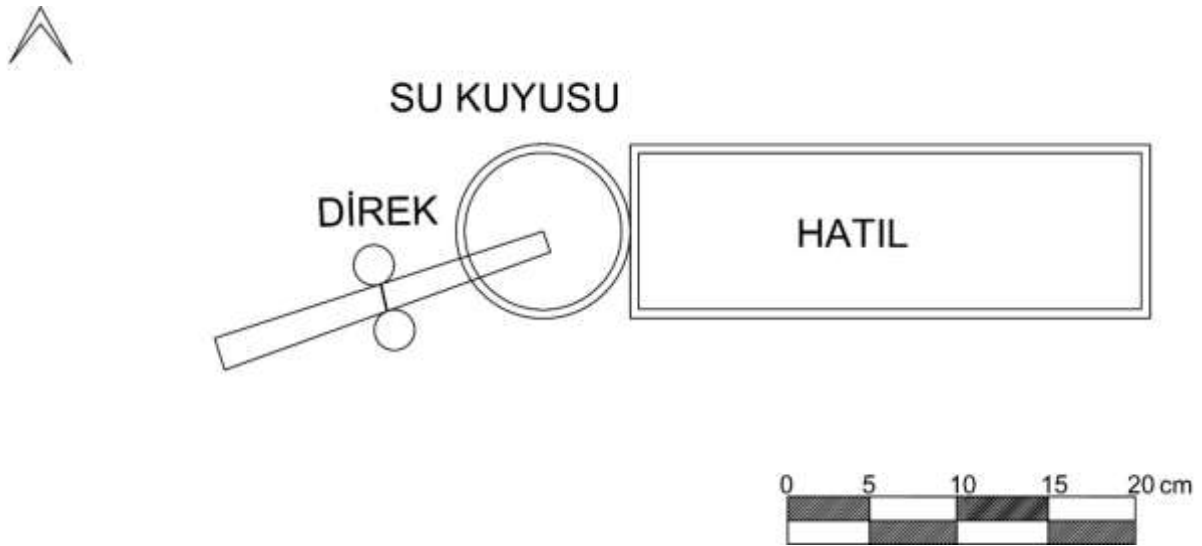
Kuyudan su çekmek için tasarlanan bu düzenek kolaylık sağlaması ile birlikte geleneksel doku ve yapı da korunmaktadır.

Tamamen taş malzemeden yapılan kuyuda ahşap direk yer almakta olup süslemesiz olarak yapılmıştır(Fotoğraf 119).

2.2.2.3. Çaltı Köyü Kuyusu (Çingiraklı Kuyu)

Çaltı mahallesi 25754. sokak üzerinde yer almaktadır. Yapılış tarihi ise bilinmemektedir.

Silindirik formdaki su kuyusu önünde dikdörtgen formda düzenlenmiş hatıl bölümü yer almaktadır. Hatıl bölümün önü doğu cepheye bakmaktadır. Ahşap direklerin arasında yer alan kol, zincir veya ip, kova gibi unsurları zamana da bağlı olarak kaybolmuştur (Çizim 23).

Çizim 23: Çaltı Köyü Kuyusu Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

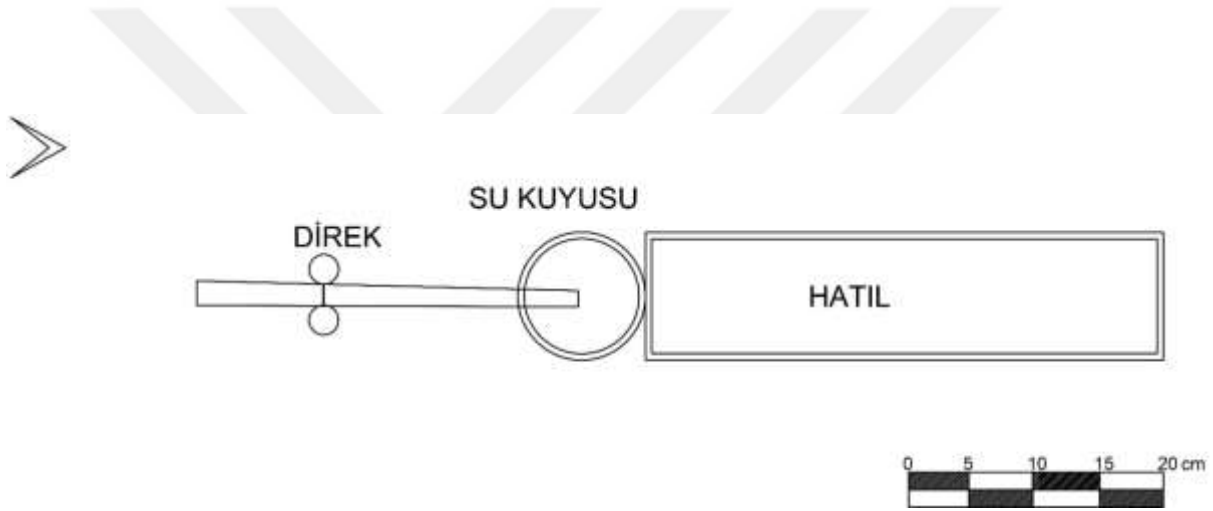
Fotoğraf 121: Çaltı Köyü Kuyusu

Tamamen taş malzemedен yapılmış olan çingiraklı kuyu da ahşap direkler de yer alıp yalın bir biçimde düzenlenmiştir. Daha sonradan kuyu önüne bir makara sistemi yapılmış olsa da günümüz durumunda kullanılmamaktadır(Fotoğraf 121).

2.2.2.4. Güvenç Köyü Kuyusu(Çıngıraklı Kuyu)

Güvenç Mahallesi 26207. sokakta bulunmaktadır. Tam yapım tarihi ise belli değildir. Kuyu seren düzeneğine sahip olup zaman içerisinde kullanılamaz hale gelmiştir.

Dikdörtgen formunda 5 m. uzunluğunda hatıl bölümüne sahiptir. Ahşap direklerin alt kısmından kuvvet ve destek almaktadır. Silindirik formda su kuyusu bulunur. Kuyunun ön bölümü kuzey cepheye bakmaktadır. Kuyu zamanla tahrip olmasından dolayı ip ve kovası kaybolmuş olup ahşap direkleri sağlam kalmıştır(Çizim 24).

Çizim 24: Güvenç Köyü Kuyusu Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 122: Güvenç Köyü Kuyusu

Kuyuda taş malzeme ve ahşap direkler kullanılmış olup oldukça sade ve süslemesiz yapılmıştır. Genel anlamda çingiraklı ya da Serenli kuyuların özelliklerini taşımaktadır(Fotoğraf 122).

Fotoğraf 123: Kınık Köyü Kuyusu

Fotoğraf 124: Kınık Köyü Kuyusu Hatıllardan Ayrıntı

Düzenekte kolların gerisinde kalan kısmın verdiği ağırlık sayesinde işlem kolaylaşmaktadır. Ahşap direktteki kol üzerinde bir zincir ve kovaya da sahiptir Taş malzeme ağırlıklı olarak kullanılan çingiraklı kuyu sade ve süslemesiz olarak yapılmıştır(Fotoğraf 124).

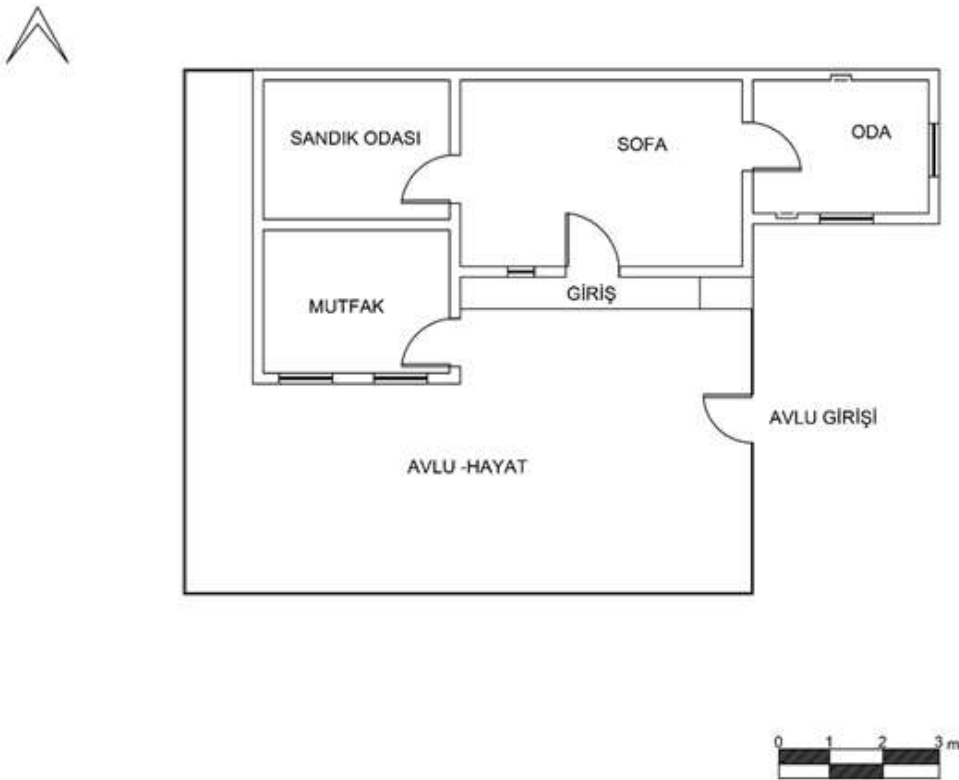
2.3. Sivil Mimarlık Örnekleri

2.3.1. Evler

2.3.1.1. Bayram Artık'ın Evi

Kervan Mahallesi 26352. Sokak No:5'te 115 ada 2 parselde yer almaktadır. Bayram Artık'a ait olan Kervan köyündeki evin yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir (Bayram Artık ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 18:30). Bina tek katlıdır.

Ev hayat-avlu bölümü ile dış sofalı plandadır. Avluya giriş tek kapıdan sağlanır. Girişin yanına mutfak yerleştirilmiş olup evin dışındadır. Güney cephede ev içerisine girişi sağlayan tek kapıdan evin sofasına geçilmektedir. Dikdörtgen formda plana sahip oda ve sofaları bulunur. Sofa da küçük boyutlarda bir adet pencere yer almaktadır. Sofanın iki yanında odaları bulunup, kuzeybatı köşedeki penceresiz oda sandık odası olarak kullanılmaktadır. Kuzeydoğu cephedeki odanın kuzey ve güney duvarlarında küçük ölçeklerde yüklük bulunmaktadır. Kuzeydoğu köşedeki odada ve mutfakta iki, sofada bir pencere yer almaktadır. (Çizim 26).

Çizim 26: Bayram Artık'ın Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 125: Bayram Artık'ın Evi/ Avlu Girişi-Doğu Cephe

Fotoğraf 126: Bayram Artık'ın Evi / Giriş/Güney Cephe

Kerpiç malzemeden yapılmış olan evde toprak harçlı sıva yer almakta olup yığma yapım tekniği kullanılmış ve subasman seviyesinde taş malzemeye yer verilmiştir. Evin üst örtüsünde düz toprak dam kullanılmıştır. Kare formlu üzeri toprak sıvalı bir adet bacası yer almaktadır. Baca üzerinde ise bir testi/sırça bulunması ise dikkat çekmektedir (Fotoğraf 125). Baca üstüne su basmaması için sırça adı verilen ögenin eklendiği söylenmektedir (Mustafa Artık, sözlü röportaj, 29.05.2024, saat 18:47).

Köy evlerinde aslında alışlagelmiş bir durum ve özellik olan mutfaklar çoğu zaman dışarıda da bulunabilmektedir (Fotoğraf 126).

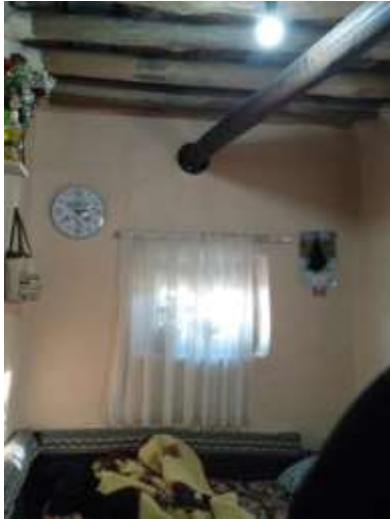
Kuzey ve batı cephede pencere bulunmamakla birlikte toplam beş adet pencere açıklığına yer verilmiştir. Pencereler küçük boyutlarda yapılmış olup kare ya da kareye yakın dikdörtgen formdadır (Fotoğraf 127).

Günlük kullanım için düzenlenmiş olan odasında ise ısınma amaçlı bir adet soba yer almaktadır. Evde genel olarak ahşap kirişleme tavan kullanılmıştır (Fotoğraf 128). Oda içerisinde küçük tutulan iki pencere bulunmaktadır. Duvarlarda yüklüklerin içerisine eşyalar yerleştirilmiştir (Fotoğraf 130-131).

Fotoğraf 127: Bayram Artık'ın Evi /Sofa Penceresi **Fotoğraf 128:** Bayram Artık'ın Evi / Sofa Tavanı

Ahşap malzeme ev içerisinde çoğunlukla kullanılmış olup özellikle kapı ve pencerelerde de yoğunlaşmıştır. Süsleme unsuru barındırmayan ev sade yapılmıştır.

Fotoğraf 129: Bayram Artık'ın Evi / Oda **Fotoğraf 130:** Bayram Artık'ın Evi / Yüklük **Fotoğraf 131:** Bayram Artık'ın Evi / Yüklük

2.3.1.2. Bilal Bayrak'ın Evi

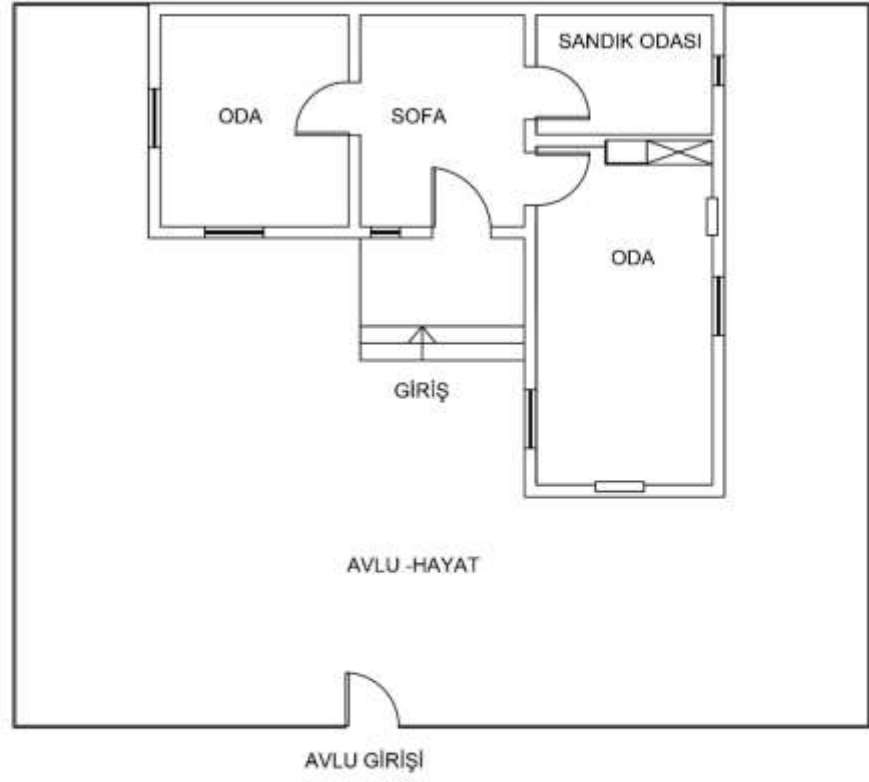
Aşağıpınarbaşı Mahallesi 16714. Sokak No:12'de 32283 ada, 1 parsel, L29d22b3b pafta da yer almaktadır. Aşağıpınarbaşı köyünde Bilal Bayrak'a ait olan yapıdır (Bilal Bayrak ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 16:50). Yapı tek katlıdır.

Yapı bir avlu içerisinde. Mabeynli ev plan tipindedir. Avlunun tek girişi bulunur. Birkaç basamaklı merdivenlerden yapının güney cephede yer alan seki bölümüne doğru ulaşılmaktadır. Burada açılan tek kapıdan sofa bölümüne geçilmektedir. Kapının yanında dikdörtgen formlu bir adet pencere yer almaktadır. Sofanın iki yanında odalar bulunmakta olup küçük boyutlardaki oda sandık odası olarak düzenlenmiştir. Odalarda iki pencere yer almaktadır. Odalar ve sofa genel olarak dikdörtgen ya da kareye yakın dikdörtgen formludur. Güneydoğudaki odanın kuzey, güney ve doğu duvarına yüklükler yerleştirilmiştir. Ev bir sofa, iki oda ve sandık odasından oluşmaktadır (Çizim 27).

Yapı malzemesinde yoğun bir biçimde kerpiç kullanılmasının yanında subasman seviyesinde taş malzeme kullanılmış olup yığma yapım tekniği de kullanılmıştır. Beden duvarları harçlarla sıvanmıştır. Yapının merdiven, sekilerinde de taş malzeme yer almaktadır. Yapının üst örtüsü ise kamış saz dallarla yapılan düz toprak damdır. Giriş kısmına doğru uzatılarak buranın ahşap direklerle desteklenmesi sağlanmış olup aynı zanda seki bölümüne gölgelik ve koruma işlevi de getirilmiştir (Fotoğraf 132). Yapının bir adet toprak sıva ile kaplanmış olan dikdörtgen formlu bacası yer almaktadır.

Yapının seki bölümü aynı zamanda ayakkabıların çıkarılabileceği pabuçluk olarak da kullanılabilmektedir.

Kuzey cephe dışında tüm cephelere pencere yerleştirilmiş olup, genel olarak kareye yakın dikdörtgen formlu yapılarak daha sonradan yenilenmiştir. Cephelerde toplam altı pencere bulunmaktadır.

Çizim 27: Bilal Bayrak'ın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 132: Bilal Bayrak'ın Evi/ Güney Cephe

Fotoğraf 133: Bilal Bayrak'ın Evi/ Oda

Daha geniş tutulan güneydoğudaki oda duvarlarına yerleştirilen yüklükler sade bir biçimde verilmiştir (Fotoğraf 134-135-136). Odalar mevcut halinde tadilat aşamasında olup benzer özelliktedirler.

Sofa ve odalar da ahşap kirişlemeli tavan sistemi kullanılmıştır. Ayrıca iç kısımda pencere, kapılarda ahşap malzeme ağırlıklı olarak yer almaktadır. Yapıda herhangi bir süsleme unsuru bulunmamakla birlikte oldukça sade yapılmıştır.

Fotoğraf 134: Bilal Bayrak'ın Evi/ Kuzey Duvardaki Yüklük

Fotoğraf 135: Bilal Bayrak'ın Evi/ Yüklük

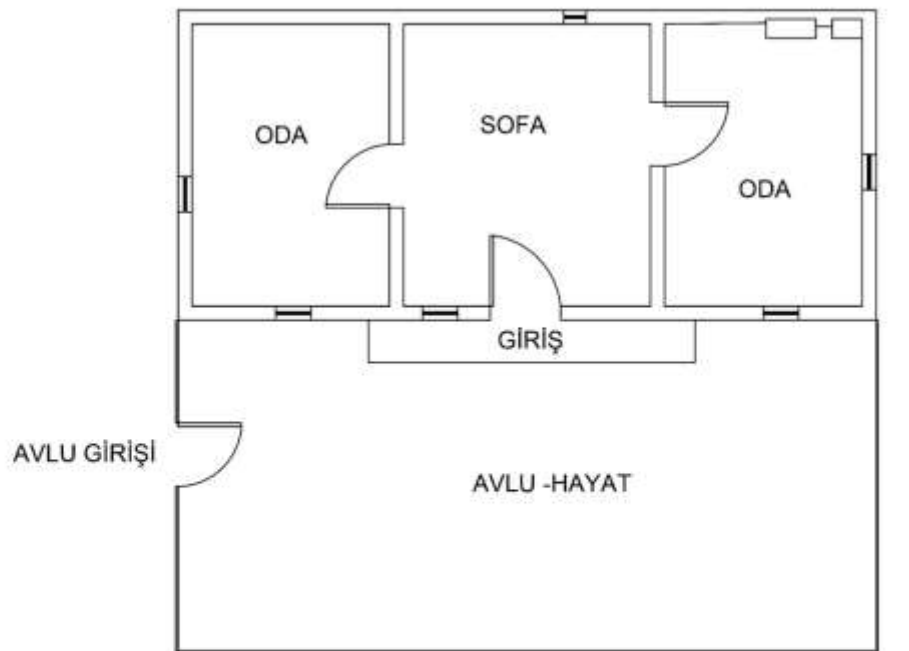

Fotoğraf 136: Bilal Bayrak'ın Evi/ Güney Duvarındaki Yüklük

2.3.1.3. Hasan Ekici'nin Evi

Kervan Mahallesi 26351. Sokak üzerinde 124 ada 1 parselde yer almakta olup, Hasan Ekici'ye ait olan evin tam olarak yapılış tarihi bilinmemektedir (Muhammed Gün ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 19:00). Yapı günümüzde kullanılmamaktadır. Daha küçük ölçeklerde yapılmış olan bina köy evi özelliklerini taşımaktadır. Hasan Ekici'nin evi tek katlıdır.

Önünde bir avlusu bulunmaktadır. Bir avlu girişi vardır. Yapı mabeynli(iki göz, bir mabeyn) şeklindeki plan düzeninde inşa edilmiştir. Evin sofasına kuzey cepheden açılan tek kapıdan girilmektedir. Giriş doğrudan verilmiştir. Kareye yakın dikdörtgen mekan halindeki sofada küçük ölçeklerde iki pencere yer almaktadır. Sofanın iki yanında ise odaları bulunmakta olup simetrik bir biçimde 4.40x3.20 m. ölçülerinde yapılmışlardır. Odalara iki pencere açılmıştır. Batı köşedeki odanın güney duvarına yüklükler yerleştirilmiştir. Ev iki oda ve bir sofadan oluşmaktadır (Çizim 28).

Çizim 28: Hasan Ekici'nin Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 137: Hasan Ekici'nin Evi/Genel Görünüş

Fotoğraf 138: Hasan Ekici'nin Evi/ Sofa

Kerpiç malzeme kullanılarak yapılan binada subasman seviyesinde taş kullanımı ile birlikte yığma yapım tekniği yer almakta ve toprak harçlarla üzeri sıvanmış durumdadır. Evin üst örtüsü ise düz toprak dam şeklinde olup ahşap direkler yerleştirilmiştir. Yapının bir adet bacası bulunmaktadır.

Kuzey cephede üç, doğu, batı ve güney cephelerde bir pencere bulunmaktadır. Pencereleler genelde kare ya da dikdörtgen formda olup oldukça yıpranmış bir durumdadır.

Sofanın batı cephedeki oda içerisinde ısınma amaçlı bir adet soba bulunmakta ve duvarda açılan kare formundaki büyük ve küçük yükler ise dikkat çekmektedir (Fotoğraf 139).

Doğu cephedeki oda içerisinde herhangi bir düzenleme yer almamakla birlikte oldukça sade bir biçimde bırakılmıştır. Tavan ise ahşap kirişlemelidir(Fotoğraf 140).

Fotoğraf 139: Hasan Ekici'nin Evi / Batı Cephedeki Oda

Fotoğraf 140: Hasan Ekici'nin Evi / Doğu Cephedeki Oda

Ahşap malzeme özellikle ev içerisinde kapı pencerelerde de yoğunlaşmıştır. Sofada yer alan yeşil renkte boyanmış olan iki kapalı dolap ve üzerindeki ağzıaçık ahşaptan yapılmış olup, rumi palmet motifli bitkisel süsleme yer almaktadır(Fotoğraf 142).

Fotoğraf 141: Hasan Ekici'nin Evi /Dolap ve Ağzıaçık

Fotoğraf 142: Hasan Ekici'nin Evi / Ağzıaçık Üzerindeki Bitkisel Süsleme

2.3.1.4. Mehmet Kurt'un Evi

Çaldere köyünde Mehmet Kurt'a ait olan ev, Çaldere Mahallesi 26054. Sokak No:10'da 44279 ada 5 parsel L29-D-03-B paftada yer almaktadır. Evin odasında yer alan çiçekliğin üst kısmında 1938 tarihi ile birlikte “Zalimin Zulmü Var İse Mazlumun Allah'ı Var” ifadesi geçmektedir(Fotoğraf 143). Sahibinden alınan bilgiye göre evin yapılış tarihi olduğu söylenmektedir(Mehmet Kurt ile kişisel iletişim, 07.08.2022, saat 14:52). Bina tek katlı olarak inşa edilmiştir.

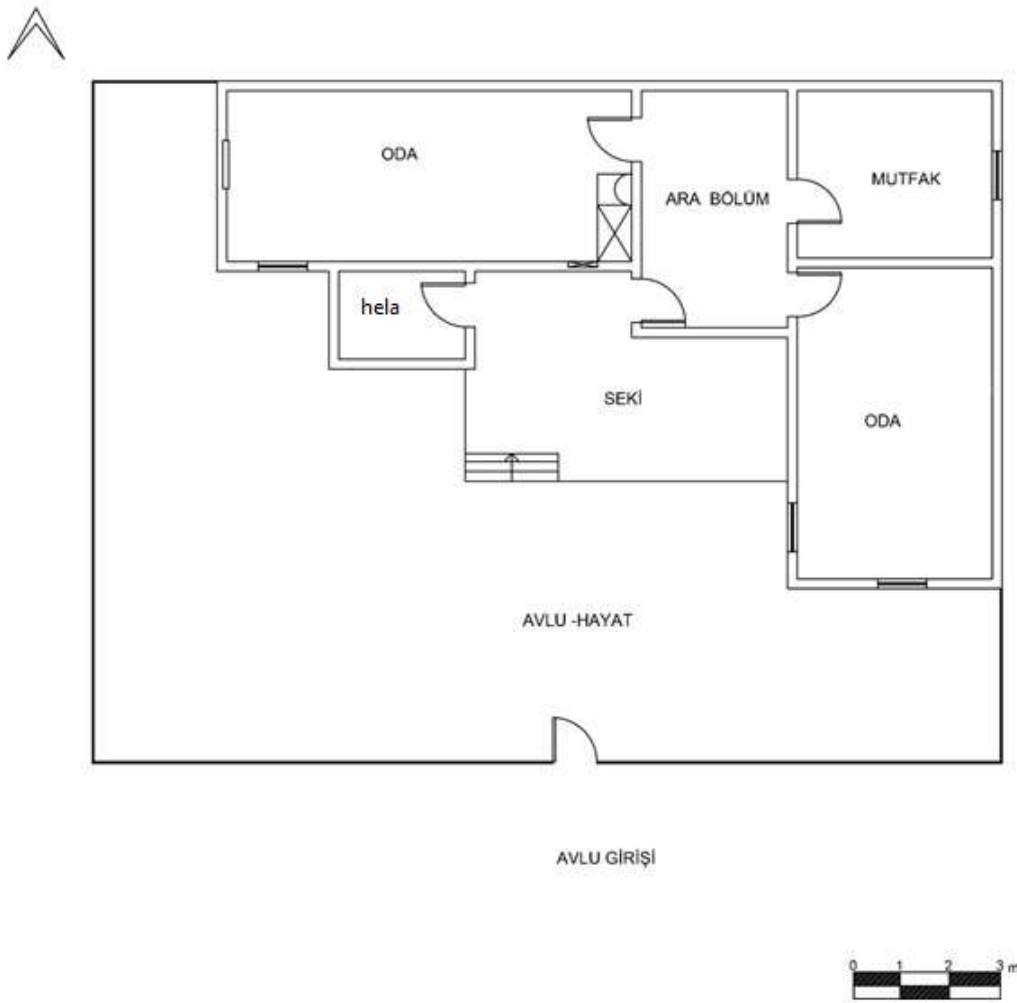

Fotoğraf 143: Mehmet Kurt'un Evi Çiçeklik Üzerindeki Tarih

Evin avlusuna tek girişinden ulaşılmaktadır Mabeynli planda (iç sofalı) olarak düzenlenmiştir. Güney cephede yer alan birkaç basamaklı merdivenden seki bölümüne geçilmektedir. Sekide küçük ölçekte yapılan hela bölümü görölmektedir. Buranın ardından evin sofa/ara bölüme girilmektedir. Genel olarak dikdörtgen bir mekan halindeki odaları ve sofası bulunur. Ara bölümün iki yanında odalar ve kuzey cephesinde mutfak yer almaktadır. Güneydoğu cephedeki odada iki pencere bulunur. Kuzeybatıdaki odanın doğu duvarına çiçeklik ve yüklük, güney duvarına çift kapaklı dolap yerleştirilmiştir(Çizim 29).

Ev kerpiç malzemedен inşa edilmiş olup seki, merdiven kısımlarında, subasman seviyesinde taş malzeme ile birlikte yığma yapım tekniği de bulunmaktadır. Beden duvarlarında toprak harçlarla sıva yer almaktadır. Evin üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmış olup bacalar taş malzemedен yapılmıştır.

Köy evlerinde esas yapı malzemesinin kerpiç, ahşap ve taş olmasında halk malzemeyi kolay bulabilmesi ve işlenmeden kullanabilmesi için tercih etmektedir(Kafescioğlu,1949:7).

Çizim 29: Mehmet Kurt'un Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 144: Mehmet Kurt'un Evi/ Avlu Girişi

Fotoğraf 145: Mehmet Kurt'un Evi Seki/Güney Cephe

Kuzey cephede pencere bulunmamaktadır. Güney cephede yer alan pencere dıştan kapaklı olarak yapılmış olup pencereler genelde kare ya da dikdörtgen formdadır (Fotoğraf 144). Cephelere toplam dört pencere yerleştirilmiştir.

Kuzeybatı cephedeki odada yüklük, çiçeklik/aynalık ve iki kapaklı ahşap dolaplar oldukça güzel örnektir. Çiçeklik bölümü aynı zamanda burada aynalık olarak kullanılmıştır (Fotoğraf 146-147).

Fotoğraf 146: Mehmet Kurt'un Evi Yüklük/ Çiçeklik/Dolap

Fotoğraf 147: Mehmet Kurt'un Evi/Çiçeklik Detay

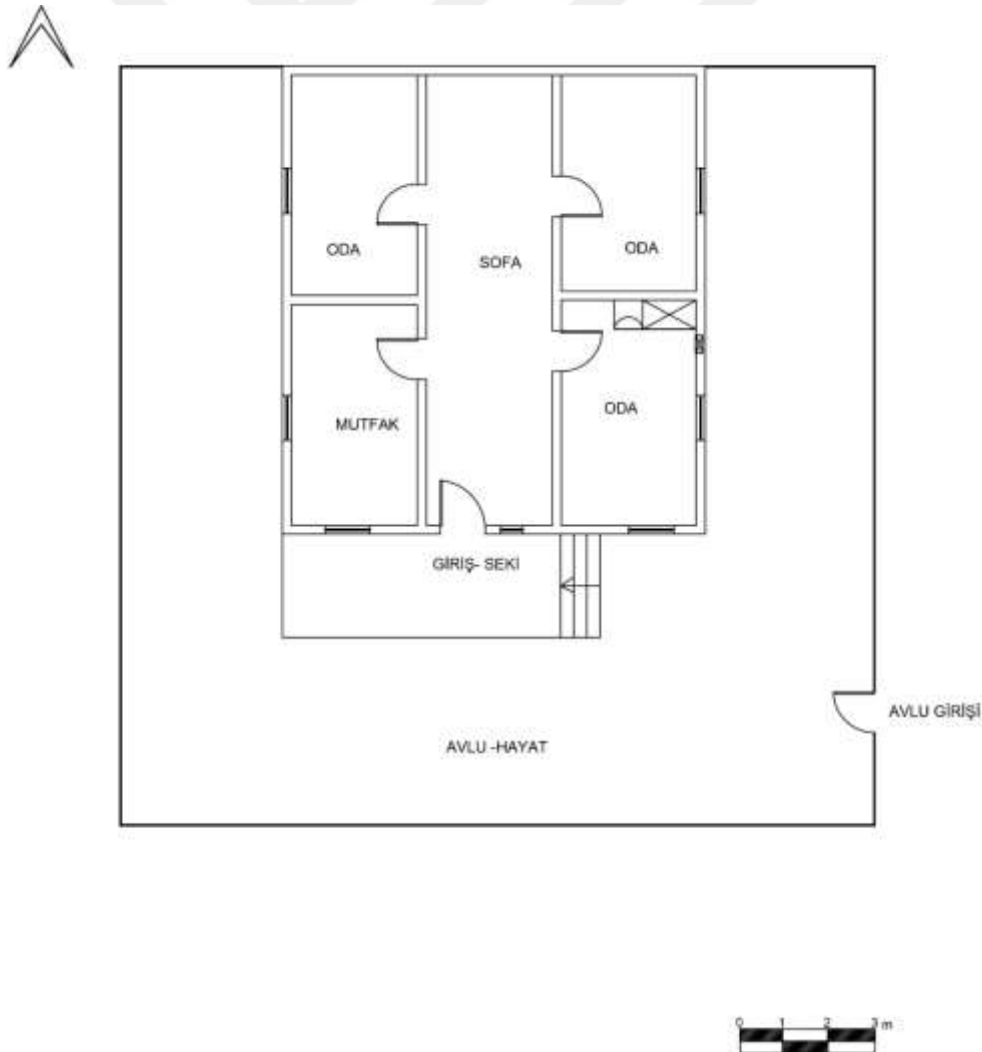
Fotoğraf 148: Mehmet Kut'un Evi/ Ağzişik

İç kısımda ahşap malzeme yoğun olarak kullanılmıştır. Yapının tavanı ahşap kirişlemeli olarak düzenlenmiştir. Genel anlamda sade olmasının yanında ahşaptan yapılmış ağzişik güzel bir örnek oluşturmaktadır(Fotoğraf 148).

2.3.1.5. Muhammer Korkusuz'un Evi

Karaömerler Mahallesi 26311. Sokak üzerinde yer almaktadır. Karaömerler köyünde Muhammer Korkusuz'a ait olan evin yapılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir (Mustafa Açılgöz ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 14:00). Ev tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Avlu bölümü de bulunan yapı iç sofalı plana sahiptir. Bir adet avlu girişi bulunmaktadır. Birkaç basamaklı merdivenlerden evin seki bölümüne geçilmektedir. Ev içerisine tek giriş kapısı güney cephede yer almakla birlikte açılan kapıdan evin uzunlamasına düzenlenen sofasına ulaşılmaktadır. Sofa ve odalar genel olarak dikdörtgen plandadır. Sofada girişin yanına bir pencere açılmıştır. Sofanın iki yanında odaları bulunmakta olup mutfak güneybatı köşededir. Evin batı cephesinde kalan mekanlar simetrik bir biçimde 5.30x3.20 m. ölçülerinde yapılmıştır. Güneydoğudaki odanın kuzey duvarında yüklük ve çeçeklik, doğu duvarında gömme dolap yer almaktadır (Çizim 30).

Çizim 30: Muhammer Korkusuz'un Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 149: Muhammed Korkusuz'un Evi/ Giriş Güney Cephesi

Fotoğraf 150: Muhammed Korkusuz'un Evi /Sofa

Binada yapı malzemesi olarak beden duvarlarında çoğunlukla taş, kerpiç malzeme kullanılmıştır. Üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı sistemi ile birlikte bu çatı giriş bölümüne doğru uzatılarak ahşap direklerle desteklenmiştir. Evin iki adet bacası yer almaktadır(Fotoğraf 149).

Taş malzeme çoğunlukla zeminden 0.50-0.60 metre yüksekliğinde, önceleri Rumların, Ermenilerin evlerinde zemin katlardaki bütün dış duvarlarda taşla yer verildiği bilinmektedir(Sözen ve Dülgerler, 1979:80).

Evin Batı ve Doğu cephe duvarında iki, Güney cephede ise üç pencere kullanılmış olup toplam yedi tanedir. Pencereleler kareye yakın dikdörtgen formdadır. Köy evlerinin özelliklerini yansıtan odalar aynı zamanda günlük kullanım odası olarak düzenlenmiştir.

Tavan sistemi ahşap kirişlemeli olarak yapılmıştır(Fotoğraf 152). Yüklüğün hemen yanındaki duvarda da tek kapaklı gömme dolap yer almaktadır(Fotoğraf 153). Binada tadilat yapılması nedeniyle bazı alanlarda düzenleme bulunmamaktadır.

Fotoğraf 151: Muhammed Korkusuz'un Evi /Oda

Fotoğraf 152: Muhammed Korkusuz'un Evi /Ahşap Hatıllı Tavan

Fotoğraf 153: Muhammed Korkusuz'un Evi /Gömme Dolap

Güneydoğu cephedeki oda içerisinde güzel bir örnek oluşturan çiçeklik, ağzıaçık, yüklük tamamen ahşap malzemeden yapılarak daha sonradan üzeri yeşil renkte boyanmış ve yenilenmiştir(Fotoğraf 154-155).

Fotoğraf 154: Muhammer Korkusuz'un Evi /Ağzıaçık

Yapı içerisinde ağırlıklı olarak ahşap malzeme kullanılmıştır. Sade bir biçimde inşa edilen evde özellikle çiçeklik dikkat çekmektedir(Fotoğraf 156).

Fotoğraf 155: Muhammer Korkusuz'un Evi/ Çiçeklik ve Yüklük **Fotoğraf 156:** Muhammer Korkusuz'un Evi /Çiçeklikten Detay

2.3.1.6. Rafet Koca'nın Evi

Aşağıpınarbaşı köyünde Rafet Koca'ya ait bir evdir. Aşağıpınarbaşı Mahallesi 16722. Sokak No:24'dedir. Evin tarihinin tam olarak bilinmemesine yaklaşık 100 yıllık olabileceği tahmin edilmektedir(Rafet Koca ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 17:00). Bina tek katlıdır.

Yapı avlu-hayat bölümüne sahiptir. Tek girişi bulunur. Mabeynli(iki göz, bir mabeyn) plan düzeninde inşa edilmiştir. İlk giriş bölümü doğu cephesinden sağlanmakta ve doğrudan verilmiştir. Açılan kapıdan bu alana daha sonradan eklenmiş birkaç basamaklı merdivenle evin dikdörtgen plan düzenindeki giriş/ara bölümüne geçilmektedir. Bu bölümde iki pencere yer almaktadır. Girişin ardından sofaya girilmektedir. Sofanın iki yanında odası bulunmaktadır. Sofa kareye yakın bir mekan halinde iken odalar dikdörtgen formda düzenlenmiştir. Kuzeybatıdaki odanın doğu duvarına yüklük/dolap yerleştirilmiştir(Çizim 31).

Çizim 31: Rafet Koca'nın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 157: Rafet Koca'nın Evi / Avlu Girişi

Fotoğraf 158: Rafet Koca'nın Evi/Doğu Cephe

Yapıda yoğun olarak kerpiç malzeme kullanılmış olup subasman seviyesinde taş malzemeye yer verilmiştir. Yığma kerpiç duvarlı evde cephelere sıva da yapılmıştır. Yapının üst örtüsü ise kamış saz dallı düz toprak damdır. Zaman içerisinde üstüne alaturka kiremit eklenerek sağlamlaştırılması amaçlanmıştır. Bir adet dikdörtgen formunda üzeri toprak sıva ile sıvanmış olan bacası bulunmaktadır(Fotoğraf 157).

Kuzey cephede yoğunlaşan pencereler ile birlikte evde toplam altı pencere kullanılmış olup genelde kareye yakın dikdörtgen formdadır. Yalnızca girişte yer alan pencere daha küçük tutulmuştur.

Ev iki odalı olarak düzenlenmiştir. Daha dar tutulan kuzeybatıdaki oda günlük oturma odası olarak kullanılmakla birlikte içerisinde yer alan iki kapaklı dolaplar sonradan eklenmiş

olup yenidir(Fotoğraf 159). Odalar geleneksel köy evi şeklinde düzenlenmiştir. Tavan uygulamasında ahşap kirişlemeli sistem kullanılmıştır(Fotoğraf 160).

Ahşap malzeme dolaplarda kapılarda da yer almaktadır. Sade tutulan evde süsleme ögesi bulunmamaktadır.

Fotoğraf 159: Rafet Koca'nın Evi/ Dolap / Kuzeybatı Oda

Fotoğraf 160: Rafet Koca'nın Evi /Kuzeybatı Cephedeki Oda

2.3.1.7. Ramazan Adanır'ın Evi

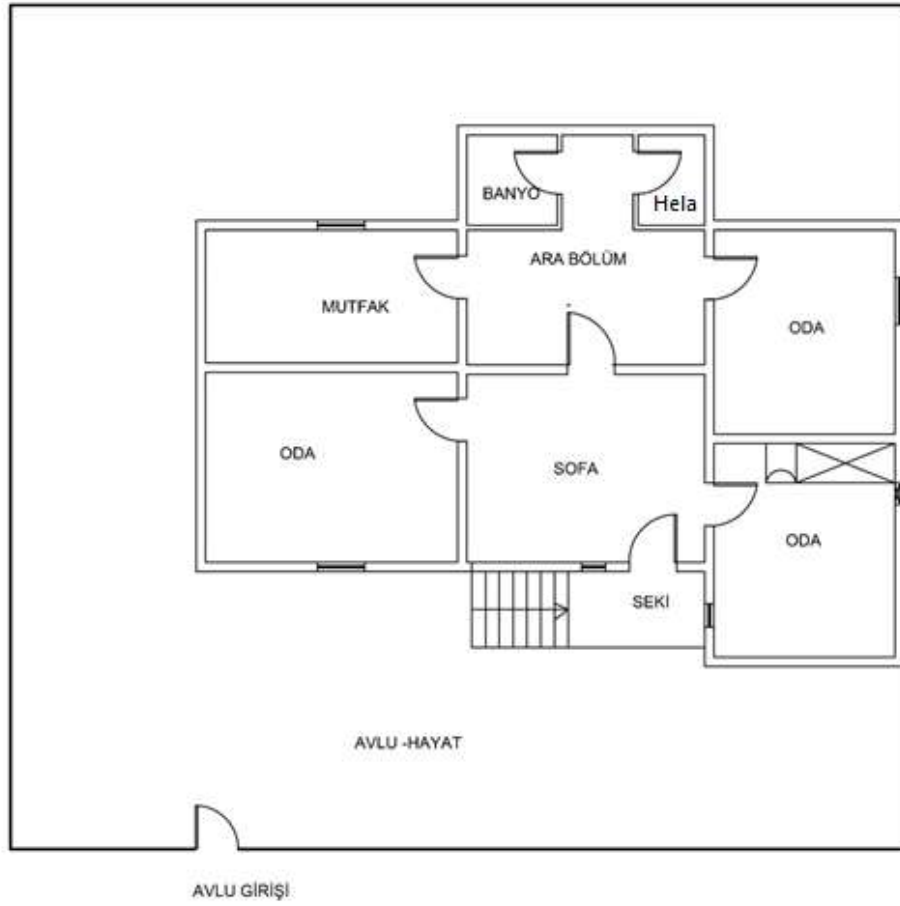
Güvenç Mahallesi Güvenç Caddesi No:26'da bulunmaktadır. Ramazan Adanır'ın evinin yapım tarihi kesin olarak bilinmemesine karşın 1952 senesinde yapılmış olabileceği sahibi tarafından tahmin edilmektedir (Ramazan Adanır ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 11:30). Tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Mabeynli plan düzenindedir. Avlusu bulunan yapıya tek kapıdan giriş sağlanmaktadır. Evin birkaç basamaklı merdivenlerinden doğu cephedeki seki bölümüne ulaşılmaktadır. Açılan kapıdan evin sofasına geçilmektedir. Sofanın bir adet dikdörtgen formda penceresi yer almaktadır. Sofanın iki yanına odaları yerleştirilmiştir. Oda ve sofalar genel olarak kareye yakın dikdörtgen formlu mekanlar olarak yapılmıştır. Odalarda birer adet pencere bulunmaktadır. Kuzeydoğudaki odanın batı duvarına yüklük ve çiçeklik, kuzey duvara dolap yerleştirilmiştir. Sofanın karşısından açılan kapıdan ise küçük bir ara bölüme geçilmekte ve bu ara bölümden açılan kapılardan mutfak ve odaya daha sonradan eklenen küçük ölçeklerdeki hela ve banyo bölümlerine ulaşılmaktadır. Mutfak olarak kullanılan mekan güney cepheye bakmaktadır (Çizim 32, Fotoğraf 164).

Taş, kerpiç malzemenin yoğun olarak kullanıldığı beden duvarları üzerinde harçlı sıva yapılarak sağlamlaştırılmıştır.

Üst örtüde alaturka kiremit kullanılmış olup zamanla yenilenmiştir. Aynı zamanda örtü seki bölümüne de uzatılmıştır.

Cephelerde genel olarak pencere sayısı az tutulmuştur. Kare veya dikdörtgen forma sahiptir. Yapıda toplam beş pencere kullanılmış olup bazıları yenilenmiştir.

Çizim 32: Ramazan Adanır'ın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 161: Ramazan Adanır'ın Evi/ Avlu Girişi

Fotoğraf 162: Ramazan Adanır'ın Evi/ Giriş

Fotoğraf 163: Ramazan Adanır'ın Evi/ Sofa

Fotoğraf 164: Ramazan Adanır'ın Evi /Ara Bölümden Mutfığa Bakış

Evin tavan sistemlerinde yenilenmeler olsa da genel olarak ahşap kirişlemeli olarak yapılmıştır. Ahşap malzeme çoğunlukla evin içerisinde kullanılmıştır.

Kuzeydoğu cephedeki odada ağzıaçık üzeri hareketlendirilmiştir (Fotoğraf 165). Dolaplar ve yüklük de ahşaptan yapılarak daha sonradan boyanmıştır. Burada yer alan çiçeklik aynalık olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf 166).

Fotoğraf 165: Ramazan Adanır'ın Evi/ Dolap-Ağzıaçık

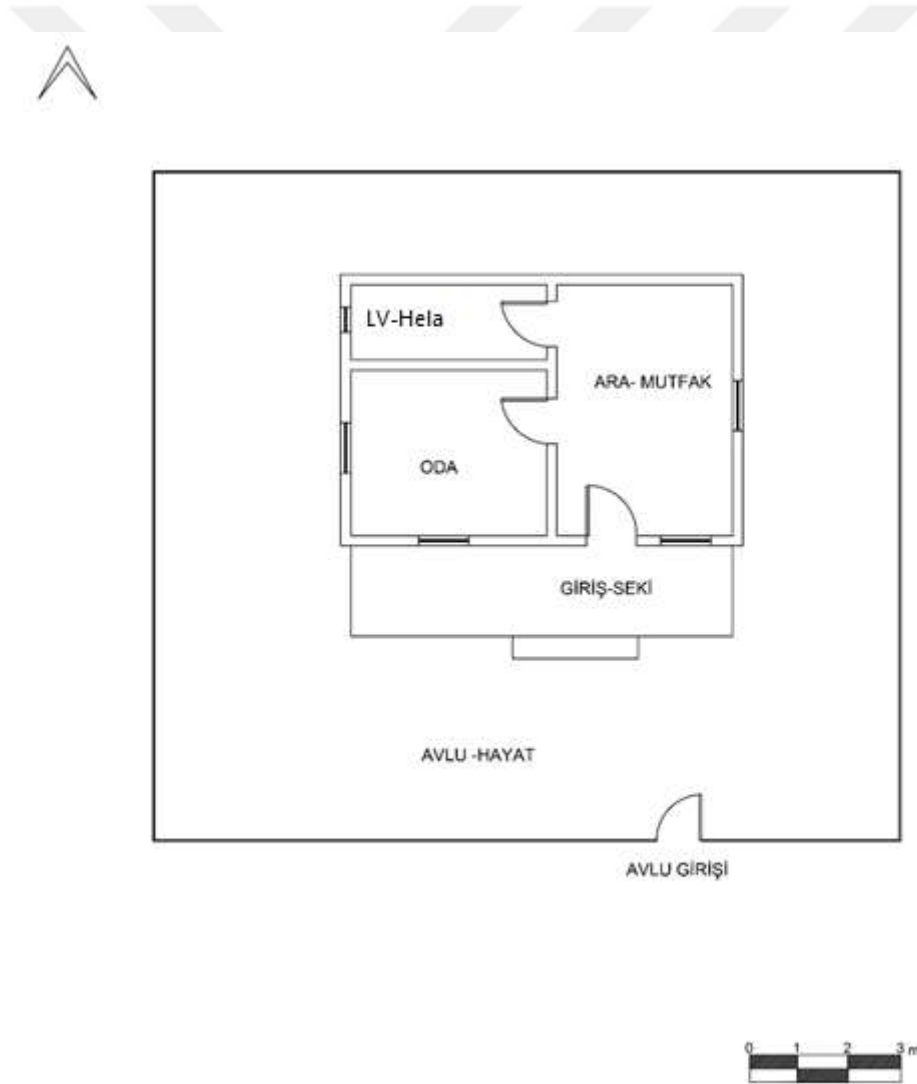
Fotoğraf 166: Ramazan Adanır'ın Evi/ Yüklük ve Çiçeklik

Gündüzleri yatakların koyulduğu yüklüklerin devam ettiği yerde bulunan öğeler arasında ağzıaçıklar, çiçeklik, aynalık, gusülhaneler de yer almaktadır (Kunduracı vd.,2020:475).

2.3.1.8. Sefer Erdem'in Evi

Yapı Selçuklu Çandır Mahallesi No:31'de yer almaktadır. Çandır köyünde Sefer Erdem'e ait olan evin tam olarak yapım tarihi bilinmemektedir (Sefer Erdem ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 16:40). Yapı tek katlıdır.

Hayat bölümü yer almakta olup mabeynli plandadır. Bir avlu girişi bulunmaktadır. Eve esas giriş bölümü doğrudan verilerek güney cepheye yerleştirilmiştir. Açılan kapıdan evin dikdörtgen bir mekan olan ara bölümüne geçilmektedir. Bu alan ev sahipleri tarafından mutfak olarak kullanılmakta olup iki adet kare formlu penceresi bulunmaktadır. Ardından evin kareye yakın dikdörtgen plandaki odasına ve küçük ölçekteki lavabosuna ulaşılmaktadır. Odaya iki pencere açılmıştır(Çizim 33, Fotoğraf 169).

Çizim 33: Sefer Erdem'in Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 167: Sefer Erdem'in Evi Genel Görünüş

Fotoğraf 168: Sefer Erdem'in Evi Ara/Mutfak

Kerpiç malzeme yoğun olarak kullanılmış olup cepheler toprak harçlı sıva ile yenilenmiştir. Sekide ve subasmanda taş malzeme kullanılmıştır. Binanın üst örtüsü düz tutularak daha sonra sağlamlaştırma ve koruma amaçlı çatı üzerinde onarımlar yapılmıştır. Evin bir adet taş malzemedan yapılmış olan dikdörtgen formunda bacası yer almaktadır. Yapının üst örtüsü giriş bölümüne uzatılarak ahşap direklerle desteklenmiştir. Ev küçük ölçekte yapılmıştır(Fotoğraf 167).

Güney ve batı cephede iki, doğu cephede bir pencere yer alır. Genellikle kareye yakın dikdörtgen formdadır. Küçük ölçeklerde yapılmış bir ev olmasının yanı sıra pencere sayısı fazla tutularak aydınlık bir mekan sağlanmıştır.

Oda oldukça sade bir biçimde düzenlenerek tavan sisteminde ahşap hatıllı uygulamaya yer verilmiştir. Kapı ve pencerelerde ahşap malzemeden yapılmıştır.

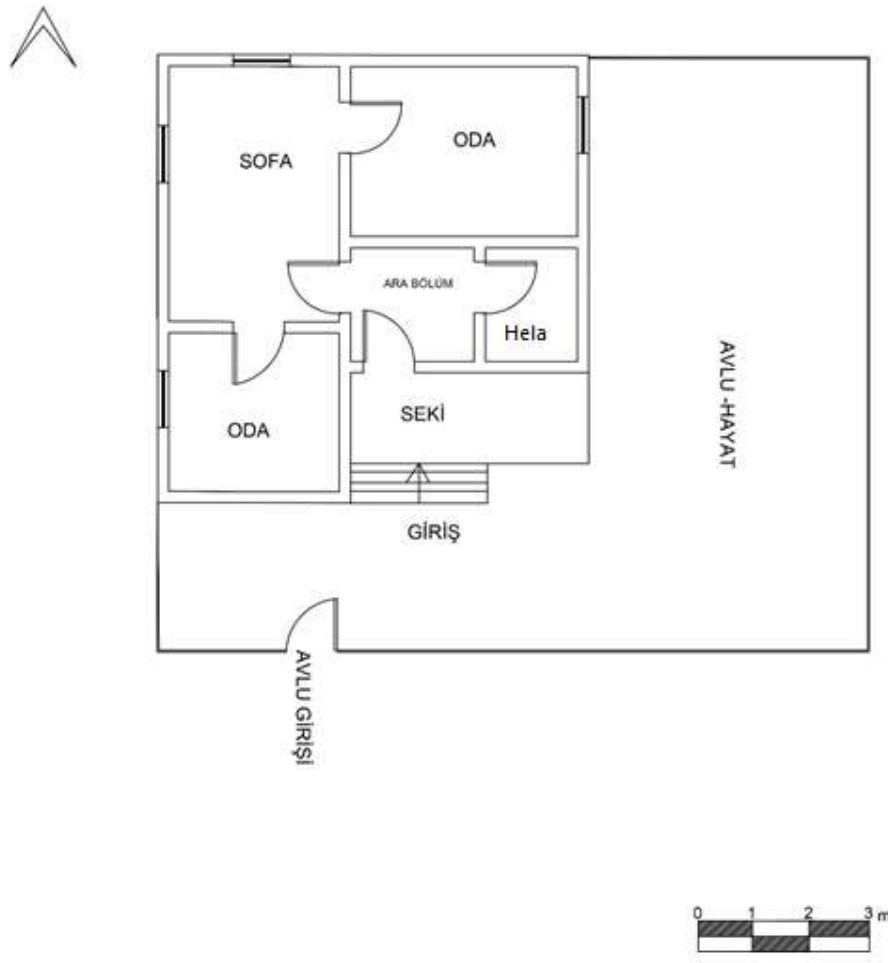

Fotoğraf 169: Sefer Erdem'in Evi/ Odadan Görünüş

2.3.1.9. Selahattin Yılmaz'ın Evi

Kınık Mahallesi 26004. Sokak No:9'da yer almakta olup Selahattin Yılmaz'a ait olan yapıdır(Fikriye Karataş ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10:45). Bina geleneksel kerpiç evlerin özelliklerini taşımaktadır. Evin tam olarak yapılış tarihi ise bilinmemektedir. Tek katlı olarak düzenlenmiştir.

Mabeynli plan tipine sahiptir. Avlunun tek girişi bulunmaktadır. Birkaç basamaklı merdivenlerden güney cephede yer alan evin sekisine geçilmektedir. Açılan kapıdan küçük mekan halindeki ara bölümüne ulaşılmaktadır. Ara bölümün iki yanında mekanlar yer almakta olup küçük boyutlardaki alan hela olarak kullanılırken açılan diğer kapıdan evin dikdörtgen formlu sofa bölümüne girilmektedir. Kuzeybatı köşede yer alan sofada iki pencere bulunmaktadır. Sofadan açılan kapılardan ise evin odalarına girilmektedir. Odalar kuzeydoğu ve güneybatı cepheye yerleştirilmiş olup dikdörtgen ya da kareye yakın planda düzenlenerek bir adet pencerelere de sahiptir(Çizim 34).

Çizim 34: Selahattin Yılmaz'ın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 170: Selahattin Yılmaz'ın Evi/ Batı Cephe

Fotoğraf 171: Selahattin Yılmaz'ın Evi Giriş/Seki

Evin yapı malzemesinde genel olarak kerpiç, taş ve ahşap malzeme kullanılmıştır. Yığma yapım tekniği de bulunan cephelerin üzeri toprak haçlarla sıvanmış olup subasman seviyesinde taş malzemeye yer verilmiştir. Evin üst örtüsüne kamış saz dallarla yapılan düz toprak dam yer almaktadır. Üzeri toprak sıvalı iki adet bacası bulunmaktadır(Fotoğraf 170).

Cepheler düz bir biçimde inşa edilerek doğu ve kuzey cephede bir, batı cephede iki güney cephede ise pencere bulunmamaktadır. Pencereler genelde kare ya da dikdörtgen formda iken çoğunlukla yenilenmemiş olup daha eskidir.

Odalar genellikle aynı özellikleri taşımaktadır. Evin odaları yalın bir biçimde düzenlenmiştir. Tavan sistemi ahşap kirişlemeli olarak yapılmıştır(Fotoğraf 173).

Fotoğraf 172: Selahattin Yılmaz'ın Evi /Ara Bölüm

Fotoğraf 173: Selahattin Yılmaz'ın Evi /Sofa

Kapı, pencerelerde ise ahşap malzeme ağırlıklıdır. Yapının cephelerinde ve içerisinde süsleme unsuru bulunmamaktadır.

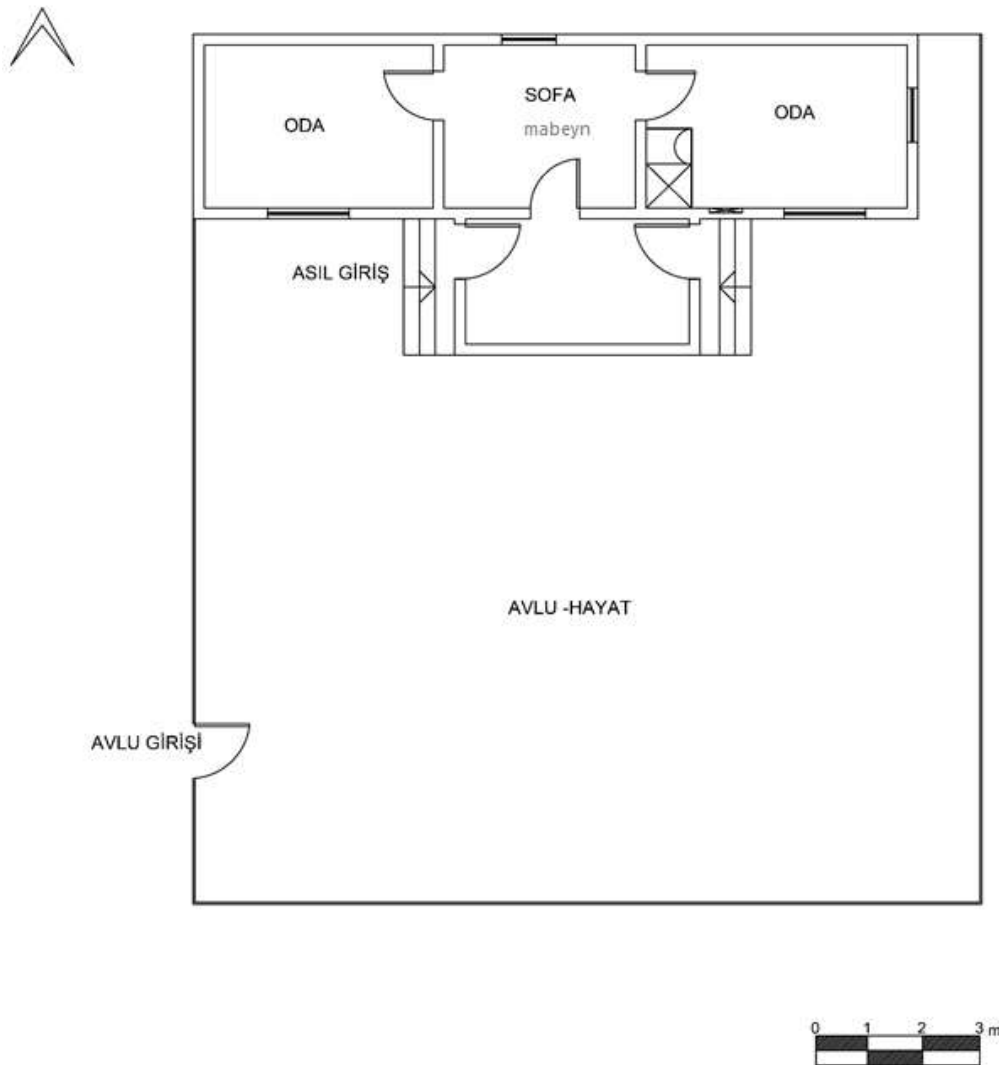

Fotoğraf 174: Selahattin Yılmaz'ın Evi /Güneybatı Oda

2.3.1.10. Süleyman Çetin'in Evi

Çaltı Mahallesi Çaltı Caddesi No:2'de 171 ada ve 1 parselde yer almaktadır. Çaltı köyündeki bu ev Süleyman Çetin'e aittir (Mehmet Ali Çiftçi ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 09:10). Bina tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Ev bir avlu/hayat içerisinde yer almaktadır. Avluya giriş tek kapıdan sağlanmaktadır. Mabeynli(iki göz, bir mabeyn) plan düzenindedir. Doğu ve batı yönlerden giriş merdivenleri bulunmasına karşın asıl giriş kapısı batı cephede bırakılmıştır. Giriş camekanla çevrelenmiş olup açılan kapıdan evin sofasına ve yanlarındaki odalarına ulaşılmaktadır. Sofa kareye yakın iken odalar dikdörtgen formlu bir mekan olarak yapılmıştır. Kuzeydoğu odasının batı duvarına yüklük ve çiçeklik, güney duvarına dolap yerleştirilmiştir. Sofaya bir pencere yerleştirilmiştir. Yapıda bir sofa ve iki adet oda bulunmaktadır (Çizim 35).

Çizim 35: Süleyman Çetin'in Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 175: Süleyman Çetin'in Evi Giriş Cephesi

Süleyman Çetin'in Evinin giriş cephesinin alt kısmında güney yönden açılan kapısı ile izbe yer almaktadır.

Konya evlerinde değişim göstermekle birlikte bodrum katlar, kentleşme sonucunda ve depo gibi amaçlarla da kullanılmış olabilmektedir(Aygör,2015:293).

Kerpiç malzeme kullanılarak yapılmış olan yapı da taş malzeme girişte, merdivenlerde ve subasman seviyesindedir. Zamanla üzerine sıva yapılan cephelerde yığma yapım tekniği de kullanılmıştır. Yapının üst örtüsü düz dam şeklinde yapılmış ve zaman içerisinde onarımlarla birlikte alaturka kiremit düz bir biçimde üst örtüye yerleştirilmiştir. Yuvarlak formda bir adet bacası da yer almaktadır(Fotoğraf 175).

Köylerde genellikle ailenin kullanacağı şekilde yapı üretilmiş olup, gelenekseli iç ve dış mekanda yansıttıkları da görülmektedir(Karpuz,2001:226).

Kuzey ve doğu cephede bir, güney cephede iki adet pencere bulunur. Pencere kare ya da dikdörtgen formdadır.

Sofanın iki yanında ise odaları yerleştirilmiştir. Birbirlerine benzer özellikteki odaların tavan sisteminde genel olarak ahşap kirişlemeli uygulamaya yer verilmiştir. Sofanın kuzeybatı cephesinde kalan oda sade tutulmuş olup bir pencere açılmıştır(Fotoğraf 177).

Fotoğraf 176: Süleyman Çetin'in Evi Sofa

Konya evlerinde de görülen iç sofaya girildiğinde odalar arasında kalan sofa bölümüne mabeyin denilmekte ve mabeyin bölümün iki yanında da odalar bulunmaktadır (Kunduracı,2005:89).

Fotoğraf 177: Süleyman Çetin'in Evi /Kuzeybatı Cephedeki Oda

Kuzeydoğu ucunda yer alan odasında yüklük, çiçeklik ve çift kapaklı dolaplar bulunmaktadır(Fotoğraf 179-180).

Fotoğraf 178: Süleyman Çetin'in Evi/Kuzeydoğu Cephedeki Oda

Ahşap malzeme evin içerisinde yer alan yüklük, çiçeklik iki kapaklı dolaplarda, pencere, kapılarda ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Evde genel olarak süsleme yer almamaktadır.

Fotoğraf 179: Süleyman Çetin'in Evi Yüklük/Çiçeklik

Fotoğraf 180: Süleyman Çetin'in Evi /İki kapaklı Dolap

Geleneksel Konya evlerinde sade düzenlemenin ev sahiplerinin ekonomik durumunda zayıflık olmasından kaynaklı olabileceği de düşünülmektedir(Çelebi&Karpuz:2023:53).

2.3.1.11. Şaban Kaya'nın Evi

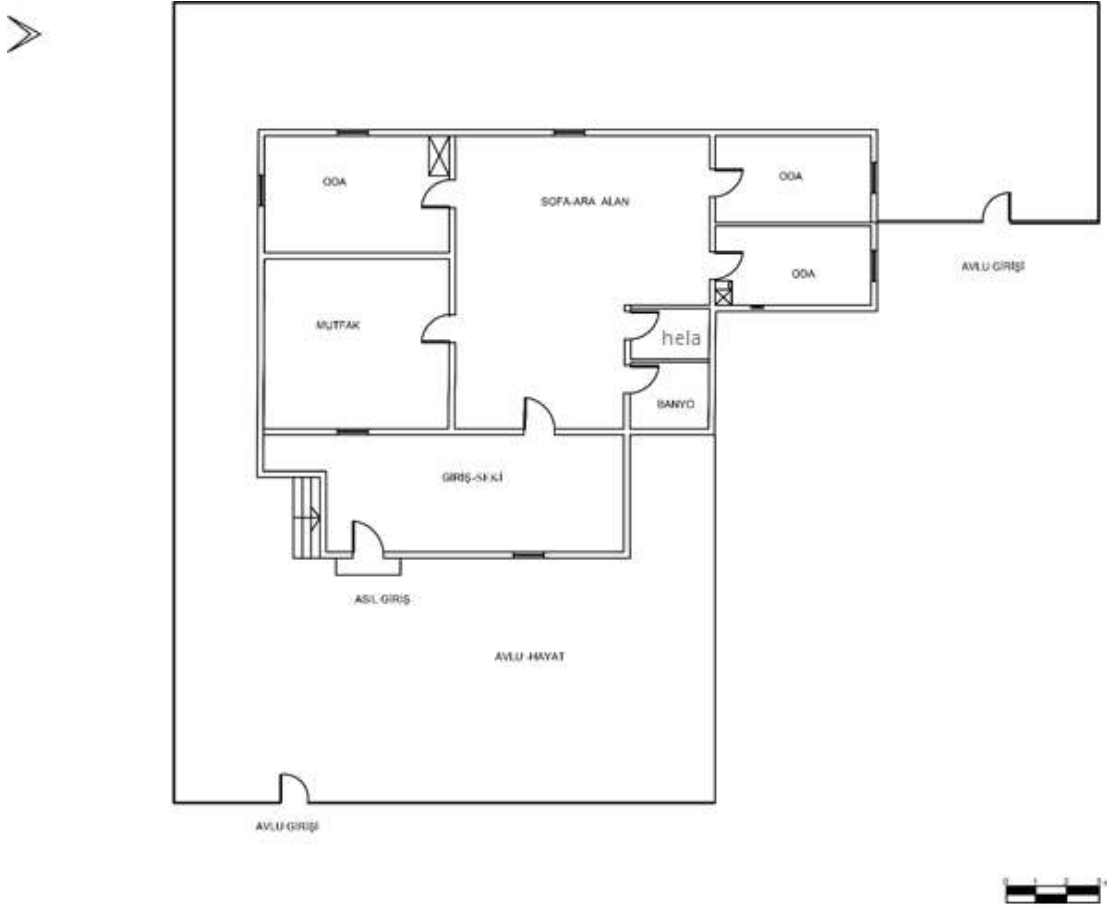
Biçer köyünde Şaban Kaya'ya ait olan yapı Biçer Mahallesi 25959. Sokak No:24'te 111 ada 6 parsel 218,08 tapu alanı L29-D-01-B paftada yer almaktadır (Fahrettin Şahingeri ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10.00). Yapı tek katlıdır.

Ev iç sofalı plan düzenine sahiptir. İki avlu girişi bulunmaktadır. Girişi sağlayan esas bölüm doğu cephede camekanla kapatılmıştır. Yan tarafta yer alan merdivenler mevcut durumda kullanılmamaktadır. Evin girişi uzunlamasına bir mekân anlayışı göstermektedir. Açılan kapıdan evin bir pencereli sofasına geçilmektedir. Kareye yakın plandaki sofa bölümüne daha sonradan eklemeler yapılmıştır. Oldukça küçük ölçekteki alanlar hela ve banyo olarak kullanılmaktadır. Sofadan açılan kapılardan ulaşılan odalar küçük ölçeklerde yapılmış olup, kuzey cephede kalan odalarda bir, güneybatıda yer alan odada iki pencere bulunmaktadır. Odalar genel olarak dikdörtgen formda bir mekan halinde yapılmıştır. Güneybatıdaki odanın kuzey duvarına yüklük, kuzeydoğu cephedeki odanın güney duvarına çiçeklik ve yüklük yerleştirilmiştir. Mutfığa bir pencere açılmıştır(Çizim 36).

Kerpiç malzemenin yoğun olarak kullanıldığı yapıda subasman seviyesinde, merdiven giriş bölümünde taş malzeme kullanılmıştır.

Yapıda harçlı sıvalar kullanılarak beden duvarları sağlamlaştırılmıştır. Yığma tekniği de kullanılan binada yenilenmeler yapılmıştır. Evin çatısı alaturka kiremitlidir. Bacası ise tuğla malzemeden yapılmıştır(Fotoğraf 181).

Kuzey, doğu ve batı cephelerde yoğunlaşan pencereler genel olarak kareye yakın dikdörtgen formudur. Yapıya toplam yedi pencere açılmıştır.

Çizim 36: Şaban Kaya'nın Evinin Planı(Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 181: Şaban Kaya'nın Evi Avlu Girişi

Fotoğraf 182: Şaban Kaya'nın Evi Giriş/Doğu Cephe

Fotoğraf 183: Şaban Kaya'nın Evi Giriş

Fotoğraf 184: Şaban Kaya'nın Evi Ara Alan/Sofa

Kuzeydoğu cephede yer alan oda içerisinde bulunan çiçeklik ve yüklük ise daha sonradan yenilenmiştir(Fotoğraf 185).

Fotoğraf 185: Şaban Kaya'nın Evi Dolaplar/Kuzeydoğu Oda

Güneybatı cephedeki odada ise eşya koymak için kullanılan bazı bölmeler perde ile kapatılmıştır. Evin düz ahşap tavanı yenilenmiştir(Fotoğraf 186).

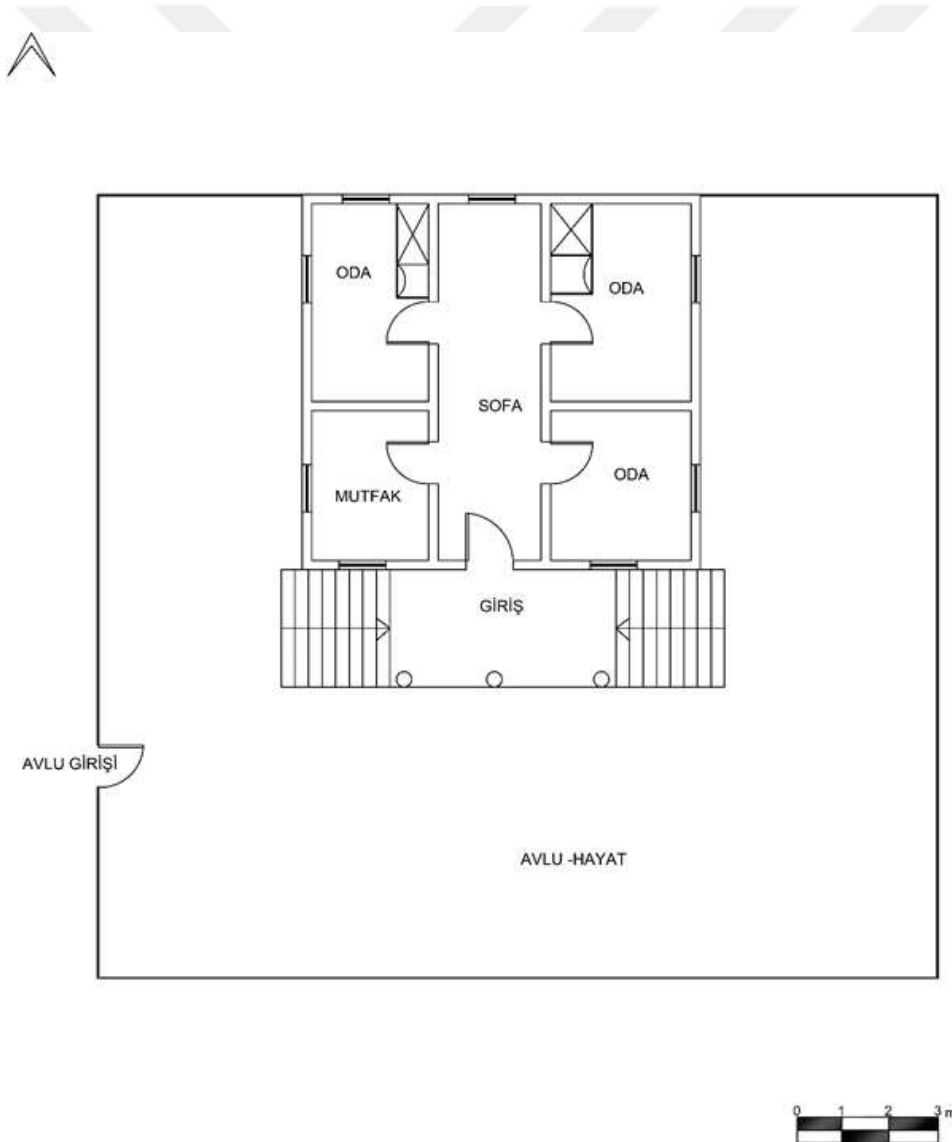
Fotoğraf 186: Şaban Kaya'nın Evi/ Güneybatı Oda

Süsleme bulunmayan yapı sade bir biçimde köy evlerinin yanı sıra daha yeni bir anlayışta düzenlemeye sahiptir.

2.3.1.12. Tefik Çamurcu'nun Evi

Yukarıpınarbaşı Mahallesi 16834. Sokak No:1'de 29955 ada 10 parselde yer almakta ve Tefik Çamurcu'ya ait olan yapı mevcut durumunda kullanılmamaktadır (Mustafa Yavuzör ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 15:45). Ev tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Yapı iç sofalı plan düzenine sahiptir. Bir avlu girişi bulunmaktadır. Girişin iki yanına merdivenler yerleştirilmiştir. Güney cepheye açılan kapıdan evin uzunlamasına düzenlenmiş bir pencere açıklığı olan sofasına girilmektedir. Sofanın iki yanında odalar bulunmaktadır. Genel olarak oda ve sofa dikdörtgen plan düzeninde yerleştirilmiştir. Kuzeydoğu ve kuzeybatı cephedeki odalara yüklük ve çiçeklik eklenmiştir. Güneybatı cepheye mutfak yerleştirilmiştir(Çizim 37).

Çizim 37: Tefik Çamurcu'nun Evinin Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 187: Tevfik Çamurcu'nun Evi/Kuzey Cephe

Fotoğraf 188: Tevfik Çamurcu'nun Evi/Giriş- Güney Cephe

Yapı cephelerinde taş ve kerpiç malzemenin kullanımı ile birlikte beden duvarlarına boya ile birlikte sıva yapılmıştır. Üst örtüsünde alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmış olup üç adet dikdörtgen formda tuğladan örülüp üzeri toprak sıva ile kaplanan bacası yer almaktadır. Evin girişine çatı bölümü uzatılarak ahşap direklerle desteklenmiştir(Fotoğraf 188).

Doğu, batı, kuzey ve güney cephelerde iki pencere bulunmaktadır. Tahrip olmuş durumdaki pencereler kareye yakın dikdörtgen formdadır.

Odalar genel olarak birbirlerine benzer özellikte düzenlenmişlerdir. Günlük oturma odası şeklinde yer alan odalarda ve evin genelinde ahşap kirişlemeli tavan sistemi kullanılmıştır(Fotoğraf 189).

Fotoğraf 189: Tevfik Çamurcu'nun Evi /Sofadan Girişe Bakış

Kuzeydoğu köşedeki odada yer alan yüklük ve çiçeklik daha yeni bir uygulamadır(Fotoğraf 190).

Fotoğraf 190: Tevfik Çamurcu'nun Evi/Kuzeydoğu Cephedeki Oda

Kuzeybatı cephedeki odada yüklük ve çiçeklik ahşaptan yapılmış olup sade tutulmuştur(Fotoğraf 192).

Fotoğraf 191: Tevfik Çamurcu'nun Evi /Kuzeybatı Cephedeki Oda

Fotoğraf 192: Tevfik Çamurcu'nun Evi /Yüklük ve Çiçeklik

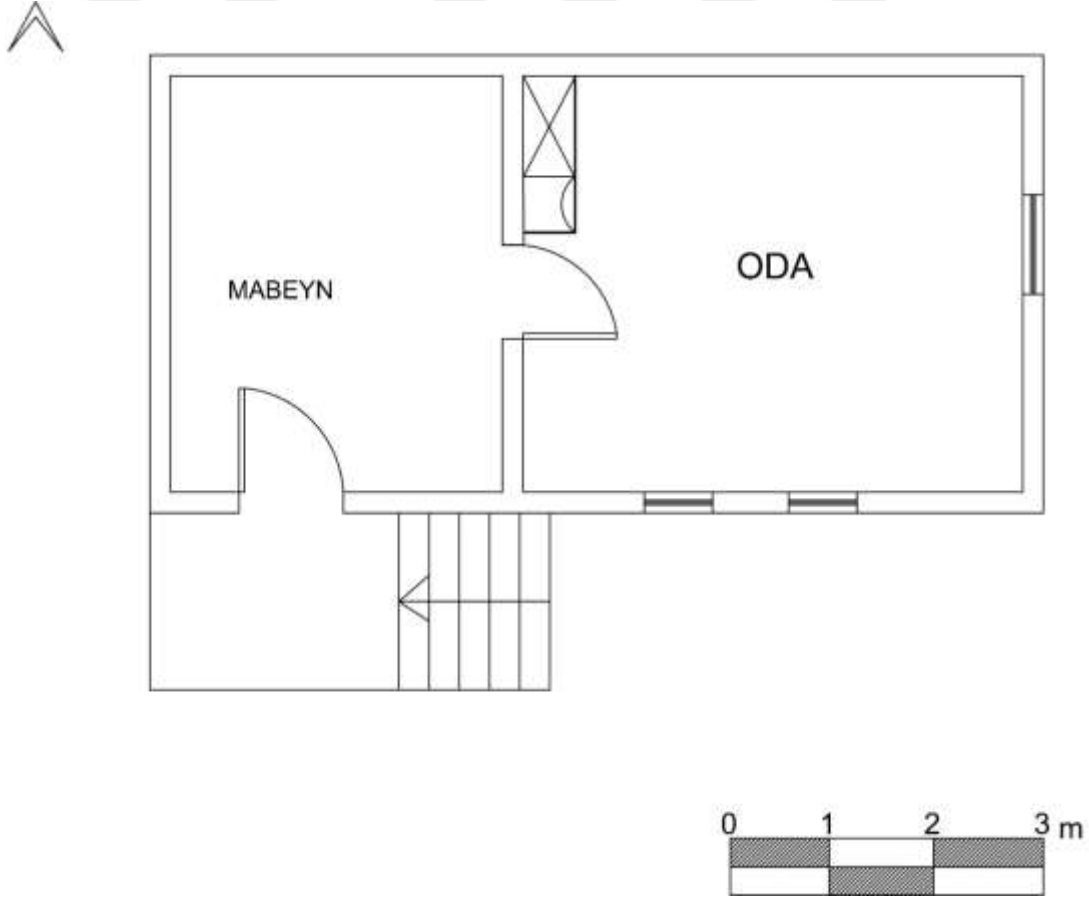
Taş ve ahşap malzeme ağırlıklı olarak kullanılan binada ahşap malzeme özellikle ev içerisinde kullanılmıştır. Yapıda süsleme unsuruna rastlanmamıştır.

2.3.2. Köy Odaları

2.3.2.1. Ahmet Koçyiğit'in Odası

Selçuklu Yukarıpınarbaşı Mahallesi Şehit Mustafa Koçyiğit Sokak No:4/1'de 29955 ada 5 parselde yer almaktadır(Mustafa Yavuzör ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 15:45). Köy odası örneği gelenekseli yansıtan güzel örneklerden biri olup tek katlıdır.

Köy odası mabeynli ve tek odalıdır. Birkaç basamaklı merdivenlerden girişe ulaşılmaktadır. Giriş kapısı güney cephede olup, ardından mabeyne geçilmektedir. Bu alanda pencere yer almamaktadır. Mabeyinden açılan kapıdan yapının odasına girilmektedir. Mabeyin ve oda dikdörtgen formlu mekana sahiptir. Odada üç pencere bulunmaktadır. Güney cepheye bakan odanın batı duvarına çiçeklik ve yüklük yerleştirilmiştir (Çizim 38).

Çizim 38: Ahmet Koçyiğit'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 193: Ahmet Koçyiğit'in Odası/Giriş

Fotoğraf 194: Ahmet Koçyiğit'in Odası /Güneydoğu Cephe

Taş, kerpiç malzeme ağırlıklı olarak yapıdan köy odası cephelerine toprak harçlı sıva uygulanmıştır. Yapının üst örtüsünde ise kamış saz dallarla yapılan düz toprak dam örtüye yer verilmiştir. Yuvarlak formda bir adet bacası bulunmaktadır(Fotoğraf 193-194).

Dikdörtgen formda yapılan pencereler doğu cephe duvarında bir, güney cephe duvarında iki adet olacak şekilde yerleştirilmiştir. Kuzey ve batı cephesinde pencere açıklığına yer verilmemiştir.

Oldukça sade tutulan odanın tavanında ahşap kirişlemeli sistem yer almaktadır. Bu alan eşyalar ile düzenlenmiştir(Fotoğraf 195).

Fotoğraf 195: Ahmet Koçyiğit'in Odası / Odadan Görünüş

Oda içerisinde ağzıaçık, çiçeklik, yüklük tamamen ahşap malzemedan yapılarak sade bırakılmıştır. Yüklük ve ağzıaçığın üzerine bir örtü kapatılarak kullanımı sağlanmıştır(Fotoğraf 196-197).

Genel olarak iç kısımda yer alan ahşap malzeme kapı ve pencerelerde de kullanılmıştır.

Fotoğraf 196: Ahmet Koçyiğit'in Odası / Ağzıaçık

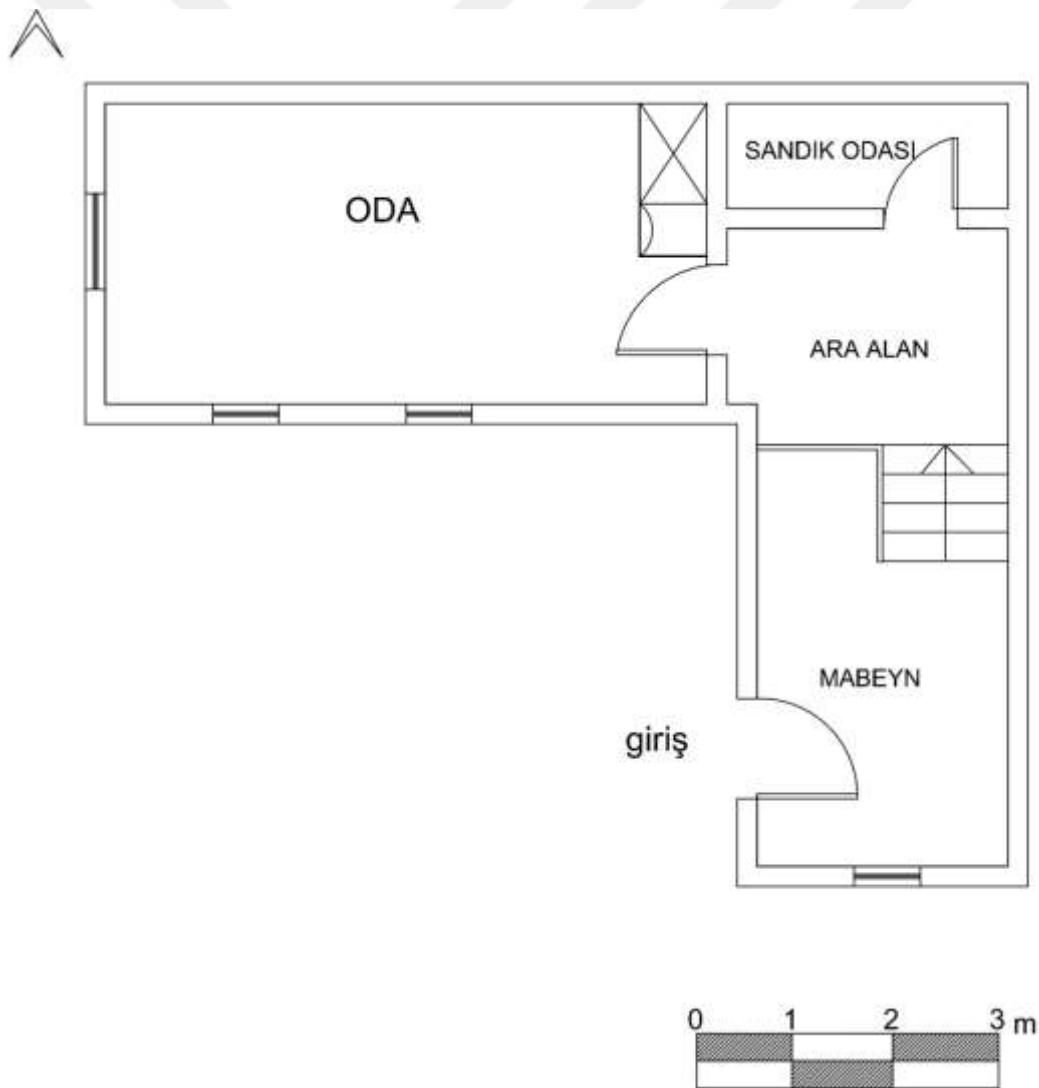
Fotoğraf 197: Ahmet Koçyiğit'in Odası / Çiçeklik

Konya köy odası yapıları bulundukları bölgenin özelliklerine göre şekillenmiş olmalarının yanı sıra dağ köylerinde daha mütevazı bir durum var iken zengin ova köylerinde yapının malzemesi, süslemesi, misafire en iyi yemeklerin sunulması ile farklılık göstermektedir(Karpuz,2000:320).

2.3.2.2. Ali Kalıntaş'ın Odası

Çandır Mahallesi 25800.Sokak No:29'da yer almaktadır. Çandır köyünde Ali Kalıntaş'a ait olan köy odasıdır(Ali Kalıntaş ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 16:35). Yapı evin avlusunun güneybatı köşesine yerleştirilmiş olup tek katlıdır.

Mabeyn, ara alan, sandık odası ve esas odadan oluşan yapı dış sofalı "L" planlıdır. Yapının doğrudan verilen tek girişi bulunmaktadır. Doğu yönde açılan kapıdan mabeyne geçilmektedir. Diğer ele alınan köy odalarından farklı olarak mabeyinde birkaç basamaklı merdiven bulunmaktadır. Buradan küçük tutulan bir ara alana daha geçilerek karşısından açılan kapıdan sandık odasına girilmektedir. Kuzey cephede yer alan esas odasında ise üç adet pencere yer almaktadır. Odanın doğu duvarına yüklük ve çiçeklik yerleştirilmiştir(Çizim 39).

Çizim 39: Ali Kalıntaş'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 198: Ali Kalıntaş'ın Odası/ Güney Cephe

Fotoğraf 199: Ali Kalıntaş'ın Odası / Güneydoğu Cephe

Yığma kerpiç duvarlı olarak yapılan köy odasının subasman seviyesinde taş malzeme kullanılmıştır. Cephelere sıva da yapılmış olup güzel örnek teşkil etmektedir. Yapının üst örtüsünde kamış saz dallarla yapılan düz toprak dam kullanılmıştır. Dikdörtgen formda üzeri toprak harçla sıvanmış bir adet bacası bulunmaktadır. Bunun yanı sıra yapının giriş kısmına üst örtü biraz daha uzatılarak ahşap direklerle desteklendiği görülmektedir(Fotoğraf 198).

Kuzey ve doğu cephede pencere açıklığı bulunmamakla birlikte güney cephede yoğunlaşmaktadır. Yapıya toplam kare ya da dikdörtgen formda beş pencere açılmıştır.

Fotoğraf 200: Ali Kalıntaş'ın Odası / Mabeyin-Merdiven

Fotoğraf 201: Ali Kalıntaş'ın Odası / Odadan Görünüş

Oldukça sade bir biçimde tutulan oda da yüklük, çiçeklik, ağzıaçık tamamen ahşap malzemeden yapılmıştır(Fotoğraf 202-203-204).

Sade tutulan öğeler üzerinde süsleme yer almamaktadır. Tavanda ise ahşap kirişlemeli uygulama görülmektedir.

Fotoğraf 202: Ali Kalıntaş'ın Odası /Yüklük ve Çiçeklik

Fotoğraf 203: Ali Kalıntaş'ın Odası /Çiçeklik Detay

Konya Karapınar evlerinden Hacı Ömer Yeşilyurt Evinde bulunan yüklük ve çiçeklik benzerlik göstermektedir(Kunduracı,2005:98).

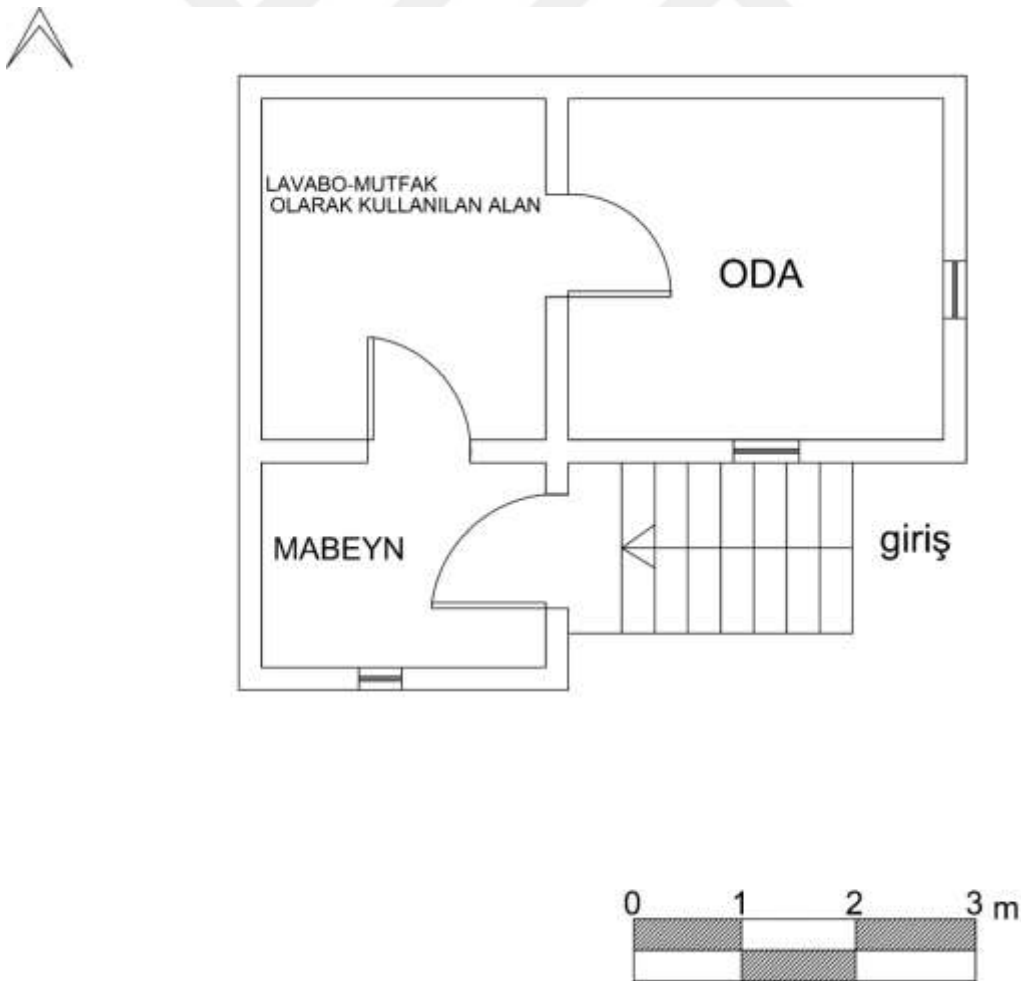

Fotoğraf 204: Ali Kalıntaş'ın Odası / Ağzıaçık

2.3.2.3. Fikriye Karataş'ın Odası

Kınık Mahallesi 26006. Sokak No:1'de bulunmaktadır. Fikriye Karataş'ın olan Kınık köyündeki bu köy odası günümüzde kullanılmaktadır(Fikriye Karataş ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10:45). Köy odası tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Köy odası mabeyn, çok amaçlı olarak kullanılan alan ve esas odadan oluşmaktadır. Birkaç basamaklı merdivenlerden yapının doğu cephe yönünde açılan giriş kapısına ulaşılmaktadır. Bu girişten köy odasının mabeynine geçilmekte olup, bu alanda küçük kare formlu bir adet pencere yer almaktadır. Mabeynin ardındaki kapıdan lavabo/mutfak gibi çok amaçlı olarak düzenlenmiş 3.40x2.90 m. ölçülerindeki alana geçilmektedir. Ele alınan diğer köy odalarından farklı olarak yapıda ara bölüm/mabeynin hemen ardından geçilen oda dışında bir mekân daha bulunmaktadır. Bu mekândan ise yapının esas oda olarak kullanılan bölümüne ulaşılmaktadır. Yapı da yer alan sofa ve odalar kareye yakın dikdörtgen formda plana sahiptir. Oda içerisinde kare formlu iki adet penceresi yer almaktadır(Çizim 40).

Çizim 40: Fikriye Karataş'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 205: Fikriye Karataş'ın Odası/Giriş Cephesi

Kerpiç malzemeden yapılmış olan yapıda subasman seviyesinde, merdivende taş malzeme ile birlikte yığma yapım tekniği kullanılmıştır. Düz toprak damlı yapının üzerine kiremitler eklenmesiyle üst örtü sağlamlaştırılmıştır(Fotoğraf 205).

Kuzey ve batı cephe düz tutularak pencereye yer verilmemiştir. Doğu cephede bir, güney cephe yönünde iki pencere bulunmaktadır. Küçük ölçeklerdeki pencereler kare ya da dikdörtgen formda cephelere yerleştirilmiştir.

Yapının mabeyin ve lavabo/ mutfak olarak kullanımı sağlanan mekanı oldukça sade bırakılmış olup çok fazla düzenleme yer almamaktadır(Fotoğraf 206-207).

Fotoğraf 206: Fikriye Karataş'ın Odası /Mabeyin

Fotoğraf 207: Fikriye Karataş'ın Odası /Lavabo- Mutfak Alanı

Oda klasik köy odası şeklinde eşyalar ile düzenlenmiş olup ahşap kirişlemeli tavana sahiptir(Fotoğraf 208).

Ahşap malzeme özellikle iç kısımda ve kapı pencerelerde de yer almaktadır. Yapının herhangi bir cephesinde de süsleme unsuru bulunmamaktadır.

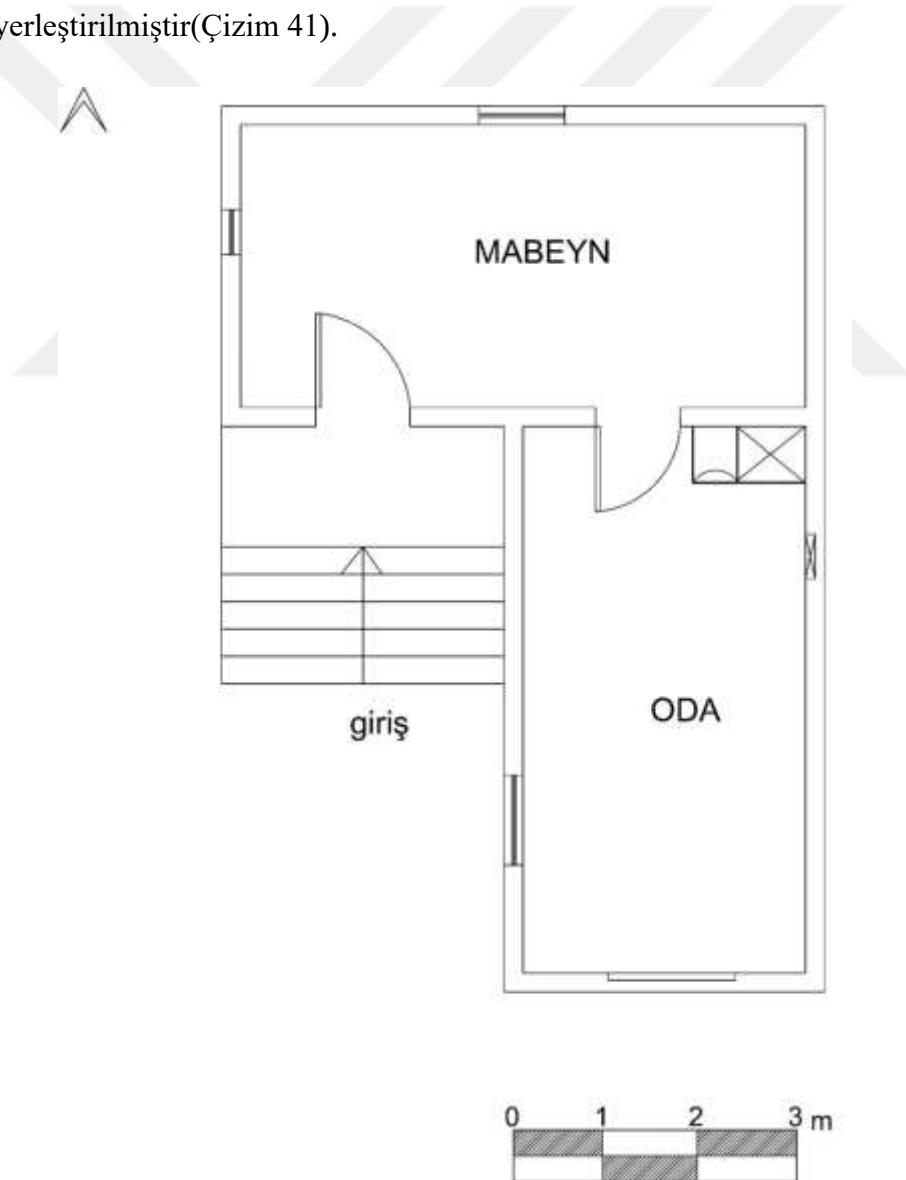

Fotoğraf 208: Fikriye Karataş'ın Odası /Odadan Görünüş

2.3.2.4. Hasan Koç'un Odası

Çandır Mahallesi Çandır Caddesi No:24'te yer almaktadır. Hasan Koç'a ait olan köy odasının yapılış tarihi ise bilinmemektedir (Mehmet Öztürk ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 16:27). Geleneksel köy odasını yansıtan yapı tek katlıdır.

Yapı mabeynli ve tek odalı plandadır. Birkaç basamaklı merdivenlerinden girişe ulaşılmaktadır. Girişte bırakılan küçük olan seki/pabuçluk olarak kullanılmaktadır. Güney cepheden açılan kapıdan mabeyne geçilmektedir. Geniş tutulan mabeynde iki pencere bulunmaktadır. Mabeynin ardından odasına girilmektedir. Oda ve mabeyn dikdörtgen formda düzenlenmiştir. Odaya ise bir pencere açılmıştır. Güney cepheye bakan odanın kuzey duvarına yüklük ve çiçeklik, doğu duvarına çift kapaklı dolap ve güney duvarına da yüklük/niş yerleştirilmiştir(Çizim 41).

Çizim 41: Hasan Koç'un Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 209: Hasan Koç'un Odası/ Doğu Cephe

Fotoğraf 210: Hasan Koç'un Odası /Giriş-Güney Cephe

İç ve dış cephelerinde yoğun olarak kerpiç malzeme kullanılmıştır. Bunu yanı sıra subasman seviyesinde taş malzeme yer almaktadır. Yığma yapım teknikli olan yapıda toprak harçlı sıva yapılarak cepheler sağlamlaştırılmıştır. Yapının üst örtüsü zaman içerisinde onarımlar yapılmasının yanı sıra düz toprak damlıdır. Çatının ahşap direklerle desteklenmiş bölümü giriş bölümüne uzatılmıştır. Yapının alt kısmında ise küçük ölçeklerde yapılmış olan izbe bölümü yer almaktadır.

Pencere batı cephede iki, kuzey cephede bir adet bulunup doğu ve güney cephelerde yer almamaktadır. Pencere kare ya da dikdörtgen formundadır.

Fotoğraf 211: Hasan Koç'un Odası / Mabeyin

Fotoğraf 212: Hasan Koç'un Odası / Odadan Görünüş

Oda oldukça sade ve yalın tutulmuştur. Genel olarak ahşap kirişlemeli tavan sistemi kullanılmıştır.

Oda içerisinde yüklük, çiçeklik, ağzıaçık ve iki kapaklı dolaplar tamamen ahşap malzemeden yapılmış olup güzel örneklerdendir. Ağzıaçıkların üzeri bir örtü ile kapatılmıştır(Fotoğraf 214-215).

Fotoğraf 213: Hasan Koç'un Odası /Yüklük ve Çiçeklik

Fotoğraf 214: Hasan Koç'un Odası /İki Kapaklı Dolap /Ağzıaçık

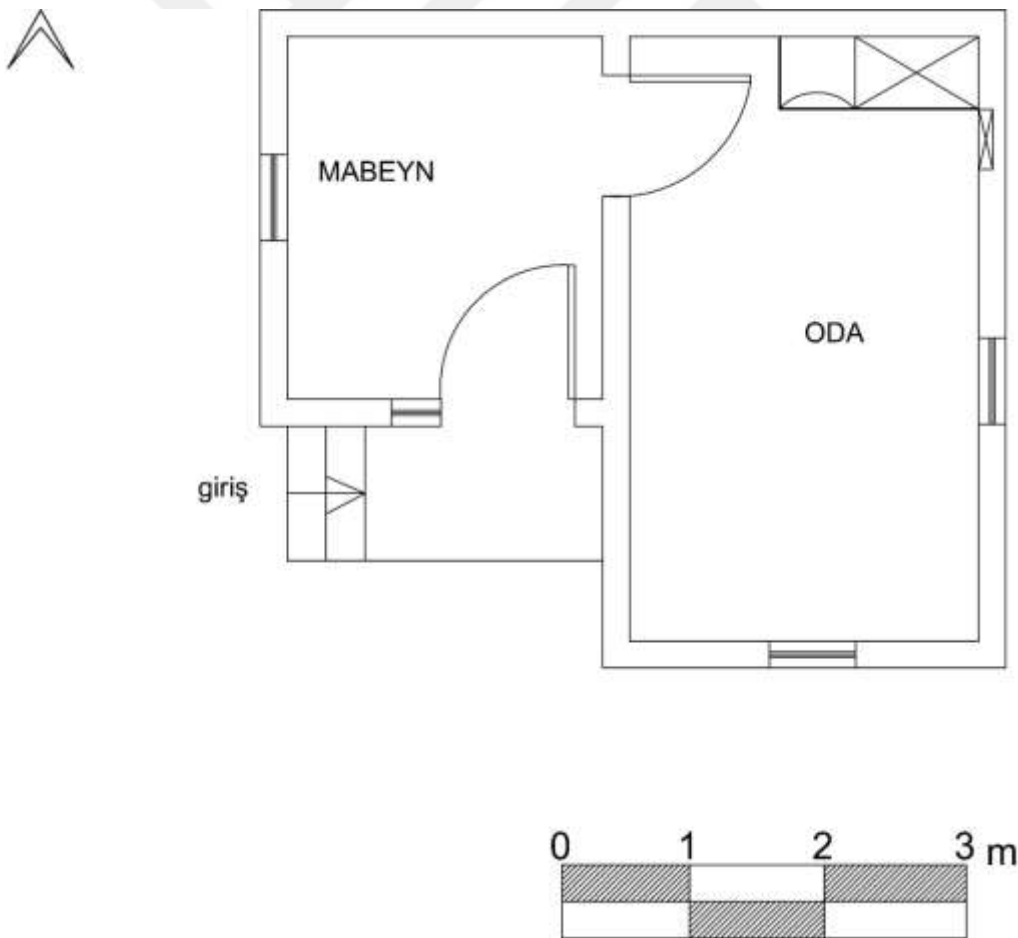
Fotoğraf 215: Hasan Koç'un Odası /Ağızıaçık

Ahşap malzeme kapılarda, pencerelerde bunun yanı sıra iç bölümde yoğun olarak bulunmaktadır. Süslemeye rastlanılmayan yapı yalın bir biçimde düzenlenmiştir.

2.3.2.5. İsmail Özyılmaz'ın Odası

Karaömerler Mahallesi 26311. Sokak üzerinde yer almaktadır. İsmail Özyılmaz'a ait olan bu köy odasının yapım tarihi bilinmemektedir (Mustafa Açılıgöz ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 14:00). Yapıda tahribatlar mevcut olsa da büyük ölçüde günümüze sağlam gelmiştir. İsmail Özyılmaz'ın odası tek katlıdır.

Köy odası mabeynli ve tek odalıdır. Birkaç basamaklı merdivenlerinden giriş bölümüne ulaşılmaktadır. Giriş kapısı ise güney cephededir. Açılan kapıdan kareye yakın plan düzenindeki mabeyne geçilmekte olup iki adet pencere bulunmaktadır. Mabeynin ardından dikdörtgen bir mekan halindeki odasına girilmekte ve bu alanda da iki adet pencere yer almaktadır. Odanın kuzey duvarına yüklük ve çiçeklik, doğu duvarına çift kapaklı dolap yerleştirilmiştir(Çizim 42).

Çizim 42: İsmail Özyılmaz'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 216: İsmail Özyılmaz'ın Odası /Güney Cephe

Ağırlıklı olarak taş, kerpiç malzeme kullanılan yapı da yaygın olarak da kullanılan yığma tekniği kullanılmıştır. Subasmanı taş malzemeden yapılmıştır. Üst örtüsü düz toprak dam şeklinde olup zaman içerisinde sağlamlaştırma amaçlı eklemeler yapılarak yenilenmiş olup giriş cephesine de uzatılmıştır (Fotoğraf 216).

Kuzey cephede pencere açıklığı bulunmamaktadır. Doğu ve batıda bir, güney cephede ise iki pencere bulunur. Dikdörtgen formda yer alan pencerelerden bazıları ise yenilenmiştir.

Fotoğraf 217: İsmail Özyılmaz'ın Odası /Odadan Görünüş

Oda oldukça sade tutulmuş olup yapı çok fazla kullanılmadığından iç kısımda çok fazla düzenleme yer almamaktadır (Fotoğraf 217). Tavanı ise ahşap kirişlemeli olarak yapılmıştır.

Fotoğraf 218: İsmail Özyılmaz'ın Odası /Yüklük, Çiçeklik ve Dolaplar

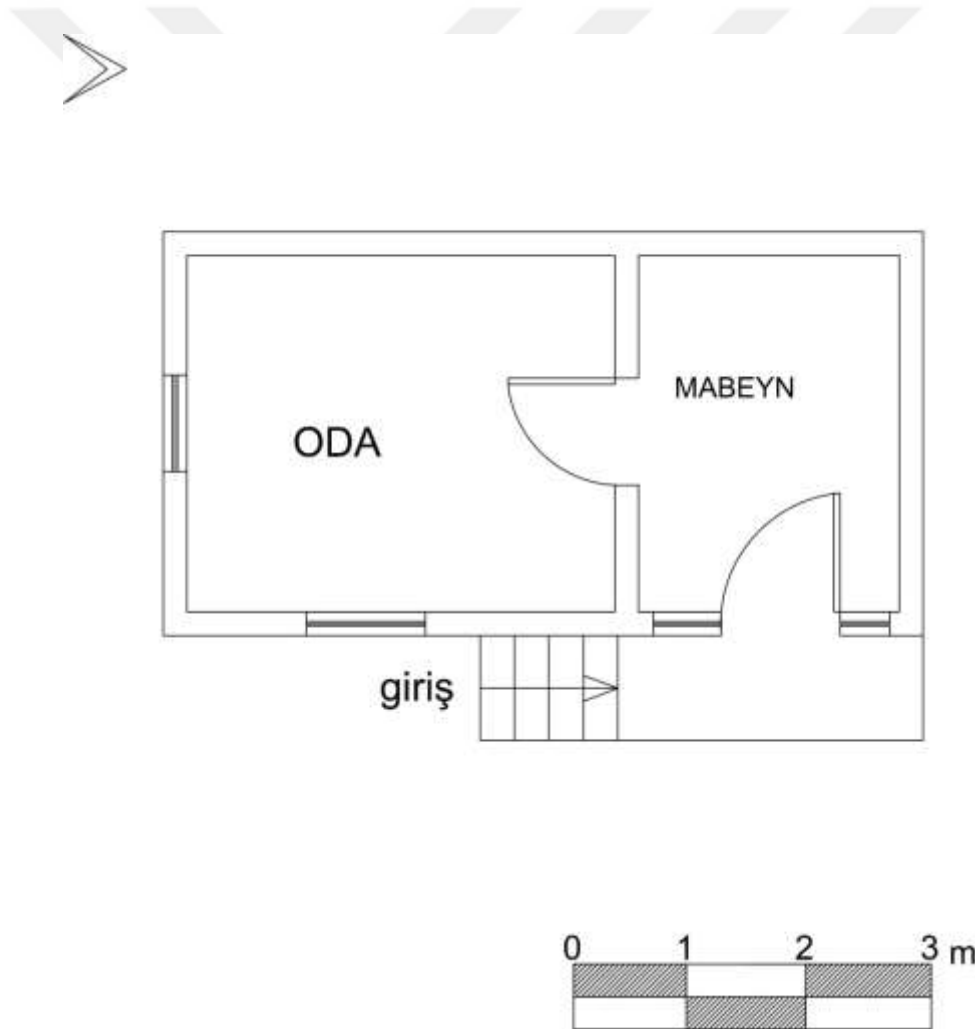
Odada yüklük çiçeklik ve iki kapaklı dolaplar tamamen ahşap malzemedan yapılmış olup üzeri daha sonradan sarı renkte boyanmıştır(Fotoğraf 218).

Ahşap malzeme iç kısımda, kapı, pencerelerde de yer almaktadır. Yapıda süslemeye rastlanmamıştır.

2.3.2.6. Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası

Çaltı Mahallesi 25781. Sokak No:11'de 148 ada 2 parselde yer almaktadır. Çaltı köyü muhtarı Mehmet Ali Çiftçi'ye ait olan bu köy odası günümüzde çok fazla kullanılmakta olup hangi tarihte yapıldığı ise kesin olarak bilinmemektedir (Mehmet Ali Çiftçi ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 09:10). Yapı tek katlı olarak düzenlenmiştir.

Mabeynli ve tek odalı olan yapının birkaç basamaklı merdivenlerinden tek girişine ulaşılmaktadır. Giriş kapısı doğu cephede yer almaktadır. Açılan kapıdan mabeyne geçilmektedir. Kapının iki yanına dikdörtgen formu pencereleri yerleştirilmiştir. Mabeyinden açılan kapıdan yapının odasına girilmektedir. Mabeyin ve oda genel olarak dikdörtgen formu olarak düzenlenmiştir. Oda içerisinde iki pencere bulunmaktadır(Çizim 43).

Çizim 43: Mehmet Ali Çiftçi'nin Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 219: Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası /Doğu Cephe

Cephelerde kerpiç ve taş malzeme yoğun olarak yer almakla birlikte yığma yapım tekniği kullanılmıştır. Beden duvarlarındaki sıvalarda dökülmeler de mevcuttur. Yapının üst örtüsünde ise düz toprak dam kullanılmış olup zaman içerisinde üzeri kapatılmıştır(Fotoğraf 219). Doğu cepheye üç pencere açılmıştır. Güney cephede bir, kuzey ve batı cephelerde pencere açıklığı bulunmamakta olup tamamı doğu cephededir.

Oda içerisinde dolap gibi iç donatılar yer almamakla birlikte halı ve minder gibi eşyalarla düzenlenmiştir. Geleneksel köy odası biçimde düzenlenmiş olan yapının tavanı ahşap kirişlemelidir(Fotoğraf 220). Kapı ve pencerelerde ahşap malzeme kullanılmış olup iç kısımda da ağırlık gösteren bir malzemedir. Yapıda süslemeye rastlanılmamıştır.

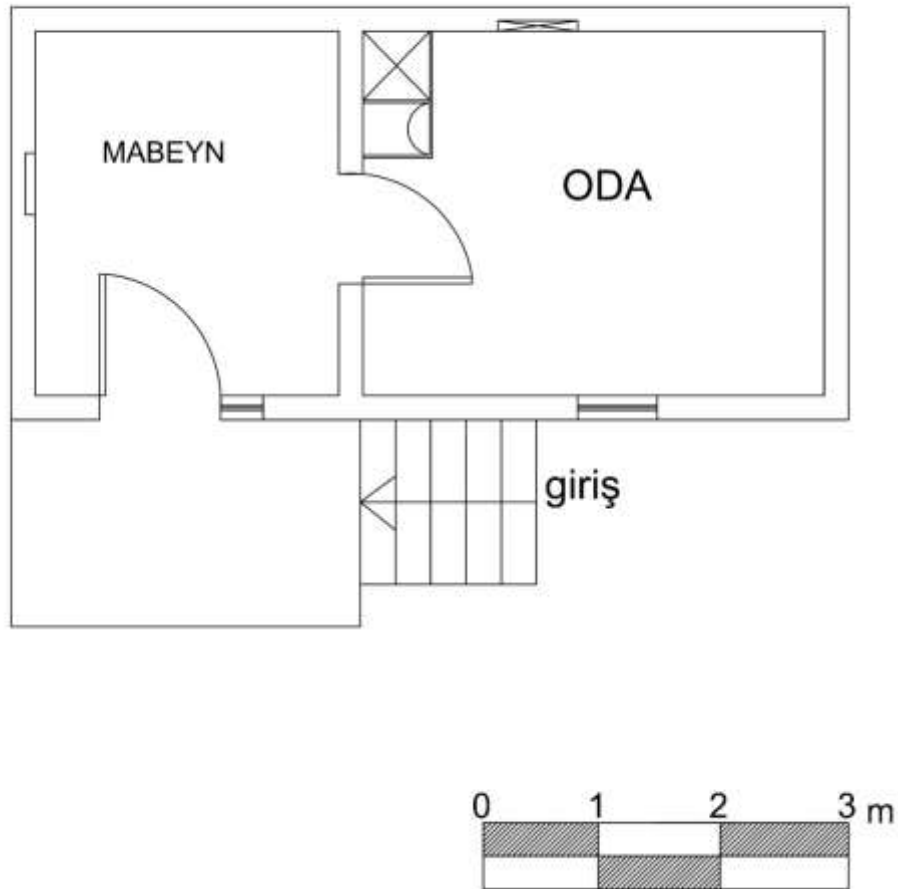

Fotoğraf 220: Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası/ Odadan Görünüş

2.3.2.7. Mehmet Dinç'in Odası

Yukarıpınarbaşı Mahallesi 16834. Sokak No:18/A'da 29945 ada 6 parselde yer almaktadır (Mustafa Yavuzör ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 15:45). Köy odası günümüzde kullanılmamakla birlikte geleneksel köy odası özelliklerini tüm yönüyle taşıyan bir örnek olup tek katlıdır. Yapım tarihi ise bilinmemektedir.

Köy odası mabeyinli ve tek odalıdır. Merdivenlerden yapının girişine ulaşılmakta olup dar bırakılan alan aynı zamanda seki/pabuçluk olarak kullanılabilir. Doğu cephe yönünde açılan giriş kapısından mabeyne girilmektedir. Bu alanda kare formu bir pencere ve güney duvarda yüklük bulunmaktadır. Mabeynin ardından yapının odasına geçilmekte olup yine kare formda daha büyük bir pencere yerleştirilmiştir. Mabeyin ve oda dikdörtgen formda bir mekan olarak düzenlenmiştir. Odanın güney duvarında yüklük ve çiçeklik, batı duvarında çift kapaklı dolap yer almaktadır(Çizim 44).

Çizim 44: Mehmet Dinç'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 221: Mehmet Dinç'in Odası/Giriş Cephesi

Fotoğraf 222: Mehmet Dinç'in Odası /Mabeyin

Kerpiç, taş malzeme ağırlıklı kullanılan yapı da yığma tekniği de yer almaktadır. Cephelere daha sonradan sağlamlaştırma amacı ile toprak sıvalar yapılmıştır. Subasman seviyesinde, girişte taş malzemeye yer verilmiştir. Yapın üst örtüsü ise alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmıştır (Fotoğraf 221).

Kuzey, güney ve batı cephelerinde pencere açıklığına yer verilmeyerek tamamı doğu cephe duvarında toplanmıştır. Bu cepheye iki pencere açılmıştır.

Mabeynin duvarında yer alan yüklük sade bırakılmıştır(Fotoğraf 222). Yapının odası mevcut durumunda kullanılmadığından iç kısımda döşeme unsurlarına yer verilmemiştir. Odanın tavanı ise yenilenmiş olsa da yıpranmalar mevcuttur(Fotoğraf 223).

Fotoğraf 223: Mehmet Dinç'in Odası / Odadan Görünüş

Oda içerisinde ahşap malzemeden yapılmış olan iki kapaklı gömme dolaplar, yüklük, çiçeklik ve ağzıaçık yer almaktadır(Fotoğraf 224-225-226).

Köy odasının içinde, kapı, pencerelerde de ahşap malzeme kullanıldığı görülmektedir. Yapı içerisinde süslemeye rastlanmamıştır.

Fotoğraf 224: Mehmet Dinç'in Odası / Yüklük ve Dolaplar

Fotoğraf 225: Mehmet Dinç'in Odası /Çiçeklik

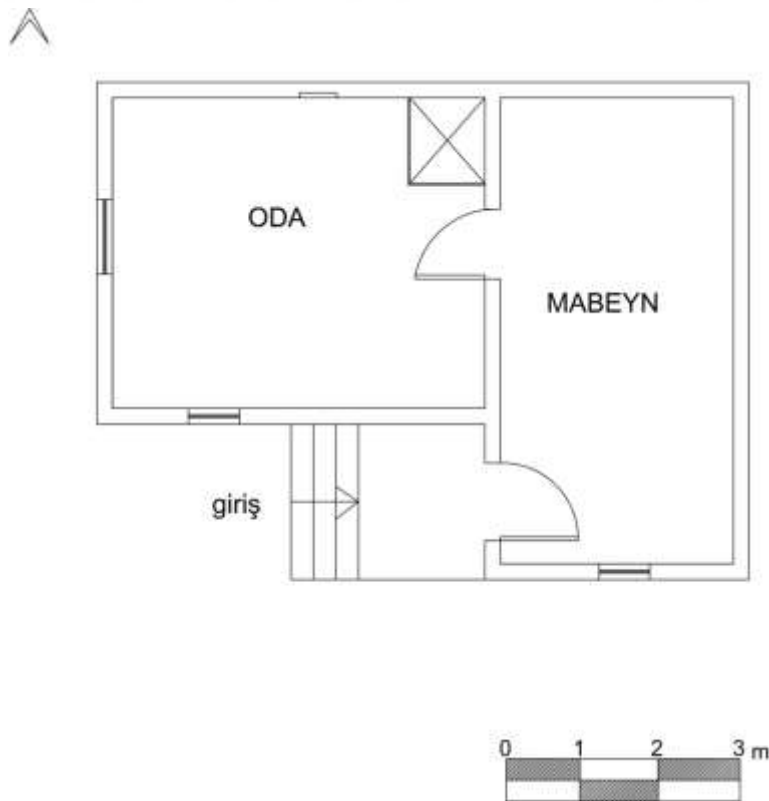
Fotoğraf 226: Mehmet Dinç'in Odası /Ağızıaçık

2.3.2.8. Mustafa Gün'ün Odası

Çaldere Mahallesi Çaldere Caddesi No:10'da yer almaktadır. Çaldere köyünde Mustafa Gün'e ait olarak bulunan köy odası mevcut durumunda kullanılmamakta olup yapım tarihi bilinmemektedir(Mahmut Palancı ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 12:35). Bina tek katlı olarak düzenlenmiştir.

Köy odaları Türklerde aynı zamanda konukseverliğin de bir göstergesi olarak önceleri özellikle de seferlerin, yolculukların yapıldığı sıralarda atalarımızın köy odalarında yolculara yardım ettikleri de bilinmektedir(Özkan,2012:2).

Köy odası mabeynli ve tek odalı olup birkaç basamaklı merdivenlerden girişine ulaşılmaktadır. Giriş önünde bırakılan alan seki-pabuçluk olarak da kullanılmaktadır. Tek girişi bulunan yapının kapısı doğu yönünde açılmaktadır. Ardından mabeyne girilmekte ve bu alan harap durumda olmasının yanı sıra dikdörtgen formlu bir penceresi bulunmaktadır. Mabeynin ardından yapının odasına geçilmektedir. Mabeyin dikdörtgen formda iken oda kareye yakın dikdörtgen olarak düzenlenmiştir. Oda içerisine iki pencere açılmıştır. Güney cepheye bakan odanın doğu duvarına yüklük, kuzey duvarına da küçük ölçeklerde bir yüklük yerleştirilmiştir (Çizim 45).

Çizim 45: Mustafa Gün'ün Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 227: Mustafa Gün'ün Odası/Genel Görünüş

Yığma yapım tekniği kullanılarak yapılan yapıda kerpiç malzeme ağırlıklı olarak yer almakla birlikte cephelerde yer alan toprak sıvanın bazı bölümleri dökülmüştür. Subasman seviyesinde ise taş malzeme kullanılmıştır. İç ve dış beden duvarlarında yoğun tahribatlar mevcuttur. Yapının üst örtüsü ahşap kırma çatılı bir biçimde olup silindirik formda bir adet bacası da yer almaktadır (Fotoğraf 227).

Genel olarak tüm cephelerde tahribatlar mevcut olup kuzey ve doğu cephelere pencere açılmamıştır.

Düzenleme bulunmayan oda da kapakları ve büyük bölümü yıkılmış olan yüklük yer almaktadır (Fotoğraf 228). Tavan sisteminde genel olarak ahşap kirişlemeli uygulamaya gidilmiştir. Yapıda süsleme bulunmamaktadır.

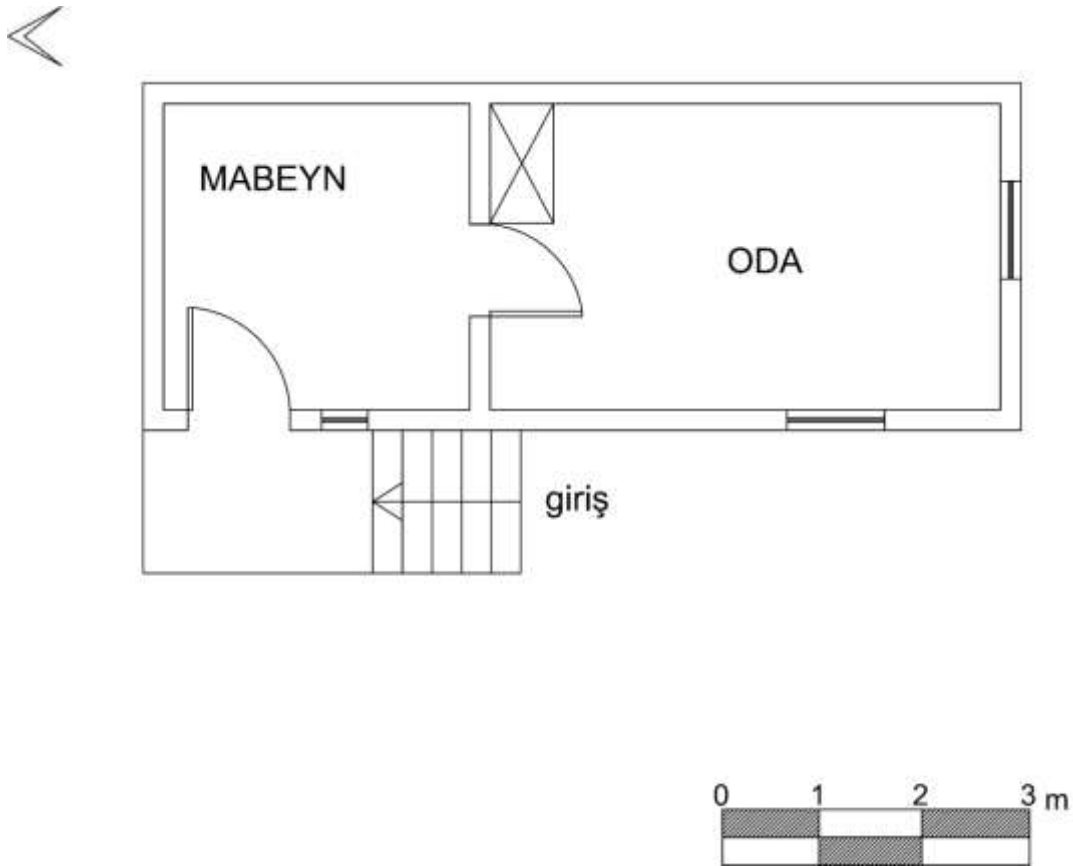

Fotoğraf 228: Mustafa Gün'ün Odası /Yüklük

2.3.2.9. Mustafa Tarhan'ın Odası

Güvenç Mahallesi 26210. Sokak No:9'da 44232 ada 4 parsel L29-D-09-D paftada yer alan yapı Mustafa Tarhan'a ait olup yapım tarihi belli değildir (Mustafa Arslan ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 11:36). Tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Mabeyin ve tek odadan oluşmaktadır. Yapının birkaç basamaklı merdiveninden girişe ulaşılmaktadır. Batı yönde açılan kapıdan mabeyne girilmekte ve bu alanda bir adet küçük ölçekteki pencere yer almaktadır. Mabeyin 3.40x3.40 m. ölçüsünde kare bir mekân halindedir. Ardından açılan kapıdan dikdörtgen formda düzenlenmiş odaya geçilmektedir. Oda da ise iki pencere ve kuzey duvarda yüklük bulunmaktadır.(Çizim 46).

Çizim 46: Mustafa Tarhan'ın Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Giriş cephesinde iki, güney cepheye bir pencere yerleştirilmiştir. Kuzey cephede pencere açıklığı yer almamaktadır.

Fotoğraf 229: Mustafa Tarhan'ın Odası/Genel Görünüş

Fotoğraf 230: Mustafa Tarhan'ın Odası /Mabeyin

Taş ve kerpiç malzeme ağırlıklı olarak inşa edilmiş yapının dış cephesi düzenlenerek sıva ile yenilenmiştir. Taş malzeme subasman seviyesinde yoğunlaşmaktadır. Üst örtüsünde ise alaturka kiremitli çatı kullanılmıştır (Fotoğraf 229).

Mabeyin oldukça sadedir (Fotoğraf 230). Oda geleneksel köy odasında yer alabilen eşyalar ile düzenlenmiştir.

Ahşap kirişlemeli tavan kullanılmıştır(Fotoğraf 231). Ahşap malzemeli ağzıaçık ve yüklük oda içerisinde güzel örnek oluşturmaktadır (Fotoğraf 232-233).

Fotoğraf 231: Mustafa Tarhan'ın Odası /Odadan Görünüş

Fotoğraf 232: Mustafa Tarhan'ın Odası /Ağzıaçık

Fotoğraf 233: Mustafa Tarhan'ın Odası /Yüklük

2.3.2.10. Muzaffer Sevinç'in Odası

Köy odası Selçuklu Aşağıpınarbaşı Mahallesi 16747. Sokak No:5'te 28252 ada 4 parsel L29d23b2b paftada bulunmaktadır. Aşağıpınarbaşı köyünde Muzaffer Sevinç'e ait olan yapı mevcut durumunda kullanılmamaktadır (Muzaffer Sevinç ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 17:00). Tek katlı olarak düzenlenmiştir.

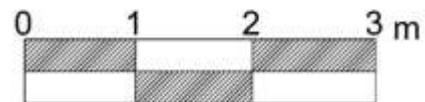
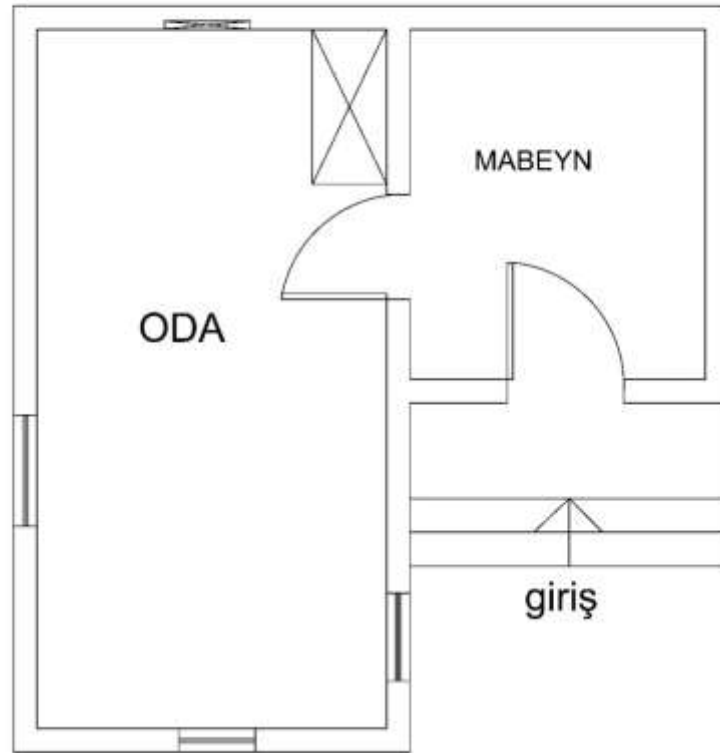
Kültürel işlevler yönünden oldukça zengin olan köy odaları Anadolu'da eğlence, toplanma, misafirleri ağırlama konusunda sorumluluklar bulundurmaktadır (Aksakal,2019:292).

Köy odaları kültürümüzün yaşatılmasında önemli bir role sahip olan ancak günümüzde her ne kadar unutulmaya yüz tutmuş olsa da bazı köylerde halen yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Ayrıca yapılar köyde zengin ailelerin yaptırdığı köyün meydan bir bölgesinde yer alan bağımsız nitelikte yapılar olmakla birlikte Konya'da halk mimarisinde de oldukça önemli yere sahiptir(Karpuz,2001:227).

Köy odası mabeyin ve tek odadan oluşmaktadır. Yapının doğu cephesindeki girişine birkaç basamaklı merdivenlerden girilmekte olup bir adet girişi bulunmaktadır. Açılan kapıdan kareye yakın formda olan mabeyne girilmektedir. Ardından dikdörtgen bir mekan halindeki odasına geçilmektedir. Geniş tutulan odasında üç adet pencere bulunup ara bölümünde pencereye yer verilmemiştir. Doğru cepheye bakan odanın kuzey duvarına yüklük, batı duvarına çift kapaklı dolap yerleştirilmiştir(Çizim 47).

Yığma kerpiç duvarlı olarak yapılmış yapıda taş ve ahşap malzemede kullanılmıştır. Yapıda birçok tahribat da söz konusudur. Yapının üst örtüsü kamış saz dallarla yapılan düz toprak dam biçiminde iken zamanla harap olmuştur.

Çizim 47: Muzaffer Sevinç'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 234: Muzaffer Sevinç'in Odası/Genel Görünüş

Fotoğraf 235: Muzaffer Sevinç'in Odası /Doğu Cephe

Fotoğraf 236: Muzaffer Sevinç'in Odası /Güney Cephe

Yapının güney cephe duvarları daha fazla hasar almış durumdadır(Fotoğraf 236). Güney, doğu ve kuzey cephelerde bir pencere bulunur. Kareye yakın dikdörtgen bir formda olup dış kısmına demir parmaklıklar yapılmıştır. Pencereleer eski olup yıpranmıştır(Fotoğraf 237).

Oda oldukça sade olmasının yanı sıra yüklük, çift kapaklı dolaplarda ahşap malzeme kullanılmış olup mevcut durumunda oldukça hasarlıdır. Odanın tavan kısmında ise ahşap kirişlemeli uygulama yer almaktadır(Fotoğraf 238).

Kapı, pencereler de ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Yapıda süslemeye rastlanılmamıştır.

Fotoğraf 237: Muzaffer Sevinç'in Odası /Pencere

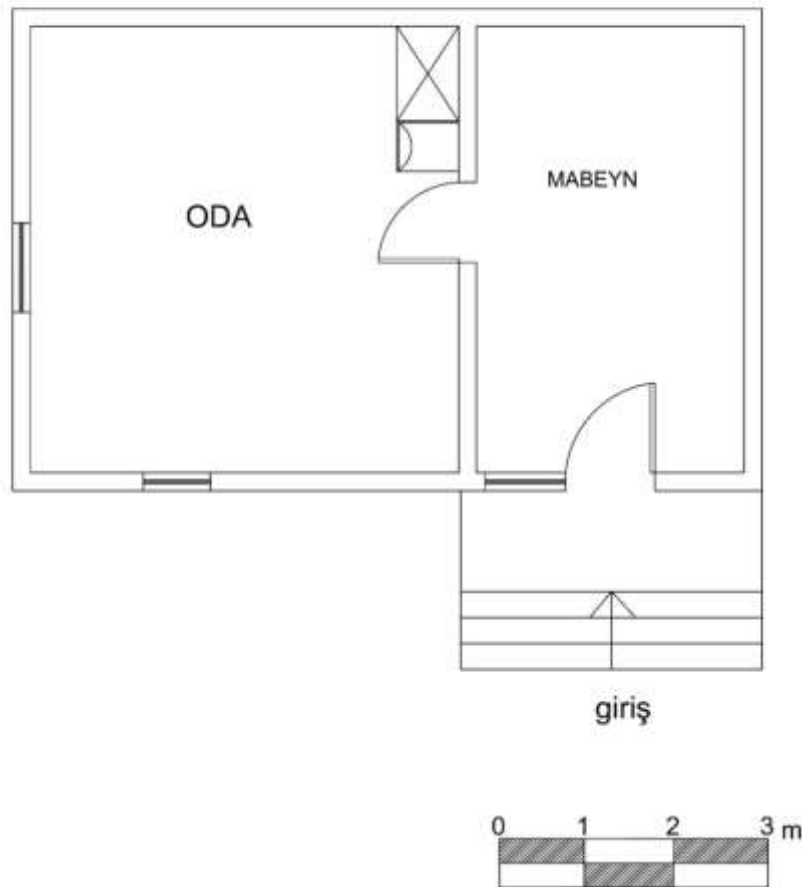

Fotoğraf 238: Muzaffer Sevinç'in Odası /Yüklük ve Dolaplar

2.3.2.11. Şakir Atik'in Odası

Biçer Mahallesi 25959. Sokak No:30'da 114 ada, 3 parsel 82,31 tapu alanı L29-D-01-B paftada bulunmaktadır. Biçer köyünde Şakir Atik'e ait olan köy odası günümüzde çok fazla kullanılmamaktadır (Fahrettin Şahingeri ile kişisel iletişim, 29.05.2024, saat 10.00). Yapım tarihi bilinmeyen yapıda tahrip olmuş bölümler yer almakta olup tek katlı olarak düzenlenmiştir.

Mabeyin ve tek odadan oluşan yapının birkaç basamaklı merdiveninden binanın seki kısmına çıkılmaktadır. Bir adet girişi doğu cephede yer almaktadır. Açılan kapıdan dikdörtgen formdaki mabeyne geçilmekte olup bir penceresi yerleştirilmiştir. Bu kısım tahrip olmuş durumdadır. Mabeynin ardından kareye yakın bir mekan halinde düzenlenmiş olan odaya girilmektedir. Oda içerisinde iki pencere açılmıştır. Doğu cepheye bakan odanın kuzey duvarına çiçeklik ve yüklük yerleştirilmiştir (Çizim 48).

Çizim 48: Şakir Atik'in Odasının Planı (Özyılmaz & Esgiyer)

Fotoğraf 239: Şakir Atik'in Odası/ Giriş-Doğu Cephe

Fotoğraf 240: Şakir Atik'in Odası /Odadan Görünüm

Kerpiç malzemeden yapılmış olan köy odasının subasman seviyesinde, merdivenlerinde taş malzeme kullanılmış olup ahşap iç kısımda ağırlıklıdır. Cephelerde toprak sıva da mevcuttur. Yapının üst örtüsünde düz dam kullanılmış ancak zamanla üzerine kiremit döşenerek sağlamlaştırılmıştır. Bir adet tuğla bacası da bulunmaktadır. Bunun yanı sıra binanın seki kısmına üst örtü uzatılmıştır (Fotoğraf 239).

Pencerelerin doğu cephede yoğunlaştığı görülmekle birlikte pencere sayısı az tutulmuştur.

Tavan sisteminde ahşap kirişlemeli uygulamaya yer verilmiştir (Fotoğraf 240). Oda da yeşil renkte boyanmış olan yüklük, çiçeklik/aynalık ve ağızıaçıklar sade bir biçimde ahşaptan yapılmıştır (Fotoğraf 241-242).

Köy odalarında asıl misafirin ağırlandığı oda bölümünde öğelerin yer alması işlevselliği de ortaya koymaktadır (Gürsoy,2022:177).

Fotoğraf 241: Şakir Atik'in Odası /Ağzıaçık

Fotoğraf 242: Şakir Atik'in Odası /Yüklük ve Çiçeklik

Süsleme bulunmayan yapı sade bir biçimde düzenlenmiştir.

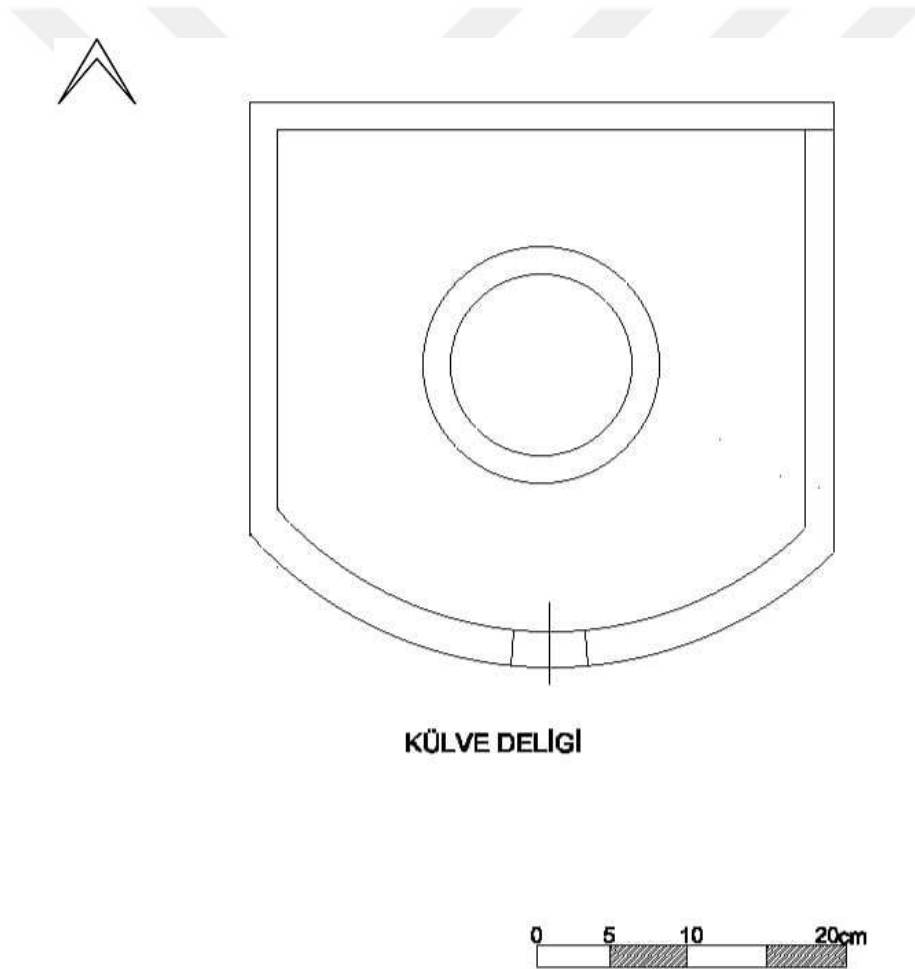
Ayrıca köy odaları önceleri misafirlerin konakladığı, toplantıların ve sohbetlerin yapıldığı, kültürel bir etkileşimde yer aldığı halk eğitim kurum merkezleri gibi mekânları da oluşturduğu bilinmektedir(Bozkurt,2016:202).

2.4. Tandır Örnekleri

2.4.1. Bayram Artık'ın Evinin Tandır

Kervan Mahallesi 26352. Sokak No:5'te 115 ada 2 parselde yer alan Bayram Artık'a ait olan evin avlu bölümünün kuzeybatı köşesine yerleştirilmiştir.

Yarım daire formunda zemin üzerine oturtulan tandır silindir biçiminde olup küçük ölçekteki külve deliği de yer almaktadır. Köşeye yerleştirilmiş olan tandır tüm unsurlarını barındırmaktadır (Çizim 49).

Çizim 49: Bayram Artık'ın Evinin Tandır Planı(N.Özyılmaz)

Fotoğraf 243: Bayram Artık'ın Evinin Tandır

Tandır mevcut durumunda çok fazla kullanılmadığından üzeri koruma amaçlı örtülmüştür. Bu tandırın üst kısmında diğer örneklerden farklı olarak bir örtü uzatılmamıştır (Fotoğraf 243).

Tandır toprağı elenerek çamur halini alırken içerisine hayvan kılı gibi malzemeler katılarak tandırın daha sağlam örgüde olması amaçlanıp, bölgesel farklılıklar da olması ile birlikte birleştirme aşamasına geçilip, ağız kısmı şekillendirilerek son aşamada alt kısmına külve deliği açılarak tamamlanır (Özgür,2019:46).

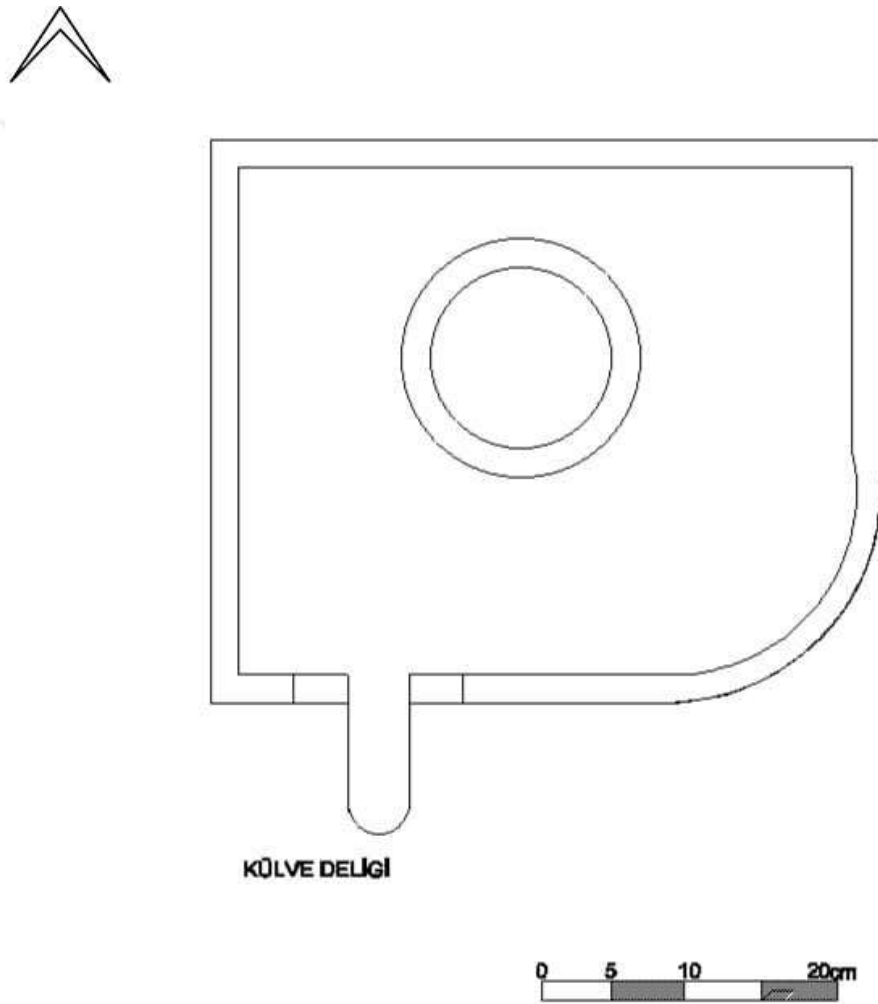
Bayram Artık'ın Tandırı geleneksel tandırlarının yapımında kullanılan düzen, tasarım ve ölçütlere oldukça uyum sağlamaktadır.

Genel bir ifade ile tandır fırınlarına bakıldığında ise özellikle kışlık fırınlar tandır evi olarak adlandırılmakla birlikte mekan içerisinde yer almalarının yanı sıra yazlık tandırlarda da bahçede ya da tandır evinin önünde bulunabilirken çardak gibi yapı içerisinde de olabilmektedirler(Ü.Erdem,2013:119).

2.4.2. Bilal Bayrak'ın Evinin Tandır

Aşağıpınarbaşı Mahallesi 16714. Sokak No:12'de 32283 ada, 1 parsel, L29d22b3b pafta da yer alan Bilal Bayrak'ın evinin avlusunun kuzeybatı köşesinde yer almaktadır.

Yarım daire formlu zeminde bulunan geleneksel yapının kuruluşuna uygun ölçütlerdeki tandır bir silindir formundadır. Tandırın taban kısmında küçük bir havalandırma/külve deliği de açılmıştır (Çizim 50).

Çizim 50: Bilal Bayrak'ın Evinin Tandır Planı (N.Özyılmaz)

Fotoğraf 244: Bilal Bayrak'ın Evinin Tandır

Topraktan yapılan tandırın etrafı kerpiç duvarla çevrelenerek zeminde taş malzemede kullanılmış olup koruma amaçlı ahşap malzemeler ile birlikte üst kısmına çatı uzatılmıştır(Fotoğraf 244).

Duvarda yer alan beşgen formundaki niş ise malzemelerin koyulması için de kullanılabilmektedir.

Killi toprakla yapılan tandırın yükseltme aşamasının yapılmasıyla birlikte dinlendirilip, kurutulmasının ardından ağız kısmı düzenlenen tandırlar bölgesel farklılıklarla birlikte 90-100 cm bunun yanı sıra merkez çapı 60-65 cm. ve ağız çapı 45-50 cm. civarlarında olabilmekte, bölgeden bölgeye ölçüler değişiklik göstermekte olup tandırın dip kısmına doğru 20x20 cm külve olarak adlandırılan havandırma deliği açılarak işlemlerle birlikte parlatma da yapılır(Argun & Doğan,2012:94).

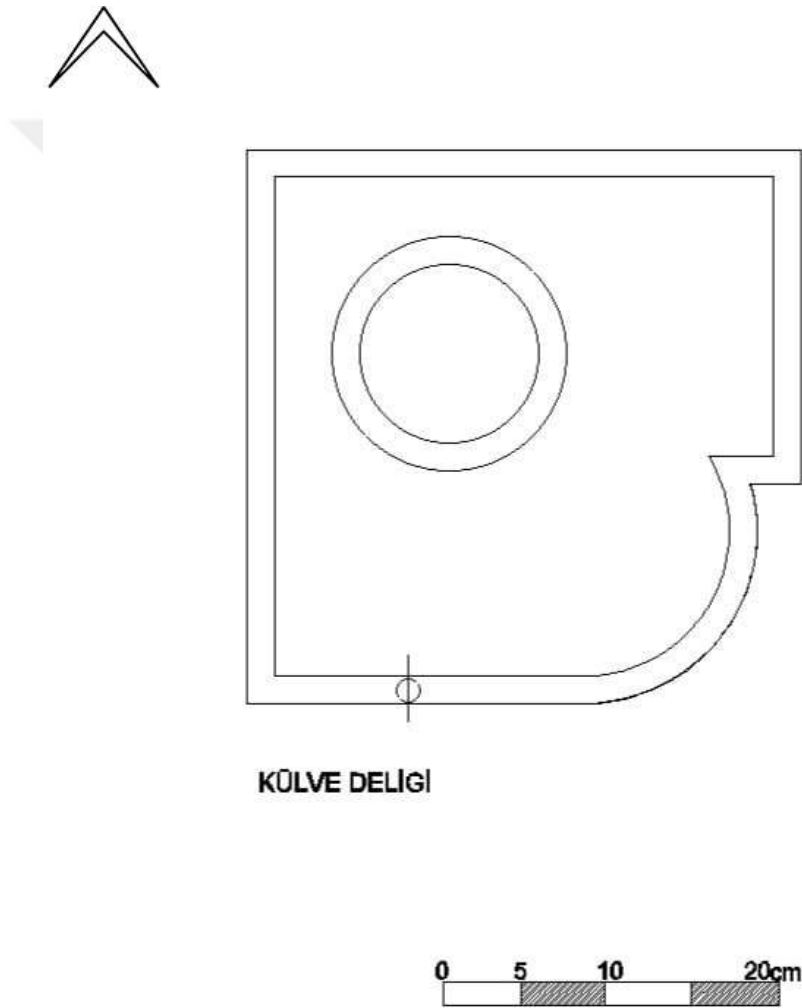
Tandır yanarken havayı külve deliğinden alır ve odunların daha iyi alevlenmesi için bezle havalandırılarak açılıp, kapatılır.

Coğrafi konumlara ve olanaklara göre değişim gösterse de tandırda tezek, odun gibi malzemeler de yakılabilmektedir(Köşklü & Özkul Fındık,2021:268).

2.4.3. Mehmet Kurt'un Evinin Tandırı

Çaldere Mahallesi 26054. Sokak No:10'da 44279 ada 5 parsel L29-D-03-B paftada yer alan Mehmet Kurt'a ait olan evin avlusunda kuzeydoğu köşede bulunmaktadır.

Tandır silindir formu ile birlikte alt kısmına yuvarlak formlu küçük ölçekte bir havalandırma deliği açılmıştır. Köşeye oturtulan tandır geleneksel ölçütlere uygun yapılmıştır(Çizim 51).

Çizim 51: Mehmet Kurt'un Evinin Tandır Planı (N.Özyılmaz)

Fotoğraf 245: Mehmet Kurt'un Evinin Tandırı

Fotoğraf 246: Mehmet Kurt'un Evinin Tandırı /Ağız Kısmı

Tandırın etrafında toprak sıvalı duvarlar çevrelenmiş olup ahşap malzemeli üst örtü uzatılmıştır (Fotoğraf 245). Genellikle ağız kısmı yukarıya doğru daralan silindir formundadır (Fotoğraf 246).

Yapılar geçmişten günümüze mutfak kültürüyle birlikte gelen aynı zamanda toplumun yaşam şeklinden, örf ve adetleriyle estetik biçimdeki bakış açılarını da sunan ve yansıtan bir kültür halindedir (Gökbel & Avcı, 2022:1786).

Kırsal alanlarda çokça karşılaşılan özellikle de kültürün, gelenek ve göreneklerin yaşatılmasında da tandır geleneğini sürdürmek oldukça önem arz etmektedir.

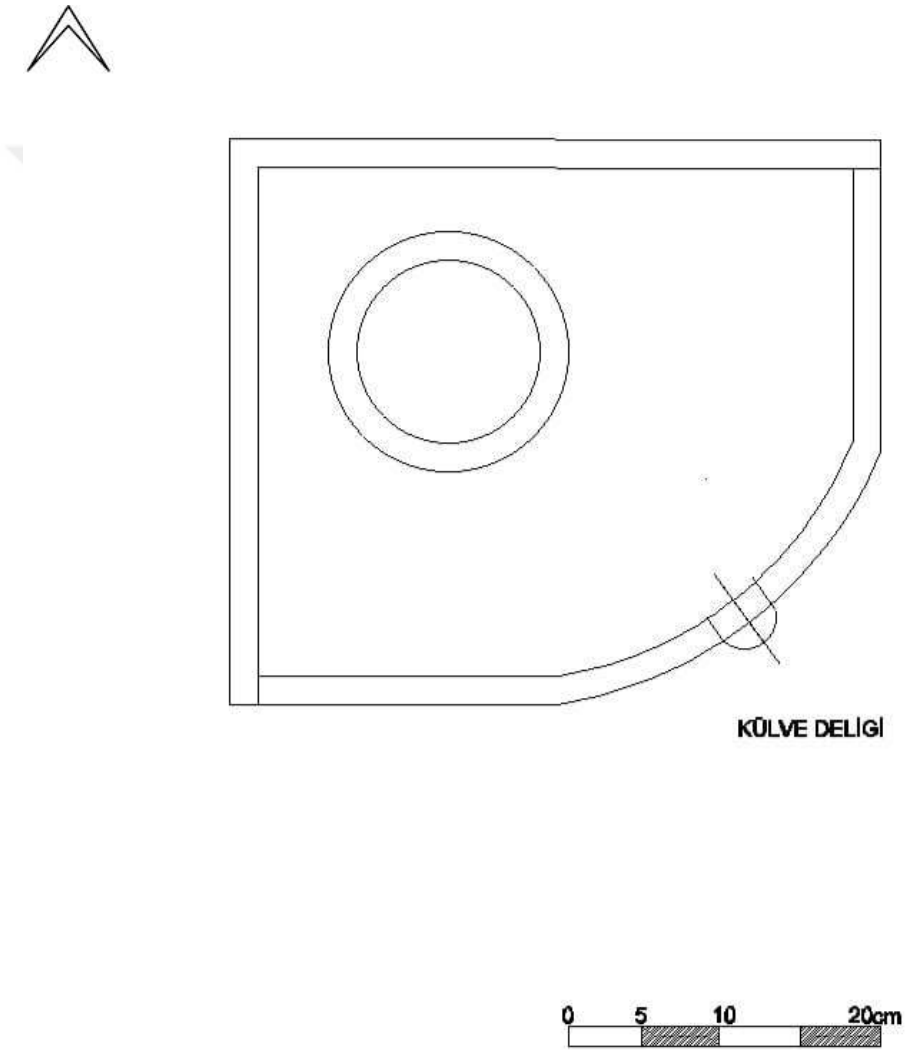
Tandırın koyulacağı zemin kazılması ile hazırlanır ve etrafına dolgu malzemesi olarak genelde kül, ahır gübresi eklenerek pişirilmesinde çatlamlarında önüne geçilmekte ardından tandırın kendisinin pişirilmesi ile hazır hale gelmektedir (Köşklü,2005:157).

2.4.4. Muhammer Korkusuz'un Evinin Tandır

Karaömerler Mahallesi 26311. Sokak üzerinde yer alan Muhammer Korkusuz'a ait olan evin avlu-hayat bölümün kuzeybatı köşesinde yer almaktadır. Bu tandır örneği de mevcut durumunda kullanılmamaktadır.

Yarım daire formlu zemin üzerinde köşeye oturtularak yapılmış olan tandır silindir formda olup ağız kısmı ve yuvarlak formdaki külve deliği ile tüm unsurlarını barındırmaktadır(Çizim 52).

Çizim 52: Muhammer Korkusuz'un Evinin Tandır Planı (N.Özyılmaz)

Fotoğraf 247: Muhammer Korkusuz'un Evinin Tandır

Etrafı duvarlar ile çevrelenmiştir. Tandırın üst örtü bölümü ahşap direklerle kaplanmış olup öne doğru uzatılarak hem gölgelik hem de koruma sağlanması amaçlanmıştır. Üst kısmına davlumbaz da yerleştirilmiştir(Fotoğraf 247). Zeminde ve duvarlarda taş malzeme kullanılmış olup sade bir biçimde topraktan yapılmıştır.

Tandırın ağız kısmı yapı çok kullanılmadığından biraz hasar görmüş olsa da biraz onarımla birlikte kullanılabilir duruma getirilebilmektedir. Geleneksel tandır düzeneğinde ele alınan diğer tandır örnekleri ile birlikte yapım malzemeleri, hazırlanışı ve yapım aşamaları genelde yakınlık göstermektedir.

Kırsal alanlarda tandırda kullanılan araç gereçler arasında ise tandır külünü almak için ucu yassı saplı gelberi, pişen ekmeği almak için çengel biçiminde olan eğiş, tandıra kap gibi malzemelerin düşmesini engelleyen ve tandırın şurt(ağız) kısmına koyulan çubuk şeklinde hatircek gibi araçların yanı sıra tandır bezi, tandır çulu da kullanılabilmektedir(Köşklü & Özkul Fındık,2021:266).

3.DEĞERLENDİRME

3.1. Plan Özellikleri

3.1.1. Camiler

Konya'nın Selçuklu İlçesine bağlı olan Aşağıpınarbaşı, Biçer, Çaldere, Çandır, Güvenç, Kınık, Yukarıpınarbaşı köyleri camileri plan özellikleri değerlendirildiğinde kareye yakın dikdörtgen plan düzeninde inşa edilmişlerdir. Çaltı köyü Cami, Kervan Köyü Cami, Karaömerler Köyü Cami planı ise dikdörtgen formudur. Çandır, Kervan köyü camileri daha küçük ölçeklerde inşa edilmiştir(Çizim 5-8).

Camiler genellikle tek mekanlı harimden oluşurken, derinlemesine yönelen Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Cami ve Karaömerler Köyü Cami mihraba dik üç sahınlı, Yukarıpınarbaşı Köyü Cami mihraba dik iki sahınlı olarak düzenlenmiştir.

Yapıların son cemaat yerleri özellikle Çaltı, Aşağıpınarbaşı köyü camilerinde daha uzunlamasına bir mekân halinde olup Çaldere, Karaömerler, Biçer köyü camilerinde son cemaat alanı dar tutulmuştur. Harimler değerlendirildiğinde özellikle Kervan ve Çandır köyü camilerinde daha dar ve küçük iken diğerlerinde daha büyük ve geniştir.

Çaltı, Güvenç köyü camilerinde doğrudan bir giriş ardından ulaşılan merdiven bölümü yer alırken, Biçer, Aşağıpınarbaşı, Yukarıpınarbaşı, Kervan köyü camilerinde giriş alanında doğrudan ulaşılan birkaç basamaklı merdiven bulunmaktadır. Ayrıca Kınık, Çaldere, Çandır, Karaömerler köyü camilerinde giriş kısmı merdiven kullanılmadan doğrudan inşa edilmiştir. Camilerin girişlerinde ise çoğunlukla küçük bir camekânlı bölüm yapılması dikkat çekmektedir. Bu mekanlar sonradan ilave edilmiş olup ayakkabılık veya pabuçluk olarak işlev görmektedir.

Karaömerler ve Kervan camileri plan üzerinde de yer alan abdest alma bölümleriyle yakınlık içerisindedir.

Camiler genel olarak değerlendirildiğinde harim düzenleri ile çoğunlukla kareye yakın dikdörtgen bir plan şemasında yapılmıştır. Ayrıca dış cephe özellikleri, etrafı çevrelenerek avlu içinde yer almaları ile de benzerlik göstermektedir. Camiler genel olarak yakın tarihli olmasının yanı sıra yalnızca Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Camii 1918 yılına ait olup ele alınan camiler arasında en eskisi olma özelliği göstermektedir. Camilerin tamamına yakını yenilenmiş ve birçok onarım geçirmiştir.

Konya Sille de Subaşı Mahallesinde bulunan Subaşı Camisi bir avluya sahip olması ve dikdörtgen planlı olan caminin son cemaat bölümünden kare planlı bir harime geçilmektedir (Kulak Torun & Kurak Açıcı,2023:33). Bu özellikleri ile cami plan, dış cephe gibi yönlerden yapılarla da benzer özellik göstermektedir.

Konya-Hatunsaray'da yer alan Hatunsaray Merkez Camii de harim ahşap direklerle üç sahına ayrılmıştır (Bozkurt,2015:7). Bunun yanı sıra da yine Konya-Hatunsaray ve çevresi olarak incelenmiş olan Yeşildere içinde yer alan Yeşildere Dayhane Cami de derinlemesine dikdörtgen planlı harim ve son cemaat bölümünden meydana gelmesi ile birlikte yine harim ahşap direklerle ayrılmıştır (Bozkurt,2015:19). Bu yönleriyle de camiler dış cephe görünümü, plan itibarıyla da çalışmamızda incelenen camilerle benzerlik göstermektedir. Ayrıca ahşap direk kullanılması ile birlikte Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Caminde de ahşap direk kullanımı söz konusudur.

Konya-Hatunsaray ve çevresi olarak incelenen Güneydere Cuma Camii de enine dikdörtgen bir plan düzeninde bulunmakta ve içten düz tavanlı bir biçimde olmasının yanı sıra mihrap ve minberi de yakın tarihlidir (Bozkurt,2015:15). Güneydere Cuma cami de incelemiş olduğumuz cami yapılarına dış cephe, plan ve harim düzeni yönünden benzemektedir.

Konya Karatay ilçesi Araplar mahallesinde bulunan Araplar Cami(Karpuz,2009a:111), Karatay ilçesi Civar mahallesi Şehit Nazım Bey caddesinde yer alan Asmalı Hatip Sultan Cami(Karpuz,2009a:114), Karatay ilçe merkezinde bulunan Kadı İzzettin(Karpuzoğlu) Camii(Karpuz,2009a:187) plan özellikleri, dış cephe özellikleri ile benzer olan yapılardır.

Bunların yanı sıra Selçuklu ilçesi Başarakavak Kasabası Yukarı mahallede yer alan Başarakavak Yukarı Cami(Karpuz,2009b:843), yine Başarakavak kasabası merkezinde yer alan Başarakavak Zahide Hatun Cami(Karpuz,2009b:846), Meram ilçesi Dikmeli köy merkezinde ilkokulun doğusunda yer alan Dikmeli Köyü Camii(Karpuz,2009b:853), Bozkır ilçesi Yolören köyünde yer alan Yolören Köyü Camii(Karpuz,2009b:1533), Ilgın ilçesi Yukarı Çiğil Kasabası Küçük mahallede yer alan Yukarı Çiğil Fazıl Cami(Karpuz,2009c:1963) benzerlik içermektedir.

3.1.2. Çeşmeler

Biçer köyündeki Sarı Çeşme, Güvenç, Yukarpınarbaşı köyündeki Kavutçu'nun Çeşmesi plan özellikleri açısından birbirlerine benzemektedir. Çaltı ve Kınık köyü çeşmeleri diğer ele alınan çeşme örneklerine oranla daha küçük ölçekli olarak inşa edilmiştir.

Genel olarak çeşmelerde yalak ve hatıl bölümleri yer almakta olup yalnızca Güvenç, Karaömerler, Kervan köyü çeşmelerinde hatıl kısmı bulunmamaktadır. Biçer köyü Sarı Çeşmesi ise diğerlerinden farklı olarak bir havuz bölümü eklenmiştir. Karaömerler köyü çeşmesinde ise görünüş ve plan kuruluşu açısından farklılık göstermektedir. Kervan köyü çeşmesi de aynı şekilde olup farklı olarak daha büyük ölçekli yapılmasının yanında dikdörtgen bir plan düzenindedir. Çandır, Aşağıpınarbaşı, Karaömerler Köyü çeşmeleri de dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Çaltı, Kınık köyü çeşmeleri hatıllarıyla "L" planlı düzenlenmiştir(Çizim 12-19).

Çaltı köyü çeşmesinin ön yüzündeki aynalık bölümünü sivri kemer çevrelemektedir(Fotoğraf 100). Karaömerler köyü çeşmesinin aynalığı hem sivri kemer hem de basık kemer ile çevrilidir(Fotoğraf 106). Kınık köyü çeşmesininki de basık kemer ile sonlanmaktadır(Fotoğraf 112).

Çeşmelerin genel olarak plan düzenleri köylerde küçük ya da büyük ölçekli olarak birbirlerine benzer özellikler göstermektedir. Çeşmeler genellikle kareye yakın dikdörtgen formlu gövdeye sahip olurken genelde birden fazla kurnası, yalak ya da hatıl bölümleri bulunmaktadır.

Konya Hatunsaray ve çevresinde yer alan su yapılarından olan çeşmelerden Gökyurt Başpınar çeşmesi(Mutlu & Bozkurt, 2023:729), Gökyurt Hatip Pınarı Çeşmesi(Mutlu & Bozkurt, 2023:731) ve Yeşildere Cuma Cami Çeşmesi(Mutlu & Bozkurt, 2023:733) güzel örnekler oluşturmaktadır. Yapılar incelemiş olduğumuz çeşme örneklerinde yer alan yalak bölümleriyle birlikte benzerlik sağlamaktadır.

Konya Sarayönü'nde yer alan Çatal Çeşme(Mutlu,2014:103), Beyşehir Karahisar Çamurcu çeşmesi(Mutlu,2014:111), Beyşehir Avdancık Çeşmesi(Mutlu,2014:197), Karatay Yeni Kayacık Sokak Çeşmesi(Mutlu,2014:171) benzer özelliktedir.

Konya Meram ilçesi Eski Buğday Pazarı'nın ortasında yer alan Buğday Pazarı Narin Zade çeşmesi(Karpuz,2009a:510), Karatay ilçesi Üçler Senti Arslanlı Kışla Sokak'ta bulunan

Hacı Mustafa Çeşmesi(Karpuz,2009a:551), Karatay ilçesi Uluırmak caddesi mengene mahallesi Kosova Sokak'ta yer alan Kosova Sokak Çeşmesi(Karpuz,2009a:573), Meram ilçesi Dikmeli köyün 500 km batısında bulunan Gödene (Dikmeli) Çeşmesi(Karpuz,2009b:937), Meram ilçesinde Sağlık kasabası merkezinde yer alan Sağlık Kerimin Çeşmesi(Karpuz,2009b:977), Meram ilçesi Yeşildere köyü merkezindeki Yeşildere(Detse) Ali Ağa Çeşmesi özellikle taş yalakları ile(Karpuz,2009b:983), Beyşehir ilçesi Karahisar köy merkezindeki Karahisar Köyü Tekke Çeşmesi(Karpuz,2009b:1461), Doğanhisar ilçesi Koçaş Köyünde yer alan Koçaş Köyü Eğlek Çeşmesi(Karpuz,2009c:1748) plan özellikleri, kuruluşları gibi yönlerden benzer olan yapılardır.

3.1.3. Kuyular

Çaltı, Biçer, Güvenç köylerinde yer alan Çıngıraklı kuyular benzer özelliklere sahip olup bazı öğeleri zamanla kaybolmuş durumdadır. Kınık köyündeki çıngıraklı kuyu örneği her ne kadar kullanılsa da tüm unsurlarıyla yer alan güzel bir örnektir(Fotoğraf 123-124). Aşağıpınarbaşı köyündeki çıngıraklı kuyuda zincir/ip, kova bölümleri mevcut durumda yerinde olmasa da plan ve seren düzeni açısından tüm özellikleri taşımaktadır. Kınık ve Aşağıpınarbaşı köyünde yer alan kuyular düzeneği daha iyi yansıtmaktadır. Diğerlerinden farklı olarak Kınık köyündeki çıngıraklı kuyu örneğinde iki adet hatıl bulunmaktadır.

Çıngıraklı olarak düzenlenen kuyular su çekmeyi kolaylaştıran düzeneği ile birlikte benzer özelliktedir. Kuyular seren düzeneğine, su kuyusuna ve dikdörtgen bir hatıl kısmına sahip olmasıyla çıngıraklı/serenli kuyuların tüm özelliklerini yansıtmaktadır. Günümüzde kuyular kullanılamayacak durumda olsalar da kültürün devamlılığı ve yaşatılmasında önemli yapılar arasındadırlar.

Konya Sarayönü'nde yer alan su kuyusu(Karpuz, 2001) düzeneği, yapısı ile çalışmamızda incelenen çıngıraklı kuyu örnekleriyle birlikte özellikle Aşağıpınarbaşı ve Kınık köyü kuyusuna benzemektedir(Fotoğraf 117-123).

Konya Sarayönü Konuklar yolu üzerinde kırık olan bir seren ve Sarayönü ilçe merkezinde Yukarı Mahallede köhne seren yer almaktadır(Veren,2015:275). İncelenmiş olan kuyu örnekleriyle benzer özellikler taşımaktadır.

Konya Akören ilçesi Orhaniye köyü sınırları içerisinde yer alan Ertaş Boğazı Kuyusu(Karpuz,2009b:1180), Akören ilçesi Orhaniye sınırlarını içindeki Şahne Köprüsü Kuyusu(Karpuz,2009b:1187) benzerlikler göstermektedir.

3.1.4. Evler

İncelenen eve örneklerinde Bayram Artık'ın evi dış sofalı düzende iken Mehmet Kurt'un evi, Muhammer Korkusuz'un Evi, Şaban Kaya'nın Evi, Tevfik Çamurcu'nun evi iç sofalı planda olup diğer ev örnekleri mabeynli plan şemasındadır. Genellikle odalar ve sofalar kareye yakın ya da dikdörtgen formlu plan düzeninde bir mekan halindedir. Ramazan Adanır'ın Evinde oda ve sofalar kareye yakın iken, Mehmet Kurt'un Evi, Bayram Artık'ın Evi, Muhammer Korkusuz'un Evi, Tevfik Çamurcu'nun Evinde her iki alan da dikdörtgen formlu plana sahiptir. Evler avlu-hayat bölümüne sahip olmakla birlikte tek katlı olarak inşa edilmiştir.

Süleyman Çetin'in Evi, Tevfik Çamurcu'nun Evinde giriş merdivenleri iki yönde yer almaktadır. Süleyman Çetin'in Evinde farklı olarak izbe bölümü bulunmaktadır.

Sefer Erdem'in Evi diğerlerinden farklı olarak daha küçük ölçekli yapılmıştır(Çizim 33).

Mehmet Kurt'un Evinde hela sekinin yanında dışarıda verilmiş olup, Bayram Artık'ın Evinde de mutfak girişin yanına yapılmıştır.

Evlerdeki girişte birkaç basamaklı merdiven kullanımı hakim iken Sefer Erdem'in Evi, Bayram Artık'ın Evi ve Hasan Ekici'nin Evinde merdiven kullanılmadan doğrudan giriş sağlanmıştır.

Muhammer Korkusuz'un Evi ve Tevfik Çamurcu'nun Evi iç sofa plan düzeninde benzerlik göstermektedir.

Konya evlerinde vazgeçilmez öğelerden biri olan çiçeklik bölgeye göre özellikler göstermekle birlikte yüklük, ağzıaçık, gömme dolaplarla bütünlük içerisinde(Kunduracı,2016:10).

Genel olarak çalışmamızdaki ev örneklerinin oda ve sofa bölümleri plan özellikleri bakımından benzerlik göstermektedir. Genelde odada yüklük, çiçeklik, ağzıaçık ve iki kapaklı dolaplar yer alabilmektedir.

Konya'da geleneksel olarak ev örneklerinde yıkanma alanı olarak odalarda yer alan yüklüklerin içindeki gusülhaneler kullanılmakta ve taşıma suyu ile yıkanılmaktadır (Aygör,2015:293).

Konya Sarayönü Gözlü Kasabası'nda yer alan Kazım Süslü Evi, Hürriyet Mahallesi Cumhuriyet Caddesi No:6'da yer almakta, geniş avlusu, mabeyin, iki odadan oluşmasının yanı sıra yine Konya Sarayönü Gözlü Kasabası'nda yer alan Adil Koca Evi de bir avlu içerisinde yer alan mekânları ile odalarda çiçeklikler de yer almaktadır(Karpuz,2001:229). Bu özellikleriyle de birlikte yapılar çalışmamızda incelenen ev örnekleriyle benzerdir. Özellikle Süleyman Çetin'in Evi iki oda ve bir sofadan oluşması ile Selahattin Yılmaz'ın Evi, Mehmet Kurt'un Evi, Bayram Artık'ın Evi ve Hasan Ekici'nin Eviyle de benzer yönler göstermektedir.

Konya'nın Karatay İlçesinde yer alan Muzaffer Ekmekçi Evine özellikle tek cephesinden girişi bulunan avlusu yüksek duvarla çevrelenmiş olup demir kapılı girişi yer almaktadır(Aygör,2015:164). Konya'nın Karatay İlçesinde yer alan Recep Eken Evi hayat bölümü ile odalarında yüklük ve çiçeklik de bulundurmaktadır(Aygör,2015:217). Ayrıca Konya'nın Meram ilçesinde Hacı Fettah Mahallesinde yer alan Zehra Ertosun Evi(Aygör,2015:253), hayatlı evi andıran Konya'nın Karatay ilçesi Kerim Dede Mektep Mahallesi Mahmut Dede Sokak No:9'da yer alan Saffet Gökkaya evi(Aygör,2015:222) benzerlik sağlayan yapılardır.

Konya Meram ilçesi Cıvıloğlunda Mimar Sinan Sokak 24 numarada yer alan Cıvıloğlu'nda 24 Nolu Ev(Karpuz,2009a:725), Selçuklu ilçesi Hocacihan Yukarı mahalle Saray caddesinde yer alan Hocacihan M. Rıza Büyükdere Evine hayat bölümünden girilmesiyle birlikte(Karpuz,2009a:730), Karatay İlçesi Nehri Kafur Caddesinde yer alan Mehmet Kışla Evi(Karpuz,2009a:735), Adakaledeki Zekeriya Ateş Evi(Karpuz,2009b:1671) plan, dış cephe açısından çalışmamızda incelenen ev örnekleriyle benzer yönler içermektedir.

Konya Halkapınar'da cumhuriyet mahallesinde incelenen kırsal konutlar da(Delibaş ve Erten,2016:103) güzel örnek oluşturmakta olup, plan dış cephe mimarisi gibi özelliklerle yakınlık göstermektedir.

3.1.5. Köy Odaları

Yapılar genel olarak mabeynli ve tek odalı olup yalnızca Fikriye Karataş'ın Odasında çok amaçlı olarak kullanılan bir alan yer alırken Ali Kalıntaş'ın Odasına ara alan ve sandık odası eklenmiştir.

Genel olarak mabeyin ve odalar kareye yakın dikdörtgen veya dikdörtgen formlu plan düzeninde bir mekan halindedir. Fikriye Karataş'ın Odasında mabeyin ve oda kareye yakın

formda iken Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası, Ahmet Koçyiğit'in Odası, Mehmet Dinç'in Odası, Hasan Koç'un Odasında dikdörtgen formlu plan düzeni görülmektedir.

Ali Kalıntaş'ın Odasında ise dış sofalı "L" plan düzeni uygulanmıştır(Çizim 39).

Plan özellikleri açısından benzerlik gösteren yapılarda özellikle Fikriye Karataş'ın Odasında mabeynin ardından geçilen lavabo/mutfak olarak kullanılan alan ile Ali Kalıntaş'ın Odasında mabeyinde merdiven bulunmasıyla diğerlerinden farklıdır. Hasan Koç'un Odasında ise izbe bölümü yer almaktadır.

Köy odaları plan özelliği olarak genellikle benzerlik göstermektedir. Özellikle Mustafa Tarhan'ın Odası, Ahmet Koçyiğit'in Odası ve Mehmet Dinç'in Odasının planları birbirlerine benzemektedirler.

Ele alınan köy odalarında çoğunlukla basamaklarla ulaşılan bir giriş ile birlikte seki bölümü ardından giriş kapısı ile ulaşılan küçük bir mabeyin ve tek odasının yer aldığı görülmektedir. Yapıların etrafında çevrelenen avlu ise bulunmamaktadır. Yalnızca Ali Kalıntaş'ın Odası evinin avlusundadır. Ayrıca yüklük, çiçeklik, ağzıaçık ve iki kapaklı dolaplar genelde odalarda yer almaktadır.

Konya Sarayönü Gözlü Kasabası'nda bulunan Mehmet Köker-Dedelerin odası Hürriyet Mahallesi, Cumhuriyet Caddesi Ziraat Sokakta yer alıp, düz damlı olarak yapılmış olmasının yanı sıra mekan, aralık ve odadan oluşmaktadır(Karpuz,2001:229). Yapı plan, dış cephe mimarisi gibi özellikleriyle de incelemiş olduğumuz köy odalarına benzemektedir.

Konya Sarayönü Gözlü Kasabası Yaşar Erat Odası da Hürriyet Mahallesi, Konya Caddesi 6/A'da bulunup, dikdörtgen formlu plan şemasında, aralık ve tek pencere odadan meydana gelmektedir(Karpuz,2001:230). Çalışmamızda yer alan köy odaları ile yakınlık içerisindedir.

Konya Selçuklu ilçesi Hocacihan Mahallesi merkezinde yer alan Hocacihan İdrislerin Odası(Karpuz,2009a:765), Meram ilçesi Sağlık Kasaba Meydanı Yukarı Cami'nin kuzeyinde bulunan Sağlık Çavuşun Odası(Karpuz,2009b:1069), Meram ilçesi Yeşildere köyünde yer alan Yeşildere Köyü Saat Hocanın Odası(Karpuz,2009b:1071), Akören ilçesi Orhaniye Köy merkezinde yer alan Orhaniye Anonim Köy Odası(Karpuz,2009b:1198), Adıgüzellerin Odası(Karpuz,2009b:1197), aynı şekilde Tekaitlerin Odası(Karpuz,2009b:1200), Çumra ilçesi Büyükaşlama köyünde bulunan Büyükaşlama Köyü Mehmet Karakuşun

Odası(Karpuz,2009b:1680), Ilgın İlçesi Tekke köyünde yer alan Kara Yusuf'un Odası(Karpuz,2009c:1977) birçok açıdan benzer yönler göstermektedir.

3.1.6. Tandır Örnekleri

Mehmet Kurt'un Tandır, Bilal Bayrak'ın Tandır, Muhammer Korkusuz'un Tandır ve Bayram Artık'ın Tandır plan düzenleri ile benzerlik içerisindedir. Bayram Artık'ın Tandırının etrafı boş bırakılmış olup diğer örneklerin duvarlarla çevrelenmiş olduğu görülmektedir. Evlerde avlu köşesinde bulunan örnekler geleneksel tandırların tüm özelliklerini yansıtmaktadır. Tandırın plan düzeninde genellikle görülen dip kısmı, ağız kısmı, gövdesi ve havalandırma deliği gibi bölümleri yer almaktadır. Muhammer Korkusuz'un Tandırında üst kısmında davlumbaz da bulunmaktadır.

Konya'nın Karatay ilçesi Kerim Dede Mektep Mahallesi Mahmut Dede Sokak No:9'da yer alan Saffet Gökkaya evinde bahçe bölümünün doğusunda ortada bir tandır yer almaktadır(Aygör,2015:222). Çalışmamızda incelenmiş olan tandırlarla benzer özellikler barındırmaktadır.

3.2. Malzeme ve Teknik

3.2.1. Kerpiç

Köylerdeki yapılarda en çok kullanılan yapı malzemesi kerpiçtir. Özellikle evlerde, köy odalarının inşa edilmesinde toprak harçlı sıva ve genellikle uygulanan yığma yapı tekniği ile birlikte yer almaktadır. Zaman içerisinde oluşan yıpranmalar da dış cephe üzerine yapılan sıvalarla giderilmeye çalışılmıştır.

Aynı zamanda kerpiç malzeme de ahşap hatıllarla desteklenen duvarın iki yüzüne yerleştirilen yuvarlak ağaç şeklinde olup bunlar massif kerpiç duvar olarak adlandırılmaktadır (Kafescioğlu,1949:19).

İncelenmiş olan çeşme, cami ve çingiraklı kuyu örneklerinde kerpiç malzemeye genel olarak rastlanmamıştır. Ev örneklerinde genellikle iç ve dış beden duvarlarında yoğun olarak kerpiç malzeme kullanılmış olmasının yanı sıra bazı örneklerde dış cephelerde harçlı malzeme ile sıva yapılarak yenilenmiştir. Ele alınan tüm köy odalarında ağırlıklı olarak kerpiç kullanılmış olup dış beden duvarlarına toprak harçlı sıva da yer almaktadır.

Mustafa Tarhan'ın Odasında kerpiç malzemenin yanı sıra dış cephe tamamen harçlarla sıvanmış ve yenilenmiştir. Bunun yanı sıra Ahmet Koçyiğit'in odasında kerpiç malzeme hakim iken ön cepheye sıva yapılmıştır.

Tandırların etrafındaki duvarlarda kerpiç malzeme de yer almaktadır.

Karatay İlçesi Nehri Kafur Caddesinde yer alan Mehmet Kışla Evi(Karpuz,2009a:735), ayrıca Karatay ilçesi Türbe Mahallesi, Mahmut Dede Sokak No.29'da yer alan Sinanlar evinde zemin kata kadar taş malzeme olmasının yanında üzerinde kerpiç malzeme de kullanılmıştır(Karpuz,2009a:751). Çumra ilçesi Büyükaşlama köyünde bulunan Büyükaşlama Köyü Mehmet Karakuşun Odasında duvarlarda kerpiç malzeme kullanılmıştır (Karpuz,2009b:1680). Daha birçok örneğini verebileceğimiz kerpiç yapılar benzerlik sağlamaktadır.

Birçok bölge ve yapıda farklı teknikler de kullanılmaktadır. Örneğin hımış tekniğine bakıldığında geleneksel bir yöntem olmasının yanı sıra Konya'da dolgu malzemesinde taş ve tuğla kullanımı ile birlikte Bağdadi tekniğinde ise ahşap dikmelerde çitelerin arasına kerpiç çamuru eklenerek üzerine kırıklı sıva ile uygulanmaktadır(Aygör,2015:270).

3.2.2. Taş

İncelenmiş olan yapılarda taş ağırlıklı olarak kullanılan malzemeler arasındadır.

Cami örneklerinde genel olarak beden duvarlarında, subasman seviyelerinde, girişlerde kullanılmaktadır. Özellikle Çaltı, Kervan köyü cami örneklerinde merdivenlerde, taş malzemenin farklı bir formu ve dizilimi ile minarelerde, çoğunlukla taşıyıcı sütunlarda da yoğun olarak kullanılmıştır.

Çeşmeler yapının yalak, hatıl bölümleriyle birlikte tamamen taş malzemeden yapılmıştır. Yalnızca Karaömerler köyü çeşmesi farklı malzeme ve teknikte yapılmış olup diğer tüm çeşmelerde taş malzeme kullanılmıştır.

Kuyu örneklerinde genel itibariyle su kuyusu, hatıl bölümleriyle birlikte tamamen taştan yapılmıştır.

Ev örneklerinde ve köy odalarında özellikle subasman seviyesinde taş malzeme kullanılmış olup, belli bölgelerde destekleyici olarak da yer alabilmektedir. Subasman

seviyesindeki bu taşlar genellikle yığma yapım tekniği ile oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra sekilerde, girişlerde, merdivenlerde çoğunlukla taş tercih edilmiştir.

Tandırların zeminde ve duvarlarda taş malzeme de yer almaktadır.

Konya Ahırlı ilçesi Aşağı Mahalle de yer alan Aşağı Çeşme tamamen kesme taşından inşa edilmiş olup(Karpuz,2009b:1140), Meram ilçesinde Sağlık kasabası merkezinde yer alan Sağlık Kerimin Çeşmesinde düzgün yonu taş kullanılmıştır(Karpuz,2009b:977). Ayrıca Karatay ilçesi Dedemoğlu Mahallesi Ayna Durak No.223'te yer alan Yavuşşarlar Evi subasmana kadar taş malzeme yer alırken daha üst katlarda taşın yerini kerpiç almıştır(Karpuz,2009a:757). Konya Meram ilçesi Cıvıloğlunda Mimar Sinan Sokak 24 numarada yer alan Cıvıloğlu'nda 24 Nolu Ev de subasmana kadar taş malzeme kullanılmıştır(Karpuz,2009a:725). Akören ilçesi Orhaniye Köy merkezinde yer alan Tekautlerin Odası taş temeller üzerine kerpiç duvarlı olarak yapılmıştır(Karpuz,2009b:1200). Birçok yapıda da görebileceğimiz taş malzeme evlerde, köy odalarında özellikle subasman seviyesinde yaygın olarak görülebilmekte ve benzerlik sağlayabilmektedir.

3.2.3. Ahşap

Yoğun olarak kullanılan malzemelerden biri de ahşaptır.

Çaltı, Kınık, Aşağıpınarbaşı, Çandır, Karaömerler, Kervan köyü camilerinde taşıyıcı sütunların alt kısmında veya genelinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Kapı ve pencerelerde kullanılan ahşap malzemeye Çaltı, Biçer, Güvenç, Çaldere, Aşağıpınarbaşı, Kervan köyü camilerinde rastlanmakla birlikte Kınık köyü cami pencerelerinde de ahşap malzeme yer almaktadır. Kadınlar mahfili olarak düzenlenen alanlarda genel olarak ahşap malzeme kullanılırken özellikle Kervan ve Aşağıpınarbaşı Cami mahfilleri güzel örnek oluşturmaktadır. Minberler ise Çaltı, Güvenç, Çaldere, Aşağıpınarbaşı, Kervan köylerindeki camilerde ahşaptan yapılmıştır. Yukarıpınarbaşı, Çandır, Karaömerler köyü camilerinde hem mihrap hem minber ahşaptır.

Meram İlçesi Girit Caddesi üzerinde yer alan Avanbey Cami mihrabında da görülen ahşap malzeme(Karpuz,2009a:120), Meram ilçesi Dikmeli köy merkezinde ilkokulun doğusunda yer alan Dikmeli Köyü Cami mihrap ve minberi ahşaptandır(Karpuz,2009b:854). Birçok örneğini de verebileceğimiz ahşap malzeme kullanımı benzer özellikler taşımaktadır.

Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Caminde tavan ve vaaz kürsüsü gibi birçok alanda ahşap malzeme yoğun olarak kullanılmıştır. Karaömerler köyü camisindeki vaaz kürsüsü, mihrap yanındaki dolaplarda ve Çaldere köyü camisinde de dolap gibi öğelerde de ahşap malzemeye yer verildiği görülmektedir. Çaldere, Çandır, Kervan köyü camilerinde tavanlar ise yenilenmiştir. Camilerde yer alan vaaz kürsüleri çoğunlukla ahşaptandır.

Çeşmelerde ahşap malzemeye rastlanılmamış olup, çingiraklı kuyu örneklerinde sadece seren düzeneğinin bir parçası olan ahşap direkler kullanılmıştır.

Ev örneklerinde genellikle tavan sistemlerinde ahşap kirişlemeli uygulama kullanılmış olup, Şaban Kaya'nın Evinin tavanı yenilenmiştir. Genel olarak evlerin kapı ve pencerelerinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Ramazan Adanır'ın Evi, Mehmet Kurt'un Evi, Bilal Bayrak'ın Evi, Rafet Koca'nın Evi Tevfik Çamurcu'nun Evinde genel olarak pencereler yenilenmiştir.

Süleyman Çetin'in Evi, Ramazan Adanır'ın Evi, Mehmet Kurt'un Evi, Muhammed Korkusuz'un Evi, Bilal Bayrak'ın Evi, Rafet Koca'nın Evi, Şaban Kaya'nın Evi, Tevfik Çamurcu'nun evinde oda içerisinde tamamı ya da birkaç tanesi yer alan yüklük, iki kapaklı dolaplar, çiçeklik, ağzıaçık gibi iç donatılar ahşaptan yapılmıştır.

Köy odası örneklerinde genel olarak tüm kapı ve pencerelerinde ahşap malzeme kullanılmış olup, Şakir Atık'ın Odası ve Mustafa Tarhan'ın Odasında sadece iç oda kapılarında ahşap malzeme yer almaktadır. Tavanlarda genel olarak ahşap kirişlemeli uygulama yer alırken yalnızca Mehmet Dinç'in Odasında tavan üzerine daha sonradan malzeme eklenerek yenilenmiştir. Şakir Atık'ın Odası, Mustafa Tarhan'ın Odası, Ahmet Koçyiğit'in Odası, Mehmet Dinç'in Odası, Muzaffer Sevinç'in Odası, İsmail Özyılmaz'ın Odası, Ali Kalıntaş'ın Odası ve Hasan Koç'un Odasında tamamı ya da birkaç tanesi bulunan yüklük, çiçeklik, iki kapaklı dolaplar, ağzıaçık gibi iç donatılar ahşap malzemedan yapılmıştır.

Tandır üzerine uzatılan örtülerde ahşap kullanılmış olup yalnızca Bayram Artık'ın Tandırının üzeri açık bırakılmıştır(Fotoğraf 243).

Konya Meram ilçesi Yeşildere Köyünde yer alan Yeşildere köyü Saat Hoca'nın Odasında Yüklük, çiçeklik, ağzıaçıklar ahşap süslemelidir(Karpuz,2009b:1071). Konya'da Mustafa Özdemir Evinde odalarda ahşap malzemedan yapılmış olan yüklük, çiçeklik, ağzıaçık ve gömme dolaplarla karşılaşılmaktadır(Aygör,2015:158). Daha fazla örneği de yer alan ahşap kullanımı ev ya da köy odası örneklerinde yer alan öğelerle benzemektedir.

3.2.4. Mermer

Mermer diğer malzemelere oranla daha az kullanılmıştır.

Çaltı, Biçer, Kınık, Güvenç, Çaldere, Aşağıpınarbaşı, Kervan köyü camisinde mihraplar, Biçer ve Kınık köyü camisinde minberler mermer malzemeden yapılmıştır. Cami levhalarında, özellikle Biçer, Aşağıpınarbaşı, Yukarıpınarbaşı köyü camisinde girişlerde yer alan merdivenlerde mermer malzemeye yer verilmiştir. Kınık köyü camisinde mihrap duvarı yanında duvarda belli bir seviyede mermer malzemeden yapılmış olan açıklıklar da bulunmaktadır.

Çeşme örneklerinde yalnızca Hacı Hasanlar Çeşmesi, Çandır, Kervan, Karaömerler köyündeki çeşmeler üzerinde yer alan levhalar mermerdendir. Karaömerler köyü çeşmesinde ayrıca üst kısımlarında da mermer malzeme yer almaktadır(Fotoğraf 106).

Ele alınan kuyu, ev, köy odası, tandır örneklerinde genel olarak mermer malzemeye rastlanılmamış olup ev ve köy odası örneklerinde belli başlı eşyalarda bulunmaktadır.

Konya Karatay Kadı İzzeddin (Karpuzoğlu) Caminin mermer mihrabı bulunmaktadır(Karpuz,2009a:188). Fazlasıyla örneği bulunan mermer malzeme kullanımı benzerlik özellikler göstermektedir.

3.2.5. Tuğla

İncelenen yapılarda tuğla az kullanılan malzeme olmuştur.

Çandır Köyü Camisinde beden duvarlarında yer almaktadır. Karaömerler köyü çeşmesi de tuğladan yapılmıştır. Ev ve köy odası örneklerinde ise çoğunlukla bacalarda kullanılmıştır. Genel olarak farklı örneklerde baca gibi birçok alanda tuğla malzeme kullanılabilmektedir.

3.2.6. Alçı

Alçı malzeme yalnızca Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Cami harimde yer alan yarım daire kemerli revzen pencereler üzerinde görülmektedir(Fotoğraf 8).

3.3. Mimari Elemanlar

3.3.1. Taşıyıcı ve Destekleyiciler

Camilerde taşıyıcı yükler genel anlamda duvarlara verilirken, cami içerisinde yer alan betonarme sütun ya da ahşap direklerle de desteklenebilmektedir. Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Caminde sekizgen kesitli ahşap direkler üzerinde yer alan yarım daire kemerler harim duvarlarına taşıyıcılık sağlamaktadır. Çaltı, Kınık, Yukarıpınarbaşı, Çandır, Karaömerler, Kervan köyü camisinde ise kare kesitli sütunlar yer almaktadır. Camilerde bulunan kadınlar mahfili ise genellikle sütunlar tarafından desteklenirken bazen de köşeye oturtulmuş bir biçimde yapılmıştır. Bunun yanı sıra ev ve köy odası örneklerinde kolonlar da yer alabilmektedir. Ayrıca Selahattin Yılmaz'ın Evi, Ramazan Adanır'ın Evi, Bilal Bayrak'ın Evi, Tevfik Çamurcu'nun Evi, Sefer Erdem'in Evi, Muhammer Korkusuz'un Evinde giriş önüne ahşap direklerle desteklenen örtü uzatılmıştır.

Şakir Atik'in Odası, Ali Kalıntaş'ın Odası, Hasan Koç'un Odası ve İsmail Özyılmaz'ın Odasında da örtü girişe uzatılarak desteklenmiştir.

3.3.2. Örtü Sistemleri

Camilerin üst örtülerinde genellikle alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmış olup yenilenmeler de mevcuttur. Minarelerin üzeri ise konik külahla örtülmüştür.

Çeşmelerde üst örtü genelde taş malzemeden yapılmış düz bir biçimdedir. Özellikle Sarı Çeşme, Güvenç, Kavutçu'nun Çeşmesi üst örtüleri benzer özellik göstermektedir. Hacı Hasanlar Çeşmesi üzerine daha sonradan eğimli bir üst örtü eklenmiştir.

Evlerde genellikle düz toprak dam kullanılırken zamanla üzerinde ekletilerle yenilenmeler yapılmıştır. Şaban Kaya'nın Evi, Ramazan Adanır'ın Evi, Mehmet Kurt'un Evi, Tevfik Çamurcu'nun Evi ve Muhammer Korkusuz'un Evinde alaturka kiremitli çatı sistemi kullanılmıştır.

Köy odalarında genel olarak düz toprak dam kullanılmış olup onarımlar da mevcuttur. Mustafa Gün'ün Odası ahşap kırma çatılıdır. Mustafa Tarhan'ın Odası ve Mehmet Dinç'in Odasında alaturka kiremitli çatı sistemi yer almaktadır.

Tandır örneklerinde ise genellikle ahşap malzemeli bir üst örtü uzatılmış durumdadır.

Ayrıca camilerdeki iç tavan kısımları genellikle düz tutulmuştur. Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Cami tavan sisteminde ise ahşap direkler kullanılmıştır. Evlerin ve köy odalarda genellikle ahşap kirişlemeli tavan sistemi kullanılmıştır.

Meram ilçesi Sağlık Kasaba Meydanı Yukarı Cami'nin kuzeyinde bulunan Sağlık Çavuşun Odasında toprak dam üzerine çatı oturtulmuş biçimdedir (Karpuz,2009b:1069). Birçok köy odası ve evlerde benzer şekilde üst örtülere rastlanabilmektedir.

3.4. Yapı Elemanları

3.4.1. Kapı

Camiler, evler ve köy odalarında kullanılan kapılar genelde sade bir biçimde yapılmışlardır. Genellikle evlerde bir girişi bulunan avlu kapıları büyük tutulmuştur. Şaban Kaya'nın Evinde iki avlu girişi bulunmaktadır. Ev içerisine girişi sağlayan genelde bir kapı yer almaktadır. Köy odası ve evlerde kullanılan kapılar genelde ahşap malzemeden tek kanatlı olarak yapılmıştır.

Camilerin tek taraftan girilen avlu kapıları ile birlikte genellikle iç kısma girişi sağlayan bir kapı yer almaktadır. Bunun yanı sıra mekanları arası girişi sağlayan kapılar genellikle tek kanatlıdır.

3.4.2. Pencere

Cami, ev ve köy odalarında kullanılan pencereler genellikle sade bir biçimde kare ya da dikdörtgen formlu olarak yapılmıştır. Ahşap malzeme ağırlıklı olarak kullanılmış olup bazıları da daha sonradan yenilenmiştir.

Camilerde pencereler genel itibarıyla alt kısımda daha büyük üst kısımlarda daha küçük olacak şekilde yerleştirilmiştir. Pencerelerde demir parmaklıklar da kullanılabilmektedir. Yukarıpınarbaşı köyü caminde girişte yer alan yuvarlık kemerli pencere üzerlerinde renkli camlar da kullanılmıştır(Fotoğraf 90). Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Caminde harimde alçı revzen teknikli pencereler yer almaktadır.

Evlerde de genellikle pencereler kare, dikdörtgen formda ahşaptan veya yenilenmiş şekildedir. Evlerde bazen sofa pencereleri daha küçük tutabilirken, odalardaki pencereler daha büyük boyutta da olabilmektedir. Genellikle sofa ve odalarda en fazla iki pencereye yer verildiği görülmektedir.

Köy odası örneklerinde ise kare veya dikdörtgen formlu pencereler çoğunlukla ahşap malzemedan yapılmış ya da yenilenmiştir. Genelde ara bölüm penceresi daha küçük ölçekte iken oda pencereleri daha büyük tutulmuştur. Demir parmaklıklı olarak da yapılabilmektedir. Ara bölümde bazen pencere açıklığı olmayıp, en fazla iki pencere bulunmaktadır. Oda içerisinde en fazla üç pencereye rastlanılmıştır. Köy odalarında genellikle güney ve doğu cephelerde pencere kullanımı daha çok yaygındır.

3.4.3. Mahfil

Genellikle harimin kuzey cephesine yerleştirilen kadınlar mahfili olarak düzenlenmiş mekanlarda çoğunlukla ahşap malzeme kullanılmış olup etrafı korkuluklarla çevrelenmiştir.

Aşağıpınarbaşı Köyü Cami mahfili ahşap direk ve yuvarlak kemerlerle desteklenirken diğer örnekler genellikle sütun ve ahşap direklerle taşınarak ya da köşeye yerleştirilmiş bir biçimde yapılmışlardır.

Kervan köyü camisi mahfili tamamen ahşap malzemedan yapılmış olup güzel örnek oluşturmaktadır(Fotoğraf 75). Çaldere, Güvenç, Kınık köyü cami mahfilleri önünde yarım daire formu çıkması da bulunmaktadır.

Konya Başarakavak Yukarı Cami Kadınlar Mahfili(Karpuz,2009b:845), benzerlik göstermektedir.

Konya Keçeciler Camisi mahfili taş kaide üzerine oturan ahşap direklerle taşınmakta olup(Çetinaslan,2012:205) çalışmamızda incelenen Kervan Köyü Cami mahfiline benzemektedir.

3.4.4. Mihrap

Mihraplar genellikle benzer özelliktedir. Mermer veya ahşap malzemedan yapılmıştır. Harimde güney cephenin ortasında bulunmaktadır.

Çaltı ve Kınık köyü cami mihrapları benzer özellik göstermekte olup, sade bir biçimde yapılmıştır. Güvenç, Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Cami, Kervan köyü cami mihrapları da yalın bir biçimde yapılmıştır. Biçer köyü cami mihrabında yoğun bitkisel süsleme yer alırken, Çaldere köyü cami mihrabında nesnel süsleme bulunmaktadır. Yukarıpınarbaşı ve Karaömerler köyü cami mihrapları benzer yapıdadır.

3.4.5. Minber

Benzer yapıda olan minberler güneybatı cepheye yerleştirilmiş olup mermer ya da ahşap malzemeden yapılmıştır. Genellikle korkuluklarda ajur tekniği kullanılmıştır. Yan aynalıkta ise süsleme yer alabilmektedir. Genel olarak minberler sadedir. Yukarıpınarbaşı ve Kervan köyü camilerindeki minberler diğerlerine göre daha yoğun bezemeye sahiptir. Çandır köyü cami minberi ise daha yeni bir düzenleme ile yapılmıştır.

3.4.6. Vaaz Kürsüsü

Genellikle ahşaptan yapılan vaaz kürsüleri sade bir biçimde harimin güneydoğu köşesine yerleştirilmiştir. Aşağıpınarbaşı, Karaömerler köyü camilerindeki vaaz kürsüsü üzerinde ajur tekniği de kullanılmış olup diğerlerinden farklıdır.

3.4.7. Minare

Minareler çoğunlukla kuzeydoğu ve kuzeybatı cephede konumlandırılmıştır. Benzer özellikler gösteren minareler kare ya da sekizgen kaide üzerine silindirik gövdeli ve tek şerefeli olarak yapılmıştır. Camilerin tamamında bir minare bulunur. Genellikle taş malzeme kullanılarak inşa edilmiştir.

Aşağıpınarbaşı, Karaömerler, Çaltı, Biçer, Güvenç ve Çaldere köyü camilerinde minare yapı duvarına bitişik bir biçimde verilmiştir. Çandır, Kervan, Kınık köylerinde ise cami kütesinden biraz daha uzakta verilerek bağımsız olarak yerleştirilmiştir.

Çaltı, Güvenç, Yukarıpınarbaşı ve Çaldere köyü cami minarelerinde genel olarak şerefe altında, külahın üstünde veya petek kısmında turkuaz renkte şerit yer almaktadır. Ayrıca şerefe altına mukarnas ya da sarkıtlarda yer alabilmektedir. Şerefe korkulukları ise çoğunlukla ajur tekniklidir.

Kınık, Biçer, Aşağıpınarbaşı, Kervan ve Karaömerler köyü cami minareleri daha sade yapılmıştır. Çandır Köyü cami minaresinde ise taşların farklı renkte dizilmesi diğerlerinden farklı bir görünüş kazanmıştır.

3.5. Süsleme

3.5.1. Bitkisel Süsleme

Biçer köyü cami mihrabı yoğun bezemeli bir biçimde yapılmış olup üzerine işlenen çiniler boyama uygulamasının bir sonucudur. Mihrabın özellikle niş bölümünde yoğunlaşan lale, çiçek motifi kompozisyonları ile birlikte mihrabın tamamında da aynı süsleme bulunmaktadır. Ayrıca mihrap duvarının iki yanında yaprak motifleri, vazoda çiçek motifleri ile aynı kompozisyon devam ettirilmiştir. Mihrapta genellikle lacivert ve kırmızı renkler hakimdir(Fotoğraf 19).

Yukarıpınarbaşı köyü cami genel olarak yoğun bezemeye sahip olup özellikle cami içerisinde duvarlar üzerinde, pencere kenarlarında, tavanda rumi, palmet kompozisyonları oluşturulmuş olup ayrıca pencere kenarlarında çiçek ve yaprak motifleriyle birlikte de bütünlük sağlanmıştır. Bunun yanı sıra minberin yan aynalık bölümünde renkli yaprak motiflerine yer verilmiştir. Cami içerisinde kırmızı, yeşil, turkuaz ve sarı renkler hakimdir.

Kervan köyü cami minberinde yan aynalık üzerinde ise kıvrımlı motifler, rumi motifleri kullanılmıştır.

Aşağıpınarbaşı köyü çeşmesinde gövde üzerine palmet ve rumi motifleri işlenmiştir(Fotoğraf 99). Kınık köyü çeşmesi kemer köşeliklerinde üç adet gülbezek motifi yer almaktadır(Fotoğraf 112).

İncelenen kuyu, köy odası, tandır örneklerinde bitkisel bezemeye rastlanılmamış olup ev örneklerinden yalnızca Hasan Ekici'nin Evinde ağzıaçık üzerinde yer alan palmet ve rumi motifleri yer almaktadır (Fotoğraf 142).

Konya'da Başarakavak Yukarı Cami minber aynalıkları üzerinde stilize bitkisel motifler yer almaktadır (Karpuz,2009b:844). Özellikle çalışmamızda yer alan Kervan Köyü Cami minberi ile benzer özelliklere sahiptir.

Konya Karatay ilçesi Üçler Senti Arslanlı Kışla Sokak'ta bulunan Hacı Mustafa Çeşmesi kemer köşeliklerinde gülbezekler yer almaktadır (Karpuz,2009a:551). Aynı şekilde Karatay ilçesi Sedirler caddesi üzerinde Sarnıç mahallesinde bulunan Sarnıç Çeşmesinde alınlıkta kemer üzerinde gülbezekler bulunmaktadır (Karpuz 2009a:607). İncelemiş olduğumuz Kınık Köyü Çeşmesi ile benzerlik gösteren örneklerdir.

3.5.2. Geometrik Süsleme

Biçer, Güvenç, Çaldere, Aşağıpınarbaşı Merkez Safa, Karaömerler cami minberlerinde korkuluk kısımlarında ajur tekniği uygulanmış olup aynı şekilde Yukarıpınarbaşı, Kınık ve Kervan köyü minberlerinde korkuluk kısımlarında ajur farklı formlarda yer almaktadır. Biçer köyü cami mihrabı üzerine yıldız motifleri yapılmıştır. Aşağıpınarbaşı Merkez Safa cami vaaz kürsüsü üzerinde ajur uygulamaları da bulunmaktadır. Yukarıpınarbaşı köyü cami giriş kapısı etrafında çevrelenen zincir motifi, cami içerisinde tavan kısımlarında yer alan yıldız motifleri, mihrabında özellikle çerçevelerde yıldız kompozisyonları oluşturulmuştur.

Çandır köyü cami minberi üzerinde de yıldız motifleriyle geometrik kompozisyon oluşturulmuştur. Karaömerler köyü cami giriş kapısı kanatları üzerinde, vaaz kürsüsünde, kitaplık kapaklarında, taşıyıcı ayakların ve duvarlarda belli bir seviyede ahşap malzeme üzerinde, mihrabında aynı şekilde yıldız kompozisyonları ile minberde yan aynalık ve süpürgelik bölümünde de kabartma halinde kompozisyonlar oluşturulmuştur. Ayrıca Karaömerler köyü cami giriş kapısının üst bölümünün her iki yanında birer çarkıfelek motifi yer almaktadır(Fotoğraf 59). Kervan köyü cami mihrabı üzerinde ise bazı çizgisel detaylar da kullanılmıştır.

Konya’ da yer alan Araplar Cami’nde ajur tekniğinde minber korkuluklarında geometrik motifler işlenmiştir(Karpuz,2009a:112). Daha fazla yapıda da görebileceğimiz bu uygulama çalışmamızda yer alan ajur tekniklerine benzerlik sağlamaktadır.

Ele alınan kuyu, ev, köy odası, tandır örneklerinde geometrik süslemeye rastlanılmamış olup çeşmelerden yalnızca Aşağıpınarbaşı köyü çeşme gövdesi kenarları zencerek motifiyle çevrelenmiştir.

3.5.3. Nesnel Süsleme

Çaldere köyü cami mihrabında güzel bir örnek olan perde ve kandil motifi bulunmaktadır(Fotoğraf 29).

Konya Kadınhanı Çavundur Cami mihrabı(Uslu Bülbül & Çevrimli,2021:862), Konya Araplar Camisinde mihrapta iki yana çekilmiş perde motifi ve kandil motifi yer almaktadır(Karpuz,2009a:112). Çaldere Köyü Cami mihrabı ile benzetilmektedir.

3.5.4. Yazılı Süsleme

Çaldere köyü cami minaresinde külâh altında lacivert zemin üzerinde beyaz renkli kufi yazı yer almaktadır.

Camilerde genellikle harim içerisinde Allah, Muhammed yazılı küçük levhalara yer verilmiştir. Mihraplarda alınlık üzerindeki çerçevelerde genellikle “Fevelli Vechake Şatral Mescid-il Haram” ayeti (Bakara Suresi 149. Ayet) veya “Küllema dehale aleyha Zekerıyya’l mihrap” ayeti (Al-i İmran Suresi 37. Ayet) bulunmaktadır.

“Küllema dehale aleyha Zekerıyya’l mihrap” ayeti (Al-i İmran Suresi 37. Ayet) Seydişehir Seyyid Harun Veli Camii mihrabında da yer almaktadır (Uslu Bülbül & Çevrimli,2021:852). Bu gibi örnekler benzerlik göstermektedir.

Minberlerin önündeki aynalık bölümünde de ayet levhaları yerleştirilmektedir. Biçer köyü cami mihrabının iki köşesinde Allah, Muhammed yazıları ile çerçevelerinde Ayet’el Kürsi yer almaktadır. Çaldere, Aşağıpınarbaşı Merkez Safa Cami mihrapları üzerine Allah, Muhammed yazıları levha şeklinde yerleştirilmiştir. Yukarıpınarbaşı ve Çaltı köyü cami giriş kapısı üzerinde, Yukarıpınarbaşı köyü cami hariminde duvarda ve mihrabın iki yanında, Karaömerler köyü cami mihrabı köşeliklerinde Allah ve Muhammed yazılı ifadeler yer verilmiştir.

Ayrıca Yukarıpınarbaşı Köyü Cami hariminde Haşr Suresinin son ayetleri şerit halinde duvarı çevrelemektedir. Karaömerler köyü cami giriş kapısı kanatlarına da ayet levhaları yerleştirilmiştir. Genellikle yazılı süslemelerde sülüs hat kullanılmıştır.

Konya Karatay ilçesi Civar Mahallesi Şehit Nazım Bey Caddesinde bulunan Asmalı Hatip Sultan Caminde Ayyıldız içinde alınlıkta görülen mihrap ayeti bulunmaktadır (Karpuz,2009a:114). Mihrap ayeti ile benzerlik sağlamaktadır.

İncelenen kuyu, köy odası, tandır örneklerinde yazılı süslemeye yer verilmemiş olup, çeşmelerden sadece Hacı Hasanlar Çeşmesi üzerinde yer alan mermer levhada Besleme ifadesi bulunur.

SONUÇ

Konya ili Selçuklu ilçesine bağlı olan Aşağıpınarbaşı, Biçer, Çaldere, Çaltı, Çandır, Güvenç, Karaömerler, Kervan, Kınık ve Yukarıpınarbaşı köylerindeki kırsal mimarlık örnekleri tüm yönleriyle incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Camiler, Çeşmeler, Kuyular (Çıngıraklı Kuyu), Köy Odaları, Evler ve Tandır Örnekleri özellikleriyle birlikte verilmiştir. Köylerde yer alan bu yapıların genellikle benzer özellikler taşıdığı gözlemlenmiştir.

Camiler genellikle onarımla yenilenmiş olmalarının yanında daha yakın tarihli olarak yapılmıştır. 1918 yılında inşa edilen Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami ise daha eski tarihli bir yapı olarak yer almıştır.

Çalışmamızdaki köy çeşmeleri plan ve mimari özellikleri ile benzerlik içerisinde olmalarının yanı sıra bazı örnekler günümüzde kullanılmıyor olsa da geleneği ve çeşme kültürünü yansıtan yapılar olmuştur. Özellikle çeşme ve kuyu örneklerinde görülen hatıl bölümünün kırsal alanlarda oldukça yaygın olduğu da söylenebilmektedir.

Tarihimize ışık tutan çıngıraklı/ serenli kuyuların ise bazı köylerde halen yer aldığı ve bu kültürün devam ettirildiği de görülmektedir. Su çekmeyi kolaylaştıran seren düzeneğindeki kuyular genellikle hasar görmüş olsa da kırsal mimariyi yansıtan güzel örneklerdir.

İncelenen evlerin genellikle iç sofalı, mabeynli plan düzenine sahip oldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca iç mekânda yer alan düzenlemeler köy evlerinin özelliklerine uygun bir biçimde yapılmıştır. Köy odaları da geleneksel şemada benzerlik göstermekte olup genellikle mabeyin ve tek odanın bulunduğu örneklerle de karşılaşmıştır.

Gelenekseli yansıtan kerpiç malzeme kullanımı genellikle evlerde ve köy odalarında kullanılmış olup kamış saz dallarla yapılan düz toprak dam örtü ile birlikte bütünleşmiştir. Yapılarda çoğunlukla ahşaptan attan çakmalı kirişli tavan sistemi uygulanmıştır. Odalarda yer alan çiçeklik, yüklük, çift kapaklı dolaplar ve ağzıaçıklar yine ev ve odalarda geleneksel kültürünü yansıtan unsurlar arasındadır.

Tandır örneklerinde ise yapım aşamaları, kullanım alanları ve plan düzenleri birbirine oldukça benzeyen bu yapılar genellikle evlerde avlu köşesine yerleştirilmiştir. Tandır geleneğini yaşatan bu yapılar özel killi toprakla hazırlanan harçlar ile yapılmıştır.

Yapılar günümüz şartlarına bağlı olarak yenilenmiş olan örnekler yer alsa da çoğunlukla plan, kullanılan malzeme ve teknik, süsleme gibi yönlerden benzerlik gösteren ve köylerdeki kırsal mimarinin tüm özelliklerini taşımaktadırlar.

Gösteriştten uzak sade bir biçimde inşa edilen örneklerin hepsi ayrı bir biçimde bir mimari unsuru yansıtan yapılar olmuştur. Bu tür yapılara sahip çıkılmalı ve kırsal mimariye önem verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aka, Ali Sabri (2007). *Konya Şehrinin Kuruluş ve Gelişimini Etkileyen Coğrafi Faktörler*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akın, Ahmet (2016). Tarihi Süreç İçinde Cami ve Fonksiyonları Üzerine Bir Deneme. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(29), 179-211.
- Aksakal, Erdi (2019). Türk Kültüründe Eril Mekân Örneği; Köy Odaları. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 25 (98) , 292-295.
- Argun, Mustafa Şamil & Doğan, İsmail Sait (2012). Bitlis Yöresinde Tandır Üretimi ve Üretilen Tandırın Mineral İçerikleri. *III. Geleneksel Gıdalar Sempozyumu Bildiri Kitabı*(s. 93-95), 10-12 Mayıs 2012, Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Aydın, Dicle & Büyükaşahin Sıramkaya, Süheyla (2017). Son Dönem Konya Camilerinde Biçimsel Arayışın Analizi. *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, 12(24), 67-84.
- Aygör, Erkan (2015). *19. Yüzyıl Sonu Ve 20. Yüzyıl Başlarında Konya Evlerinin Mimari Gelişimi ve Değişimi*. Doktora Tezi Cilt I, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bahargülü, Nurcan (2021). *Geleneksel Boldavin Evleri*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Baykara, Tuncer (1998). *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya*(2. Baskı). Arı Ofset Matbaacılık.
- Bozkurt, Tolga (2015). Konya-Hatunsaray (Lystra) Ve Çevresindeki Cami ve Mescitler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 55(1), 1-54.
- Bozkurt, Tolga (2016). Konya Gökyurt(Kilistra) Köy Odaları. *Milli Folklor Dergisi*, (109), 201-216.
- Çaycı, Ahmet (2015). Zaman ve Sanat Bağlamında Çark-ı Felek Motifi. *Uluslararası İslam Medeniyetinde Zaman Sempozyumu II.Cilt* (s.299-305), 01-11 Ekim 2015, Konya.

- Çelebi, Hasan & Karpuz, Haşim (2023). Konya Evlerinde Cephe Tasarımları. *Palmet Dergisi*, (4), 51-82.
- Çetinaslan, Mustafa (2012). Konya Cami ve Mescitlerindeki Mahfiller. *İSTEM*, (20), 197-218.
- Delibaş, Reyhan Merve & Erten, Erkin (2016). Kırsal Mimari Bağlamında Konya Halkapınar Evlerinin Mimarisi Üzerine Bir İnceleme. *Ç.Ü. Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 34(3), 95-105.
- Erdem, Aylin Ü.(2013). Arkeolojik ve Etnografik Veriler Işığında Doğu Anadolu Tandırları. *TÜBA- AR Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi*, (16), 111-132.
- Gökbel, Firdevs Müjde & Avcı, Muharrem (2022). Geçmişten Günümüze Anadolu Coğrafyasında Toprak Tandırların Kullanımı. *International Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636-7637), 7(44), 1785-1791.
- Gürsoy, Elif (2022). Süslemeli Bir Köy Odası: Selçukler Kasabası Hacılarının Odası. *Milli Folklor*, 17(134), 172-181.
- Hacıgökmen, Mehmet Ali (2011). Türkiye Selçukluları Zamanında Konya'nın Devlet Merkezi Oluşu. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 231-260.
- İçli, Hasan Hüseyin (2001). *Dünden Bugüne Konya*. Mezuniyet Çalışması, Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Lefkoşa.
- Kafescioğlu, Ruhi (1949). *Orta Anadolu'da Köy Evlerinin Yapısı*. İTÜ Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Karpuz, Haşim (2000). *Konya Köy Odalarının Kültür ve Sanat Değeri*. Emin Bilgiç Hatıra Kitabı, İstanbul, 319-361.
- Karpuz, Haşim (2001). *Konya'da Halk Mimarisi*. Erdem, 13(38), 223-236.
- Karpuz, Haşim (2009a). *Türk Kültür Varlıkları Envanteri: Konya 42*. (C:I) Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Karpuz, Haşim (2009b). *Türk Kültür Varlıkları Envanteri: Konya 42. (C:II)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Karpuz, Haşim (2009c). *Türk Kültür Varlıkları Envanteri: Konya 42. (C:III)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Koçyiğit, Fazilet (2019). Osmanlı Mimarisinde Meydan Çeşmeleri. *Akdeniz Sanat*, 13, 339-354.
- Konyalı, İbrahim Hakkı (2007). *Abideleri ve Kitabeleriyle Konya Tarihi*, Konya.
- Kopar, İbrahim (2008). Hasan Dağı'nda (Aksaray-Niğde) Hala Önemini Koruyan Basit Su Yapıları: Sarnıçlar ve Kuyular. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13(19), 167-187.
- Köşklü, Zerrin (2005). Eski Erzurum Mutfağında Tandır: Yapılışı, Kullanımı ve Doğu Anadolu'daki Yeri Üzerine. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (2), Eskişehir, 155-177.
- Köşklü, Zerrin & Özkul Fındık, Nurşen (2021). Erzurum Kırsalında Tandır Kültürü Ve Tandır Ekmeği. *Milli Folklor*, 17(132), 262-285.
- Kulak Torun, Firdevs & Kurak Açıcı Funda (2023). Tarihi Yerleşmelerde Batı Etkisinde (Geç) Osmanlı Dönemi Camileri: Konya/Sille Ak Cami. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 29-47.
- Kunduracı, Osman (2005). Konya-Karapınar Evlerinden Örnekler. *Sanat Tarihi Dergisi*, 14(2), 75-102.
- Kunduracı, Osman (2016). Geleneksel Konya Evlerinde Çiçeklik. *Uluslararası Kültür, Sanat, Folklor Kongresi Sanat Etkinlikleri*, 1 Mart 2016 Rostov-na –Don Rusya, 3-12.
- Kunduracı, Osman, Bahargülü, Nurcan& Yiğiter, Elif (2020). Türk Evinde Oda ve Odayı Biçimlendiren Unsurlar. *Tarih ve Kültür Gerçekler ve Değerler Akademik Başarıların Yıldönümüne Adanmış Makalelerden Oluşan Bir Koleksiyon, Naile Velihanlı'ya Armağan*, Bakü, 467-484.
- Mutlu, Mehmet & Bozkurt, Tolga (2023). Konya-Hatunsaray (Lystra) Ve Çevresindeki Su Yapıları. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 63(1), 686-745.

- Mutlu, Mehmet (2014). *Konya'da Su Mimarisi*. Doktora Tezi I. Cilt, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Oral, Murat & Başar, Mehmet Emin (2006). Konya Kent Merkezinde Yer Alan Camilerin Mimari Özellikleri Açısından Analitik Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 21(3), 143-156.
- Özçakı, Meltem (2018). Yorumlanan Cami Mimarisi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(23), 459-483.
- Özdemir, Hüseyin (2023). Günümüz Cami Mimarisindeki Yaklaşımlar: Konya Kent Merkezindeki Cami Örnekleri. *Online Journal of Art and Design*, 11(1), 59-70.
- Özer, Serkan (2008). Geçmişten Günümüze Kent-Çevre İlişkisi İçinde Çeşmeler. *Sanat Dergisi*, (13), 129-134.
- Özgür, Bekir (2019). *Eskiçağda Doğu Anadolu Medeniyetlerinde Tandır, Ocak Kültürleri ve Gelişimleri*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan,
- Özkan, Adem (2012). Geçmişten Günümüze Konya İli Akören İlçesinde Bulunan Köy Odaları. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 1-4.
- Sertyüz, Nurcan (2022). *Anadolu Türk Evi'nde Ahşap Üzeri Kalemşi Bezeme*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Sevindi, Burak (2020). *Konya ve Çevresinde Yer alan Vakıf Kayıtlarında Ulu Cami Olarak Geçen Camiler*. Yüksek Lisans Tezi, Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Sözen, Metin & Dülgerler, Osman (1979). Konya Evlerinden Örnekler. *O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 5(1), 79-100.
- Tuncer, Bayram & Şafak, Leyla (2022). Tarihi Coğrafya Açısından XVI. Yüzyıl'da Konya Şehri ve Şehirselle Fonksiyonları. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 319-333.
- Uslu Bülbül, Zehra & Çevrimli Nilgün (2021). Konya Camilerindeki Ahşap Mihraplardan Örnekler. *Sanat Tarihi Dergisi*, 30(2), 845-883.

Veren, Ergün (2015). Sarayönü Yöresi Kültüründe Seren(Çıngıraklı Kuyu). *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı*(s.260-284), 24-26 Ekim 2014, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları 8.

ELEKTRONİK KAYNAK

<https://www.guideoftheworld.net/map/turkey/konya/konya-map.jpg> [Erişim:01.06.2024].

SÖZLÜ RÖPORTAJLAR

Ali Kalıntaş (2024). “Ali Kalıntaş’ın Odası”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 16:35.

Ali Özçelik (2024). “Kınık Köyü Tarihçesi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 11:00.

Bayram Artık (2024). “Bayram Artık’ın Evi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 18:30.

Bekir Tok (2022). “Çaltı Köyü Tarihçesi”, Kişisel İletişim, 07.08.2022, saat 18:08.

Bilal Bayrak (2024). “Bilal Bayrak’ın Evi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 16:50.

Fikriye Karataş (2024). “Selahattin Yılmaz’ın Evi ve Fikriye Karataş’ın Odası”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 10:45.

Hüseyin Beypınar (2024). “Yukarıpınarbaşı Köyü Tarihçesi ve Çeşmeleri”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 15:33.

Mahmut Palancı (2024). “Çaldere Köyü Tarihçesi ve Mustafa Gün’ün Odası” , Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 12:35.

Mehmet Kurt (2022). “Mehmet Kurt’un Evi”, Kişisel İletişim, 07.08.2022, saat 14:52.

Mehmet Öztürk (2024). “Çandır Köyü Tarihçesi ve Hasan Koç’un Odası”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 16:27.

Musa Korkusuz (2024). “Karaömerler Köyü Tarihçesi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 14:17.

Mustafa Artık (2024). “Kervan Köyü Tarihçesi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 18:47.

Muzaffer Sevinç (2024). “Muzaffer Sevinç’in Odası” Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 17:00.

Rafet Koca (2024). “Aşağıpınarbaşı Köyü Tarihçesi ve Rafet Koca’nın Evi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 17:12.

Sefer Erdem (2024). “Sefer Erdem’in Evi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 16:40.

Ramazan Adanır (2024). “Güvenç Köyü Tarihçesi ve Ramazan Adanır’ın Evi”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 11:50.

Yasin Yüce (2022). “Sarı Çeşme”, Kişisel İletişim, 07.08.2022, 15:47.

Muhtarlar ile Yapılan Sözlü Röportajlar

Fahrettin Şahingeri (2024). “Genel Biçer Köyü Hakkında ”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 10.00.

İsmail Yıldırım (2024). “Genel Çaldere Köyü Hakkında”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 12:40.

Mehmet Ali Çiftçi (2024). “Genel Çaltı Köyü Hakkında”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 09:10.

Muhammed Gün (2024). “Genel Kervan Köyü Hakkında ”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 19:00.

Mustafa Açılgöz (2024). “Genel Karaömerler Köyü Hakkında”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 14:00.

Mustafa Arslan (2024). “Genel Güvenç Köyü Hakkında ”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 11:36.

Mustafa Yavuzör (2024). “Genel Yukarıpınarbaşı Köyü Hakkında”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 15:45.

Naim Yılmaz (2024). “Genel Kınık Köyü Hakkında”, Kişisel İletişim, 29.05.2024, saat 11:00.

TABLOLAR

Sütun1	Sütun2	Sütun3
CAMİLER	Kareye Yakın Dikdörtgen Planlı	Dikdörtgen Planlı
Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami	X	
Biçer Köyü Cami	X	
Çaldere Köyü Cami	X	
Çaltı Köyü Cami		X
Çandır Köyü Cami	X	
Güvenç Köyü Cami	X	
Karaömerler Köyü Cami		X
Kervan Köyü Cami		X
Kınık Köyü Hediye Nur Solmaz Cami	X	
Yukarıpınarbaşı Köyü Cami	X	

Tablo 1: Plan Özelliklerine Göre Camiler

ÇEŞMELER	Plan Özelliklerine Göre			Cephe Formlarına Göre		
	Kareye Yakın Dikdörtgen Planlı	Dikdörtgen Planlı	Hatılarıyla L Planlı	Teğet Kemer	Sivri Kemer	Basık Kemer
Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi		X				
Çaltı Köyü Çeşmesi			X		X	
Çandır Köyü Çeşmesi		X				
Güvenç Köyü Çeşmesi	X					
Hacı Hasanlar Çeşmesi	X					
Karaömerler Köyü Çeşmesi		X			X	X
Kavutçu'nun Çeşmesi	X					
Kervan Köyü Çeşmesi		X				
Kınık Köyü Çeşmesi			X	X		X
Sarı Çeşme	X					

Tablo 2: Plan ve Cephe Özelliklerine Göre Çeşmeler

Sütun1	Sütun2	Sütun3	Sütun4	Sütun5
KUYULAR	DİREK	HATIL	ZİNCİR	KOVA
Aşağıpınarbaşı Köyü Kuyusu	X	X		
Biçer Köyü Kuyusu	X	X		
Çaltı Köyü Kuyusu	X	X		
Güvenç Köyü Kuyusu	X	X		
Kınık Köyü Kuyusu	X	X	X	X

Tablo 3: Seren Düzenindeki Yapı Unsurlarına Göre Kuyular

Sütun1	Sütun2	Sütun3	Sütun4
EVLER	DIŞ SOFALI	İÇ SOFALI	MABEYNLİ
Bayram Artık'ın Evi	X		
Bilal Bayrak'ın Evi			X
Hasan Ekici'nin Evi			X
Mehmet Kurt'un Evi		X	
Muhammer Korkusuz'un Evi		X	
Rafet Koca'nın Evi			X
Ramazan Adanır'ın Evi			X
Sefer Erdem'in Evi			X
Selahattin Yılmaz'ın Evi			X
Süleyman Çetin'in Evi			X
Şaban Kaya'nın Evi		X	
Tevfik Çamurcu'nun Evi		X	

Tablo 4: Plan Özelliklerine Göre Evler

ÖRTÜ SİSTEMLERİ		
EVLER	Düz Toprak Dam	Alaturka Kiremit
Bayram Artık'ın Evi	X	
Bilal Bayrak'ın Evi	X	
Hasan Ekici'nin Evi	X	
Mehmet Kurt'un Evi		X
Muhammer Korkusuz'un Evi		X
Rafet Koca'nın Evi	X	
Ramazan Adanır'ın Evi		X
Sefer Erdem'in Evi	X	
Selahattin Yılmaz'ın Evi	X	
Süleyman Çetin'in Evi	X	
Şaban Kaya'nın Evi		X
Tevfik Çamurcu'nun Evi		X

Tablo 5: Örtü Sistemlerine Göre Evler

KÖY ODALARI	MABEYNLİ VE TEK ODALI	MABEYNLİ VE İKİ ODALI
Ahmet Koçyiğit'in Odası	X	
Ali Kalıntaş'ın Odası		X
Fikriye Karataş'ın Odası		X
Hasan Koç'un Odası	X	
İsmail Özyılmaz'ın Odası	X	
Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası	X	
Mehmet Dinç'in Odası	X	
Mustafa Gün'ün Odası	X	
Mustafa Tarhan'ın Odası	X	
Muzaffer Sevinç'in Odası	X	
Şakir Atik'in Odası	X	

Tablo 6: Plan Özelliklerine Göre Köy Odaları

ÖRTÜ SİSTEMLERİ			
KÖY ODALARI	Düz Toprak Dam	Kırma çatı	Alaturka Kiremit
Ahmet Koçyiğit'in Odası	X		
Ali Kalıntaş'ın Odası	X		
Fikriye Karataş'ın Odası	X		
Hasan Koç'un Odası	X		
İsmail Özyılmaz'ın Odası	X		
Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası	X		
Mehmet Dinç'in Odası			X
Mustafa Gün'ün Odası		x	
Mustafa Tarhan'ın Odası			x
Muzaffer Sevinç'in Odası	X		
Şakir Atik'in Odası	X		

Tablo 7: Örtü Sistemlerine Göre Köy Odaları

Sütun1	Sütun2	Sütun3	Sütun4	Sütun5	Sütun6	Sütun7
CAMİLER	KERPIÇ	TAŞ	AHŞAP	MERMER	TUĞLA	ALÇI
Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami		X	X	X		X
Biçer Köyü Cami		X	X	X		
Çaldere Köyü Cami		X	X	X		
Çaltı Köyü Cami		X	X	X		
Çandır Köyü Cami		X	X		X	
Süvenç Köyü Cami		X	X	X		
Karaömerler Köyü Cami		X	X			
Kervan Köyü Cami		X	X	X		
Kınık Köyü Hediye Nur Solmaz Cami		X	X	X		
Rukanpınarbaşı Köyü Cami		X		X		
ÇEŞMELER						
Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi		X				
Çaltı Köyü Çeşmesi		X				
Çandır Köyü Çeşmesi		X		X		
Süvenç Köyü Çeşmesi		X				
Haso Hasanlar Çeşmesi		X				
Karaömerler Köyü Çeşmesi				X	X	
Kavutçu'nun Çeşmesi		X		X		
Kervan Köyü Çeşmesi		X		X		
Kınık Köyü Çeşmesi		X				
Sanı Çeşme		X				
EVLER						
Bayram Artık'ın Evi	X	X	X			
Bilal Bayrak'ın Evi	X	X	X			
Hasan Ekici'nin Evi	X	X	X			
Mehmet Kurt'un Evi	X	X	X			
Muhammed Korkusuz'un Evi	X	X	X			
Rafet Koca'nın Evi	X	X	X			
Ramazan Adanır'ın Evi	X	X	X			
Şefar Erdem'in Evi	X	X	X			
Şelahattin Yılmaz'ın Evi	X	X	X			
Süleyman Çetin'in Evi	X	X	X			
Şaban Kaya'nın Evi	X	X	X		X	
Tevfik Çamurcu'nun Evi	X	X	X		X	
KÖY ODALARI						
Ahmet Kocayigit'in Odası	X	X	X			
Ali Kalınbaş'ın Odası	X	X	X			
Fikriye Karataş'ın Odası	X	X	X			
Hasan Koç'un Odası	X	X	X			
İsmail Özyılmaz'ın Odası	X	X	X			
Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası	X	X	X			
Mehmet Dinç'in Odası	X	X	X			
Mustafa Gün'ün Odası	X	X	X		X	
Mustafa Tarhan'ın Odası	X	X	X			
Muzaffer Sevinç'in Odası	X	X	X			
Şakir Atık'ın Odası	X	X	X			

Tablo 8: Yapı Malzemesine Göre Kırsal Mimarlık Örnekleri

Sütun1	Sütun2	Sütun3	Sütun4	Sütun5
CAMİLER	BİTKİSEL SÜSLEME	GEOMETRİK SÜSLEME	YAZILI SÜSLEME	NESNEL SÜSLEME
Aşağıpınarbaşı Köyü Merkez Safa Cami		X	X	
Bıçer Köyü Cami	X	X		
Çaldere Köyü Cami		X	X	X
Çaltı Köyü Cami				
Çandır Köyü Cami		X		
Güvenç Köyü Cami		X		
Karaömerler Köyü Cami	X	X		
Kervan Köyü Cami	X	X		
Kınık Köyü Hediye Nur Solmaz Cami				
Rukanpınarbaşı Köyü Cami	X	X	X	
ÇEŞMELER				
Aşağıpınarbaşı Köyü Çeşmesi	X			
Çaltı Köyü Çeşmesi				
Çandır Köyü Çeşmesi				
Güvenç Köyü Çeşmesi				
Hacı Hasanlar Çeşmesi				
Karaömerler Köyü Çeşmesi				
Kavutçu'nun Çeşmesi				
Kervan Köyü Çeşmesi				
Kınık Köyü Çeşmesi	X			
Sarı Çeşme				
EVLER				
Bayram Artık'ın Evi				
Bilal Bayrak'ın Evi				
Hasan Ekici'nin Evi	X			
Mehmet Kurt'un Evi			X	
Muhammer Korkusuz'un Evi				
Rafet Koca'nın Evi				
Ramazan Adanır'ın Evi				
Şefar Erdem'in Evi				
Selahattin Yılmaz'ın Evi				
Süleyman Çetin'in Evi				
Şaban Kaya'nın Evi				
Tevfik Çamurcu'nun Evi				
KÖY ODALARI				
Ahmet Koçyiğit'in Odası				
Ali Kalınış'ın Odası				
Fikriye Karataş'ın Odası				
Hasan Koç'un Odası				
İsmail Özyılmaz'ın Odası				
Mehmet Ali Çiftçi'nin Odası				
Mehmet Dinç'in Odası				
Mustafa Gün'ün Odası				
Mustafa Tarhan'ın Odası				
Muzaffer Sevinç'in Odası				
Şakir Atik'in Odası				

Tablo 9: Süsleme Unsurlarına Göre Kırsal Mimarlık Örnekleri